पाँचखाल नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक, बागमती प्रदेश, नेपाल

नगरपालिका पार्श्वचित्र

अन्तिम प्रतिवेदन
२०८०

जिइओ कोड नेपाल इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सी

भक्तपुर, नेपाल

पाँचखाल नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक

बागमती प्रदेश, नेपाल

फोन नं.: ०११-४९९४५१
इमेल: panchkhal .municipality@gmail .com
वेब: panchkhalmun .gov .np

दुई शब्द

काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाका १३ वटा स्थानीय तहहरूमध्ये करिब १०२.९३ वर्ग कि.मी क्षेत्रफलमा फैलिएको यस पाँचखाल नगरपालिकाको विकास गर्न भौगोलिक दृष्टिकोणले सहज छ र नगरपालिकालाई समृद्ध बनाउनका लागि सम्भावित श्रोत र आधारहरू प्रशस्त मात्रामा छन् । साविकका गाउँ विकास समितिहरू पाँचखाल, होक्सेबजार, देवभुमि, वालुवा, अनैकोट, साठीघर भगवती, खरेलथोक र कोशीदेखा समावेश गरी पाँचखाल नगरपालिका गठन गरिएपछि यो नगरपालिकाको समग्र वस्तुस्थिति झल्कने पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ ।

राज्यको पुनःसंरचनाको सिलसिलामा स्थापित यस नगरपालिकाको यथार्थ विद्यमान अवस्था झल्काउने पार्श्वचित्र तयारीले नगरपालिकाको विकासको वर्तमान अवस्थालाई चित्रित गरेको छ। यस प्रकारको चित्रणले आगामी दिनमा हामीले तर्जुमा गर्नुपर्ने नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकीकरण गर्दै उपलब्ध सीमित श्रोत र साधनको अधिकतम सदुपयोग गरी नगरपालिकाको समग्र विकासलाई गति प्रदान गर्न अवश्य पनि सहयोग पुऱ्याउने आशा तथा विश्वास लिएको छु। यस अध्ययन प्रतिवेदनले प्राय : सबै क्षेत्र तथा वस्तुगत यथार्थलाई समेट्न प्रयास गरेको भएतापनि सीमित श्रोत साधनको सीमाभित्र गरिएको अध्ययन आफैंमा पूर्ण हुन सक्दैन । यसलाई समय सन्दर्भ अनुसार परिष्कृत र परिमार्जित गर्नुपर्ने आवश्यकता रहन्छ ।

योजनाबद्ध विकासको आधारको रुपमा रहने यो पार्श्वचित्र समयमै तयार गर्न सहयोग पुऱ्याउने नगर कार्यपालिकाको सम्पूर्ण परिवार, उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्षज्यूहरू, सम्पूर्ण निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू तथा वडा तहमा महत्वपूर्ण जिम्मेवारी पुरा गर्ने कर्मचारी, लगायत तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सम्पूर्ण विषयगत शाखा, विषयगत कार्यालय, सङ्घसंस्था तथा अन्य सबैमा नगरपालिकाको तर्फबाट आभार प्रकट गर्न चाहन्छु । यसैगरी यस अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्ने श्री जिइओ कोड नेपाल इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सी भक्तपुरलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

अन्त्यमा, नगरपालिकाको विकासको आधार चित्र कोर्न यो प्रतिवेदन सहयोगी बन्न सकोस् र दीर्घकालीन सोचका साथ अगाडि बढ्न हामी सबैलाई उपयुक्त : दिशा प्राप्त होस् भन्ने आशा गरेको छु ।

महेश खरेल
नगर प्रमुख

पाँचखाल नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक
बागमती प्रदेश, नेपाल

फोन नं.: ०११-४९९४५१
इमेलः panchkhal .municipality@gmail .com
वेबः panchkhalmun .gov .np

शब्द-शुभेच्छा

दिगो र योजनाबद्ध विकासलाई अगाडि बढाउनका लागि नगरपालिकाको समग्र तथ्याङ्क आवश्यक पर्दछ। यसै आवश्यकतालाई मध्यनजर गरी नगरपालिकाको पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ। जसमा राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्कसँगै नगरपालिकाका विभिन्न विषय समावेश गरिएका श्रोत नक्साहरू, विषयगत कार्यालयहरूबाट सङ्कलन गरिएका तथ्यहरूमा आधारित भई उपलब्ध भएसम्म कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, यातायात, सञ्चार, वन, सिंचाई, खानेपानी, विद्युत आदिका तथ्याङ्क समावेश गरी नगर पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ।

यस नगरपालिकाको अध्ययन गर्न चाहने विद्यार्थी, अनुसन्धानकर्ता, योजना निर्माणकर्ता तथा नगरपालिकाबासीहरूलाई पार्श्वचित्रले सूचना प्रदान गर्न सहयोग पुग्ने छ भन्ने आशा लिएकी छु। पार्श्वचित्रमा उल्लिखित विवरणमा पाँचखाल नगरपालिकाको राजनैतिक तथा प्रशासनिक विवरण छुट्टिने नक्सा, भू-वर्गीकरण तथा भू-उपयोग नक्साका साथै राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ का विविध जनसाङ्ख्यिक पक्षहरू समावेश गरिएको छ।

अन्त्यमा, प्रस्तुत पार्श्वचित्र तयारी गर्ने सिलसिलामा सूचना सङ्कलन गर्न प्रत्यक्ष तथा परोक्ष रुपमा सहयोग गर्नुहुने नगर प्रमुखज्यू, विभिन्न विषयगत तथ्याङ्क उपलब्ध गराउनुहुने सम्पूर्ण विषयगत शाखा तथा कार्यालयका प्रमुख, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, वडा अध्यक्षज्यूहरू, विभिन्न सङ्घ/संस्था, वडा सचिवहरू, नगर कार्यपालिकाका कर्मचारीहरू तथा सुरुदेखि तथ्याङ्क सङ्कलन, प्रशोधन गरी पार्श्वचित्रलाई यो रुप दिनुहुने परामर्शदाता श्री जिइओ कोड नेपाल इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सी भक्तपुरलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु।

सूर्य माया दनुवार
उपप्रमुख

पाँचखाल नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक
बागमती प्रदेश, नेपाल

फोन नं.: ०११-४९९४५१
इमेल: panchkhal .municipality@gmail .com
वेब: panchkhalmun .gov .np

मेरो भन्नु

साविकका गाउँविकास समितिहरू पाँचखाल, होक्सेबजार, देवभुमि, वालुवा, अनैकोट, साठीघर भगवती, खरेलथोक र कोशीदेखा समावेश भइ जम्मा १३ वटा वडा कायम गरी मिति २०७३/११/२७ मा पाँचखाल नगरपालिका गठन गरिएपछि पार्श्वचित्र तयारी गर्न पाउँदा अत्यन्तै खुसी लागेको छ ।

कुनै पनि विकासको मार्ग तयार गर्न योजनाको सही छनौट, प्रभावकारी कार्यान्वयन, सरोकारवालाहरूको पूर्ण सन्तुष्टि सहितको उपयोग र निरन्तर अनुगमन एवम् मूल्याङ्कन र दिगोपनाको लागि सही र वस्तुनिष्ठ निर्णय लिन तथ्याङ्कको आवश्यकता पर्दछ । विगतबाट सिकेर वर्तमानको भोगाईका आधारमा भविष्यका लागि योजना तर्जुमा गर्नु वर्तमान पुनसंरचित स्थानीय तहको पहिलो आवश्यकता हो भन्नेमा दुईमत हुन सक्दैन ।

वस्तुनिष्ठता र आवश्यकताको कसीमा योजना तथा कार्ययोजनाहरू अगाडि बढाउन नसकिएमा जनताले स्थानीय सरकारबाट राखेका अपेक्षा पुरा हुन सक्दैनन् । यसैकारण वर्तमानको हाम्रो धरातलीय, सामाजिक-साँस्कृतिक, जनसाङ्ख्यिक तथा आर्थिक अवस्थाको पहिचान गरी भविष्यका आवश्यकता आँकलन गर्ने उद्देश्यका साथ यो अध्ययन प्रतिवेदन (पार्श्वचित्र) सीमित समय तथा स्रोत र साधनको सीमाभित्र रही तयार गरिएको हो । पार्श्वचित्रलाई सामान्य रुपमा अध्ययन गर्ने जो कोहीले पनि यो नगरपालिकाको बहुआयामिकता सहितको वर्तमान अवस्था सहजै आँकलन गर्न सक्ने देखिन्छ । यस पार्श्वचित्रलाई एकातिर नगरपालिकाको सम्पूर्ण चिनारीको रूपमा हेर्न सकिन्छ भने अर्कोतर्फ यस मार्फत हाम्रा सम्भावना र चुनौतीहरूलाई अवगत गर्न सकिन्छ ।

पार्श्वचित्र तयारीको क्रममा आफ्नो महत्वपूर्ण समय प्रदान गर्ने प्रमुखज्यू, उपप्रमुखज्यू, वडा अध्यक्षज्यूहरू, निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू, विभिन्न विषयगत कार्यालयका प्रमुख लगायत सम्पूर्ण कर्मचारी, वडा सचिव साथीहरू तथा तथ्याङ्क सङ्कलनमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नुहुने विभिन्न सङ्घ/संस्थाका प्रमुख तथा अन्य कर्मचारीहरू तथा पार्श्वचित्रलाई यो रुप दिन सहयोग पुऱ्याउनु हुने परामर्शदाता श्री जिइओ कोड नेपाल इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सी भक्तपुरप्रति हार्दिक आभार व्यक्त : गर्दछु ।

अन्त्यमा, यो पार्श्वचित्र आफ्नो उद्देश्य प्राप्तिमा सफल रहने आशा व्यक्त : गर्दछु ।

सूर्य प्रसाद गौतम
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

विषयसूची

परिच्छेद- १: भूमिका १
१.१ पृष्ठभूमि १
१.२ उद्देश्य १
१.३ कानूनी तथा नीतिगत आधारहरू २
१.४ तयारीका विधि २
१.५ वस्तुस्थिति विवरणको सीमा ३
परिच्छेद- २: नगरपालिकाको चिनारी ४
२.१ भौगोलिक अवस्थिति, सिमाना ४
२.२ प्रशासनिक विभाजन ४
२.३ मुख्य बस्तीहरूको विवरण ५
२.४ भू-उपयोगको विवरण ६
२.५ माटोको बनावट ७
२.६ उचाइको विवरण ७
२.७ भिरालोपनाको विवरण ८
२.८ जमिनको मोहडा (Aspect) ९
२.९ विकासका मुख्य सम्भावनाहरू १०
परिच्छेद - ३: जनसा[ाख्यिकविवरण १३
३.१ जनसङ्ख्याको विवरण १३
३.२ वडागत क्षेत्रफल, जनसङ्ख्या तथा घरधुरी विवरण १४
३.३ उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्याको विवरण १५
३.४ जातजातीको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण १९
३.५ मातृभाषाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण २१
३.६ धर्म अनुसार जनसङ्ख्या विवरण २२
३.७ वैवाहिक स्थितिको विवरण २३
३.७.१ १० वर्षभन्दा माथिको जनसङ्ख्याको वैवाहिक स्थितिको विवरण २३
३.७.२ पहिलोपटक विवाह गर्दाको उमेरसम्बन्धी विवरण २४
३.८ अनुपस्थित जनसङ्ख्या २५
३.८.१ उमेर र लिङ्गका आधारमा अनुपस्थित जनसङ्ख्याको विवरण २५
३.८.२ शैक्षिक स्तरको आधारमा अनुपस्थित जनसङ्ख्याको विवरण २७
३.८.३ अनुपस्थित हुनुको कारणसम्बन्धी विवरण २८
परिच्छेद - ४: आर्थिक स्थिति तथा रोजगार २९
४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण २९
४.१.१ आर्थिक रुपले सक्रिय जनसङ्ख्याको विवरण २९
४.१.२ मुख्य पेशाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण ३०
४.१.३ खाद्यान्न सुरक्षा तथा आपूर्तिको अवस्था ३०
४.१.४ आयात तथा निर्यातको अवस्था ३०

४.१.५ औद्योगिक कच्चा पदार्थ उत्पादनको अवस्था ३१

४.२ कृषि **३१**

४.२.१ कृषिजन्य उत्पादनहरूको विवरण ३१

४.२.२ कृषि पकेट क्षेत्रको विवरण ३१

४.२.३ खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा किरा ३२

४.३ पशु विकास **३३**

४.३.१ व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन फर्महरूको विवरण ३३

४.३.२ कृषक समूहको विवरण ३४

४.३.३ कृषि तथा पशुसेवासँग सम्बन्धित प्राविधिक जनशक्तिको विवरण ३७

४.३.४ पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा किरा ३८

४.४ कृषि बजारीकरण **३८**

४.४.१ कृषि उपज सङ्कलनकेन्द्र हाटबजार तथा डेरीहरूको विवरण ३८

४.४.२ चिस्यान केन्द्र, भण्डारण केन्द्र ३९

४.४.३ कृषि मेला तथा प्रर्दशनीहरूको विवरण ३९

४.५ पर्यटन विकास **४०**

४.५.१ मुख्य पर्यटकीय क्षेत्रहरूको विवरण (धार्मिक, ऐतिहासिक, साँस्कृतिक, प्राकृतिक) ४०

४.५.२ होटल, रिसोर्ट, होमस्टे तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण ४२

४.५.३ सार्वजनिक स्थल, पाटीपौवा र चौतारा ४२

४.५.४ स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण ४६

४.६ उद्योग व्यापार तथा बैङ्किङ **४७**

४.६.१ उद्योगहरूको विवरण ४७

४.६.२ मुख्य बजार तथा व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण ४८

४.६.३ सहकारी संस्थाहरूको विवरण ४९

४.६.४ बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाहरूको ५३

परिच्छेद - ५: सामाजिक अवस्था **५४**

५.१ शिक्षा तथा मानव संशाधन **५४**

५.१.१ विद्यालयहरूको विवरण ५४

५.१.२ शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण ५५

५.१.३ पाँच वर्ष माथिको जनसङ्ख्याको साक्षरता ६१

५.१.४ एसएलसी/एसईई भन्दा माथिको तह उर्त्तीण जनसङ्ख्याको मुख्य विषयको विवरण ६२

५.१.५ विद्यालय वाहिर रहेका तथा विद्यालय छाडेका ५-२५ वर्षको जनसङ्ख्या ६३

५.२ बसाइँ सराइको अवस्था **६४**

५.२.१ जन्म स्थानको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण ६४

५.३ व्यक्तिगत घटना दर्ता **६५**

५.३.१ पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको जन्मदर्ताको विवरण ६६

५.३.२ विगत १२ महिनाको मृत्यु सम्बन्धी विवरण ६७

५.३.३ लिङ्ग र उमेर समूह अनुसार विगत १२ महिनामा मृत्यु भएकाको विवरण ६७

५.३.४ मृत्युको कारण अनुसार मृतकको सङ्ख्या ६८

५.४ स्वास्थ्य **७०**

५.४.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण ७०

५.४.२ स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्तिको विवरण ७१

५.४.३ प्रमुख १० रोग र उपचारसम्बन्धी विवरण ७१

५.४.४ बालपोषण सम्वन्धी विवरण ७१
५.४.५ खोपको विवरण ७२
५.४.६ परिवार नियोजन ७३
५.४.७ १५ देखि ४९ वर्षका महिलाले जीवित शिशुलाई जन्म दिएको विवरण ७३
५.४.८ शिशु तथा ५ वर्ष मुनिका बाल मृत्युदर ७४
५.५ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण ७४
५.५.१ अपाङ्गताका आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण ७४
५.५.२ महिलाको नाममा भएको घर/जग्गा सम्बन्धी विवरण ७६
५.६ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन ७७
५.६.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जनस्थल सम्वन्धी विवरण ७८
५.७ शान्ति सुरक्षाको विवरण ७९
५.७.१ सुरक्षा निकायसम्बन्धी विवरण ८०
परिच्छेद - ६: जलवायु, वन तथा वातावरण ८१
६.१ जलवायु ८१
६.१.१ जलवायुको समग्र विवरण ८१
६.१.२ जलवायुको परिवर्तनका असरहरू ८१
६.१.३ जलवायुको परिवर्तनका असरहरू सामना गर्ने कार्यक्रमहरू ८१
६.२ वन क्षेत्रको अवस्था तथा जैविक विविधता ८२
६.२.१ नगरपालिकामा पाइने प्रमुख वनस्पति र वन्यजन्तुहरूको विवरण ८२
६.२.२ सामुदायिक, राष्ट्रिय, निजी, धार्मिक तथा कबुलियति वनको विवरण ८२
६.३ जलश्रोत तथा जलाधार क्षेत्र ८६
६.३.१ प्रमुख नदी तथा खोलाहरू ८६
६.४ भू-क्षय सम्भावित क्षेत्र ८७
६.४.१ संभावित प्राकृतिक प्रकोपको विवरण ८८
परिच्छेद - ७: भौतिक विकास ८९
७.१ खानेपानी तथा सरसफाई ८९
७.१.१ खानेपानीको श्रोतको आधारमा (घरधुरी तथ्याङ्क) ८९
७.१.२ चर्पीको प्रकारको आधारमा परिवारको विवरण ९०
७.१.३ सार्वजनिक शौचालयको विवरण ९१
७.१.४ ढल निकासको तथा ल्याण्डफिल साइटको अवस्था ९१
७.२ यातायात पूर्वाधार ९१
७.२.१ सडक संजालको विद्यमान अवस्था ९१
७.२.२ सवारीका प्रकारहरू १०५
७.२.३ झोलुङ्गे पुल तथा पुलपुलेसा सम्बन्धी विवरण १०५
७.२.४ बसपार्क, बस बिसौनी सम्बन्धी विवरण १०६
७.३ विद्युत तथा उर्जा १०६
७.३.१ खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धनको आधारमा घरपरिवारको विवरण १०६
७.३.२ बत्ती बाल्न प्रयोग हुने इन्धनको आधारमा घरपरिवारको विवरण १०७
७.४ सञ्चार तथा प्रविधि १०८
७.४.१ परिवारमा भएको साधन तथा सुविधाको विवरण १०८
७.५ आवास तथा सार्वजनिक भवनहरू ११०

७.५.१ घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवारको विवरण ११०
७.५.२ जगको आधारमा घुरधुरीको विवरण १११
७.५.३ बाहिरी गारोको आधारमा घुरधुरीको विवरण ११२
७.५.४ छानोको आधारमा घुरधुरीको विवरण ११३
७.५.५ सामुदायिक भवनहरू तथा सभाहल सम्बन्धी विवरण ११४
७.५.६ नगरपालिका तथा अन्य सरकारी भवनहरूको विवरण ११४
७.५.७ पशुबधशालाहरूको विवरण ११४
७.५.८ शवदाहस्थल, चिहानस्थलहरू तथा कब्रस्थानहरूको विवरण ११४
७.५.९ पाटी, पौवा, धर्मशाला चौतारा तथा विश्रामस्थलहरूको विवरण ११५

परिच्छेद - ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति ११८

८.१ संगठनात्मक तथा मानव संशाधनको अवस्था ११८

८.१.१ संगठनात्मक ढाँचा ११८
८.१.२ नगरपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी ११८

अनुसूचीहरू १२४

अनुसूची १ : पाँचखाल नगरपालिकाका २०७९ मा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण १२४

अनुसूची २ : पाँचखाल नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीको विवरण १२७

अनुसूची ३ : माइन्यूटस १३३

तालिका सूची

तालिका नं. १ : पाँचखाल नगरपालिकाको वडा विभाजन ५
तालिका नं. २ : नगरपालिकाको भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण ६
तालिका नं. ३ : नगरपालिकाको भिरालोपनको विवरण ८
तालिका नं. ४ : जमिनको मोहडाको विवरण ९
तालिका नं. ५ : जनसङ्ख्याको विवरण १३
तालिका नं. ६ : वडागत जनसङ्ख्या तथा घरधुरी विवरण १४
तालिका नं. ७ : वडागत क्षेत्रफल, जनसङ्ख्या तथा घरधुरी विवरण १४
तालिका नं. ८ : उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्याको विवरण १५
तालिका नं. ९ : उमेर र लिङ्गअनुसार वडागत जनसङ्ख्याको विवरण १७
तालिका नं. १० : जातजातीको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण २०
तालिका नं. ११ : मातृभाषाअनुसार जनसङ्ख्याको विवरण २१
तालिका नं. १२ : धर्म अनुसार जनसङ्ख्या विवरण २२
तालिका नं. १३ : १० वर्ष वा सोभन्दा माथिको व्यक्तिहरूको वैवाहिक स्थितिको विवरण २३
तालिका नं. १४ : पहिलो विवाह गर्दाको उमेर सम्बन्धी विवरण २४
तालिका नं. १५ : उमेर र लिङ्गका आधारमा अनुपस्थित जनसङ्ख्याको विवरण २५
तालिका नं. १६ : शैक्षिक स्तरको आधारमा अनुपस्थित जनसङ्ख्याको विवरण २७
तालिका नं. १७ : अनुपस्थित व्यक्तिको अनुपस्थित हुनुको कारण सम्बन्धी विवरण २८
तालिका नं. १८ : आर्थिक रुपले सक्रिय तथा आश्रित जनसङ्ख्याको विवरण २९
तालिका नं. १९ : मुख्य पेशाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण ३०
तालिका नं. २० : आलु बाली पकेट क्षेत्रको विवरण ३२
तालिका नं. २१ : खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग विवरण ३२
तालिका नं. २२ : कृषी तथा पशुपालन फार्मको विवरण ३३
तालिका नं. २३ : कृषक समुहहरुको विवरण ३४
तालिका नं. २४ : कृषि तथा पशुसेवा प्राविधिकको विवरण ३७
तालिका नं. २५ : दुध चिस्यान केन्द्र ३९
तालिका नं. २६ : कृषि बजार तथा कृषि केन्द्रहरुको विवरण ३९
तालिका नं. २७ : पर्यटकीय, धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थलहरूको विवरण ४१
तालिका नं. २८ : होटल, रिसोर्ट, होमस्टेको विवरण ४२
तालिका नं. २९ : सार्वजनिक स्थल, पाटीपौवा र चौताराको विवरण ४३
तालिका नं. ३० : स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण ४७
तालिका नं. ३१ : नगरपालिकामा भएको उद्योगहरूको विवरण ४८

तालिका नं. ३२ : मुख्य व्यापारिक केन्द्रको विवरण ४९
तालिका नं. ३३ : सहकारी संस्थाहरूको विवरण ४९
तालिका नं. ३४ : बैंक तथा वित्तीय संस्थाको नाम ५३
तालिका नं. ३५ : नगरपालिकामा रहेका शिक्षण संस्थाहरूको विवरण ५४
तालिका नं. ३६ : शैक्षिक संस्थाहरूको विस्तृत विवरण ५५
तालिका नं. ३७ : शैक्षिक सत्र २०७९ अनुसार विद्यार्थी विवरण ५७
तालिका नं. ३८ : ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समूहका जनसङ्ख्याको साक्षरता विवरण ६१
तालिका नं. ३९ : ५ वा सो भन्दा माथिका साक्षर जनसङ्ख्याले उत्तीर्ण गरेको तह अनुसार विवरण ६२
तालिका नं. ४० : एसएलसी/एसईई भन्दा माथिको तह उर्त्तीण जनसङ्ख्याको मुख्य विषयको विवरण ६२
तालिका नं. ४१ : विद्यालय बाहिर रहेका तथा विद्यालय छाडेकाहरूको विवरण ६३
तालिका नं. ४२ : जन्म स्थानको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण ६४
तालिका नं. ४३ : पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको जन्मदर्ताको विवरण ६६
तालिका नं. ४४ : लिङ्ग र उमेर अनुसार विगत १२ महिनामा मृत्यु भएकाको विवरण ६७
तालिका नं. ४५ : मृत्युको कारण अनुसार मृतकको जनसङ्ख्याको विवरण ६८
तालिका नं. ४६ : नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको विवरण ७०
तालिका नं. ४७ : स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्तिको विवरण ७१
तालिका नं. ४८ : प्रमुख १० रोगहरूको विवरण ७१
तालिका नं. ४९ : बाल पोषणसम्बन्धी विवरण ७२
तालिका नं. ५० : खोप सम्बन्धी विवरण ७२
तालिका नं. ५१ : १५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिलाले हालसम्म जीवित सन्तान दिए/नदिएको विवरण ७३
तालिका नं. ५२ : अपाङ्गताको किसिम अनुसार जनसङ्ख्या विवरण ७५
तालिका नं. ५३ : महिलाको नाममा भएको घर/जग्गा सम्बन्धी विवरण ७६
तालिका नं. ५४ : नगरपालिकामा रहेका युवा क्लब तथा खेलकुद क्लबको विवरण ७७
तालिका नं. ५५ : रंगशाला, खेल मैदान, व्यायामशाला, पौडी पोखरी सम्बन्धी विवरण ७८
तालिका नं. ५६ : नगरपालिकामा रहेका प्रमुख सुरक्षा निकायहरुको विवरण ८०
तालिका नं. ५७ : सामुदायिक वनहरूको विवरण ८३
तालिका नं. ५८ : कबुलियत वनहरूको विवरण ८५
तालिका नं. ५९ : नगरपालिकामा भएका नदीनाला, खोला, ताल, पोखरी, सिमसार क्षेत्र, झरनाहरूको विवरण ८७
तालिका नं. ६० : नगरपालिकामा हुन सक्ने संभावित प्रकोपको विवरण ८८
तालिका नं. ६१ : खानेपानीको मुख्य श्रोतको आधारमा घरपरिवारको विवरण ८९
तालिका नं. ६२ : परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पीको प्रकारका आधारमा परिवारको विवरण ९०
तालिका नं. ६३ : सार्वजनिक शौचालयको विवरण ९१

तालिका नं. ६४ : नगरपालिकामा रहेका मुख्य सडकहरू ९२
तालिका नं. ६५ : नगरपालिकामा रहेका पुलपुलेसा सम्बन्धी विवरण १०५
तालिका नं. ६६ : बसपार्क, बस बिसौनी सम्बन्धी विवरण १०६
तालिका नं. ६७ : खाना पकाउने मुख्य इन्धनको आधारमा घरपरिवारको विवरण १०६
तालिका नं. ६८ : दैनिक बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको विवरण १०७
तालिका नं. ६९ : परिवारमा भएको साधन तथा सुविधाको विवरण (बहुउत्तरमा आधारित) १०८
तालिका नं. ७० : परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको वर्गीकरण ११०
तालिका नं. ७१ : जगको आधारमा घुरधुरीको विवरण १११
तालिका नं. ७२ : बाहिरी गारोको आधारमा घुरधुरीको विवरण ११२
तालिका नं. ७३ : छानोको आधारमा घुरधुरीको विवरण ११३
तालिका नं. ७४ : शवदाहस्थल, चिहानस्थलहरू तथा कब्रस्थानहरूको विवरण ११४
तालिका नं. ७५ : सार्वजनिक पाटीपौवा तथा चौताराहरूको विवरण ११६

परिच्छेद- १: भूमिका

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको हुने र राज्यशक्तिको प्रयोग तीनै तहले संविधान र कानूनबमोजिम गर्ने व्यवस्था गरेको छ । सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको अन्तरसम्बन्ध सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित हुने व्यवस्था रहेको छ। संविधानको अनुसूची ८ को क्र.सं. ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क र अभिलेख सङ्कलनसम्बन्धी सम्पूर्ण अधिकार स्थानीय सरकारको हुने उल्लेख छ। नेपालको संविधान अनुसार नेपाल सरकारबाट स्वीकृत सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन, स्थानीय तह शासन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी विधेयक तथा स्थानीय तहको सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आदेश, २०७४, स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ ले स्थानीय तहलाई आ-आफ्नो क्षेत्रको वार्षिक, आवधिक तथा रणनीतिक र दीर्घकालिन योजनाहरु तयार गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ भने स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (२) को च मा माथि उल्लिखित विषयलाई थप विस्तार गरिएको छ ।

तसर्थ नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले प्रदान गरेको अधिकार प्रयोग गरी सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार पारेको गाउँ/नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधि, २०७५ अनुरुप स्थानीय स्तरका विकासको योजना निर्माण, नीतिनिर्माण तथा स्थानीय सूचनाको प्रमुख श्रोतको रुपमा रहने यो वस्तुगत विवरणले गाउँपालिका/नगरपालिकालाई विकास र समृद्धिको समूचित दिशातर्फ उन्मुख हुन सहयोग गर्ने विश्वासका साथ यो प्रतिवेदन तयार भएको छ ।

१.२ उद्देश्य

पार्श्वचित्र निर्माणको प्रमुख उद्देश्य भनेकै नगरपालिकाको समग्र वस्तुगत अवस्थाको जानकारीहरूलाई सु-व्यवस्थित ढङ्गले अभिलेखीकरण गर्ने र ती तथ्याङ्क र सूचनाहरूलाई अद्यावधिक गर्दै आवश्यक पर्दा सरोकारवालाहरूलाई सूचना उपलब्ध गराउनु हो। पार्श्व चित्रका अन्य विशिष्ट उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

क) नगरपालिकाको समग्र भौतिक पूर्वाधार, आर्थिक पक्ष, सामाजिक पक्ष, प्राकृतिक सम्पदा तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बद्ध पक्षहरूको सूचना तथा तथ्याङ्कको अभिलेख तयार पार्ने ।

ख) नगरपालिकाको सेवा प्रवाह तथा संस्थागत संयन्त्रहरू बारेका सूचना तथा तथ्याङ्कहरूको अभिलेख तयार गर्ने ।

ग) नगरपालिकाका सबल पक्षहरू, दुर्बल पक्षहरू, अवसरहरू, चुनौतीहरू तथा सम्भावनाहरूको विश्लेषण गर्ने ।

घ) नगरपालिकाको विभिन्न विषयगत आधार नक्शा तयार गर्ने ।

ङ) नगरपालिकाको समग्र जनसाङ्ख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, प्राकृतिक, ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक तथ्याङ्कहरूको व्याख्या र विश्लेषण गर्ने ।

च) प्राप्त सूचनाहरूको वर्गीकरण गरी सुव्यवस्थित र सरल ढङ्गले सर्वसाधारणले बुझ्न सक्ने गरी विभिन्न परिच्छेदमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्ने ।

छ) माथि उल्लिखित सम्पुर्ण विषयसँग सम्बन्धित एकमुष्ट तथ्याङ्कीय आधार तयार पार्ने ।

१.३ कानूनी तथा नीतिगत आधारहरू

नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीका निम्न आधारहरू रहेका छन् ।

(क) वैधानिक आधार

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ लाई व्याख्या गर्न बनेको स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तथ्याङ्कहरूको अभिलेख तयार गरी अद्यावधिक गर्ने अधिकार र जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई नै प्रदान गरेकोले नगरपालिकालाई पार्श्व चित्र तयार पार्ने आधार बनेको छ ।

(ख) नीतिगत आधारहरू

नीतिगत आधारहरू अन्तंगत नेपाल सरकारले तयार पारेको समग्र योजनाहरू, नीतिहरू, प्रादेशिक नीतिहरू र यी नीतिहरूका आधारमा तयार भएका स्थानीय तहका नीतिहरूलाई कार्यान्वयन गर्न आधारभुत रुपमा आवश्यक तथ्याङ्कहरूको अनिवार्यता हुने भएकाले नगरपालिकाको समग्र सूचनाहरू तयार पानुपर्ने नीतिगत आवश्यकता रहेको र सूचना व्यवस्थापनको नीतिगत व्यवस्था समेत रहेकाले सोका आधारमा यो वस्तुगत विवरण तयार पारिएको हो ।

(ग) स्थानीय आवश्यकता

स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न तथा स्थानीय आश्यकताहरूको पहिचान गर्न वस्तुगत सूचनाहरूको आवश्यकता पर्दछ । स्थानीय आवश्यकताहरूको पहिचान पश्चात् विकास निर्माण नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू तय गर्न सकिन्छ । तसर्थ समग्र विकास प्रक्रियालाई अगाडि बढाउँदै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न आवश्यक सूचना तथा तथ्याङ्कहरूको सङ्गालोको ट्डकारो आवश्यकता रहने हुँदा यो नै वस्तुगत विवरण तयारीको अर्को महत्वपूर्ण आधार हो ।

यी बाहेक नेपालले पक्ष राष्ट्र भई हस्ताक्षर गरेका अन्तराष्ट्रिय सन्धि तथा सम्झौताहरूलाई कार्यान्वयन गर्न समेत वस्तुगत सूचनाहरूको आवश्यकता पर्दछ । दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न जलवायु परिवर्तनका असरहरू न्यूनीकरण गर्न, मानवअधिकारको सुनिश्चितता गर्न, पर्यावरणीय सन्तुलन कायम गरी दिगो विकास गर्न तथ्यपरक सूचनाहरूको आवश्यकता पर्ने भएकाले यी आवश्यकताका आधारमा यो विवरण तयार पारिएको हो ।

१.४ तयारीका विधि

यस नगरपालिकाको पार्श्वचित्रको तयारी गर्दा प्रयोग गरिएका विधिहरू निम्नानुसार छन् –

- ✓ यसमा नगरपालिकाको विभिन्न विषयगत शाखा, विषयगत कार्यालय तथा विभिन्न सङ्घसंस्थाहरूबाट उपलब्ध तथ्याङ्कहरू समावेश गरिएको छ ।
- ✓ सबै वडाका अध्यक्ष तथा अन्य पदाधिकारीसँग प्रत्यक्ष अन्तरर्वाता विधिप्रयोग गरी तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको ।
- ✓ राष्ट्रिय जनगणना २०७८, र अन्य विभिन्न सर्वेक्षण आदिका नतिजाहरू समावेश गरिएको छ ।

- ✓ यस अध्ययन प्रतिवेदनमा तथ्याङ्कको विश्लेषणका क्रममा विभिन्न तालिकाहरू, चित्रहरू तथा नक्साको प्रयोग गरी वर्णनात्मक तथा तुलनात्मक रुपमा विश्लेषण गरिएको छ ।

पार्श्वचित्र तयार गर्ने कार्य प्राथमिक (Primary) तथा दीतीय (Secondary) सूचना सङ्कलन पद्ती उपयोग गरी गरिएको छ । भू-उपयोग, सडकहरू र सो को गुणस्तर तथा वातावरणीय समस्याहरू जस्ता प्राथमिक तथ्याङ्कहरू, डिजिटल तथ्याङ्क (GIS Data), स्थलस्वरुप नक्शा, हवाई नक्शा, नापी नक्शा, स्थलगत निरीक्षण तथा अन्तरवार्ता गरी सङ्कलन गरिएको छ । यसका साथै नगरपालिका स्थित विभिन्न सरकारी एवम्गैरसरकारी निकायहरूका पदाधिकारीहरू, बुद्धिजिवीहरू उपलब्ध प्रतिष्ठित् व्यक्तित्वहरूसँग छलफल एवम् अन्तर्वार्ता गरी नगरपालिकाका प्रमुख समस्या एवम् विकासका सम्भावनाहरू माथि जानकारी लिइएको छ । नगरपालिकाका समग्र तथ्याङ्कहरू जस्तै भौतिक, वातावरणीय, सामाजिक, आर्थिक, वित्तीय एवम् संस्थागत तथ्याङ्कहरू नगरपालिका कार्यालय लगायत नगरपालिका स्थित सरकारी एवम् गैरसरकारी कार्यालयहरूको रेकर्डबाट र केही तथ्याङ्कहरू तथ्याङ्क विभाग तथा अन्य निकायहरूबाट प्रकाशित प्रतिवेदन एवम् पुस्तकहरू अध्ययन गरी सङ्कलन गरिएको छ ।

१.५ वस्तुस्थिति विवरणको सीमा

राष्ट्रिय योजना आयोग र सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिम नगरपालिका पार्श्वचित्र तयार गर्दा प्रयोग गरिएका तथ्याङ्कहरूको स्रोत र आधार वर्ष खुलाइएको छ । नगरपालिकाका विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालय, अन्य सङ्घसंस्थाले उपलब्ध गराएका तथ्याङ्क, विभिन्न मन्त्रालय, विभागहरू, सम्बन्धित नगरपालिका आदि स्रोतहरूबाट उपलब्ध तथ्याङ्कको आधारमा यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ। पार्श्वचित्रको अवधारणा अनुसार यसले पाँचखाल नगरपालिकाको सम्पूर्ण पक्षको यथार्थ जानकारी सरल एवमल्स्पष्ट रुपमा दिन्छ । अध्ययनलाई यथाशक्य वस्तुगत बनाउने प्रयास गरिएको छ। तैपनि स्रोत, साधन तथा सूचना व्यवस्थापनका सिमीतताका कारण अपेक्षित सम्पूर्ण सूचनाहरू प्राप्त हुन सकेको छैन । तथापि अध्ययनमा निर्धारित उद्देश्यका आधारमा आवश्यकता अनुसारका तथ्याङ्क भने समावेश गरिएको छ ।

परिच्छेद- २: नगरपालिकाको चिनारी

२.१ भौगोलिक अवस्थिति, सिमाना

पाँचखाल नगरपालिका नेपालको पछिल्लो प्रशासनिक विभाजन अनुसार बागमती प्रदेश अन्तर्गत काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाका १३ स्थानीय तहहरू मध्ये क्षेत्रफलको आधारमा दोस्रो ठूलो स्थानीय तह हो । पाँचखाल नगरपालिका भौगोलिक हिसाबले ८५°३३'३५" देखि ८५°४४'८" पूर्वी देशान्तर र २७°३४'४४" देखि २७°४२'१७" उत्तरी अक्षांशसम्म फैलिएर प्राकृतिक मनोरम संरचना सहित समथर बेँशी क्षेत्रमा अवस्थित छ । यो नगरपालिका समुद्री सतहबाट ६०० मिटर देखि १६०० मिटरको उचाइमा रहेको छ । १०२.९३ वर्ग.कि.मी. क्षेत्रफल रहेको यस पाँचखाल नगरपालिकाको पूर्वमा भुम्लु गाउँपालिका, पश्चिममा धुलिखेल र बनेपा नगरपालिका, उत्तरमा मण्डनदेउपुर नगरपालिका र भुम्लु गाउँपालिका र दक्षिणमा तेमाल गाउँपालिका, नमोबुद्ध र धुलिखेल नगरपालिका रहेका छन् । यस नगरपालिका समथर र केही भिरालो भूभागमा अवस्थित रहेको हुँदा यहाँ कृषिको प्रचूर सम्भावना रहेको छ । साथै व्यापारिक र प्रशासनिक बाहेक प्राकृतिक, धार्मिक महत्वको साथै नदीनाला र वनजङ्गल जस्ता प्राकृतिक श्रोत साधन पनि प्रशस्त भएको नगरपालिका हो ।

२.२ प्रशासनिक विभाजन

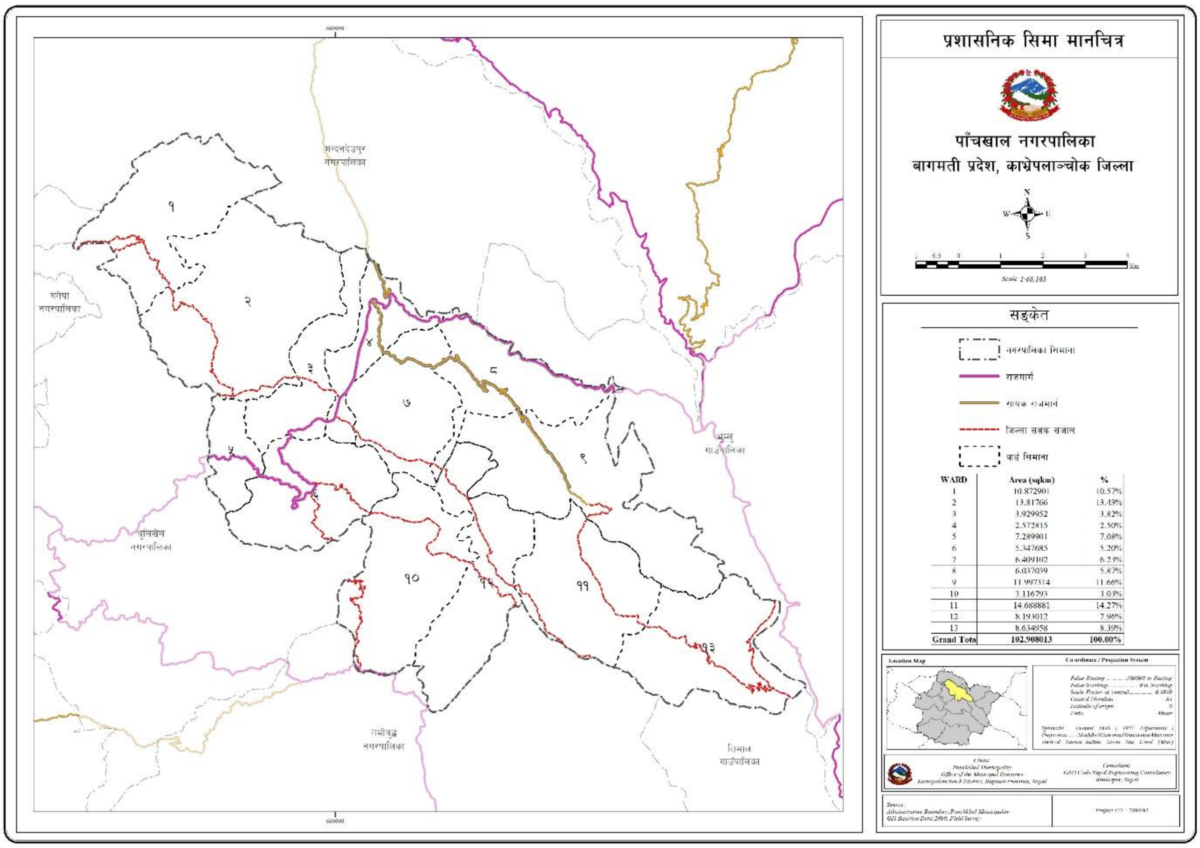

नक्सा नं. १ : *नगरपालिकाको प्रशासनिक विभाजन नक्सा*

तत्कालिन सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले तयार गरेको नमुना बमोजिम गठित नगरपालिका, गाउँपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको सङ्ख्या तथा सिमाना निर्धारण आयोगले मिति २०७३ पुस २२ मा पेस गरेको प्रतिवेदनअनुसार तत्कालीन सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास

मन्त्रीको संयोजकत्वमा गठित समितिले मिति २०७३/११/२० मा पेस गरेको प्रतिवेदनको आधारमा नेपाल सरकारले देहायबमोजिम साविकका गा.वि.स.हरू पाँचखाल, होक्सेबजार, देवभुमी बालुवा, अनैकोट, पलाञ्चोक भवगती र साठीघर भगवती, खरेलथोक र कोशीदेखा लगायतलाई समेटेर १३ ओटा वडाहरू कायम गरी यो नगरपालिकाको स्थापना गरिएको हो। हाल पाँचखाल नगरपालिकाको संरचना यस प्रकार रहेको छ।

तालिका नं. १ : पाँचखाल नगरपालिकाको वडा विभाजन

हाल कायम गरिएका वडा नं.	समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरू	समावेश भएका साविकका वडा	क्षेत्रफल
१	अनैकोट	१२, १३	१० .८७
२	अनैकोट	१४, १५	१३ .०७
३	पाँचखाल	५	७ .६४
४	पाँचखाल	६	२ .५७
५	पाँचखाल	१, २, ३	४ .३३
६	पाँचखाल	१, ८, ९	५ .३५
७	होक्से	६	६ .४१
८	होक्से	७, ८	६ .०४
९	पलाञ्चोक भगवती, साठीघर भगवती	१६, १७	१२
१०	देवभूमी बालुवा	११	३ .१२
११	खरेलथोक	१-९	८ .२
१२	देवभूमी बालुवा	९, १०	१४ .६९
१३	कोशिदेखा	१-९	८ .६४
	जम्मा		१०२ .९३

स्रोत : भू-सूचना प्रणालीमा आधारित स्थलगत तथ्याङ्क, २०८०

२.३ मुख्य बस्तीहरूको विवरण

डाँफे र झिँगु खोलाहरुद्वारा सिञ्चित यस बेशीको माटो मलिलो भए तापनि औलो लाग्ने भएकाले यहाँ बस्ती थिएन। वेसी क्षेत्रमा पहिला दनुवार जातिहरुको मात्र बस्ती भएको यस नगरपालिकामा राजमार्गको विकाससँगै अन्य जातिहरुको पनि आकर्षण बढिरहेको छ। हुलाक, टेलिफोन, स्वास्थ्य चौकी र विद्यालयको पहुँचका साथै यातायातको सुविधा हुनाले पनि ग्रामीण बस्ती विकासका लागि योगदान पुऱ्याइरहेको पाइन्छ । यसका साथै विभिन्न स्थानहरूमा नगरपालिकाहरूले आफ्नो आन्तरिक यातायात मार्गहरू बनाई सार्वजनिक क्षेत्रहरूमा हाट बजारको व्यवस्थापन गर्ने काम साथै स-साना व्यापारिक केन्द्रको रुपमा क्रमिक विकास भइरहेको छ ।

नगरपालिका क्षेत्रहरूको व्यवस्थित तवरले विकास गर्न प्रत्येक घडेरीमा आवत जावत गर्न मोटर बाटो, खुल्ला क्षेत्रका प्रावधान, चारपाटे आकार मिलेका घडेरीहरू लगायत भौतिक तथा पूर्वाधारको निर्माण सहितको व्यवस्थित बस्तीको विकास गर्न जग्गा एकीकरण वा सेवा सुविधा जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नु पर्दछ।

यसरी जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा शहरी विस्तार क्षेत्र प्रस्तावना गरिएका क्षेत्रहरूलाई टेवा पुऱ्याउने हिसावले प्राथमिकता दिनु पर्दछ ।

२.४ भू-उपयोगको विवरण

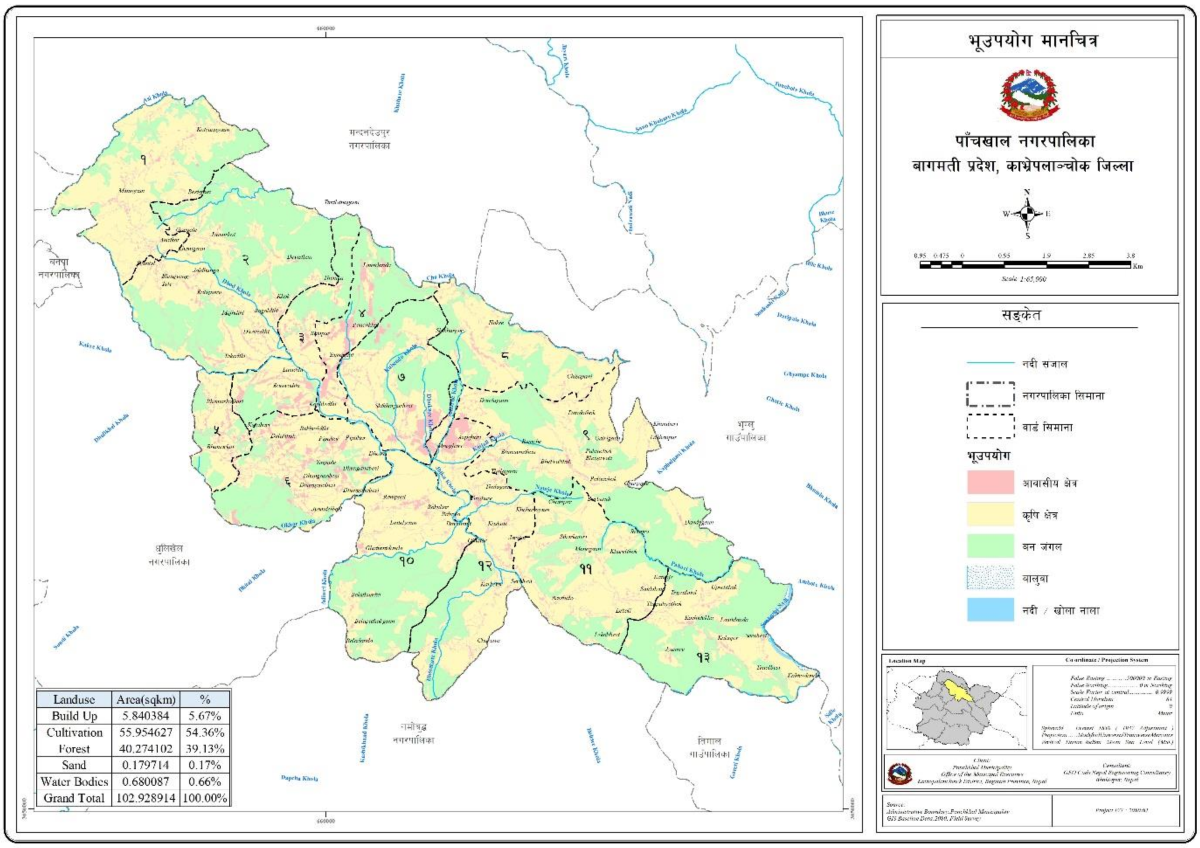

नक्सा नं. २ : *नगरपालिकाको भू-उपयोगको नक्सा*

मानव जातिको सृष्टि र जनजीवन भू-धरातलमा उपलब्ध प्राकृतिक श्रोतहरूको उपयोगका आधारमा अडेको छ । मानवीय अस्तित्व भित्रका समग्र मानवीय गतिविधिहरू उसले उपयोग गर्ने जमिन तथा जमिनमा उपलब्ध श्रोतहरूमा पूर्णत : निर्भर गर्दछ । तसर्थ भू-आवरण अन्तर्गत मानिसले उपयोगमा ल्याउने वन क्षेत्र, खेतीयोग्य जमिन, जल, बालुवा, हिमाल, पहाड आदिको तथ्याङ्कलाई भू-उपयोग अन्तर्गत उल्लेख गरिएको छ । पाँचखाल नगरपालिकाको भू-उपयोगसम्बन्धी विवरण निम्नअनुसार उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. २ : नगरपालिकाको भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण

जमिनको किसिम	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.मा)	प्रतिशत
आवास क्षेत्र	५ .८४	५ .६७
खेतीयोग्य जमिन	५५ .९४	५४ .३५
वन जङ्गल	४० .२७	३९ .१२
बालुवा	० .१८	० .१७
नदी तथा खोलानाला	० .७०	० .६८
जम्मा	१०२ .९३	१०० .००

स्रोत : भू-सूचना प्रणालीमा आधारित स्थलगत तथ्याङ्क, २०८०

यस नगरपालिकाको वर्तमान भू-उपयोगलाई हेर्दा ५४.३५ प्रतिशत अर्थात सबैभन्दा धेरै खेतीयोग्य जमिनले ओगटेको छ भने दोस्रोमा बनजङ्गल तथा बनस्पती ले ओगटेको क्षेत्र रहेको छ । उपलब्ध जमिनमध्ये खेतीयोग्य जमिनको अंश राम्रो रहेको छ। सम्पूर्ण खेतीयोग्य जमिनमा वैज्ञानिक कृषि प्रणाली अबलम्बन गर्न सके उत्पादनको राम्रो सम्भावना देखिन्छ। यस नगरपालिकाको भू-उपयोगको अर्को उल्लेखनीय पक्ष भनेको यहाँको वनजङ्गल तथा बनस्पतीले ढाकेको क्षेत्र हो समग्र भूभागको ३९.१२ प्रतिशत वन क्षेत्र रहनु नगरपालिकाबासीको लागि सुखद रहेको छ। यहाँ आवास क्षेत्रले ५.६७ प्रतिशत क्षेत्र ओगटेको छ। नदी तथा खोलानालाले नगरपालिकाको ०.६८ प्रतिशत क्षेत्रमा रहेको छ भने बालुवा अथवा बगर क्षेत्र ०.१७ प्रतिशत रहेको छ।

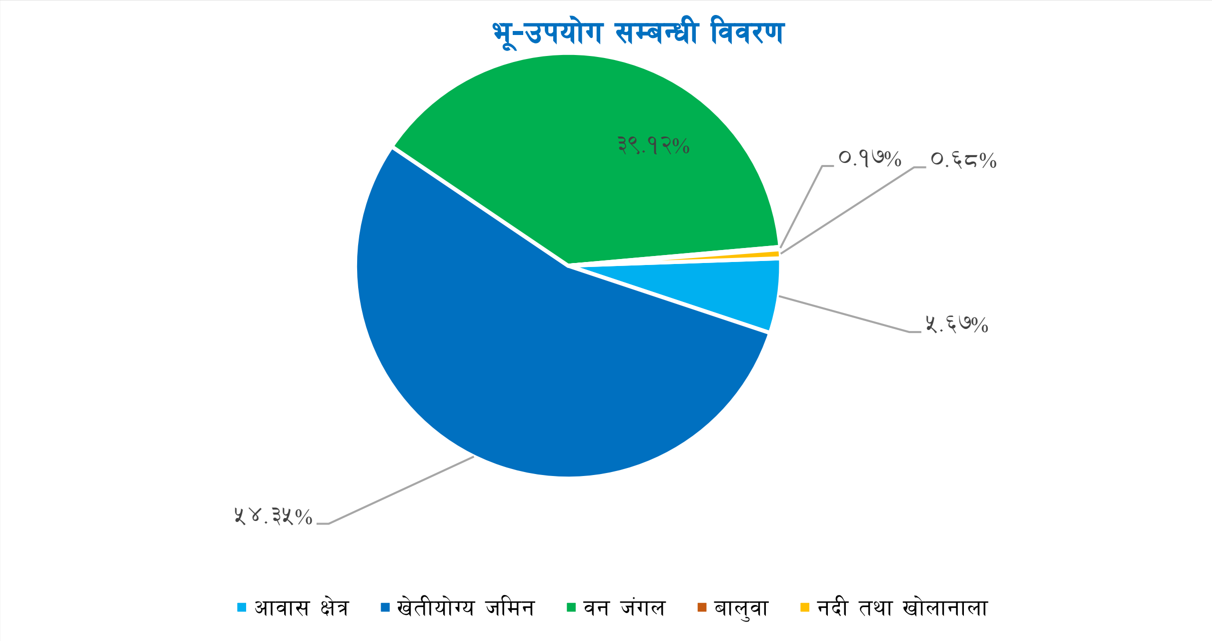

२.५ माटोको बनावट

पाँचखाल नगरपालिकामा कोशी नदीको प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्रमा रहेको माटोमा बालुवाको मात्रा बढी छ भने केही भित्री भागमा रातो र दोमट माटो पाइन्छ। नगरपालिकाको टार, बेसीमा पाइने माटोमा भने प्राङ्गारिक पदार्थको मात्रा पाइने हुनाले उर्वर र खेतीयोग्य माटोमा पर्दछ। यसरी प्राङ्गारिक पदार्थको मात्रा भने निरन्तर खेती भइरहेको क्षेत्रमा केही बढी छ भने बाँझो क्षेत्रमा क्रमशः घटिरहेको पाइन्छ।

२.६ उचाइको विवरण

पाँचखाल नगरपालिका समुन्द्री सतहबाट ६०० मिटर देखि १६०० मिटरसम्मको उचाईमा रहेको छ । नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफलमध्ये ३३.९१ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल ८७० देखि ९८० मिटरसम्मको उचाईमा रहेको छ भने ८.५४ वर्ग कि.मि क्षेत्र १३०० देखि १६०० मिटरसम्मको उचाईमा रहेको छ।

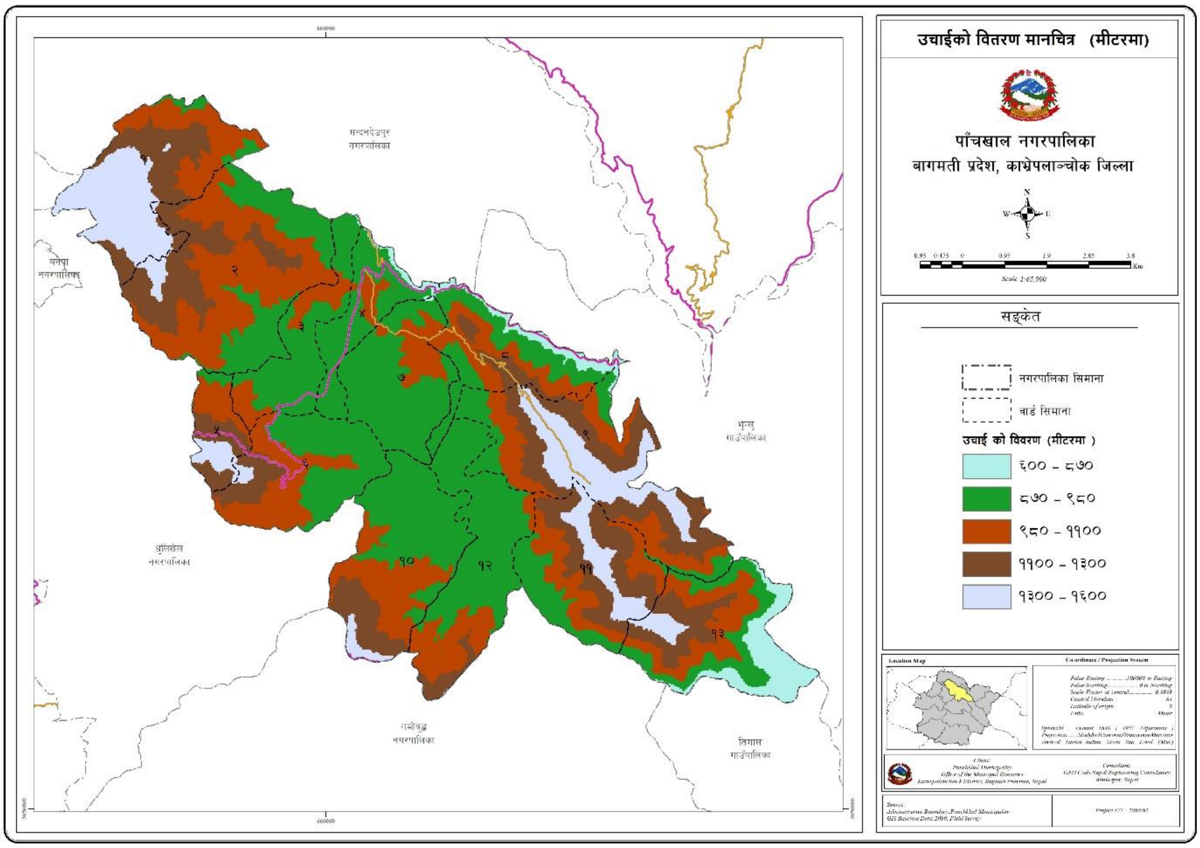

नक्सा नं. ३ : *नगरपालिकाको उचाइको नक्सा*

२.७ भिरालोपनाको विवरण

तालिका नं. ३ : नगरपालिकाको भिरालोपनको विवरण

क.सं.	भिरालोपना (डिग्रीमा)	जमिनको क्षेत्रफल	प्रतिशत
१	० देखि ८	२१ .३३	२० .७२
२	८ देखि १६	२६ .६४	२५ .८८
३	१६ देखि २४	२६ .०७	२५ .३३
४	२४ देखि ३३	१९ .१४	१८ .६०
५	३३ देखि ६०	९ .७५	९ .४७
	जम्मा	१०२ .९३	१०० .००

स्रोत : भू-सूचना प्रणालीमा आधारित स्थलगत तथ्याङ्क, २०८०

पाँचखाल नगरपालिकाको अधिकांश अर्थात ९०.५३ प्रतिशत जमिन ३५ डिग्रिभन्दा कम भिरालो हुनु सुखद पक्ष हो । यसले खेतीपाती तथा आवासका लागि पाँचखाल उपर्युक्त स्थलको रुपमा रहेको देखाउँछ भने धरातलीय विविधता प्रचुर मात्रामा रहनु भनेको विकासका दृष्टिमा महत्वपूर्ण अवसर हो । भूमिको सही सदुपयोग गर्न सके प्राकृतिक सम्पदाको धनी पाँचखाल नगरपालिकाले विकासमा कायापलट हुन सक्ने क्षमता राख्दछ ।

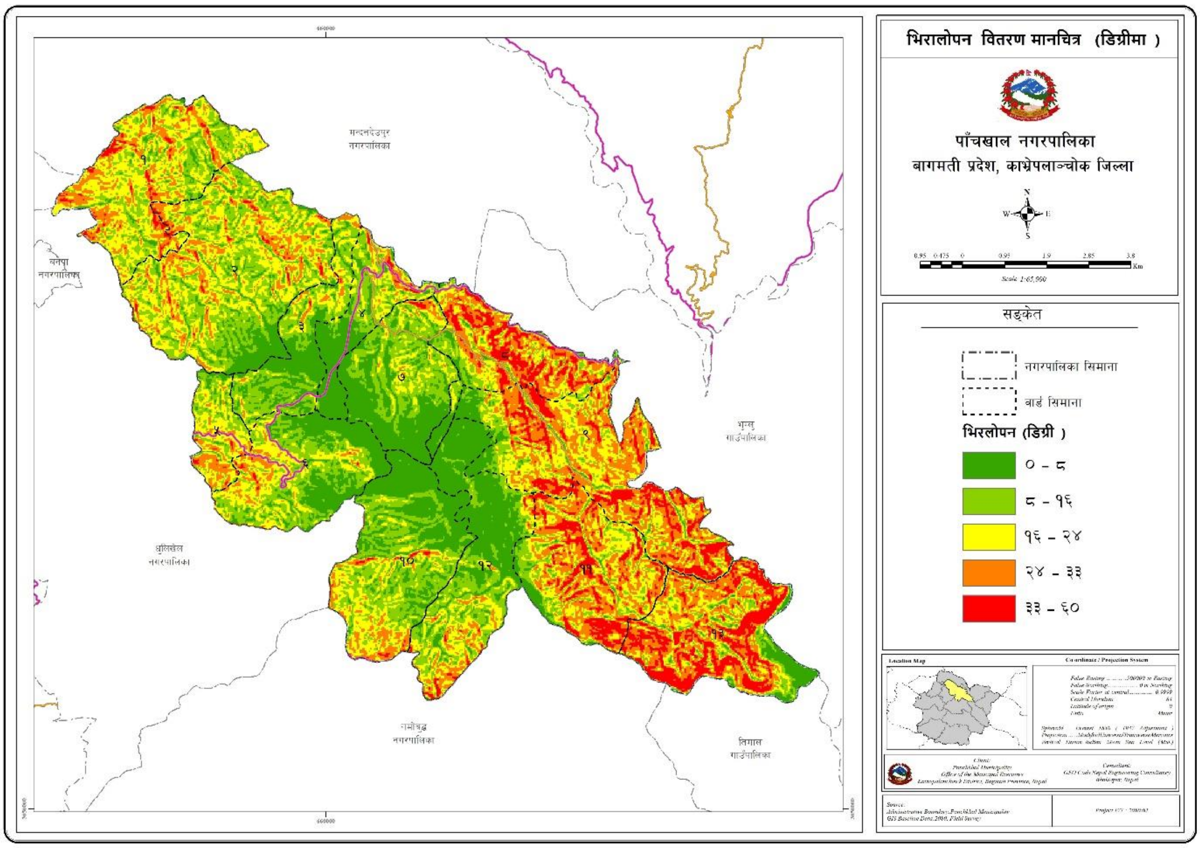

नक्सा नं. ४ : *नगरपालिकाको भिरालोपनाको नक्सा*

२.८ जमिनको मोहडा (Aspect)

सामान्यतया भिरालोपनमा विषमता हुँदा जमिनको मोहडामा समेत विषमता हुन्छ । यद्यपि मोहडाको हिसाबले हेर्दा पूर्वी मोहडा, दक्षिण पूर्वी मोहडा, दक्षिण मोहडा, दक्षिण पश्चिम मोहडा, पश्चिमी मोहडा भएको क्षेत्र ५२.८५ प्रतिशत भएकोले नगरपालिकामा जलवायुगत विविधता पाउनुका साथै यस प्रकारको पारिलो क्षेत्रको जमिन कृषि, उद्योग, बसोबास तथा अन्य विकासका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न उपर्युक्त रहेको छ । उत्तरी मोहडा १४.२८ प्रतिशत हुनुले यहाँको जमिन कृषि तथा बसोबासका लागि बढी शीतप्रधान र अनुपर्युक्त रहेको छ । करिब १३.९८ प्रतिशत जमिन समथर भएकोले खेतीपातीको लागि अब्बल छ । थप तथ्याङ्क तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४ : जमिनको मोहडाको विवरण

क्र.स.	जमिनको मोहडा	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	प्रतिशत
१	समथर मोहडा	१३ .९८	१३ .५८
२	उत्तर मोहडा	१४ .७०	१४ .२८
३	उत्तर पूर्वी मोहडा	१२ .०३	११ .६९
४	पूवी मोहडा	१० .१४	९ .८५
५	दक्षिण पूर्वी मोहडा	११ .१७	१० .८५
६	दक्षिण मोहडा	१२ .८३	१२ .४७

क्र.स.	जमिनको मोहडा	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	प्रतिशत
७	दक्षिण पश्चिम मोहडा	९.९३	९.६४
८	पश्चिम मोहडा	८.७८	८.५३
९	उत्तर पश्चिम मोहडा	९.३८	९.११
	जम्मा	१०२.९३	१००

स्रोत नक्सा, २०८०

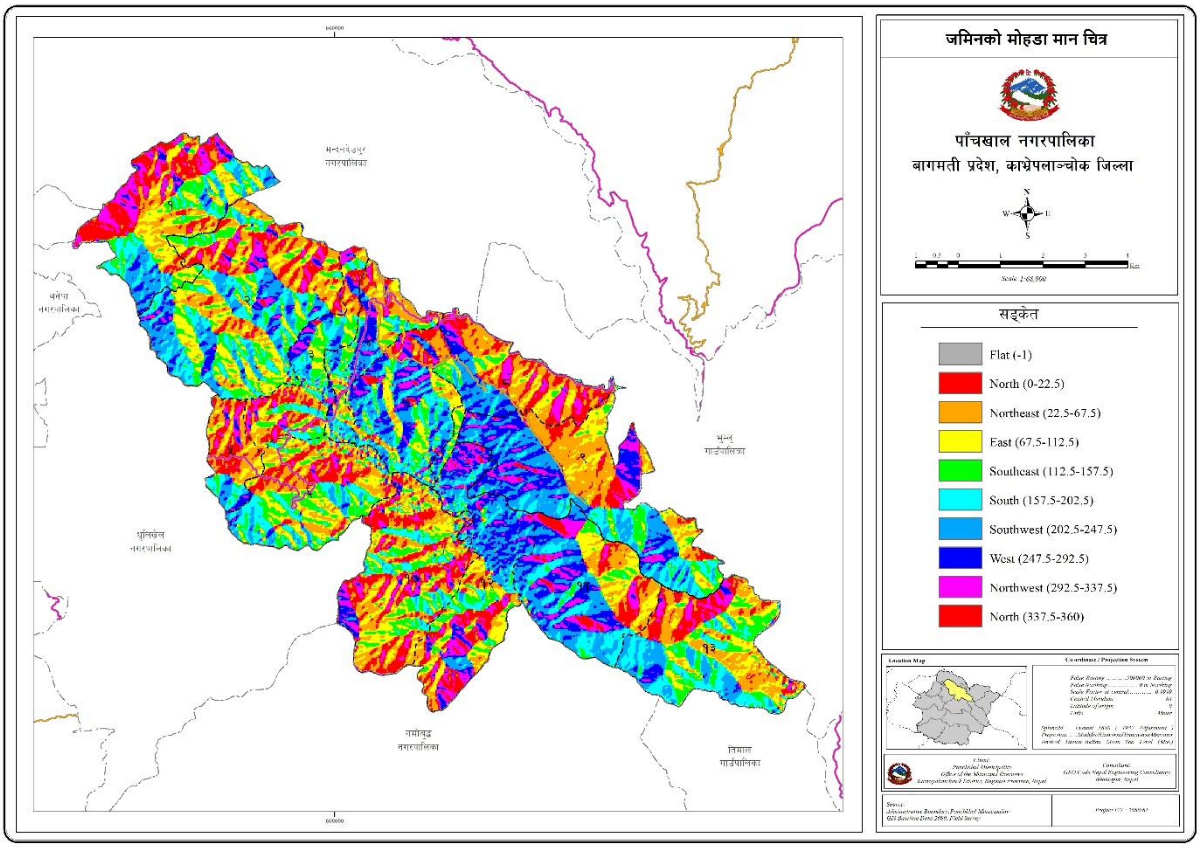

नक्सा नं. ५ : *नगरपालिकाको मोहडाको नक्सा*

२.९ विकासका मुख्य सम्भावनाहरू

हरेक स्थानको आफ्नै विशेषता हुन्छ । कुनै स्थानमा जङ्गलको भू-भाग अत्यधिक हुन्छ । कुनै स्थानमा पर्याप्त मात्रामा जलश्रोतको उपलब्धता हुन्छ भने कुनै स्थानमा सुख्खा क्षेत्रको रुपमा रहेका हुन्छन् । तसर्थ कृषियोग्य क्षेत्रमा कृषिको व्यवसायीकरण गरेर माथि उठ्न सकिन्छ भने वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन मार्फत वन क्षेत्र अत्यधिक भएको स्थानीय तहलाई समृद्ध बनाउन सकिन्छ । उपलब्ध श्रोत र साधनका आधारमा नगरपालिकाको सम्भावनाहरू उजागर गर्न सकिन्छ । यस नगरपालिकाको वर्तमान भू-उपयोग हेर्दा ५४.३५ प्रतिशत खेतीयोग्य क्षेत्र भएकाले वैज्ञानिक कृषि प्रणाली मार्फत यहाँको समृद्धि हासिल गर्न सकिन्छ ।

वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन भन्नाले वनजङ्गललाई बालीनाली सरह हेरचाह र सुधार सम्भार गर्ने भन्ने बुझिन्छ । नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका सम्भाव्यता र अवसर अन्तर्गत परम्परागत तथा आधुनिक कृषि, जडिबुटी, पर्यटन, पशुपालन तथा साना तथा मझौला उद्योगहरूको विकासका सम्भाव्यताका क्षेत्रहरू रहेका छन् । साथै

नगरपालिकाको विभिन्न स्थानमा पार्क, उद्यान तथा गुम्बा एवम् स्तुपाको निर्माण गरी पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न पर्याप्त अवसर रहेको छ ।

समग्रमा यस नगरपालिका क्षेत्रमा हेर्दा कृषि पेशा अङ्गाल्ने घर परिवारको सङ्ख्या उच्च रहेको छ । नगरपालिकामा रहेको खेती योग्य जमिनमा खाद्यान्नको साथै अन्य नगदे तरकारी बाली, फलफूल, तरकारी मसला तथा जडीबुटी र पशुजन्य उत्पादन वृद्धि गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ। आधुनिक कृषि प्रविधि, मल तथा औजारको अभाव हुनाको साथै सो को अधिकतम लागत मूल्यले गर्दा सो को प्रयोगमा कमी हुन गई कृषि उत्पादनमा आवश्यकता अनुसार वृद्धि हुन सकेको छैन। जनचेतना, सीप तथा व्यवसायीकरण, आधुनीकीरणको अभिवृद्धि, प्रविधि हस्तान्तरणको साथै आवश्यक प्रविधि, मल, कर्जा, बीउबिजनको उपलब्धतामा सरलीकरण गरेर कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा वृद्धि ल्याई आर्थिक स्थितिमा सुधार ल्याउन सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ।

नगरपालिकामा रहेको उर्वर भूमिमा आधुनिक कृषि प्रणालीको अभावले गर्दा खेतीयोग्य भूमिको पूर्ण सदुपयोग हुन सकेको छैन भने अर्कोतर्फ माटोको उर्वराशत्ति क्रमशः क्षीण हुँदै उत्पादन र उत्पादकत्वमा ह्रास आएको देखिन्छ । जथाभावी हुने गरेको बस्ती विकासलाई व्यवस्थित गर्नाको साथै पुराना परम्परागत कुलोहरूको मर्मत सुधार गरी माटोको उर्वराशक्ति बढाई दिगो विकासको धारणाअनुरुप काम गर्न सकेमा भावी पुस्ताको लागि यस नगरपालिकालाई बस्नलायक ठाउँको रुपमा विकसित गर्न सकिन्छ ।

नगरपालिकाको ग्रामीण क्षेत्रमा दुग्ध उत्पादन तथा पशुपन्छी उत्पादनको प्रशस्त सम्भावना रहेको हुँदा यो व्यवसायलाई विस्तार गर्नुका साथै यातायात सेवालाई सर्वसुलभ तरिकाले उनीहरूको पहुँचसम्म विस्तार गर्न सकेको खण्डमा धेरैवटा स्थानहरूमा दुध चिस्यान केन्द्र, कृषि उत्पादनको सङ्कलन केन्द्र/ कोल्ड स्टोर, मासुजन्य उद्योग आदि विकास गर्न सकिनेछ। जसबाट रोजगारी श्रृजना गरी समग्र नगरपालिकाको आयमा वृद्धि गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावना देखिन्छ।

यस नगरपालिकामा भएका प्राकृतिक श्रोत र साधनलाई व्यवस्थित तथा वातावरणमैत्री प्रविधि अपनाएर उचित प्रयोग गर्न सकेमा सो क्षेत्रले कतिपय ग्रामीण इलाकाहरूमा स्थानीय स्तरमा आवश्यक रोजगारी श्रृजना गर्नको साथै स्थानीय श्रोत परिचालनमा समेत दिगोपना ल्याउन सकिने देखिन्छ

नगरपालिका क्षेत्रमा केहि खोलाहरू भएको र थप केही संम्भाव्य ठाउँहरूमा पोखरी तथा कृत्रिम ताल निर्माण गरी यस क्षेत्रको हावापानीमा हुने जातका माछापालन व्यवसाय गरेमा सजिलैसँग रोजगारीका अवसरहरू बढ्ने र नगरपालिकाकै माछाले बजार लिने सम्भावना रहेको छ ।

नगरपालिकाको सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहरूलाई संगठित र संस्थागत गरी वन क्षेत्रमा गैर काष्ठजन्य उत्पादनहरू जडिबुटी खेतीको अलावा मह उत्पादनलाई पनि प्रवर्द्धन गरी बजारीकरण गर्न सकेमा सो क्षेत्रको आर्थिक उन्नति गर्न थप टेवा पुग्ने देखिन्छ ।

देशमा बेरोजगारी बढ्दै गइरहेको र सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा रोजगारीको प्रशस्त अवसरहरू नभएकोले बैदेशिक रोजगारीमा आकर्षण बढेको देखिन्छ । यस नगरपालिकाका युवाहरूलाई सिपमूलक तालिम प्रदान गरी स्थानीय स्तरमै रोजगारी श्रृजना गर्ने व्यवस्था भएमा नगरपालिकाको आर्थिक विकासमा ठुलो योगदान पुऱ्याउने प्रशस्त सम्भावना देखिन्छ ।

यसका अतिरित्त : पाँचखाल नगरपालिकाको विकासका लागि विभिन्न सम्भावना मूलक उपायहरूलाई निम्नानुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

- नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका पानीको श्रोत तथा खोलाहरूबाट आधुनिक कुलो तथा नहर मार्फत् पानी सिंचाई गरी व्यवसायिक रूपमा खेती गर्न सके कृषि उत्पादनमा उल्लेखनीय वृद्धि हुन सक्छ।
- नगरपालिकामा रहेका पानीको मुहानबाट मेगा खानेपानी आयोजना मार्फत 'एक घर एक धारा' नीति अनुरुप खानेपानी ल्याउन सके हाल नगरपालिकामा देखिएको खानेपानीको समस्यामा न्यूनीकरण हुनुका साथै सिंचाईको पनि सुविधा हुन्छ।
- स्थानीय कच्ची सडकको स्तर वृद्धि गरी कालोपत्रे गर्न सके स्थानीय वासिन्दाले भरपुर सुविधा लिनुका साथै जीवनस्तरको स्तरोन्नती र समग्र नगरपालिकाको सुन्दरतामा वृद्धि हुन सक्छ।
- यस नगरपालिका क्षेत्रमा थप औद्योगिक विस्तार गर्न सके स्थानीय स्तरमा रोजगारी वृद्धि गर्नसक्ने प्रशस्त सम्भावना देखिन्छ।
- यस क्षेत्रमा विभिन्न ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक स्थानहरू रहेकाले पर्यटन विकास गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावना रहेको छ।
- सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी सङ्घसंस्थाहरू यस क्षेत्रमा क्रियाशिल रहेकाले नगरपालिकाको विकासमा साझेदार हुन सक्ने देखिन्छ।
- नगरपालिका क्षेत्रमा उपभोक्ताहरूको वृद्धि भइरहेको सन्दर्भमा उद्योग, व्यापार र वाणिज्यको विकास हुन सक्ने सम्भावना देखिन्छ।

परिच्छेद - ३: जनसाङ्ख्यिकविवरण

३.१ जनसङ्ख्याको विवरण

कुनै पनि स्थानको जनसङ्ख्या, विकासको साधन र साध्य दुवैको रुपमा रहेको हुन्छ । विकासको लागि आवश्यक अन्य आर्थिक, भौतिक साधनहरूको परिचालन मानव श्रोतबाट नै हुने भएकाले विकास योजना तर्जुमा गर्दा यसको बनावटको विविध पक्षहरूको अध्ययन र विश्लेषण हुनु आवश्यक हुन्छ । नेपालमा जनसङ्ख्याको विविध पक्षको तथ्याङ्क प्रत्येक १० वर्षमा हुने राष्ट्रिय जनगणनाको साथै नगरपालिकास्तरमा घरधुरी सर्वेक्षण मार्फत समेत प्राप्त हुने गरेको छ । यहाँ राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ बाट प्राप्त नतिजाको आधारमा जनसङ्ख्याका विविध पक्षहरूको विश्लेषण गरिएको छ ।

तालिका नं. ५ : जनसङ्ख्याको विवरण

विवरण	वि.सं. २०७८
जम्मा जनसङ्ख्या	३५,५२१
पुरुष	१७,२१२ (४८.४६%)
महिला	१८३०९ (५१.५४%)
लैंगिक दर (प्रति १०० महिलामा पुरुषको सङ्ख्या)	९४.०१
जम्मा घरधुरी	९,१३३
औषत परिवार आकार	३.८९
जनघनत्व (प्रतिवर्ग कि.मी.)	३४५
०-१४ वर्ष उमेरसमूहका जनसङ्ख्या (आर्थिकरूपले आश्रित जनसङ्ख्या)	७,६८० (२१.६२%)
१५-५९ वर्ष उमेरसमूहका जनसङ्ख्या (आर्थिकरूपले सक्रिय जनसङ्ख्या)	२३४२५ (६५.९५%)
६० वर्षभन्दा बढी उमेरसमूहका जनसङ्ख्या (आर्थिकरूपले आश्रित जनसङ्ख्या)	४४१६ (१२.४३%)
साक्षरता दर	७५.१ %

स्रोत : राष्ट्रिय जनगनणा, २०७८

माथिको तालिकामा पाँचखाल नगरपालिकाको जनसङ्ख्याको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ। राष्ट्रिय जनगनणा, २०७८ अनुसार पाँचखाल नगरपालिकाको जनसङ्ख्या ३५,५२१ रहेको छ जस मध्ये पुरुष ४८.४६ प्रतिशत (१७,२१२ जना) र महिला ५१.५४ प्रतिशत (१८,३०९ जना) रहेका छन् । सोही अनुसार लैंगिक अनुपात (sex ratio) अर्थात प्रति १०० महिलामा पुरुषको सङ्ख्या ९४.०१ रहेको छ । जनघनत्व (प्रति वर्ग किलोमिटरमा रहको जनसङ्ख्या) ३४५ जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ। पछिल्लो तथ्याङ्क बमोजिम यस नगरपालिकाको कुल जनसङ्ख्या मध्ये २.६ प्रतिशत अपाङ्गता भएकाहरू रहेका छन् । कुल ९१३३ घरपरिवार रहेको यस नगरपालिकामा प्रति परिवार औषत ४ जना सदस्य रहेको देखिन्छ । वि.सं २०६८ को जनगणना अनुसार नेपालको परिवारको औषत आकार ४.८८ रहेको थियो । देशमा सबैभन्दा बढी रौतहट जिल्लामा ६.४४ र सबैभन्दा कम कास्कीमा ३.९२ रहेको थियो ।

३.२ वडागत क्षेत्रफल, जनसङ्ख्या तथा घरधुरी विवरण

तालिका नं. ६ : वडागत जनसङ्ख्या तथा घरधुरी विवरण

वडा	घरधुरी	जम्मा जनसङ्ख्या		
		पुरूष	महिला	जम्मा
१	७५४	१३६५	१४३४	२७९९
२	८८४	१८१५	१८८९	३७०४
३	६०१	११०८	११५५	२२६३
४	८३९	१७२१	१८०१	३५२२
५	५५६	११५२	११५१	२३०३
६	१००१	१८८६	२०१५	३९०१
७	५०९	१०५१	१०५७	२१०८
८	५३३	९०४	१००९	१९१३
९	५९४	१०७४	११२२	२१९६
१०	४२५	८२१	८३६	१६५७
११	५१६	८३१	९३८	१७६९
१२	१४९७	२८५१	३२०६	६०५७
१३	४२४	६३३	६९६	१३२९
जम्मा	९१३३	१७२१२	१८३०९	३५५२१
प्रतिशत		४८ .६१	४८ .४६	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

तालिका नं. ७ : वडागत क्षेत्रफल, जनसङ्ख्या तथा घरधुरी विवरण

वडा	घरधुरी	२०६८ को जनसङ्ख्या	अक्सर बसोबास गर्ने जनसङ्ख्या			क्षेत्रफल(वर्ग कि.मी.)	ज्नघनत्व	औषत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात
			पुरूष	महिला	जम्मा				
१	७५४	३६४८	१३६५	१४३४	२७९९	१० .८७	२५७ .५०	४	९५ .१९
२	८८४	३४५२	१८१५	१८८९	३७०४	१३ .०७	२८३ .४०	४	९६ .०८
३	६०१	२२२१	११०८	११५५	२२६३	७ .६४	२९६ .२०	४	९५ .९३
४	८३९	३४९८	१७२१	१८०१	३५२२	२ .५७	१३७० .४३	४	९५ .५६
५	५५६	२५४३	११५२	११५१	२३०३	४ .३३	५३१ .८७	४	१०० .०९
६	१००१	४०७७	१८८६	२०१५	३९०१	५ .३५	७२९ .१६	४	९३ .६०
७	५०९	२२०८	१०५१	१०५७	२१०८	६ .४१	३२८ .८६	४	९९ .४३
८	५३३	२४०५	९०४	१००९	१९१३	६ .०४	३१६ .७२	४	८९ .५९
९	५९४	२६५७	१०७४	११२२	२१९६	१२	१८३ .००	४	९५ .७२
१०	४२५	१८३९	८२१	८३६	१६५७	३ .१२	५३१ .०९	४	९८ .२१
११	५१६	२३८९	८३१	९३८	१७६९	८ .२	२१५ .७३	३	८८ .५९
१२	१४९७	५२९९	२८५१	३२०६	६०५७	१४ .६९	४१२ .३२	४	८८ .९३
१३	४२४	१७६१	६३३	६९६	१३२९	८ .६४	१५३ .८२	३	९० .९५
जम्मा	९१३३	३७९९७	१७२१२	१८३०९	३५५२१	१०२ .९३	३४५ .१०	४	९४ .०१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

पाँचखाल नगरपालिकाको वडागत जनसङ्ख्याको तुलनात्मक विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा धेरै जनसङ्ख्या भएको वडा नं १२ रहेको छ जसमा जम्मा जनसङ्ख्या ६०५७ (पुरुष २,८५१ जना र महिला ३,२०६ जना) रहेका छन् । यस वडाको औषत परिवार आकार ४ र घरधुरी सङ्ख्या १४९७ रहेको छ । त्यस्तै सबैभन्दा थोरै जनसङ्ख्या भएको वडा नं. १३ रहेको छ जसको जनसङ्ख्या १,३२९ (पुरुष ६३३ जना र महिला ६९६ जना) रहेका छन् भने घरधुरी सङ्ख्या ४२४ र औसत परिवार सङ्ख्या ३ रहेको छ। सबैभन्दा बढी जनघनत्व भएको वडा नं ४ मा रहेको छ जसको जनघनत्व १३७०.४३ व्यक्ति : प्रति वर्ग कि.मी. रहेको छ भने सबैभन्दा कम जनघनत्व भएको वडा नं १३ रहेको छ जसको जनघनत्व १५३.८२ व्यक्ति : प्रति वर्ग कि.मी. रहेको छ । जसको विस्तृत विवरण माथि तालिकामा उल्लेख गरिएको छ भने तालिकालाई तल स्तम्भ चित्रमा देखाईएको छ ।

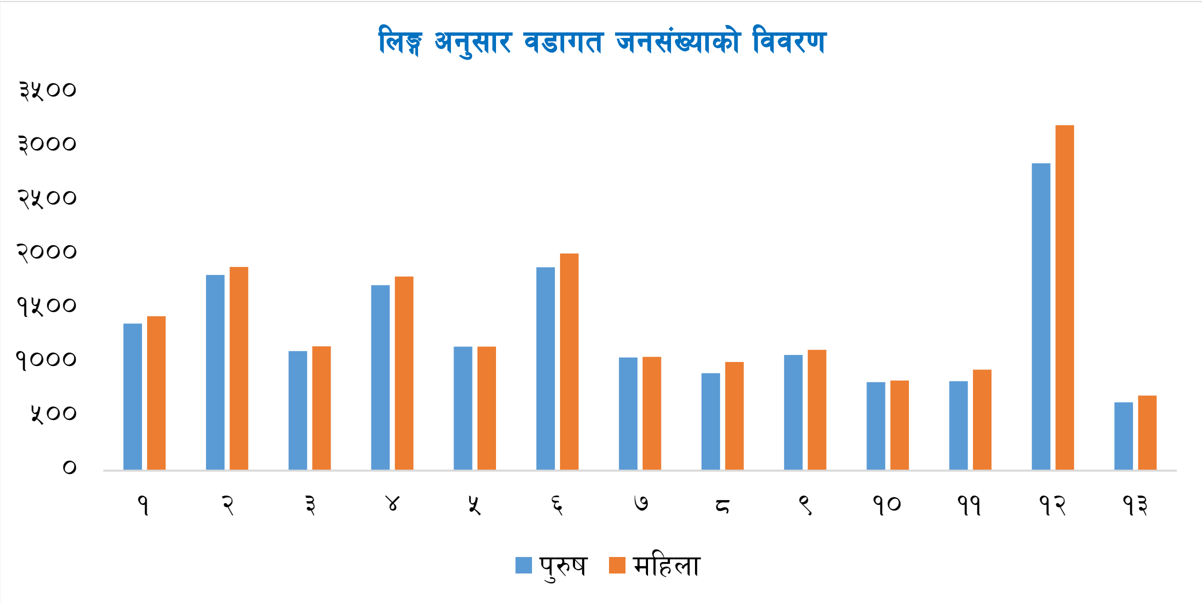

३.३ उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्याको विवरण

तालिका नं. ८ : उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्याको विवरण

उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा जनसङ्ख्या	प्रतिशत
९५ वर्ष माथि	१०	१७	२७	० .०८
९०-९४ वर्ष	२०	३२	५२	० .१५
८५-८९ वर्ष	५६	७५	१३१	० .३७
८०-८४ वर्ष	१२२	१५१	२७३	० .७७
७५-७९ वर्ष	२२१	३५१	५७२	१ .६१
७०-७४ वर्ष	४२०	४५५	८७५	२ .४६
६५-६९ वर्ष	४८९	५५८	१०४७	२ .९५
६०-६४ वर्ष	६५८	७८१	१४३९	४ .०५
५५-५९ वर्ष	८४४	८९५	१७३९	४ .९०
५०-५४ वर्ष	१०९७	११६४	२२६१	६ .३७
४५-४९ वर्ष	१०४०	११७१	२२११	६ .२२

उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा जनसङ्ख्या	प्रतिशत
४०-४४ वर्ष	११५०	१३१८	२४६८	६ .९५
३५-३९ वर्ष	१२१०	१४२६	२६३६	७ .४२
३०-३४ वर्ष	१३४५	१४३७	२७८२	७ .८३
२५-२९ वर्ष	१४२१	१६३७	३०५८	८ .६१
२०-२४ वर्ष	१४६८	१६०५	३०७३	८ .६५
१५-१९ वर्ष	१६१४	१५८३	३१९७	९ .००
१०-१४ वर्ष	१४२३	१३४४	२७६७	७ .७९
५-९ वर्ष	१३७६	१२०५	२५८१	७ .२७
००-०४	१२२८	११०४	२३३२	६ .५७
जम्मा	१७२१२	१८३०९	३५५२१	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकामा रहेका कूल ३५,५२१ जनसङ्ख्या मध्ये १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहका युवा जनसङ्ख्या सबैभन्दा बढी ३,१९७ अर्थात ९ प्रतिशत दोस्रोमा २० देखि २४ वर्ष उमेर समूहका ३,०७३ अर्थात ८.६५ प्रतिशत र तेस्रोमा २५ देखि २९ वर्ष उमेर समूहका ३,०५८ अर्थात ८.६१ प्रतिशत रहेका छन् । समग्र तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा उमेर समूह बढ्दै जाँदा जनसङ्ख्या घट्दै गइरहेको छ। १५ देखि १९ वर्ष भित्रको जनसङ्ख्या सबैभन्दा बढी देखिन्छ। १० वर्ष भन्दा मूनिका बालबालिकाको जनसङ्ख्या र २९ वर्ष माथिका प्रौढ तथा वृद्धवृद्धाहरूको सङ्ख्या क्रमश घट्दै गइरहेको देखिन्छ।

तालिका नं. ९ : उमेर र लिङ्गअनुसार वडागत जनसङ्ख्याको विवरण

वडा	विवरण	०-४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	५०-५४ वर्ष	५५-५९ वर्ष	६०-६४ वर्ष	६५-६९ वर्ष	७०-७४ वर्ष	७५ वर्ष वा सो भन्दा माथि	जम्मा
१	पुरूष	८५	९९	१४१	१३४	१३१	११०	८८	९५	१०१	७१	७६	६५	६२	४३	३१	३३	१३६५
	महिला	८७	९६	१३१	१४८	११६	१०४	९७	१११	९८	१०१	७९	६४	७१	४४	३७	५०	१४३४
	जम्मा	१७२	१९५	२७२	२८२	२४७	२१४	१८५	२०६	१९९	१७२	१५५	१२९	१३३	८७	६८	८३	२७९९
२	पुरूष	१३५	१३९	१६०	१५९	१५९	१६८	१५८	१२८	११९	१११	१०२	७७	७०	४६	३३	५१	१८१५
	महिला	११८	१४५	१४८	१७०	१६३	१६१	१६४	१५१	१३०	१३५	९६	१०१	६५	५७	३१	५४	१८८९
	जम्मा	२५३	२८४	३०८	३२९	३२२	३२९	३२२	२७९	२४९	२४६	१९८	१७८	१३५	१०३	६४	१०५	३७०४
३	पुरूष	७७	८२	८४	१००	१०४	७९	८९	६१	८९	७७	८३	५७	४७	३१	१६	३२	११०८
	महिला	६७	७७	८३	८७	८९	९७	९३	९९	८६	९४	८०	५१	५८	२७	२५	४२	११५५
	जम्मा	१४४	१५९	१६७	१८७	१९३	१७६	१८२	१६०	१७५	१७१	१६३	१०८	१०५	५८	४१	७४	२२६३
४	पुरूष	१३३	१६१	१४९	१५४	१३७	१७१	१७६	१३४	१३५	८५	९०	७५	४८	३१	२६	१६	१७२१
	महिला	११७	१२६	१४५	१३९	१७०	२०१	१६८	१४७	१३४	१०१	१०५	६७	६३	४३	३३	४२	१८०१
	जम्मा	२५०	२८७	२९४	२९३	३०७	३७२	३४४	२८१	२६९	१८६	१९५	१४२	१११	७४	५९	५८	३५२२
५	पुरूष	७७	८४	९०	१०८	११४	१०८	९८	८२	८८	८२	६६	४७	३७	२१	२०	३०	११५२
	महिला	६४	५४	९०	१११	१२४	१०६	९३	१०१	९७	८०	५८	५०	४४	२८	२१	३०	११५१
	जम्मा	१४१	१३८	१८०	२१९	२३८	२१४	१९१	१८३	१८५	१६२	१२४	९७	८१	४९	४१	६०	२३०३
६	पुरूष	१४२	१३२	१२२	१८१	१६४	१८४	१४८	१२२	११३	१२९	१४३	१०७	६४	५०	४०	४५	१८८६
	महिला	१२६	११८	१२६	१३३	१८८	२१७	१४८	१४२	१४९	१३३	१६६	१२५	८४	५३	४७	६०	२०१५
	जम्मा	२६८	२५०	२४८	३१४	३५२	४०१	२९६	२६४	२६२	२६२	३०९	२३२	१४८	१०३	८७	१०५	३९०१
७	पुरूष	७५	९५	७२	७७	९४	९६	८४	८७	८९	४४	७२	५५	३५	२५	२४	२७	१०५१
	महिला	५३	६७	६८	१००	८७	१०९	८८	९२	७७	४९	८३	५८	४१	२९	२४	३२	१०५७
	जम्मा	१२८	१६२	१४०	१७७	१८१	२०५	१७२	१७९	१६६	९३	१५५	११३	७६	५४	४८	५९	२१०८
८	पुरूष	५९	६१	९३	८६	६८	४४	६२	५८	४८	५५	६९	४३	५१	३८	३५	३४	९०४
	महिला	४९	६२	७२	८५	८८	६८	६५	७०	७५	५९	६२	५९	६३	४८	३४	५०	१००९

वडा	विवरण	०-४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	५०-५४ वर्ष	५५-५९ वर्ष	६०-६४ वर्ष	६५-६९ वर्ष	७०-७४ वर्ष	७५ वर्ष वा सो भन्दा माथि	जम्मा
	जम्मा	१०८	१२३	१६५	१७१	१५६	११२	१२७	१२८	१२३	११४	१३१	१०२	११४	८६	६९	८४	१९१३
९	पुरूष	७९	८९	८६	१०७	८६	७२	८२	७४	७८	५९	६४	४८	३४	४३	४६	२७	१०७४
	महिला	६६	६६	७९	९४	१०९	९९	९५	८९	७४	६१	७३	४६	५६	४०	३१	४४	११२२
	जम्मा	१४५	१५५	१६५	२०१	१९५	१७१	१७७	१६३	१५२	१२०	१३७	९४	९०	८३	७७	७१	२१९६
१०	पुरूष	५१	५४	६३	८२	७२	६९	६०	५३	५६	५८	५८	३९	३०	२१	२५	३०	८२१
	महिला	३६	६१	५८	७८	७१	६०	६१	६३	६२	६०	६०	३८	३५	३७	१६	४०	८३६
	जम्मा	८७	११५	१२१	१६०	१४३	१२९	१२१	११६	११८	११८	११८	७७	६५	५८	४१	७०	१६५७
११	पुरूष	५४	६१	५५	६४	६९	७१	५१	५३	३७	५६	६०	५४	४१	३८	३५	३२	८३१
	महिला	६०	५१	५८	६९	५६	८०	५६	६१	६४	७३	६५	४६	५३	४१	५६	४९	९३८
	जम्मा	११४	११२	११३	१३३	१२५	१५१	१०७	११४	१०१	१२९	१२५	१००	९४	७९	९१	८१	१७६९
१२	पुरूष	२२१	२७३	२४८	३०५	२३५	२०७	२२०	२२७	१६०	१६०	१५६	१४३	१०६	७८	६४	४८	२८५१
	महिला	२३६	२४२	२३४	३०८	२८६	३०५	२६७	२५१	२१४	१८४	१६६	१५१	१०५	८८	७१	९८	३२०६
	जम्मा	४५७	५१५	४८२	६१३	५२१	५१२	४८७	४७८	३७४	३४४	३२२	२९४	२११	१६६	१३५	१४६	६०५७
१३	पुरूष	४०	४६	६०	५७	३५	४२	२९	३६	३७	५३	५८	३४	३३	२४	२५	२४	६३३
	महिला	२५	४०	५२	६१	५८	३०	४२	४९	५८	४१	७१	३९	४३	२३	२९	३५	६९६
	जम्मा	६५	८६	११२	११८	९३	७२	७१	८५	९५	९४	१२९	७३	७६	४७	५४	५९	१३२९
जम्मा	पुरूष	१२२८	१३७६	१४२३	१६१४	१४६८	१४२१	१३४५	१२१०	११५०	१०४०	१०९७	८४४	६५८	४८९	४२०	४२९	१७२१२
	महिला	११०४	१२०५	१३४४	१५८३	१६०५	१६३७	१४३७	१४२६	१३१८	११७१	११६४	८९५	७८१	५५८	४५५	६२६	१८३०९
	जम्मा	२३३२	२५८१	२७६७	३१९७	३०७३	३०५८	२७८२	२६३६	२४६८	२२११	२२६१	१७३९	१४३९	१०४७	८७५	१०५५	३५५२१

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकामा रहेको कूल ३५,५२१ जनसङ्ख्या मध्ये १७,२१२ पुरुष र १८,३०९ जना महिला रहेका छन् । ५ देखि ९ वर्ष, १० देखि १४ वर्ष र १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहमा पुरुषको बाहुल्यता रहेको छ भने बाँकी उमेर समूहमा महिलाको बाहुल्यता रहेको छ । यसरी लैङ्गिक अनुपात हेर्दा प्रति ९४.०१ जना पुरुषमा १०० जना महिला रहेका छन् । छोराको चाहानामा बढी छोरीहरू जन्माउने प्रवृति नेपालमा परम्परागत हिसाबले नै रहि आएको छ । उमेर समूह अनुसार हेर्दा १५ देखि ३९ वर्ष उमेर समूह भित्रका किशोरी र महिलाहरूको जनसङ्ख्यामा र उमेर पुगेका महिलाहरूका शारिरीक, मानसिक, सामाजिक तथा आर्थिक मूद्धाहरूलाई सम्बोधन गर्ने खालको योजनाहरू निर्माण गर्नु जरुरी छ । प्रजनन स्वास्थ्य, यौन स्वास्थ्य, रजस्वला सम्बन्धी समस्याहरू, महिला मैत्री शौचालय, परामर्श केन्द्रहरू, महिला हिंसा, चेलीवेटी बेचविखन, घरेलु लैङ्गिक हिंसा, पाठेघर खस्ने समस्या, दाइजो प्रथा, महिला शसक्तिकरण तथा अधिकार जस्ता विषयहरू आम महिलाका प्रमुख तथा संवेदनशिल विषय भएकोले नगरपालिकाले यी विषयहरूको प्रभावकारी योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने संकेत समग्र तथ्याङ्कले गर्दछ । वडागत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

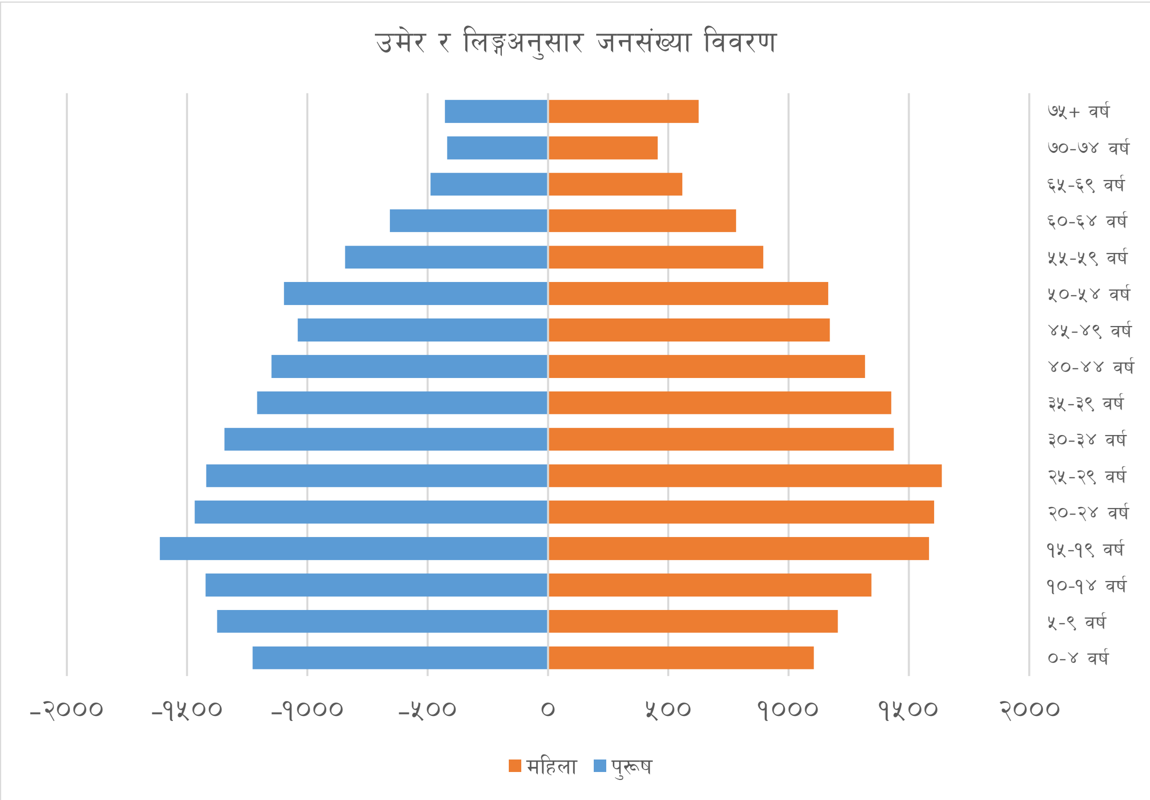

३.४ जातजातीको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

नगरपालिकामा जातजातिका आधारमा जनसङ्ख्याको विवरणलाई हेर्दा सबैभन्दा धेरै ८,४७८ अर्थात २३.८७ प्रतिशत ब्राह्मण पहाड, दोस्रोमा ७,६४४ अर्थात २१.५२ प्रतिशत तामाङ, तेस्रो र चौथोमा क्रमश ११.९८ प्रतिशत दनुवार र ११.६२ प्रतिशत नेवार रहेका छन् । त्यसैगरी मगर, थारु, क्षेत्री, मिजार लगायत अन्य जातजातिहरूको बसोबास रहेको छ । यसरी जातीय हिसाबले विविधतायुत्त : समाजमा स्थानीयहरू सामाजिक सहिष्णुताका साथ बसेको पाइन्छ । आफ्नो छुट्टै भाषा, संस्कृति र रहनसहन भएका नेपालको सीमान्तकृत जाति लगायत नगरपालिकामा बसोबास गर्ने विभिन्न जातजातिको मौलिक संस्कृति, परम्परा, भाषा र रहनसहनलाई संरक्षण गरी उनीहरूको पहिचान कायम राख्ने कार्यक्रमहरूको निर्माण गर्नु आवश्यक छ । विस्तृत विवरण वडागत रुपमा तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १० : जातजातीको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

जातजाति	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
क्षेत्री	१४७६	१४६८	२९४४	८ .२९
ब्राह्मण पहाड	४१३७	४३४१	८४७८	२३ .८७
मगर	२८७	२९७	५८४	१ .६४
थारु	१३	९	२२	० .०६
तामाङ	३६५१	३९९३	७६४४	२१ .५२
नेवार	२०१८	२१०८	४१२६	११ .६२
विश्वकर्मा	६८५	७८२	१४६७	४ .१३
मुसलमान	१६	७	२३	० .०६
यादव	१७	८	२५	० .०७
राई	४६	७१	११७	० .३३
गुरुङ	७	१५	२२	० .०६
परियार	३३०	३६७	६९७	१ .९६
ठकुरी	२०३	१९८	४०१	१ .१३
मिजार	९२८	९७५	१९०३	५ .३६
सन्यासी/दशनामी	२५७	२७८	५३५	१ .५१
ब्राह्मण तराई	५	८	१३	० .०४
घर्ती/भुजेल	३०५	३०४	६०९	१ .७१
शेर्पा	९	१०	१९	० .०५
दनुवार	२०२३	२२३४	४२५७	११ .९८
माझि	१७	१७	३४	० .१०
सुनुवार	२३	१८	४१	० .१२
थामी	३	७	१०	० .०३
पहरी	१११	१०७	२१८	० .६१
दोन	५६६	६५०	१२१६	३ .४२
अन्य	५२	२९	८१	० .२३
विदेशी	२७	८	३५	० .१०
जम्मा	१७२१२	१८३०९	३५५२१	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

जातजातिको विवरणलाई स्तम्भ चित्रमा समेत प्रस्तुत गरिएको छ ।

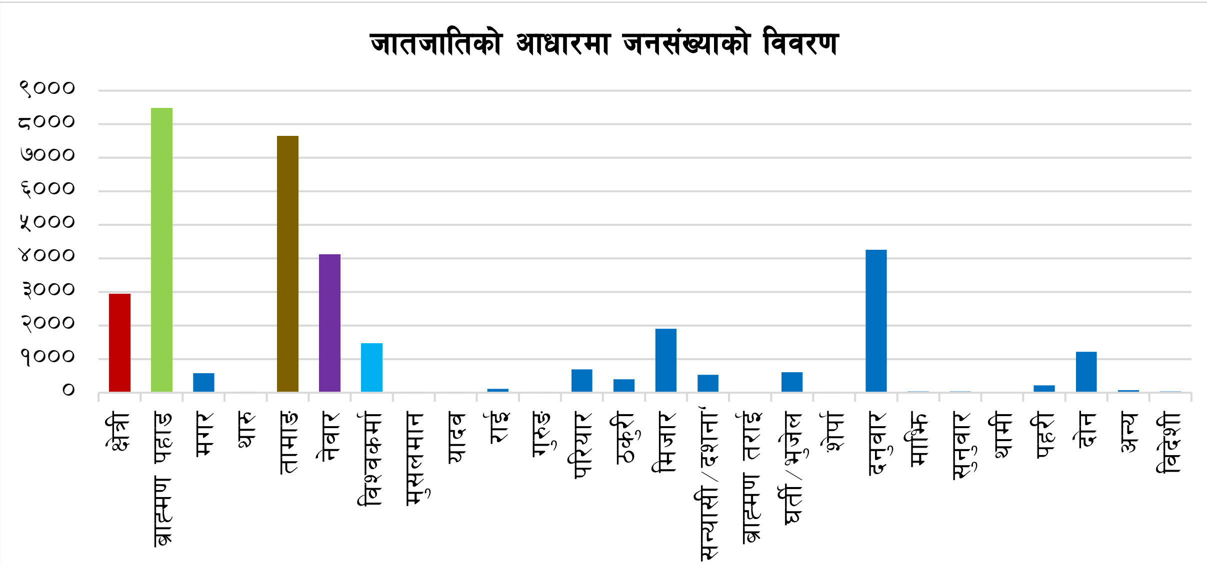

३.५ मातृभाषाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

नेपाल एक बहु-जाति, बहु-भाषा र बहु-साँस्कृतिक विशेषता बोकेको राष्ट्र हो । यस नगरपालिकामा पनि भाषिक विविधता रहेको देखिन्छ । नगरपालिकामा रहेका कुल ३५,५२१ जनसङ्ख्या मध्ये सबैभन्दा बढी २०,१४२ अर्थात ५६.७० प्रतिशतले नेपाली भाषा, ७,५०७ अर्थात २१.१३ प्रतिशतले तामाङ भाषा, ३,२५२ अर्थात ९.१६ प्रतिशतले नेवारी भाषा, ३,१५८ अर्थात ८.८९ प्रतिशतले दनुवार भाषा र बाँकी अन्य नगण्य सङ्ख्याले अन्य भाषा प्रयोग गर्ने गरेको पाइयो । संविधानको धारा ३२ मा भाषा तथा संस्कृतिको हकलाई मौलिक हकको रुपमा स्थापित गरेको र धारा ३१ को शिक्षासम्बन्धी हकको उपधारा ५ बमोजिम "नेपालमा बसोबास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई कानुन बमोजिम आफ्नो मातृभाषामा शिक्षा पाउने र त्यसका लागि विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था खोल्ने र सञ्चालनगर्ने हक हुनेछ ।" भनी स्पष्ट किटान गरेको छ । आफ्नो मातृभाषामा पढ्न चाहने विद्यार्थीहरूलाई नगरपालिकाले विशेष व्यवस्था गर्न सक्ने प्रावधान रहेको छ । वडा अनुसार मातृभाषाको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ११ : मातृभाषाअनुसार जनसङ्ख्याको विवरण

मातृभाषा	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
नेपाली	९७९३	१०३४९	२०१४२	५६ .७०
मैथिली	४८	३५	८३	० .२३
भोजपुरी	३४	३	३७	० .१०
थारु	११	७	१८	० .०५
तामाङ	३५८५	३९२२	७५०७	२१ .१३
नेवारी	१५९५	१६५७	३२५२	९ .१६
मगर धुत	६६	६०	१२६	० .३५
राई (दनुवार)	२५	२८	५३	० .१५
हिन्दी	१३	१	१४	० .०४
दनुवार	१५१६	१६४२	३१५८	८ .८९
माझि	७	८	१५	० .०४
डोनै (दनुवार)	४७७	५५१	१०२८	२ .८९
अन्य	४२	४६	८८	० .२५
जम्मा	१७२१२	१८३०९	३५५२१	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकामा बोलिने भाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

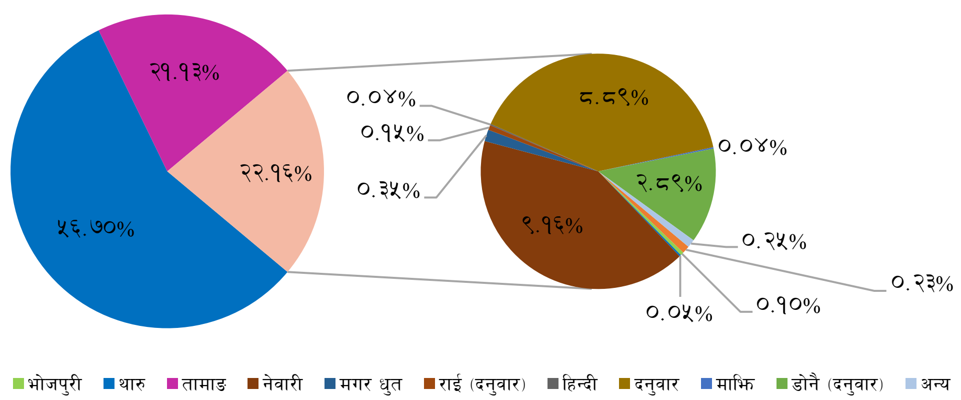

३.६ धर्म अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

नेपालमा धार्मिक स्वतन्त्रता र विविधता रहेको छ अझै विधिवतरुपमा नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३, ले मिति २०६३ जेठ ४ मा पुर्नस्थापित संसदको ऐतिहासिक घोषणाले नेपाललाई एक धर्म निरपेक्ष राष्ट्रको रुपमा घोषणा गऱ्यो । त्यस्तै नेपालको संविधान, २०७२ को प्रस्तावनामा नेपाललाई एक बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त : विशेषतालाई आत्मसात् गरी विविधताबीचको एकता, सामाजिक सांस्कृतिक ऐक्यबद्धता, सहिष्णुता र सद्भावलाई संरक्षण एवम्प्रवर्धन गर्दै; वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैङ्गिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गर्ने उल्लेख गरिएको छ । फलस्वरुप नेपालमा धार्मिक स्वतन्त्रता र सौहार्दता रहेको पाइन्छ ।

नगरपालिकामा विभिन्न समुदायका मानिसहरूको बसोबास रहेको हुनाले उनीहरूका आआफ्नै चाडपर्वहरू छन् । जस्तै हिन्दूधर्मावलम्बीहरूले बडादशैं, तिहार, रामनवमी, महाशिवरात्री, हरितालिका, श्रीपञ्चमी, श्रीकृष्ण जन्माष्टमी, होली, चैते दशैं, साउने-माघे संक्रान्ति, मातातीर्थ औंसी, अक्षय तृतीया, हरिशयनी-हरिबोधनी एकादशी, नागपञ्चमी, रक्षाबन्धन (जनैपूर्णिमा), कुशे औंसी, बालाचतुर्दशी, कोजाग्रत पूर्णीमा, श्री स्वस्थानी पूर्णिमा, नयाँवर्ष सोह्रश्राद्ध, कूल-थानी पूजाआदि चाडपर्वहरू मनाउने गर्दछन् । बौद्ध धर्मावलम्बीहरूले बुद्धजयन्ती तथा विभिन्न ल्होसार पर्व, तिहार आदि मनाउने गर्दछन । क्रिश्चियनहरूले क्रिशमस डे, अंग्रेजी नयाँ वर्ष आदि मनाउने गर्दछन् ।

तालिका नं. १२ : धर्म अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

लिङ्ग	हिन्दू	बौद्ध मार्गी	ईस्लाम	किराँत	क्रिश्चियन	प्रकृति	जम्मा
पुरुष	१२८४८	३७०६	२१	५	५९९	३३	१७२१२
महिला	१३५६७	४०३०	७	२	६७०	३३	१८३०९
जम्मा	२६४१५	७७३६	२८	७	१२६९	६६	३५५२१
प्रतिशत	७४ .३६	२१ .७८	० .०८	० .०२	३ .५७	० .१९	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकामा रहेका कुल ३५,५२१ जनसङ्ख्या मध्ये २६,४१५ अर्थात ७४.३६ प्रतिशत जनसङ्ख्याले हिन्दु धर्म मान्दछन् भने दोस्रोमा बौद्ध धर्म मान्नेको सङ्ख्या ४,०३० अर्थात २१.७८ प्रतिशत रहेका छन् । त्यसैगरी ३.५७ प्रतिशत क्रिश्चियन धर्मावलम्बी रहेका छन् भने प्रकृति धर्मालम्बी पनि ०.१९ प्रतिशत रहेका छन् । नगरपालिकामा धार्मिक विविधता रहे पनि हिन्दू र बौद्ध धर्मावलम्बीहरूको प्रधानता रहेको तथ्याङ्कले देखाउँछ । नेपालमा सदियौंदेखि रहि आएको धार्मिक सहिष्णुता यस नगरपालिकामा पनि कायमै रहेको देखिन्छ । बौद्ध धर्मावलम्बीहरूको राम्रो बाहुल्यता भएकाले बौद्ध धर्म संस्कृति जगेर्ना गर्ने तथा गुम्बा र चैत्यको निर्माण गरी मौलिकतामा आधारित सांस्कृतिक तथा धार्मिक केन्द्रको रुपमा नगरपालिकालाई विकास गर्न सकिन्छ । वडागत रुपमा विभिन्न धर्मावलम्बीहरूको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

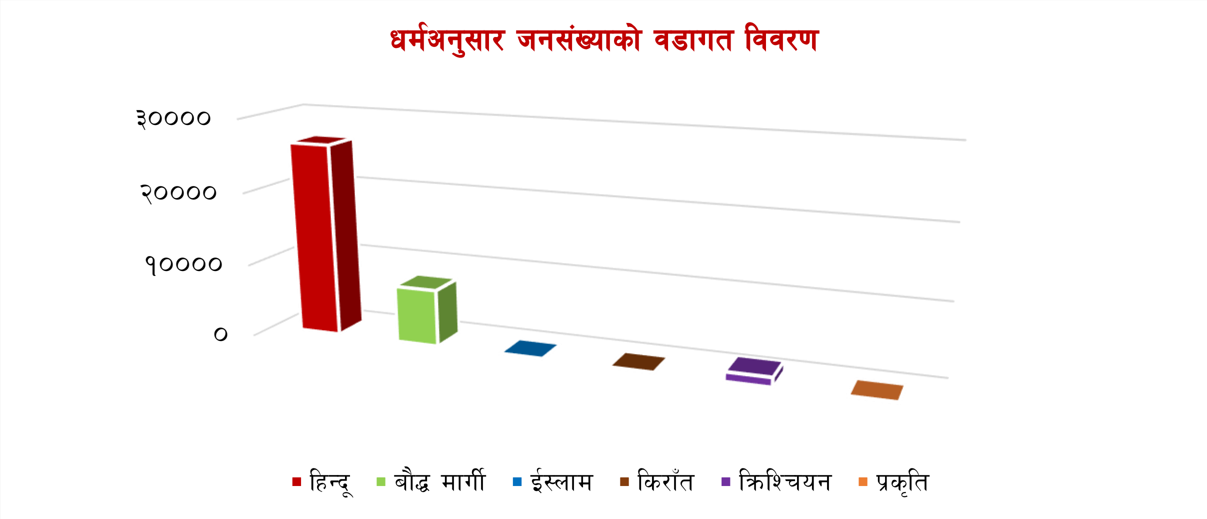

३.७ वैवाहिक स्थितिको विवरण

३.७.१ १० वर्षभन्दा माथिको जनसङ्ख्याको वैवाहिक स्थितिको विवरण

तालिका नं. १३ : १० वर्ष वा सोभन्दा माथिको व्यक्तिहरूको वैवाहिक स्थितिको विवरण

वैवाहिक स्थिति	पुरुष	महिला	कुल
अविवाहित	३२ .५	२५ .९	२९
विवाहित	६४ .३	६५	६४ .७
एकल (विधुर/विधवा)	२ .४	८ .६	५ .६
पारपाचुके	० .३	० .१	० .२
छुट्टिएको	० .५	० .५	० .५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकामा रहेका १० वर्ष भन्दा माथिको जनसङ्ख्यामा अविवाहित २९ प्रतिशत, विवाहित ६४.७ प्रतिशत मध्ये एकल (विधुर/विधवा) ५.६ प्रतिशत, पारपाचुके गरेको ०.२ प्रतिशत, छुट्टिएर बसको ०.५ प्रतिशत देखिन्छ। नगरपालिकामा समग्र वैवाहिक अवस्था सामान्य रहेको देखिन्छ। हाल विधुवा विवाहलाई प्रोत्साहन गर्न राज्यले नितिहरू लिएको र जनचेतनामा आएको सकारात्मक परिवर्तनले विधुवा बस्ने क्रम घटिरहेको र अझै सुधार गर्न समय लाग्ने देखिन्छ।

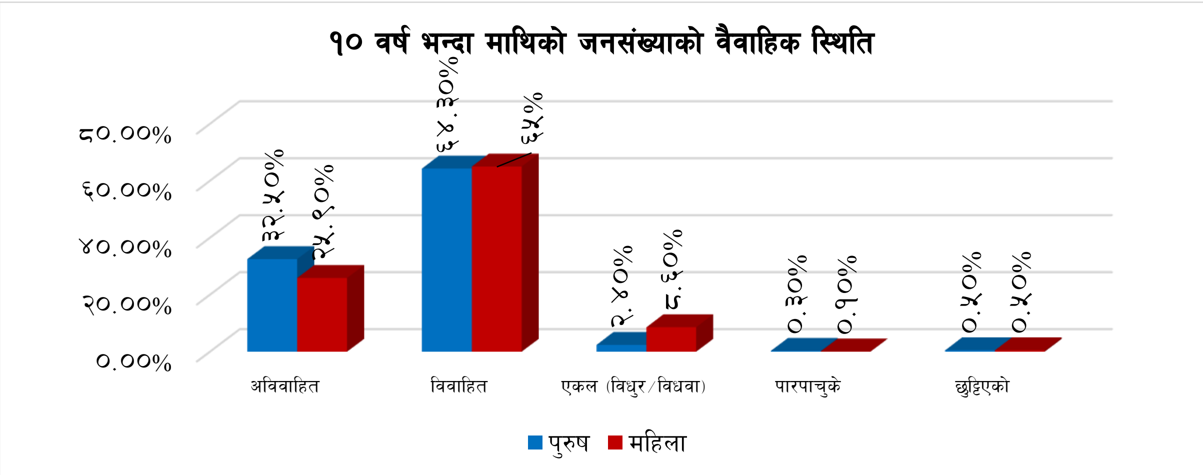

३.७.२ पहिलोपटक विवाह गर्दाको उमेरसम्बन्धी विवरण

तालिका नं. १४ : पहिलो विवाह गर्दाको उमेर सम्बन्धी विवरण

पहिलो विवाह गर्दाको उमेर	पुरुष	महिला
१० वर्षभन्दा कम	० .२	१ .०३
१०-१४	४ .५	११ .८
१५-१७	१६ .२	२९ .३
१८-२०	३१	३२ .८
२०-२४	२७ .२	१७ .३
२५-२९	१५ .८	६ .४
३०-३४	३ .७	० .९
३५-३९	१	० .३
४०-४४	० .२	० .१
४५-४९	० .०५	० .०१
५० वर्ष माथि	० .०४	० .०३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

लैङ्गिक आधारमा विवाहित जनसङ्ख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेरको विवरण हेर्दा पहिलो विवाह गर्दाको उमेर १० वर्षभन्दा कम भएका पुरुष ०.२ प्रतिशत र महिला १.०३ प्रतिशत रहेको पाइयो । यसैगरी पहिलो विवाह गर्दाको उमेर १० देखि १४ हुने पुरुषको प्रतिशत ४.५ र महिलाको प्रतिशत ११.८, उमेर १५ देखि १७ हुने पुरुषको प्रतिशत १६.२ र महिलाको प्रतिशत २९.३ र उमेर १८ देखि २० वर्ष हुने पुरुषको प्रतिशत ३१ र महिलाको प्रतिशत ३२.८ रहेको छ अर्थात् कुल विवाहित महिलाहरूमध्ये ७४.९३ प्रतिशत महिलाहरूको १९ वर्ष नपुग्दै वा पुग्दा पुग्दै विवाह भैसकेको देखिन्छ । अर्कोतर्फ २०-२४ वर्षको उमेरभित्र पहिलो विवाह गर्ने पुरुषको जनसङ्ख्या महिलाको भन्दा बढी छ अर्थात् सो उमेर समूहमा नपुग्दै अधिकांश किशोरीहरूको विवाह भैसकेको देखिन्छ। समग्र महिला र पुरुषको संयुत्त : तथ्याङ्कलाई हेर्दा सबैभन्दा बढी विवाहितहरूको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर १९ भन्दा कम नै रहेको छ। कानूनी रूपमा हेर्दा समेत मुलुकी देवानी (संहिता) ऐन, २०७४को प्रावधानअनुसार २० वर्षभन्दा कम उमेरमा विवाह गर्न बन्देज रहेता पनि त्यसको कार्यान्वयनको अवस्था नाजुक देखिन्छ । छिटो विवाह गर्नाले अध्ययन तथा रोजगारीमा पर्ने नकारात्मक प्रभावका साथै शारीरिक तथा मानसिक विकाससमेत पूर्णरूपमा नभैसकेको अवस्थामा विवाह गर्दा त्यसले शारीरिक, पारिवारिक र सामाजिक रूपमा जटिलता थप्ने निश्चित छ। तसर्थ उपयुत्त : समयमा विवाह गर्न अनिवार्य गर्नुपर्ने र छिटो विवाह गर्ने कार्यलाई पूर्ण रूपले निरुत्साहित गर्नुपर्ने देखिन्छ । समग्र विकासलाई मध्यनजर गर्दा २५ देखि २९ वर्षको उमेर विवाहका लागि उपयुत्त : मान्न सकिन्छ । उमेर समूहअनुसारको वैवाहिक स्थितिको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

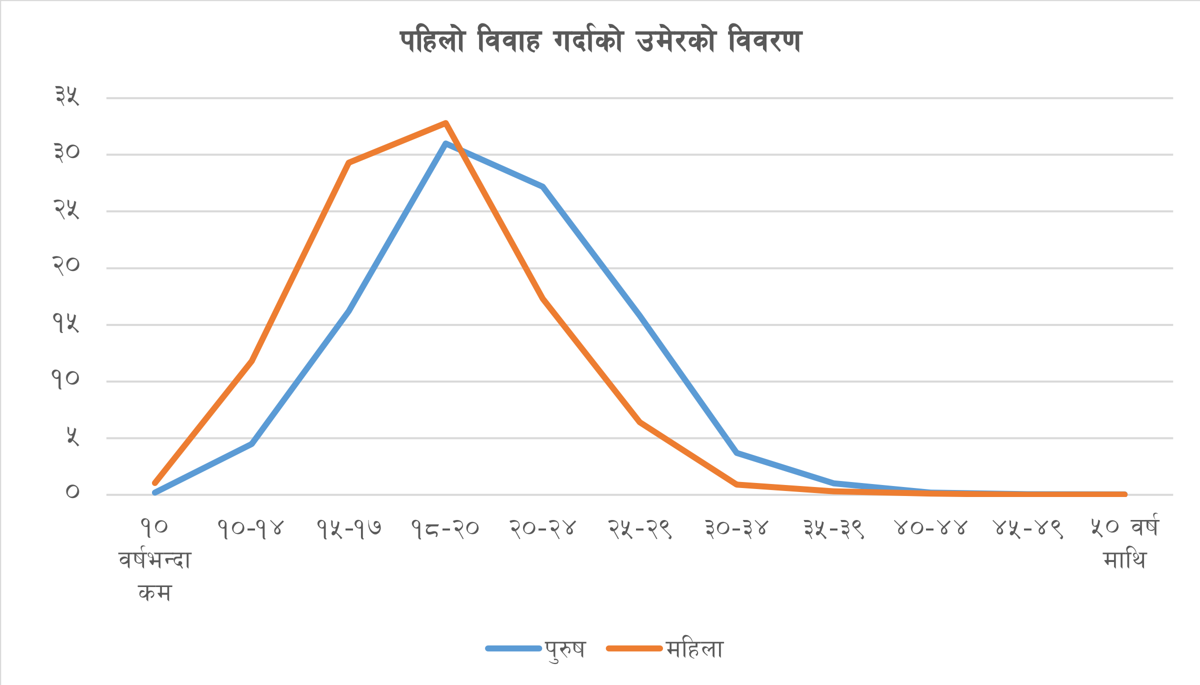

३.८ अनुपस्थित जनसङ्ख्या

६ महिना भन्दा लामो समयसम्म काम, शिक्षा, व्यवसाय, अन्य रोजगारी वा नोकरी, औषधोपचार जस्ता कारणले घरपरिवारमा अनुपस्थित हुने जनसङ्ख्यालाई अनुपस्थित जनसङ्ख्या भनिन्छ । तसर्थ यस्तो जनसङ्ख्या मुल थलोमा अनुपस्थित रहने भएकोले त्यसलाई अनुपस्थित जनसङ्ख्याको रुपमा तथ्याङ्कमा देखाउने गरिन्छ । अनुपस्थित जनसङ्ख्याहरू सेवा सुविधाको खोजीमा धेरै शहर केन्द्रित भएको पाइन्छ । जसले नगरपालिकाका कतिपय घरहरू खाली रहेको पाइन्छ । यस नगरपालिकामा रहेका ९,१३३ घरपरिवार मध्ये १४१७ जना पुरुष र ४६९ जना महिला गरी कुल १८८६ जनसङ्ख्याको अनुपस्थिति रहेको देखिन्छ । यसको समाधान गर्न नगरपालिकाले जनतालाई आवश्यक पर्ने आधारभुत सेवा सुविधालाई घरदैलोमा पुऱ्याउन जोड दिनुपर्ने देखिन्छ ।

३.८.१ उमेर र लिङ्गका आधारमा अनुपस्थित जनसङ्ख्याको विवरण

नगरपालिकामा लिङ्ग र उमेरसमूह अनुसार अनुपस्थित जनसङ्ख्याको विवरण हेर्दा सबैभन्दा बढी २०-२४ वर्षका ५१० पुरुषहरू घरमा अनुपस्थित भएको पाइयो भने सबैभन्दा कम अनुपस्थित जनसङ्ख्याको उमेर समूहमा ६० देखि ६४ वर्षका ० महिलाहरू रहेका छन् । २०-४९ वर्षका १२३० पुरुषहरू नगरपालिकामा अनुपस्थित भएको पाइयो । दोस्रो उमेर समूहमा ० देखि १९ वर्षका १६४ पुरुषहरू अनुपस्थित रहेका छन् । थप विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १५ : उमेर र लिङ्गका आधारमा अनुपस्थित जनसङ्ख्याको विवरण

अनुपस्थित व्यक्ति : अनुपस्थित हुँदाको उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा
०-४ वर्ष	१३	१४	२७
५-९ वर्ष	७	९	१६
१०-१४ वर्ष	९	६	१५

अनुपस्थित व्यक्ति : अनुपस्थित हुँदाको उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा
१५-१९ वर्ष	१३५	४६	१८१
२०-२४ वर्ष	५१०	१९९	७०९
२५-२९ वर्ष	३६७	१२६	४९३
३०-३४ वर्ष	२०४	४५	२४९
३५-३९ वर्ष	११३	११	१२४
४०-४४ वर्ष	२८	२	३०
४५-४९ वर्ष	८	१	९
५०-५४ वर्ष	४	१	५
५५-५९ वर्ष	१	०	१
६०-६४ वर्ष	२	०	२
६५+ वर्ष	२	३	५
उल्लेख नभएको	१४	६	२०
जम्मा	१४१७	४६९	१८८६

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

यस तथ्याङ्कको विश्लेषणबाट शसक्त युवा अवस्थाको पुरुष जनसङ्ख्या काम, रोजगारी, अध्ययन वा अन्य कारणले नगरपालिका बाहिर हुनु भनेको नगरपालिकाभित्र ती सबैखाले अवसरहरू न्यून हुनु हो । अर्कोतर्फ महिलाको अनुपस्थित जनसङ्ख्या उल्लेख्य रुपमा कम हुनुले लैङ्गिक असमानता रहेको स्पष्ट हुन्छ । यसको अर्को अर्थ नगरपालिकामा महिला, वृद्धहरू र केटाकेटीको जनसङ्ख्याको वाहुल्यता रहेको समेत स्पष्ट हुन्छ । यसरी सक्रिय सक्षम र जुझारु युवा जनशक्तिको ठूलो हिस्सा नगरपालिकाबाट बाहिर रहँदा नगरपालिकाको समग्र विकासमा दीर्घकालीन नकारात्मक प्रभाव पर्दछ । नगरपालिकाले त्यस्ता युवाहरूलाई नगरपालिकामा फर्केर पेशा, व्यवसाय, रोजगारी लगायतका आय आर्जनको क्रियाकलापहरू गर्न प्रोत्साहित गर्ने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा तथा स्तम्भ चित्रमा पनि प्रस्तुत गरिएको छ ।

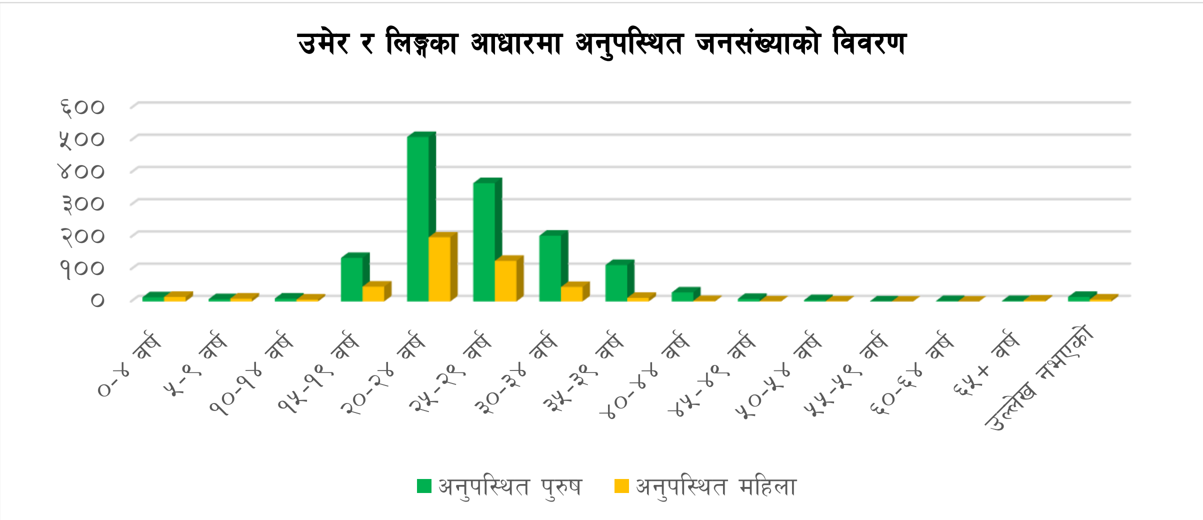

३.८.२ शैक्षिक स्तरको आधारमा अनुपस्थित जनसङ्ख्याको विवरण

तालिका नं. १६ : शैक्षिक स्तरको आधारमा अनुपस्थित जनसङ्ख्याको विवरण

अनुपस्थित हुँदा पास गरेको तह	उमेर समूह								जम्मा
	०० – १४	१५ – २४	२५ – ३४	३५ – ४४	४५ – ५४	५५ – ६४	६५ +	थाहा नभएको	
पूर्व प्राथमिक	१३	३	४	३	३	०	०	०	२६
आधारभूत तह (१-५ कक्षा)	१०	४४	८५	३२	३	०	०	२	१७६
आधारभूत तह (६-८ कक्षा)	२	८९	१०९	२७	३	१	०	३	२३४
माध्यमिक तह (९-१० कक्षा)	०	१०५	१०९	२७	२	१	०	१	२४५
एसईई/एसएलसी	०	७५	५८	२१	०	०	०	१	१५५
कक्षा १२ वा सो सरह	०	४५३	१८३	१७	१	१	०	३	६५८
स्नातक वा सो सरह	०	१०५	१३२	१३	१	०	०	१	२५२
स्नातकोत्तर र सो भन्दा माथि	०	९	५१	८	०	०	०	०	६८
थाहा नभएको	६	७	११	६	१	०	५	९	४५
जम्मा	३१	८९०	७४२	१५४	१४	३	५	२०	१८५९

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकामा अनुपस्थित रहेका १८५९ जना शैक्षिक स्तरको आधारमा हेर्दा पूर्व प्राथमिक शिक्षा उत्तीर्ण गर्नेहरूको सङ्ख्या २६, कक्षा १ देखि ५ कक्षा अध्ययन गरेका १७६ जना, कक्षा ६-८ अध्ययन गरेको २३४ जना, कक्षा ९-१० अध्ययन गरेका २४५ जना, एसईई/एसएलसी वा सो सरह अध्ययन गर्ने १५५ जना, कक्षा १२ वा सो सरह अध्ययन गर्ने ६५८ जना र स्नातक वा सो सरह अध्ययन गरेका २५२ जना रहेका छन् । अनुपस्थित जनसङ्ख्या काम तथा रोजगारी वा अन्य कारणले अनुपस्थित भएको पाइयो । तथ्याङ्कलाई हेर्दा नगरपालिकामा माध्यामिक तह अध्ययन गरी अनुपस्थित हुनेको सङ्ख्या धेरै रहेको देखिन्छ । माध्यामिक स्तरसम्मका अध्ययन पूरा गरी काम वा रोजगारमा बाहिरिने जनसङ्ख्या र पढ्दा पढ्दै आठ कक्षा उत्तीर्ण गरेर काम वा रोजगारीका लागि पढाइ छोड्नेको जनसङ्ख्या उल्लेख्य रहेको पाइयो । यस हिसाबले शिक्षित र दक्ष जनशक्ति : भन्दा अर्धशिक्षित र अदक्ष वा अर्धदक्ष जनसङ्ख्याले अध्ययन भन्दा सामान्य स्तरको वा स्तरभन्दा न्यून खालको रोजगारी वा काममा बाहिरिएका संकेत गर्दछ । वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

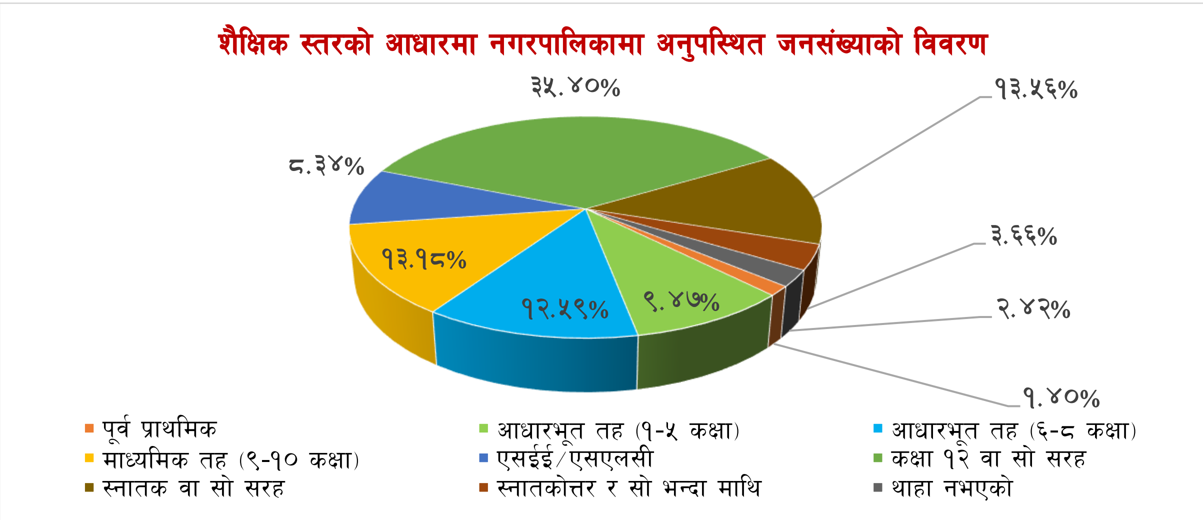

३.८.३ अनुपस्थित हुनुको कारणसम्बन्धी विवरण

नगरपालिकामा अनुपस्थित रहेका कुल १८८६ जनसङ्ख्या मध्ये सबैभन्दा धेरै ९५३ जना अर्थात् ५०.५३ प्रतिशत ज्याला/मज्दुरीको सिलसिलामा अनुपस्थित रहेका छन् । त्यसैगरी ४२३ अर्थात २२.४३ प्रतिशत अध्ययन/तालिमको शिलशिलामा, ३३० अर्थात १७.५० प्रतिशत काम/जागिरको खोजीको शिलशिलामा अनुपस्थित भएको देखिन्छ । थप विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १७ : अनुपस्थित व्यक्तिको अनुपस्थित हुनुको कारण सम्बन्धी विवरण

उमेर समूह	अनुपस्थित हुनुको कारण						थाहा छैन	जम्मा
	ज्याला/ मज्दुरी	व्यापार/ व्यवसाय	अध्ययन/ तालिम	काम/जागिर को खोजी	आश्रित	अन्य		
०० - १४	०	०	३	१	४६	८	०	५८
१५ - २४	४०३	७	२९५	१४४	२२	१३	६	८९०
२५ - ३४	४३४	१८	११४	१५३	१६	६	१	७४२
३५ - ४४	१०५	१	११	३१	१	४	१	१५४
४५ - ५४	१०	०	०	१	२	०	१	१४
५५ - ६४	१	१	०	०	०	०	१	३
६५ +	०	०	०	०	०	०	५	५
थाहा छैन	०	०	०	०	१४	०	६	२०
जम्मा	९५३	२७	४२३	३३०	१०१	३१	२१	१८८६
प्रतिशत	५० .५३	१ .४३	२२ .४३	१७ .५०	५ .३६	१ .६४	१ .११	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणणा, २०७८

अनुपस्थित हुने जनसङ्ख्याको कारणहरू हेर्दा नगरपालिका भित्र शिक्षा तथा रोजगारको पर्याप्त अवसरहरू नभएर उपयुक्त : अवसरको खोजीमा बाहिरिएको तथ्य देखिन्छ । अधिकांश बाहिरिनेहरूमा काम, रोजगारी तथा शिक्षाको खोजीमा नै परिवार सहित अनुपस्थित रहने हुँदा उनीहरूसँग आश्रित सदस्यहरू विशेषगरी विद्यालय जाने बालबालिका साथमा गएको देखिन्छ । जसको विस्तृत विवरण वृत्त चित्रमा उल्लेख गरिएको छ ।

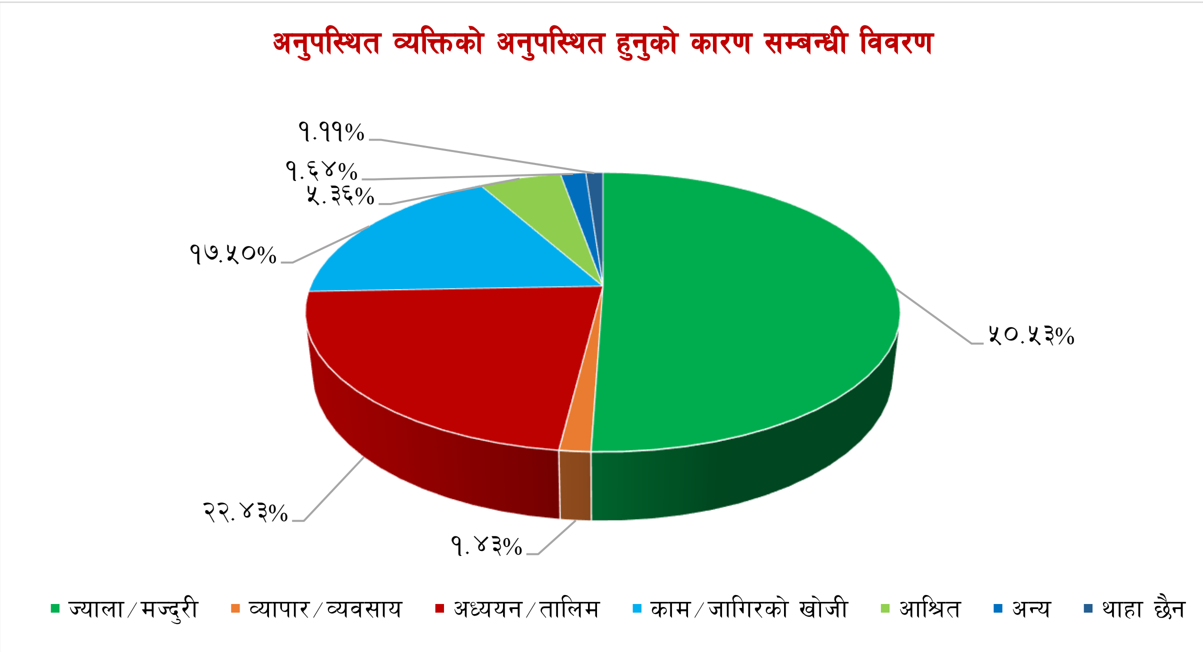

परिच्छेद - ४: आर्थिक स्थिति तथा रोजगार

४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण

राम्रो र मजबुद आर्थिक अवस्था भएको समाजमा नयाँनयाँ परिवर्तनरुपी क्रियाकलापलाई सजिलै आत्मसाथ गर्न सकिन्छ। अन्य विकासको तुलनामा आर्थिक विकासले नेत्तृत्वदायि भुमिका निर्वाह गरेको हुन्छ। वास्तवमा सामाजिक क्रियाकलापको केन्द्रविन्दु नै आर्थिक विकास हो । जब मानिस आर्थिक रुपले सम्पन्न हुन्छ तव शिक्षा, स्वास्थ्य, संचार, पोषण लगायतका क्षेत्रमा उसको पहुँच विस्तार हुन्छ । नेपाली अर्थतन्त्र मुख्यतया कृषि, पर्यटन, साना तथा घरेलु उद्योग, वैदेशिक रोजगार, बैङ्किङ, व्यापार, सेवा क्षेत्र आदिमा केन्द्रित छ ।

४.१.१ आर्थिक रुपले सक्रिय जनसङ्ख्याको विवरण

तालिका नं. १८ : आर्थिक रुपले सक्रिय तथा आश्रित जनसङ्ख्याको विवरण

वडा नं.	सक्रिय जनसङ्ख्या		निष्क्रिय जनसङ्ख्या		थाहा नभएको	
	पुरूष	महिला	पुरूष	महिला	पुरूष	महिला
१	९४६	९००	२३४	३५१	१	०
२	११८२	११८५	३५९	४४१	०	०
३	७२५	६६०	२२४	३५१	०	०
४	१११९	१०७६	३०८	४८२	०	०
५	७८५	७०४	२०६	३२९	०	०
६	१२९६	१३६१	३११	४०७	५	३
७	६३२	५७५	२४९	३६२	०	०
८	५६६	६३९	२१७	२५९	१	०
९	६४४	६३६	२६२	३५४	०	०
१०	४९८	३६५	२१८	३७४	०	०
११	५७५	५९३	१३९	२३४	२	०
१२	१९२५	२२०१	४२९	५२५	३	२
१३	४३२	४३२	११५	१९९	०	०
जम्मा	११३२५	११३२७	३२७१	४६६८	१२	५

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकामा रहेको कुल जनसङ्ख्यामध्ये आर्थिक रूपले सक्रिय पुरुषको जनसङ्ख्या ११,३२५, महिला जनसङ्ख्या ११३२७ रहेको छ । यसै गरी आश्रित पुरुषको जनसङ्ख्या ३२७१ रहेको छ भने महिलाको जनसङ्ख्या ४६६८ रहेको छ ।

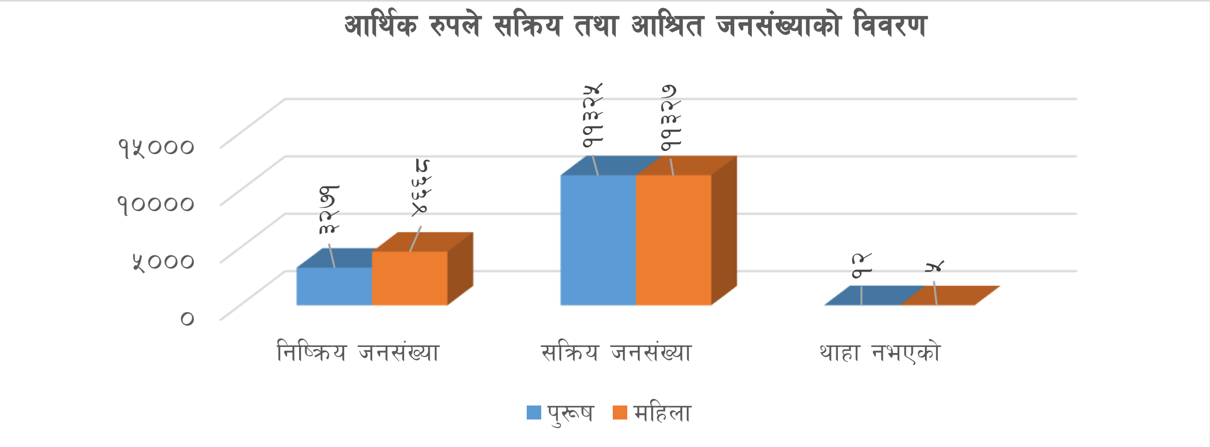

४.१.२ मुख्य पेशाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

तालिका नं. १९ : मुख्य पेशाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

परिवारको मुख्य पेशा	पुरुषको प्रतिशत	महिलाको प्रतिशत
सशस्त्र बल	० .४	० .२
व्यवस्थापक	५ .४	२ .८
पेशाविद्	३	२ .५
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्	१ .२	० .७
कार्यालय सहायक	० .८	० .७
सेवा तथा वस्तु विक्रि : गर्ने कामदार	५	४ .१
कृषि वन र माछापालन कार्यमा दक्ष कामदार	६१	७२ .५
शिल्पकला तथा कारिगरी र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदार	५ .८	१ .५
कारखाना तथा यन्त्र प्रचालक र जडान गर्ने कामदार	६ .४	० .२
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदार	११	१४ .८

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकामा रहेका जम्मा जनसङ्ख्यामध्ये कृषि वन र माछापालन सम्बन्धी काम गर्ने जनसङ्ख्या सबैभन्दा धेरै देखिन्छ । जसमा महिला कामदारको प्रतिशत ७२.५ रहेको छ भने पुरुष कामदारको प्रतिशत ६१ रहेको छ । दोस्रोमा सामान्य वा प्राथमिक पेशा रहेको छ जसमा १४.८ प्रतिशत महिला संलग्न रहेका छन् भने ११ प्रतिशत पुरुषको संलग्नता देखिन्छ ।

४.१.३ खाद्यान्न सुरक्षा तथा आपूर्तिको अवस्था

मौलिक हक अन्तर्गत नेपालको संविधानको धारा ३६ मा खाद्य सम्बन्धी हकको व्यवस्था गरिएको छ । सोही धाराको उपधारा २ मा प्रत्येक नागरिकलाई खाद्यवस्तुको अभावमा जीवन जोखिममा पर्ने अवस्थाबाट सुरक्षित हुने हक हुनेछ भने उपधारा ३ मा प्रत्येक नागरिकलाई कानून बमोजिम खाद्य संम्प्रभुताको हक हुनेछ भनी स्पष्ट उल्लेख छ । सरकारले २०७७ सालदेखि धान तथा उखुको समर्थन मूल्य तोक्न पनि थालेको छ । यसलाई खाद्यसंप्रभुता कार्यान्वयनको एक अंशको रुपमा पनि लिइएको छ । नगरपालिकाले पनि जीवनको प्रमुख आधारको रुपमा रहेको खाद्यान्नको सूरक्षा र आपूर्तिको अवस्था प्रति संवेदनशील हुनुपर्ने देखिन्छ । नगरपालिकामा प्रशस्त मात्रामा रहेको खेतीयोग्य जमिनलाई सिँचाइको समुचित प्रबन्ध गरी वैज्ञानिक पद्धतिमार्फत उत्पादन बढाउन सके आत्मनिर्भर बन्ने सहज परिस्थिति निर्माण हुन सक्ने कुरामा कुनै दुविधा छैन ।

४.१.४ आयात तथा निर्यातको अवस्था

कुनै पनि नगरपालिका आर्थिकरुपले सबल हुनका लागि आयात भन्दा निर्यात बढी हुनु अनिवार्य छ । आयात भन्दा निर्यातको आयतन ठूलो हुँदा यसले व्यापार नाफा वृद्धि भई आर्थिक स्तर माथि उठ्न मद्दत गर्दछ । नगरपालिका भित्र उत्पादन हुने उपजहरूलाई प्रर्वद्धन गरी स्थानीय स्तरमा उत्पादन हुने उपजमा आत्मनिर्भर भई निर्यात बढाउन सकेमात्र नगरपालिकाको आर्थिक हैसियत वृद्धि हुन सक्छ ।

नगरपालिकाबाट तरकारी तथा दुग्ध पदार्थ निर्यात गर्न सकिने अवस्था छ भने अतिरिक्त खाद्य सामाग्री लत्ता कपडा, घरायसी विद्युतीय उपकरण, निर्माण सामाग्रीहरू, शिक्षण सामाग्री, रसायनिक मल, फलफूल स्वास्स्थ्य

औषधी तथा उपकरण जस्ता वस्तुहरूको आयात हुने गरेको छ । निर्यातभन्दा आयात बढी हुनुले नगरपालिकाको व्यापार घाटा स्पष्ट अनुमान गर्न सकिन्छ । यद्यपि यकिन तथ्याङ्कका लागि भने नगरपालिकाले विशेष पहलकदमी लिन जरुरी छ ।

४.१.५ औद्योगिक कच्चा पदार्थ उत्पादनको अवस्था

स्थानीय श्रोतमा आधारित कच्चा पदार्थको प्रचुरताका हिसाबले नेपाल सम्पन्न रहे तापनि यसको दिगो सदुपयोगमा भने निकै पछाडि परेको यर्थाथ हामी सामु छ । हामी कहाँ उपलब्ध श्रोतहरूमा काठ, जडिबुटी, खोटो, लोक्ता, अल्लो, चुनढुङ्गा, मार्बल, स्लेट, फलफूल, कोइला, खाद्यान्न, तरकारी आदि पर्दछन् । यस प्रकारका कच्चा पदार्थहरूको व्यवसायिक उत्पादन र दिगो सदुपयोग गर्दा नगरपालिकाको अर्थतन्त्रमा प्रत्यक्ष सकारात्मक योगदान पुग्दछ ।

नगरपालिकामा प्रशस्त मात्रामा वन क्षेत्र भएकाले वनपैदावरमा आधारित उद्योगहरू सञ्चालन गर्न सकिन्छ । साथै व्यवसायिक पशुपालनबाट पनि प्रशस्त लाभ उठाउन सकिन्छ । होचादेखि अग्ला पहाडी धरातल भएकोले पर्यावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन गरी ढुङ्गा खानी पनि सञ्चालन गर्न सकिन्छ ।

४.२ कृषि

आज उच्चतम विकास हासिल गरेका औद्योगिक राष्ट्रहरूको विकासको मेरुदण्ड कृषि नै रहेको इतिहासले देखाउँछ । यूरोप, अमेरिका तथा एसियाली महाशक्ति : राष्ट्रहरूको सम्पन्नताको आधारशीला समेत कृषि क्रान्तिमा आधारित भएको पाईन्छ । तसर्थ तत्कालका लागि कृषि बाहेकका अन्य विकल्पहरू न्यून रहेको र कृषिमा पर्याप्त संभावना रहेको हाम्रो देशमा विकासका अन्य महत्वाकांक्षी योजना कार्यान्वयन गर्नुपूर्व खाद्यान्न, फलफूल तरकारीका साथै समग्र कृषि उपजहरूमा आत्मनिर्भर बनी निर्यात समेत वृद्धि गर्न कृषि क्षेत्रमा क्रान्ति नै गर्नुपर्ने पहिलो अनिवार्य आवश्यकता रहेको छ । उच्च प्रविधिहरू विकास भईसकेको आजको यूगमा समेत हाम्रो निर्वाहमूखी परम्परागत खेति प्रणालीमा सिमित रहिरहनु एक प्रकारको विडम्बना नै छ । तसर्थ स्थानीय सरकारले संभाव्यता हेरि व्यवसायिक र वैज्ञानिक कृषिका लागि आवश्यक सम्पुर्ण कृषि पूर्वाधारहरूको विकास मार्फत कृषि उत्पादन र विकासमा क्रान्ति गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

४.२.१ कृषिजन्य उत्पादनहरूको विवरण

(क) खाद्यान्न बाली

नगरपालिकामा सामान्यत : कृषि प्रणालीमा मुख्य अन्न बालीहरू धान, मकै, गहुँ, कोदो, आलु आदि हुन् । यस्तै दलहन बालीमा भटमास, गहत, मस्याङ, मास, रहर उत्पादन हुने गर्दछ । तेलहन बालीमा तोरी उत्पादन गरिन्छ भने तरकारी खेती आलु, काउली, घिरौला, गोलभेडा, करेला, फर्सि, सिमी, बन्दा कोपि लगायत प्रमुख तरकारी बालीमा हुन् । यस्तै फलफुलमा आँप, केरा, लिची आदिको उत्पादन हुन्छ । नगरपालिकामा सबैभन्दा ठूलो क्षेत्रमा खाद्यान्न, तरकारी बाली लगाइने गरेको छ भने तुलनात्मक रुपले सानो क्षेत्रमा फलफुल बाली लगाइने गरेको छ ।

४.२.२ कृषि पकेट क्षेत्रको विवरण

नेपालमा भौगोलिक विविधिताका कारणले गर्दा जलवायुमा ठुलो विविधता रहेको छ । माटोको बनावट समेत स्थान पिच्छे फरक-फरक रहेको छ । तसर्थ एक प्रकारको जलवायु र माटोमा हुने विरुवा अर्को प्रकारको जलवायु र माटोमा हुँदैन र अर्को भिन्न प्रकारको विरुवा हुने गर्दछ । यसैका कारण स्थान विशेष कृषि उपज

पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी त्यस्ता स्थानहरूमा सघनरुपमा जलवायु उपयुक्त : बालीनालीहरू लगाउने नीति नेपाल सरकारले लिएको छ। यस्ता पकेट क्षेत्रहरूले कुनै पनि स्थानको उपज विशेष पहिचान स्थापित गर्न समेत ठुलो सहयोग पुग्दछ ।

पकेट क्षेत्र भन्नाले राष्ट्रिय आवश्यकता र स्थानीय संभाव्यताका आधारमा तोकिएको बाली/वस्तुमा खेती गरिनु पर्ने न्युनतम जमिनमा जिल्ला स्तर/पालिकास्तरमा सञ्चालन गरेको साना व्यवसायिक उत्पादन केन्द्रलाई बुझिन्छ। यसको प्रमुख उद्देश्य पकेटमा समावेश गरिएका बाली/वस्तुको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्नुको साथै पकेट क्षेत्रमा मौसमी रोजगारी सिर्जना गर्नु हो । कृषि मन्त्रालयले स्थानीय संभाव्यताको आधारमा सडकको पहुँच, सिँचाईको उपलब्धता, विद्युतको उपलब्धता, तोकिएको क्षेत्रफल चक्लाबन्दी भएको एउटै कोरिडोरमा रहेको कृषि बाली/व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्रलाई कृषि पकेट क्षेत्र भनिन्छ । कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले परिवर्तित नेपालको संरचना अनुसार ७ प्रदेशमा संभावित व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट क्षेत्र) निर्धारण गरेको छ। तराई,पहाडी र हिमाली जिल्लाहरूमा बालीको प्रकृति अनुसार सार्वजनिक/निजी साझेदारीमा पकेट क्षेत्र घोषणा भईरहेको छ । राष्ट्रियस्तरमा कृषि क्षेत्रको विकास गर्न पकेट क्षेत्र अवधारणा अनुसार कृषि उत्पादन बढाउने लक्ष्य राखिएको छ।

तालिका नं. २० : आलु बाली पकेट क्षेत्रको विवरण

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना
१.	ढुङ्गाना एग्रिकल्चर कृषि फर्म	पाँचखाल-१२
२.	लक्ष्मी नारायण कृषक समूह	पाँचखाल-२
३.	विन्दावासिनी महिला कृषक समूह	पाँचखाल-४
४.	तामाघाट दनुवार कृषक समुह	पाँचखाल-४
५	प्रतिष्ठा कृषि सहकारी संस्था लि.	पाँचखाल-३
६.	एकताबस्ती बहुउद्देश्यीय कृषक समूह	पाँचखाल-६

४.२.३ खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा किरा

कृषि बालीबाट अपेक्षित उत्पादन लिनका लागि बालीनालीको उचित स्याहार संभार आवश्यक छ। विशेषत बालीनालीलाई रोग तथा किराले आक्रमण गर्ने हुँदा रोग तथा किराबाट बच्न समयमै उच्च सतर्कता अपनाउने र रोकथाम बारे जानकारी हासिल गर्नु अति आवश्यक छ। अर्कोतर्फ बालीनालीमा लाग्ने र लाग्न सक्ने रोग तथा किराको सही ढङ्गले पहिचान हुन समेत जरुरी छ। रोग तथा किराको सही पहिचान हुन सके समय मै त्यसको रोकथाम हुन गई उत्पादनलाई सुरक्षित गर्न सकिन्छ।

तालिका नं. २१ : खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग विवरण

क्र.सं.	बाली	प्रमुख शत्रु जीव	प्रमुख रोग
१	धान	मरुवा, फेद कुहिने, खैरा र नेक ब्लाष्ट	पात वेरुवा, पतेरो, गवारो, फड्के, रिठ्ठेकिरा, विराली कीरा, राइस स्पिा
२	मकै	डाठ कुहिने, घोगा कुहिने	खुम्रे कीरा, फेद काट्नु, फौजी कीरा
३	गहुँ	सिंदुरे, कालोपोके	लाही, भण्डारणको घुन
४	आलु	लेट ब्लाइट, अर्लि ब्लाइट, ओइलाउने	रातो कमिला, हरियो पतेरो, धमिरा, लाही फेदकटुवा, इटकटुवा, इटबुट्टे
५	कोदो	मरुवा	गवारो, खुम्रे
६	तरकारी	वेर्ना कुहिने, थोप्ले रोग, खराने रोग, फल कुहिने, आईलाउने, मोजाइक भाइरस	रातो कमिला, हरियो पतेरो, धमिरा, लाही फेदकटुवा, इटबुट्टे पुतली

क्र.सं.	बाली	प्रमुख शत्रु जीव	प्रमुख रोग
७	फलफुल	फेद कुहिने, जरा कुहिने, खराने, सुटी मोल्ड	कल्ते कीरा, पात खन्ने कीरा, पतेरो मधुवा, गवारो, फल कुहाउने औंसा, लाही

स्रोत : पाँचखाल नगरपालिका, २०८०

४.३ पशु विकास

नगरपालिकामा विशेषगरी गाई, भैंसी, बाखा, बंगुर, कुखुरा नै यहाँका मुख्य घरपालुवा जनावर हुन् । यसबाट नगरपालिकाबासीहरूको जीविकोपार्जनमा उल्लेख्य सुधार भईरहेको छ । पशुजन्य उत्पादनहरू जस्तै, दुध, दही, घिउ तथा मासुका लागि कुखुरा, खसी, बोकाहरूको बिक्रीबाट आम्दानी बढेको देखिन्छ । नेपालको सन्दर्भमा कृषि सेवाको पुरकको रुपमा पशुपालन व्यवसाय रहेको देखिन्छ यस्तै पाँचखाल नगरपालिकामा पनि विभिन्न व्यवसायिक तथा सामान्य पशुपालन हुने गरेको देखिन्छ । नगरपालिकामा पशुपालन व्यवसायलाई अभ : व्यवस्थित बनाउन सके अर्थतन्त्रमा विकास हुने देखिन्छ ।

४.३.१ व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन फर्महरूको विवरण

नेपालका अधिकांश क्षेत्रमा निर्वाहमुखी, परम्परागत र असंगठित खेति गर्ने प्रचलन विद्यमान छ । कृषि व्यवसायलाई सम्मानित, प्रतिफलमुखी र वैज्ञानिक बनाउन यसलाई संगठित र संस्थागत ढङ्गले विकास गर्न जरुरी छ। हाल देशका विभिन्न स्थानहरूमा व्यवसायिक कृषि फर्महरू दर्ता भई संगठित र संस्थागत हिसाबले खेतिपाती गर्ने अभ्यासको सुरुवात भएको छ । यसरी वैज्ञानिक हिसाबले फर्म दर्ता गरी कृषि व्यवसाय सञ्चालन गर्दा राज्यद्वारा दिइने अनुदान र प्रविधिहरू सहयोग प्रदान गर्न समेत सहयोग पुग्दछ। यसले कृषि व्यवसायलाई संगठित र व्यवसायिक बनाउन मद्दत पुऱ्याउँछ।

तालिका नं. २२ : कृषी तथा पशुपालन फार्मको विवरण

सि.नं.	कृषि तथा पशुपालन फार्मको नाम	ठेगाना
१ .	महाँकाल गाईपालन केन्द्र	बालुवा-१२
२ .	आत्मनिर्भर पशुपालन केन्द्र	बालुवा-१२
३ .	पाँचखाल उपत्यका गाई फर्म	अनैकोट-१
४ .	के.वि. कृषि फर्म	पाँचखाल-८
५ .	पलाञ्चोक भगवती कृषि फर्म	बालुवा-१२
६ .	श्रेष्ठ गाई फर्म	खरेलथोक-११
७ .	श्रेष्ठ फर्म	खरेलथोक-११
८ .	महाँकाल गाईपालन फर्म	बालुवा-१२
९ .	काभ्रे मार्डन काउ फर्म	बालुवा-१२
१० .	अनैकोट कृषि फार्म	अनैकोट-१
११ .	सुवर्णेश्वरी कृषि फार्म	पाँचखाल-८
१२ .	भुवनेश्वरी कृषि फार्म	पाँचखाल-१२
१३ .	सरोज कृषि फार्म	पाँचखाल-१२
१४ .	एभरेष्ट एकिकृत कृषि तथा पशुपालन फार्म	पाँचखाल-२
१५ .	पाँचखाल गाईपालन तथा कृषि फर्म	पाँचखाल-३
१६ .	भक्रमदेवि कृषि फर्म	पाँचखाल-२
१७ .	हाम्रो टि.एस. कृषि फार्म	पाँचखाल-२
१८ .	दवाडी गाई फार्म	पाँचखाल-८
१९ .	सेतिदेवि पशुपालन कृषि फर्म	पाँचखाल-१२

सि.नं.	कृषि तथा पशुपालन फार्मको नाम	ठेगाना
२० .	रुपक कृषि फार्म	पाँचखाल-६
२१ .	माता भगवती कृषि फार्म	पाँचखाल-१२
२२ .	परमजुली नमुना गाईपालन फार्म	पाँचखाल-७
२३ .	विरध्वज कृषि फार्म	पाँचखाल-७
२४ .	अम्बिकादेवी कृषि तथा पशुपालन फार्म	पाँचखाल-५
२५ .	इन्द्रायणी कृषि फार्म	पाँचखाल-५
२६ .	बालकुमारी स्वरोजगार गाइपालन फार्म	पाँचखाल-४
२७ .	ए.सि.एन नेपाल प्रा.लि.	पाँचखाल
२८ .	मानेचौर कृषि फार्म	पाँचखाल
२९ .	भगवती कृषि फार्म	पाँचखाल
३० .	दुग्धेश्वर महादेव कृषि फार्म	पाँचखाल
३१ .	कृष्ण कृषि फार्म	पाँचखाल
३२ .	देविस्थान पशुपालन फार्म	पाँचखाल
३३ .	ईन्द्रायणी कृषि तथा पशुपालन फार्म	पाँचखाल
३४ .	माता मनकामना कृषि फार्म	पाँचखाल
३५ .	ढुंगाना कृषि फार्म	पाँचखाल
३६ .	युडदी घुमाउनेचौर कृषि फार्म	पाँचखाल
३७ .	थापा बहुउद्देश्यीय कृषि फार्म	पाँचखाल
३८ .	काफ्ले कृषि फार्म	पाँचखाल
३९ .	सुवर्णश्वरी कृषि तथा पशुपालन फार्म	पाँचखाल
४० .	माँ पलाञ्चोक भगवती कृषि फार्म	पाँचखाल
४१ .	रामकृष्ण कृषि फार्म	पाँचखाल
४२ .	टाँके कृषि फार्म	पाँचखाल
४३ .	जय श्री कृष्ण डेरी उद्योग	पाँचखाल
४४ .	प्रभात कृषि अनुसन्धान केन्द्र प्रा.लि.	पाँचखाल

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

४.३.२ कृषक समूहको विवरण

परम्परागत कृषिको व्यवसायिकरण तथा आधुनिकीकरण गर्न अहिले विभिन्न कृषि समूहहरू सञ्चालित छन् यसले कृषि व्यवसायलाई सहजीकरण गर्नुको साथै कृषि व्यवसायमा केही सेवा सुविधाहरू दिँदै व्यवसायीहरूलाई उर्जा प्रदान गरेको छ। कृषक समूहको विवरणले कुनै पनि नगरपालिका कृषि क्षेत्रमा रहेको कृषकको संलग्नता र कृषि क्रियाकलापको अवस्थाको जानकारी गराउनुको साथै आगामी दिनहरूमा के कस्ता कार्यक्रमहरू ल्याउन आवश्यक छ भन्ने कुरालाई सहज बनाउने देखिन्छ।

तालिका नं. २३ : कृषक समुहहरुको विवरण

क्र.स.	कृषक समुहको नाम/ठेगाना	वडा नं.	दर्ता न	दर्ता मिति	जम्मा सदस्य सङ्ख्या		
					महिला	पुरुष	जम्मा
१ .	बेसीटोल सानाकिसान कृषक समूह	१	८	२०७६-०१-३०	८	१३	२१
२ .	पन्चकन्या महिला कृषक समूह	१	१३	२०७६-०४-१३	३५		३५
३ .	दोङ्गगाउँ जनजाती महिला कृषक समूह	१	१६	२०७६-०४-१९	३७		३७
४ .	लालिगुराँस कृषक आमा समूह	१	२६	२०७६-०५-३०	५०		५०
५ .	पञ्चकन्या महिला कृषक समूह	१	३२	२०७६-०६-३०	३२		३२
६ .	चन्द्र सुर्य कृषक समूह	१	५४	२०७६-११-१२	६	१९	२५

क्र.स.	कृषक समुहको नाम/ठेगाना	वडा नं.	दर्ता न	दर्ता मिति	जम्मा सदस्य सङ्ख्या		
					महिला	पुरुष	जम्मा
७ .	जागरण महिला कृषक समूह	१	६६	२०७८-०६-०४	२५		२५
८ .	पदाली चौर आमा ब कृषक समूह	१	१०१	२०८०-०१-०४	२७		२७
९ .	टाँके सृजन्सील युवा समूह	२	५	२०७५-१०-२४	८	२२	३०
१० .	विन्द वासिनी कृषक समूह	२	१४	२०७६-०४-१६	५	१०	१५
११ .	खोभ : बेसी तरकारी उत्पादन कृषक समूह	२	१८	२०७६-०४-१९	२२		२२
१२ .	राधाकृष्ण महिला कृषक समूह	२	२५	२०७६-०५-३०	२७		२७
१३ .	टाँके सामुदायिक कृषक समूह	२	५१	२०७६-११-०६	२३	३	२६
१४ .	सत्यश्वर कृषक समूह	२	७२	२०७८-१०-२०	१७	३८	५५
१५ .	लक्ष्मी नारायण कृषक समूह	२	८५	२०७९-०५-०९			२५
१६ .	पाँचखाल साझेदारी कृषक समूह	२	८७	२०७९-०८-१४	६	२८	३४
१७ .	नव दिप ज्योती कृषक समूह	२	९१	२०७९-०९-०४	३	४२	४५
१८ .	जनमुखी कृषक समूह	२	९३	२०७९-०९-२८	२	२३	२५
१९ .	दिदी बहिनी कृषक समूह	२	१००	२०७९-१२-०५	२८		२८
२० .	धुर्बे डाँडा खोक कृषक समूह	२	१०५	२०८०-०४-२५	२	२८	३०
२१ .	कृष्ण मन्दिर तरकारी उ कृषि तथा पशुपंक्षी कृषक समूह	२	१०८	२०८०-०५-२६	५	४५	५०
२२ .	धनलक्ष्मी कृषक समूह	२	१०९	२०८०-०६-१४	४	२५	२९
२३ .	नायरा कृषक समूह	२	११०	२०८०-०८-२६	९	१५	२४
२४ .	पन्च्कन्या कृषक समूह/रामपुर	३	१	२०७५-०८-२४	२९	३	३२
२५ .	ब्रह्मायनी कृषक समूह	३	२	२०७५-०९-१२	२६		२६
२६ .	जागृती महिला कृषक समूह	३	१९	२०७६-०५-०२	२६		२६
२७ .	सेती देवी महिला कृषक समूह	३	३३	२०७६-०७-०१	२८	७	३५
२८ .	दुग्धेश्वर महिला कृषक समूह	३	४१	२०७६-०९-०१	२५		२५
२९ .	सुमेरु नगर महिला आमा कृषक समूह	३	४३	२०७६-०९-११	२५		२५
३० .	जन प्रतिष्ठा	३	५०	२०७६-११-०६	१९	३८	५७
३१ .	पाँचखाल पशुपंछी पालन कृषक समूह	३	५७	२०७७-०४-१५	११	९	२०
३२ .	दुग्धेश्वर कृषक समूह	३	६१	२०७७-०७-२३	२०		२०
३३ .	सर्ब मंगला कृषक समूह	३	६३	२०७८-०२-०४	७	१३	२०
३४ .	श्री पाँचखाल उपत्यका तरकारी तथा फलफूल उत्पादक कृषक समूह	३	६५ 'ख'	२०७८-०४-३१	२०		२०
३५ .	पाँचखाल रैथाने बाली संरक्षण कृषक समूह	३	९२	२०७९-०९-०४	७	१७	२४
३६ .	तामाघाट दनुवार कृषक समूह	४	७	२०७६-०१-२६	३३	२	३५
३७ .	नवज्वोती कृषक समूह	४	१५	२०७६-०४-१६	२७		२७
३८ .	बिन्दाबासिनी महिला कृषक समूह	४	२०	२०७६-०५-२२	२३		२३
३९ .	हाम्रो प्रतिष्ठा	४	४७	२०७६-१०-१४	२२	३१	५३
४० .	बुद्ध पार्क	४	६४	२०७८-०३-०७	२०	३	२३
४१ .	पाटीघर कृषक समूह	४	७८				
४२ .	तामाङ्ग युवा कृषक समूह	४	८१	२०७९-०४-१०	१५	१०	२५
४३ .	गडगडे कृषक समूह	४	८२	२०७९-०४-१९	१६	२०	३६
४४ .	पाँचखाल पुरानो बजार कृषक समूह	४	८३	२०७९-०४-२९	१०	१२	२२
४५ .	आमा कृषक समूह	४	८४	२०७९-०५-०६	४०	०	४०

क्र.स.	कृषक समुहको नाम/ठेगाना	वडा नं.	दर्ता न	दर्ता मिति	जम्मा सदस्य सङ्ख्या		
					महिला	पुरुष	जम्मा
४६.	डडाल्थोक कृषक समूह	५	९		१०	१५	२५
४७.	सिल्पी महिला लघु उद्यमी कृषक समूह	५	१७	२०७६-०५-०१	३१		३१
४८.	पिपल डाँडा नारी चेतना माहिला वचत समूह	५	३५	२०७६-०७-०३	२२	३	२५
४९.	सतरुद्रेश्वर कृषक समूह	५	३६	२०७६-०७-०६	१०	१५	२५
५०.	पिपल डाँडा नारी महिला बचत कृषक समूह	५	८६	२०७९-०६-११			२३
५१.	जोगीथुम्का आई.पि.एम कृषक समूह	५	१०६	२०८०-०४-२८	१७	२३	४०
५२.	आय आर्जन कृषक समूह	६	४	२०७५-१०-०८	२१		२१
५३.	झिंगानपुर महिला कृषक समूह	६	१०	२०७६-०३-०५	२५		२५
५४.	सुनौलो भविष्य तरकारी उत्पादक कृषक समूह	६	२८	२०७६-०६-१४	१०	२०	३०
५५.	महाँकाल कृषक समूह	६	३१	२०७६-०६-२८	१५	११	२६
५६.	तिनघरे कृषक समूह	६	४०	२०७६-०८-२०	१६	९	२५
५७.	उज्यालो प्रतिष्ठा	६	४६	२०७६-१०-१४	३३	३१	६४
५८.	नब प्रतिष्ठा	६	४८	२०७६-१०-१४	१३	३८	५१
५९.	सुनौलो प्रतिष्ठा	६	४९	२०७६-१०-१४	३६	२५	६१
६०.	पाँचखाल दुध तथा तरकारी उत्पादक कृषक समूह	६	६७	२०७८-०६-११	७	१८	२५
६१.	सगरमाथा कृषक समूह	६	६८	२०७८-०८-२१	२९	१६	४५
६२.	रत्न ज्योती महिला कृषक समूह	६	६९	२०७८-०८-२१	२६		२६
६३.	एकताबस्ती बहुउद्देश्यीय कृषक समूह	६	९०	२०७९-०८-२८	८	१५	२५
६४.	धोत्रा आई.पि.एम कृषक समूह	६	१०३	२०८०-०४-१६	७	२३	३०
६५.	झिगानदेवी कृषक समूह	६	१०७	२०८०-०५-०५	६	१९	२५
६६.	गोल्मा देबी आई पी एम् कृषक समूह	७	३९	२०७६-०८-१६	२९	९	३८
६७.	श्रीकृष्ण आई पी एम् कृषक समूह	७	५८	२०७७-०४-१८	२४	७	३१
६८.	हिमालय कृषि तथा पशुपालन कृषक समूह	७	५९	२०७७-०४-१८	५	६	११
६९.	जोरपिपल तल्लो गाँउ कृषक समूह	७	७३	२०७८-११-०३	१३	४	१७
७०.	जोरपिपल हरियाली कृषक समूह	७	७४	२०७८-११-०३	१५	५	२०
७१.	जोरपिपल नागेचौर कृषक समूह	७	७५	२०७८-११-०३	१५	८	२३
७२.	जोरपिपल माजो गाँउ	७	७६	२०७८-११-०३	१२	९	२१
७३.	अलसिजन कृषक समूह	७	८८	२०७९-०८-१५	७	८	१५
७४.	जागरण कृषक समूह	७	८९	२०७९-०८-१५			
७५.	शिखरपुर ब कृषक समूह	७	१०२	२०८०-०४-१०	२९	६	३५
७६.	कालीमाटी तरकारी कृषक समूह	८	६	२०७६-०२-०१	१४	१२	२६
७७.	चीसापानी युवा कृषक समूह	८	३४	२०७६-०७-०३		३२	३२
७८.	श्री उन्नतिशिल कृषक समूह	८	७७	२०७८-१२-१०	२०	१०	३०
७९.	खानीखोला कृषक समूह	८	१०४	२०८०-०४-१७	२५	२०	४५
८०.	भगवती मौरीपालन कृषक समूह	९	७१	२०७८-०९-०१		६	१९
८१.	नमूना कृषक समूह	१०	३७	२०७६-०७-१८	२७	४	३१
८२.	महाँकाल महिला कृषक समूह	१०	३८	२०७६-०७-१८	२४		२४
८३.	मिली जुली	१०	५६	२०७७-०४-०४	३०	७	३७

क्र.स.	कृषक समुहको नाम/ठेगाना	वडा नं.	दर्ता न	दर्ता मिति	जम्मा सदस्य सङ्ख्या		
					महिला	पुरुष	जम्मा
८४.	देउतीकोथान कृषक समूह	१०	६२	२०७७-१२-०२	१५	१२	२७
८५.	नयागाउँ तरकारी तथा फलफूल उत्पादक कृषक समूह	१०	७९	२०७९-०४-०४	१२	९	२१
८६.	श्री सनकादेवी महिला कृषक समूह	११	४२	२०७६-०९-०९	२१		२१
८७.	सेरावेशी कृषक समूह	११	९५	२०७९-११-१०	१६	१२	२८
८८.	बाँस्कोटे कर्महारी कृषक समूह	११	९६	२०७९-११-०३	८	२१	२९
८९.	रैकर बेशी कृषक समूह	११	९७	२०७९-११-१०	१८	१३	३१
९०.	खराने बोहोरेदोभान कृषक समूह	११	९८	२०७९-११-१०	१८	१४	३२
९१.	सेती देवी कृषक समूह/बिक्रमटार	१२	३	२०७५-१०-२३	३०		३०
९२.	देब भुमि भीमसेन थान कृषक समूह	१२	११	२०७६-०३-२४	१५	८	२३
९३.	लालु पाते कृषक समूह	१२	१२	२०७६-०३-२४	२२	८	३०
९४.	चौमुखी देवी कृषक समूह/खामपुर	१२	२१	२०७६-०५-२५	२०	३	२३
९५.	ज्वालादेवी कृषक समूह	१२	२२	२०७६-०५-२५	२१		२१
९६.	जरेटार सृजनशील महिला कृषक समूह	१२	२३	२०७६-०५-२९	२६		२६
९७.	श्री भगवती महिला कृषक समूह/तीनघरे	१२	२४	२०७६-०५-२९	२०		२०
९८.	बेमौसमी ताजा तरकारी उत्पादन कृषक समूह	१२	२७	२०७६-०६-१२	१२	१३	२५
९९.	जरेटार दनुवार महिला कृषक समूह	१२	२९	२०७६-०६-१६	२०		२०
१००.	तिनघरे महिला दनुवार कृषक समूह	१२	३०	२०७६-०६-१६	२०		२०
१०१.	हरियाली कृषक समूह	१२	४४	२०७६-०९-१३	११	९	२०
१०२.	वाल कुमारी कृषक समूह	१२	४५	२०७६-०९-२४	२२	१३	३५
१०३.	जनज्वती कृषक समूह	१२	५२	२०७६-११-०७	१८	३	२१
१०४.	आँपघारी कमलपोखरी कृषक समूह	१२	५३	२०७६-११-०८	७	३३	४०
१०५.	ठकुरी गाँउ कृषक समूह	१२	५५	२०७६-१२-०४	१७	१०	२७
१०६.	ग्रामिण कृषक समूह	१२	६०	२०७७-०६-१५	२४	१	२५
१०७.	हरियाली तरकारी महिला कृषक समूह	१२	६५ 'क'	२०७८-०४-११	२०		२०
१०८.	खरे गाउँ सुनौलो	१२	७०	२०७८-०८-२९	१८	१२	३०
१०९.	नागवेली कृषक समूह	१२	९४	२०७९-११-०२	१६	१०	२६
११०.	सुनकोसी कृषक समूह	१३	९९	२०७९-११-१४	१२	१८	३०

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

४.३.३ कृषि तथा पशुसेवासँग सम्बन्धित प्राविधिक जनशक्तिको विवरण

तालिका नं. २४ : कृषि तथा पशुसेवा प्राविधिकको विवरण

क्र.सं.	प्राविधिक पदको नाम	सङ्ख्या
१.	कृषि बाली संरक्षण अधिकृत (छैठौं)	१ जना
२.	कृषि स्नताक प्राविधिक (छैठौं)	१ जना
३.	कृषि प्राविधिक सहायक (पाँचौं)	१ जना
४.	पशु विकास अधिकृत (सातौं)	१ जना
५.	पशु चिकित्सक (छैठौं)	१ जना

क्र.सं.	प्राविधिक पदको नाम	सङ्ख्या
६ .	पशु सेवा प्राविधिक (पाँचौं)	१ जना
७ .	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक (पाँचौं)	१ जना
८ .	नायब पशु सेवा प्राविधिक (चौथो)	१ जना
९ .	नायब पशु स्वास्थ्य प्राविधिक (चौथो)	१ जना

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

४.३.४ पशुपन्छीमा लाग्ने रोग तथा किरा

कृषकहरूको मुख्य आम्दानीको स्रोतको रूपमा रहेको पशुपंक्षीहरूको पालन यस नगरपालिकाको प्रमुख पेशामध्ये एक हो । नगरपालिकामा देखिने पशु रोगहरूमा रेविज, खोरेत, पिपिआर, स्वाइन फिवर, भ्यागुते, चरचरे, नाम्ले, माटे, थुनेलो, प्रजनन् सम्बन्धी र जुका पर्दछन् । नगरपालिकाको वन जङ्गलसँग जोडिएका वडाहरूमा एन्टी रेजिव खोप लगाउनुपर्ने देखिन्छ भने खोरेत, पिपिआर, स्वाइन फिवर जस्ता अत्यन्त संक्रामक रोगको प्रकोप पनि यस नगरपालिकामा एदाकदा देखिने गरेको छ । यसका कारणहरूलाई हेर्दा पशुको अवैध आवत जावत, दयनिय व्यवस्थापन, खोप लगाउनुपर्छ भन्ने चेतनाको कमी आदि मान्न सकिन्छ । यी रोगको नियन्त्रणका लागि जिल्ला पशु सेवा कार्यालयबाट निरन्तर प्रयास भैरहेको देखिन्छ ।

जिवाणुबाट हुने रोगहरूमध्ये भ्यागुत्ते, चरचरे विरुद्ध यस नगरपालिकाका किसानहरूले खोप लगाउने गरेको पाइन्छ । तापनि यी रोगहरू फाटफुट रूपमा देखिने गरेका छन् । नगरपालिकामा स्वाइन फिवर, खोरेत, रेविज विरुद्धको खोपकार्य समेत नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरूमा समेत सञ्चालन गर्न सकेमा धेरै हदसम्म रोग नियन्त्रण कार्य सफल हुने देखिन्छ । सामान्यतया पशुपंक्षीमा ठूलो माहामारी फैलिएको पाइँदैन । तथापि यहाँका पशुपंक्षीहरूमा खोरेत, भ्यागुते, चरचरे, नाम्लेजुका, रेवीज जस्ता रोगहरूको र पंक्षीहरूमा मुलत रानीखेत, गम्बोरा, सिआरडी र बर्डफ्लू मुख्य रूपमा लाग्ने गरेको छ ।

४.४ कृषि बजारीकरण

परम्परागत कृषि बजारीकरणमा उत्पादकहरूले असंगठित रूपमा आफ्नो उपजको आफैं बजारीकरण गर्ने चलन थियो तर पछिल्ला दिनमा विविध खाले बजार शृङ्खला पार गर्दै कृषि उपजहरूको बजारीकरण गर्ने प्रचलन विकास हुन थालेको छ । नगरपालिका निर्माणका प्रारम्भिक दिनदेखि यहाँका कृषिजन्य वस्तु बजारीकरणका विभिन्न खालका ढाँचाहरू अभ्यासमा आएका छन् । यद्यपि आजसम्म पनि व्यवस्थित कृषि बजार निर्माण भइ नसके पनि बन्ने र बनाउने दिशामा भएका प्रयत्नहरूले कृषि बजारको क्रमिक विकासमा टेवा पुऱ्याएका छन् । हालसम्म बजारीकरण ढाँचामा विभिन्न कृषि बजारीकरणका मोडलहरू विकास र अभ्यास भएको देखिन्छ । कृषि उपज बजारीकरणका ढाँचाहरूले एकले अर्कोलाई विस्थापन गरेका छैनन्, तर एकले अर्काको विकास गर्ने परिस्थिति निर्माण गरेका भने पक्कै छन् । नगरपालिकामा विभिन्न बजारहरूबाट कृषि लगायत अन्य वस्तुहरूको (खाद्यन्न, तरकारी, आलु, फलफूल तथा माछा) बजारीकरण हुने गरेको देखिन्छ ।

४.४.१ कृषि उपज सङ्कलनकेन्द्र हाटबजार तथा डेरीहरूको विवरण

ठूलोस्तरको कृषि उत्पादन तथा सङ्कलनकेन्द्रको व्यवस्था नभएको ग्रामीण परिवेशमा सानो परिमाणमा उत्पादन हुने उपजहरूलाई विभिन्न पायक पर्ने स्थानहरूमा सङ्कलनकेन्द्रको रुपमा विकास गर्दा बजारीकरण

गर्न सहयोग पुग्दछ । यसरी विभिन्न स्थानमा सङ्कलनकेन्द्रको विकास गर्दा व्यापारिहरूलाई निश्चित स्थानबाट निश्चित परिमाणमा उपजहरूमा खरिद गर्न सहयोग पुग्ने हुँदा यसले बजार प्रणालीको विकास गर्न सहयोग पुग्दछ । तर यस नगरपालिकामा स्थानिय हाटबजारहरू लाग्ने अभ्यास शुन्य रहेको छ । स्थानिय कृषकहरूले यहाँ उत्पादित सामाग्रीहरू आआफ्नो घरबाट नै छरछिमेकमा बिक्री गर्ने परिपाटी रहेको साथै अरनिको राजमार्गको आसपासमा रहेको खुल्ला बजारमा सोझै बिक्री गर्ने गरेको तथा साना ठूला व्यापारीहरूलाई उत्पादित सामाग्रीहरू विक्री स्थलसम्म आफ्नो अनुकुलको समयमा पुऱ्याउने परिपाटी रहेको छ ।

४.४.२ चिस्यान केन्द्र, भण्डारण केन्द्र

कृषि उत्पादन वृद्धि गर्नु जति जरुरी छ त्यति नै उत्पादित सामाग्रीहरूको सूरक्षित भण्डारण गर्नु जरुरी हुन्छ । उचित ढङ्गले भण्डारण गर्दा कृषि उपजमा रहेको पोषक तत्वलाई कायम राख्न समेत मद्दत पुग्दछ । भण्डारण वैज्ञानिक नहुँदा एकातर्फ उत्पादित उपजको गुणस्तर कमजोर हुने र नष्ट समेत हुन जान्छ तसर्थ कृषि उपजलाई वैज्ञानिक तवरले भण्डारण गरी बेमौसममा समेत बजारमा उपलब्धता भए बजार मूल्य सन्तुलनमा राख्न सहयोग पुग्दछ । यसका लागि आवश्यकताका आधारमा विभिन्न स्थानमा चिस्यान केन्द्र, भण्डारण केन्द्र र डेरीहरू स्थापना गर्नु आवश्यक छ । यस नगरपालिकामा रहेका दुध सङ्कलनतथा चिस्यान केन्द्र निम्नानुसार रहेका छन् ।

तालिका नं. २५ : दुध चिस्यान केन्द्र

सि.नं.	विवरण	ठेगाना
१ .	डि.डि.सि. दुध चिस्यान केन्द्र	वडा नं. ४
२ .	भक्तपुर चिस्यान केन्द्र	वडा नं. ४
३ .	काठमाडौं चिस्यान केन्द्र	वडा नं. ४
४ .	अर्पण दुध सङ्कलनतथा चिस्यान केन्द्र	वडा नं. ४
५ .	उज्ज्वल डेरी उद्योग प्रा.लि.	वडा नं. ४
६ .	पलाञ्चोक डेरी	वडा नं. ४
७ .	कृषक उद्धार गाई पालन फर्म	वडा नं. ४
८ .	दिप सागर डेरी	वडा नं. ६

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

४.४.३ कृषि मेला तथा प्रर्दशनीहरूको विवरण

विभिन्न समयमा आयोजना हुने कृषि मेला तथा कृषि प्रर्दशनीहरूले एकातर्फ कृषि बजारीकरणलाई व्यापक सहयोग पुऱ्याउँछन् भने अर्कोतर्फ किसानहरूको आत्मबल समेत वृद्धि हुन गई कृषि क्षेत्रको विकासमा सहयोग पुऱ्याउँछ । स्थानीय तहहरूले कृषक तथा व्यापारीहरूको सहकार्यमा प्रत्येक वर्ष नियमितरुपमा यस प्रकारका कृषि मेला तथा प्रर्दशनीहरूको आयोजना गर्दा वार्षिक कृषि गतिविधि सम्बन्धी पात्रोको निर्माण गर्नु उपयुक्त : हुन्छ ।

तालिका नं. २६ : कृषि बजार तथा कृषि केन्द्रहरुको विवरण

सि.नं.	कृषि उपज उत्पादन तथा सङ्कलनमुख्य स्थल	ठेगाना
१ .	तामाघाट	वडा नं. ३ र वडा नं. ४
२ .	तिनपिप्ले	वडा नं. ६
३ .	नयाँ गाउँ	वडा नं. १०

सि.नं.	कृषि उपज उत्पादन तथा सङ्कलनमुख्य स्थल	ठेगाना
४ .	बालुवा	वडा नं. १२
५ .	तिनकुने (प्रधानमन्त्री कृषि आधिनिकिकरण परियोजना सुपरजोन-आलु)	वडा नं. २
६ .	पलाञ्चोक	वडा नं. ९
७ .	श्रीरामपाटी	वडा नं. ७
८ .	नागवेली	वडा नं. १२
९ .	खटार	वडा नं. १२

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

४.५ पर्यटन विकास

एउटा विशिष्ट भौगोलिक संरचनाले श्रृजना गरेको हावापानी, जनजीवन, वन, वनस्पति र वन्यजन्तु तथा साँस्कृतिक विविधताको कारण नेपाल विश्वमा नै एउटा चित्ताकर्षण पर्यटकीय गन्तव्य स्थलको रुपमा परिचित छ । नेपालमा पर्यटन विकासका प्रमुख आधार भनेको यहाँका प्राकृतिक एवम्साँस्कृतिक सम्पदाहरु हुन । यी सम्पुर्ण पर्यटकीय सम्पतिको पूर्ण सदुपयोग गरेमा देशको आर्थिक समृद्धिमा उल्लेखनीय योगदान पुर्‍याई देशको अर्थतन्त्रलाई सबल बनाउन सकिने निश्चित छ । तसर्थ पर्यटन नीति, २०६५ ले मुलभूतरुपमा पर्यटन मार्फत स्वरोजगार श्रृजना, गरिबी निवारण, मूर्त तथा अमूर्त सम्पदाको खोज अनुसन्धान, हवाई तथा स्थलमार्गको थप विकास र विस्तार गर्ने र पर्यटन पूर्वाधारलाई दिगो विकासको अवधारणा अनुरुप अगाडि बढाउने उद्देश्य लिएको छ । नगरपालिकामा पनि पर्यटन विकासका प्रचुर सम्भावनाहरू रहेका छन् ।

४.५.१ मुख्य पर्यटकीय क्षेत्रहरूको विवरण (धार्मिक, ऐतिहासिक, साँस्कृतिक, प्राकृतिक)

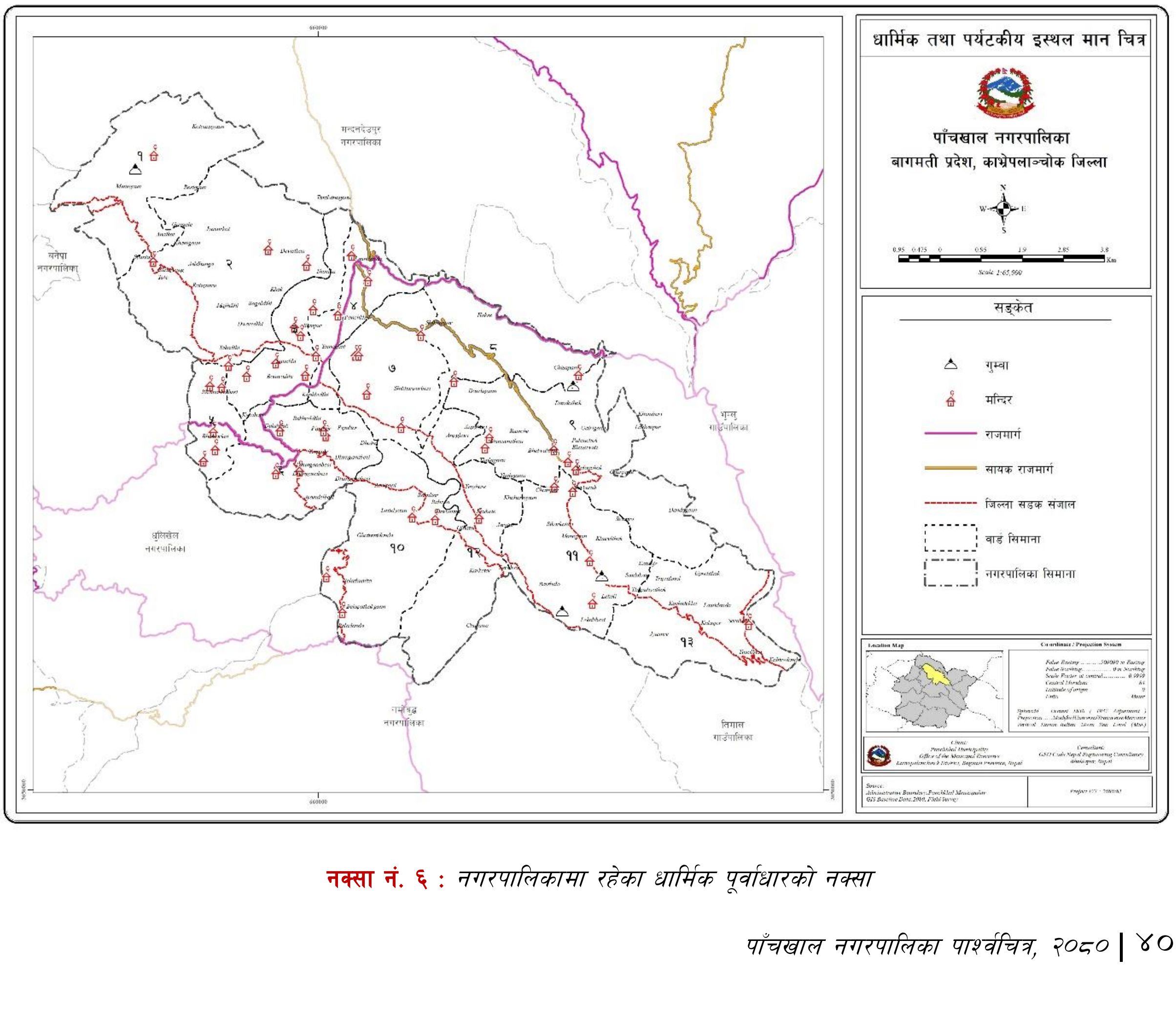

नक्सा नं. ६ : *नगरपालिकामा रहेका धार्मिक पूर्वाधारको नक्सा*

यस नगरपालिकामा रहेका विभिन्न पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरूको विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. २७ : पर्यटकीय, धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थलहरूको विवरण

	धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलको नाम	वडा नं.	विशेषता
१	पलाञ्चोक मन्दिर	९	धार्मिक ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय
२	दरबार	१०	ऐतिहासिक
३	हिगी स्तुपा	११	ऐतिहासिक
४	कोशी नदी बगर	१३	पर्यटकिय
५	अनैकोट भ्यू टावर	१	
६	पिकनिक स्पोर्ट	१	
७	पर्यटकीय स्थल	५	
८	निर्जलीय देवी मन्दिर	८	
९	पञ्चकन्या देवी	१	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
१०	कालिका देवी	१	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
११	कृष्ण मन्दिर	१	धार्मिक
१२	भकरम देवी	२	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
१३	सत्यस्वर मन्दिर	२	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
१४	दुधेश्वर मन्दिर	३	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
१५	तामेश्वर महादेव	३	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
१६	गोल्मादेवी मन्दिर	४	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
१७	तामाधार देवी मन्दिर	४	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
१८	गुम्बा	४	धार्मिक
१९	कोटदेवी मन्दिर	५	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
२०	महाकाल मन्दिर	६	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
२१	हनुमान गढी मन्दिर	६	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
२२	कृष्ण मन्दिर	६	धार्मिक
२३	रानीपोखरी	७	ऐतिहासिक
२४	नाटेश्वरी मन्दिर	७	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
२५	आइतबारे देवी थान	७	धार्मिक
२६	सुर्वणेश्वरी महादेव मन्दिर	८	ऐतिहासिक
२७	सेतीदेवी मन्दिर	८	धार्मिक
२८	हरहर महादेव	८	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
२९	निर्जलादेवी मन्दिर	८	धार्मिक तथा पर्यटकीय
३०	भिमसेन मन्दिर	८	धार्मिक तथा पर्यटकीय
३१	पलाञ्चोक मन्दिर	९	धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय
३२	कालिका भगवती	९	धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय

	धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलको नाम	वडा नं.	विशेषता
३३	सन्तानेश्वर महादेव	९	धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय
३४	झम्केश्वरी महादेव	९	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
३५	नारायणस्थान	९	धार्मिक तथा ऐतिहासिक
३६	दरवार	१०	ऐतिहासिक
३७	गुप्तेश्वर महादेव	११	ऐतिहासिक
३८	हिगी स्तुपा	११	ऐतिहासिक
३९	बालकुमारी देवी		धार्मिक तथा ऐतिहासिक
४०	कोशी नदी	१३	पर्यटकीय

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

४.५.२ होटल, रिसोर्ट, होमस्टे तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण

कुनैपनि क्षेत्रको विकासका लागि सो क्षेत्रसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण पूर्वाधारहरूको समुचित विकास गर्नु अनिवार्य हुन्छ । नेपालमा पर्यटनको प्रचुर संभावना भएतापनि पर्यटन पूर्वाधारको अभावका कारण पर्यटन क्षेत्रको व्यापक विकासमा बाधा सिर्जना भएको छ । पर्यटन पूर्वाधार अन्तर्गत सहज यातायात सुविधा, होटल, लज तथा रेष्टुरेन्ट, पर्यटन गाईड, सूचना केन्द्रहरू, उद्धार संयन्त्र, सञ्चार, सूरक्षा तथा पर्यटकीय गतिविधिहरू नै हुन् । पर्यटनको संभावना हेरी यी पूर्वाधारहरूको आवश्यकताका आधारमा क्रमश विकास गर्नु पर्यटन विकासका लागि अपरिहार्य छ ।

तालिका नं. २८ : होटल, रिसोर्ट, होमस्टेको विवरण

क्र.सं.	होटल, रेष्टुरेन्टको नाम	ठेगाना
१ .	दिपज्योति फेमली रिसोर्ट	३
२ .	पाँचखाल फुड क्याफे	३
३ .	जिरोकिलो होटल एण्ड लज	४
४ .	जय श्रीकृष्ण होटल एण्ड लज	४
५ .	होटल सिन्दु	४
६ .	भ्यू माउण्टेन रिसोर्ट	५
७ .	होटल हिलटप प्रा.लि.	५
८ .	सुनगावा रेष्टुरेन्ट	५
९ .	धुलिखेल माउण्टेन एण्ड रिर्सोट	५
१० .	मनकामना रेष्टुरेन्ट एण्ड लसि सेन्टर	५
११ .	अस्मिता रेष्टुरेन्ट	५
१२ .	खावा सामुदायिक होमस्टे	५

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

४.५.३ सार्वजनिक स्थल, पाटीपौवा र चौतारा

पाटी, पौवा, धर्मशाला चौतारा तथा विश्रामस्थलहरू हाम्रा साँस्कृतिक चिनारी हुन् । यी परम्परागत संरचनाले हाम्रो पुर्ख्यौलीलाई प्रतिनिधित्व गर्दछन् । त्यसैले यी संरचनाहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन र स्तरोन्नती गरी भावी

पुस्तालाई समेत हाम्रो परम्परा र संस्कृतिसँग परिचित गराउनु पर्दछ । यसो गरेको खण्डमा हाम्रो परम्परागत मौलिक पहिचान बच्दछ । विकासका आधुनिक संरचना बनाउने क्रममा हामीले मौलिक साँस्कृति सम्पदाको संरक्षणमा विशेष ध्यान दिनु आवश्यक छ ।

कसैको हक वा स्वामित्वमा नभएको परापुर्वदेखि सार्वजनिक रुपमा प्रयोग हुँदै आएको बाटो, वस्तुभाउ निकाल्ने निकास, वस्तुभाउ चराउने चौर, कुलो, नहर, पोखरी, पाटी, पौवा, अन्त्येष्टि स्थल, धार्मिक स्थल वा अन्य कुनै सार्वजनिक प्रयोगको स्थल वा सम्पत्ति नै सार्वजनिक सम्पत्तिहरू हुन । विगतमा सडक यातायातको विस्तार र विकास नहुँदा यी पाटी, पौवा तथा चौताराहरू बटुवाहरूका विश्रामस्थल वा थकान मेटाउने महत्वपूर्ण स्थलको रुपमा विकसित भएको र हाल यी स्थलहरू सार्वजनिक बहस र सामुदायिक अन्तरकृया हुने अनौपचारिक स्थलको रुपमा रहेका छन् भने सडक सञ्चालको समुचित विकास नभएको स्थानहरूमा यी विश्राम स्थलकै रुपमा प्रयोग हुँदै आइरहेका छन् । यस्ता क्षेत्रहरूको विकास र संरक्षण गर्ने दायित्व हामी सबैको हो ।

तालिका नं. २९ : सार्वजनिक स्थल, पाटीपौवा र चौताराको विवरण

क्र.सं.	सार्वजनिक स्थल, पाटीपौवा र चौताराको नाम	ठेगाना
१	ठाटी चौतारा	ठाटी-१
२	तीनपिपले चौतारा	तीनपिपले-१
३	बारचौर चौतारा	पदालि-१
४	पदालि चौर चौतारा	पदालि-१
५	छेदान चौतारा	छेदान पोखरी-१
६	भाकरम देवी चौतारा	द्वारादेहे-२
७	जेठे चौतारा	बगाभिदेहे-२
८	माभ : चौतारा	रातो पहिरो-२
९	हाङ्गे ठाटी चौतारा	हाङ्गे ठाटी-२
१०	पुरानो पोखरी चौतारा	पुरानो पोखरी-२
११	कृष्ण मन्दिर चौतारा	कृष्ण मन्दिर-२
१२	भञ्ज्याङ्ग चौतारा	भञ्ज्याङ्ग-२
१३	ज्यामिरकोट चौतारा	ज्यामिरकोट-२
१४	देवीस्थान चौतारा	देवीस्थान-२
१५	टाके पार्टि	टाके-२
१६	कृष्ण मन्दिर पार्टि	कृष्ण मन्दिर-२
१७	द्वारादेहे पार्टि	द्वारेदेहे-२
१८	रामसिता मन्दिर पार्टि	रामसिता मन्दिर-२
१९	रामपुर चौतारा	रामपुर-३
२०	चारपिप्ले चौतारा	चारपिप्ले-३

क.सं.	सार्वजनिक स्थल, पाटीपौवा र चौताराको नाम	ठेगाना
२१	जोरपाटि चौतारा	जोरपाटि-३
२२	काफ्लेदी चौतारा	ठुम्की-३
२३	मैदान चौतारा	ठुम्की मैदान-३
२४	ठुम्का खर्क चौतारा	खार्क-३
२५	मोथा पाटी	नगरपालिका-३
२६	ताम्रेश्वर पाटी	तामाघाट-३
२७	तामाघाट चौतारा	तामाघाट
२८	पाँचखाल चौकी चौतारा	चौकी-४
२९	लामिडाँडा प्रतिक्षालय	लामिडाँडा-४
३०	थलथले चौतारा	पुरानो बजार-४
३१	समाजकल्याण प्रतिक्षालय	समाजकल्णण-४
३२	बेतेपति	पुरानो बजार-४
३३	चुरेडाँडा चौतारा	चुरेडाँडा-४
३४	बरबोट चौतारा	मस्लो दनुवार बस्ती-४
३५	स्वामिको बोट चौतारा	पुरानो बजार-४
३६	तीनपिप्ले चौतारा	तीनपिप्ले-६
३७	बाङ्गे पिपल स्वामी चौतारा	बाङ्गे पिपल-६
३८	धोत्रा चौतारा	धोत्रा चौतारा-६
३९	दुलालथोक चौतारा आँप बोट चौतारा	दुलालथोक-६
४०	बाङ्गे पिपल प्रतिक्षालय	बाङ्गे पिपल-६
४१	फेदी प्रतिक्षालय	फेदी-६
४२	तीनपिप्ले प्रतिक्षालय	तीनपिप्ले-६
४३	हनुमान गढी प्रतिक्षालय	हनुमान गढी-६
४४	३८ किलो प्रतिक्षालय	३८ किलो-६
४५	बरको बोट चौतारा	बरको बोट-७
४६	सानु पिपल चौतारा	सानुपिप्ले-७
४७	झागाउँ चौतारा	माझगाउँ-७
४८	कितिनी चौतारा	सिरानपति-७
४९	जोर पिपल	जोर पिपल-७
५०	कोकाले बोट चौतारा	काक्ले बोट-७
५१	भञ्ज्याङ्ग चौतारा	होक्से भञ्ज्याङ्ग-८
५२	पादुला प्रतिक्षालय	खातटार पादुला-८

क्र.सं.	सार्वजनिक स्थल, पाटीपौवा र चौताराको नाम	ठेगाना
५३	तालि भञ्ज्याङ्ग चौतारा	तालि भञ्ज्याङ्ग-८
५४	खोराङ्ग टोल चौतारा	चिसापानी-८
५५	मस्लो होक्से चौतारा	कृष्ण मन्दिर-८
५६	रातमाटे चौतारा	रातमाटे-८
५७	थापा चौतारा	थापा चौर-८
५८	गैरीगाउँ खेल मैदान	गैरी गाउँ-९
५९	भान्चे पोखरी पिक्निक स्थल	भान्चे पोखरी-९
६०	पलाञ्चोक भगवती पार्क	भगवतीस्थान-९
६१	भान्चे पोखरी पार्क	भान्चे पोखरी-९
६२	राँगा काटे पार्क	राँगा काटे-९
६३	बुद्ध पिस पार्क	लखापाल-९
६४	बरपिपल चौतारी	रानीपानी-१०
६५	रानीपानी चौतारा	रानीपानी-१०
६६	बेला थुम्का	बेला-१०
६७	सातदोबाटो चौतारा	सातदोबाटो-११
६८	बारमन्डी चौतारा	बारमन्डी-११
६९	सिमल चौर चौतारा	सिमलचौर-११
७०	लेकालि टोल चौतारा	लेखाली-११
७१	लामा चौतारा	सातदोबाटो-११
७२	सालघारी चौतारा	सालघारी-११
७३	कृष्ण मन्दिर चौतारा	सातदोबाटो-११
७४	बास्तोला चौतारा	बास्तोला-११
७५	तल्लो बास्तोला चौतारा	तल्लो बास्तोला-११
७६	डाँडाथोक चौतारा	डाँडाथोक-११
७७	स्वरा चौतारा	सातदोबाटो-११
७८	पन्त टोल चौतारा	सातदोबाटो-११
७९	शिखरकटारी चौतारा	शिखरकटेरी-११
८०	भोटेटार चौतारा	सातदोबाटो-११
८१	मानेटार चौतारा	मानेस्वरा-११
८२	फेदी चौतारा	सातदोबाटो-११
८३	पौवा चौतारा	सातदोबाटो-११
८४	आँपकोट चौतारा	बालुवा-१२

क्र.सं.	सार्वजनिक स्थल, पाटीपौवा र चौताराको नाम	ठेगाना
८५	स्वामीको बोट चौतारा	बालुवा-१२
८६	बलुवा पुरानो बजार चौतारा	बालुवा-१२
८७	बलुवा पार्टि	बालुवा-१२
८८	सेरा चौतारा	बालुवा-१२
८९	३ घरे चौतारा	बालुवा-१२
९०	कोल डाँडा चौतारा	कोल डाँडा-१२
९१	भिमशेनस्थान चौतारा	भिमेश्वर-१२
९२	जारेटार चौतारा	जरीटार-१२
९३	कोशी देख चौतारा	ठाटी-१३
९४	कोशी देख पार्टि	ठाटी-१३
९५	बिस्यान पिपल बोट चौतारा	ठाटी-१३
८३	भैसेकाटे चौतारा	भैसेकाटे चौर-१३
८४	ठुलो चौतारा	कोशीदेख-१३
८५	काटके सारातग चौतारा	गुम्बाडाँडा-१३
८६	भिमशेनस्थान चौतारा	भिमसेनस्थान-१३
८७	कविरे चौतारा	कोशीदेख-१३
८८	ओमकार शिव मन्दिर चौतारा	बेशी-१३
८९	शिवटासी चौतारा	१३
९०	सेरा चौतारा	सेरा-१३
९१	देवस्थान चौतारा	थुम्का-१३
९२	रोटेपिङ्ग चौतारा	रोटेपिङ्ग -१३
९३	लामिडाँडा चौतारा	लामिडाँडा-१३
९४	ज्यामिरे चौतारा	ज्यामिरे-१३

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

४.५.४ स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण

यस नगरपालिकामा विभिन्न जाति, धर्म सम्प्रदाय र भेषभुषाका मानिसहरू बसोबास गर्दछन्। यहाँ अधिकांश हिन्दु धर्म मान्ने मानिसहरू रहेका छन् भने इस्लाम, क्रिस्चियन, बौद्ध धर्म मान्ने मानिसहरू पनि छन्। सबै जातजाति र सम्प्रदायका आ-आफ्नै खाले धर्म संस्कृति र चालचलनहरू छन्। जसमा बडादशैं, तिहार, रामनवमी, महाशिवरात्री, हरितालिका, श्रीपञ्चमी, श्रीकृष्ण जन्माष्टमी, विवाह पञ्चमी, होली, चैते दशैं, साउने-माघे संक्रान्ति, मातातीर्थ औंसी, अक्षय तृतीया, हरिशयनी-हरिबोधनी एकादशी, नागपञ्चमी, रक्षाबन्धन (जनैपूर्णिमा), कुशे औंसी, बालाचतुर्दशी, कोजाग्रत पूर्णीमा, श्री स्वस्थानी पूर्णिमा, कर्कट संक्रान्ति, बुद्धजयन्ती, विभिन्न ल्होसार पर्वहरू, ईद, वकरईद, इदुलफितर, क्रिशमस डे, अंग्रेजी नयाँ वर्ष, असारे १५

आदि चाडपर्वहरू रहेका छन् । यस नगरपालिकामा मनाईने स्थानीय चाडपर्व, जात्रा तथा मेला सम्बन्धी विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ३० : स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण

क्र.सं.	चाडपर्व/जात्रा/मेला	मनाउने महिना	मनाउने जातजाति/समुदाय
१	दशै, तिहार, तीज, माघी, होलीपूर्णिमा, कृष्णअष्टमी, लगायतका पर्वहरु		हिन्दु
२	माघी, (कुलपानीमा मेला लाग्ने)	साउन	सबै हिन्दु धर्म
३	शिवरात्री , साउने सक्रान्ती, होली, चैते दशै		
४	माघेसक्रान्ती, तिज , कृष्णजन्माष्टमी		हिन्दु
५	कृष्ण जन्मअष्टमी	भदौमा	हिन्दु
६	शिवरात्री मेला	शिवरात्री को दिन	हिन्दु
७	शिवरात्री मेला	शिवरात्री	
८	माघी, अटवरी,		
९	होली (फागु पूर्णिमा)	फाल्गुण	हिन्दु
१०	क्रिसमस		क्रिश्चियन धर्मावलम्बी
११	इद बकरइद		मुस्लीम
१२	सुवर्णेश्वर जात्रा	मंसिर पुर्णिमा	सबै
१३	राँके जात्रा	साउन २ गते	तामाङ्ग र दनुवार
१४	रथ बोक्ने जात्रा (तीन पिप्ले)	भाद्रकृष्ण अष्टमी	नेवार
१५	पलाञ्चोक भगवती जात्रा	बैशाख बुद्ध जयन्ती	सबै

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

४.६ उद्योग व्यापार तथा बैङ्किङ

कृषिको विकास पश्चात कुनै पनि देशको आर्थिक क्रान्तिका लागि आवश्यक क्षेत्र भनेको उद्योग नै हो । औद्योगिक विकासका लागि राणाशासन काल देखि नै विभिन्न प्रयासहरू हुँदै आएता पनि औद्योगिक क्रान्ति नै हुने प्रकारका ठुला स्तरका उद्योगहरू नेपालमा खुल्न सकेका छैनन् । भएका उद्योगहरू समेत रुग्ण हुँदै बन्द हुनु अर्को दुर्भाग्यपूर्ण अवस्था छ । कृषिको विकास सँगसँगै कृषि र स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरूको स्थापना गरी नेपालका उत्पादनहरूको उपभोग विश्व बजारमा पुर्‍याउन सकेमात्र नेपाल अतिकम विकसित राष्ट्रबाट माथि उठ्ने आधार तयार हुन्छ । उद्योगलाई प्रर्वद्धन गर्न स्थानीय श्रोतमा आधारित साना तथा मझौला उद्योगहरूलाई उत्तिकै प्राथमिकता र प्रोत्साहन गर्न जरुरी हुन्छ ।

४.६.१ उद्योगहरूको विवरण

औद्योगिक विकासका लागि राणाशासन कालदेखि नै विभिन्न प्रयासहरू हुँदै आएता पनि औद्योगिक क्रान्ति नै हुने प्रकारका ठुला स्तरका उद्योगहरू नेपालमा खुल्न सकेका छैनन् । भएका उद्योगहरू समेत रुग्ण हुँदै बन्द हुनु अर्को दुर्भाग्यपूर्ण अवस्था छ । कृषिको विकास सँगसँगै कृषि र स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरूको स्थापना गरी नेपालका उत्पादनहरूको उपभोग विश्व बजारमा पुर्‍याउन सकेमात्र नेपाल अतिकम विकसित राष्ट्रबाट माथि उठ्ने आधार तयार हुन्छ । उद्योगलाई प्रर्वद्धन गर्न स्थानीय श्रोतमा आधारित साना तथा मझौला उद्योगहरूलाई उत्तिकै प्राथमिकता र प्रोत्साहन गर्न जरुरी हुन्छ ।

साना उद्योग, कृषिमा आधारित सबै प्रकारका उद्योगहरू, घरेलु उद्योग, मझौला उद्योग, ठूला उद्योग, सेवामूलक उद्योग, सरकारी उद्योग, समुदायमा आधारित उद्योग, सङ्कलनतथा प्रशोधन सम्बन्धी उद्योग नगरपालिकामा ठुला उद्योगहरू सञ्चालनमा आउन नसके पनि नगरपालिकामा उपलब्ध स्थानीय स्रोत र

साधनको उपयोग गरी विभिन्न साना तथा घरेलु तथा कृषिजन्य उद्योगहरू रहेका छन् जसले नगरपालिकाको आर्थिक विकासमा टेवा पुऱ्याएको छ ।

तालिका नं. ३१ : नगरपालिकामा भएको उद्योगहरूको विवरण

क्र.सं.	उद्योगहरूको नाम	ठेगाना
१.	पि.बि. पोल्ट्रि फार्मिङ्ग उद्योग	ब्रम्हापुर डाँडा-३
२.	प्रिभिजन कृषि एण्ड पोल्ट्रि फार्म	लाम्दे-३
३.	प्रियल पोल्ट्रि एण्ड ब्रिडिङ्ग फार्म	लाम्दे-३
४.	मालति पोल्ट्रि फार्म	काफ्लेदी-३
५.	जय कृष्ण डेरी उद्योग	४
६.	गौरीशंखर खरि उद्योग	४
७.	मिनरल वाटर फ्याक्ट्रि	एकताबस्ती-६
८.	रामशरण कृषि फार्म	दुलाल थोक-६
९.	कब नेपाल	बार्खेल्दे-६
१०.	विजय कुमार कृषि फार्म	एकताबस्ती-६
११.	के.बि. कृषि फार्म	३८ किलो-६
१२.	कान्तिपुर फार्मासिटिकल प्रा.लि.	अइरे देवी-७
१३.	वीर हनुमान व्रिक्स प्रा.लि.	श्रीराम पति-७
१४.	सुवर्णश्वरी व्रिक्स फ्याक्ट्रि	श्रीराम पति-७
१५.	पलाञ्चोक ब्रिक उद्योग	८
१६.	उपकार ब्रिक उद्योग	८
१७.	श्री ग्रामिण कृषि फार्म	शिखरकटेरी-११
१८.	एस.पि. दाना उद्योग	पाँचखाल-२
१९.	औषधी उद्योग कम्पनी	वडा नं. ७
२०.	ग्रेन प्यारेन्ट फर्म	वडा न.. १०

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

४.६.२ मुख्य बजार तथा व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण

देशका ठुला शहरहरू बाहेक ग्रामीण इलाकाहरूमा सघन बस्तीहरू भएका क्षेत्रमा मानवीय गतिविधिहरू जस्तै : शिक्षा, स्वास्थ्य, अन्य सेवा, व्यापार तथा वाणिज्य केन्द्रित भएको पाईन्छ । यस्ता केन्द्रहरूलाई नै बजार केन्द्रहरू भनिन्छ । शहरी विकास र सुविधाका दृष्टिकोणले पूर्णरुपमा विकास हुन नसकेता पनि भविष्यमा विकसित हुन सक्ने क्षेत्रका रुपमा यस्ता केन्द्रहरूमा मानवीय गतिविधिहरू केन्द्रित र विकसित भईरहेको पाईन्छ । उपयुक्तता हेरी नयाँ क्षेत्रमा बजारको विकास गर्न नसकिने होइन तथापि केही मात्रामा विकसित भईसकेका यस्ता क्षेत्रहरूमा थप विकास गर्न सहज भने हुन्छ । नगरपालिकाको मुख्य व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ३२ : मुख्य व्यापारिक केन्द्रको विवरण

क्र.सं.	मुख्य व्यापारिक केन्द्रको विवरण
१	तामाघाट
२	तामाघाट, जिरोकिलो, लामिडाँडा
३	खाँवा बजार
४	तिनपिप्ले
५	पलाञ्चोक भगवती
६	बालुवा
७	नागवेली भिमसेनस्थान

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

४.६.३ सहकारी संस्थाहरूको विवरण

नगरपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा यहाँका सहकारी संस्थाको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको छ । सहकारी संस्थाले स्थानीय स्तरको बचतलाई नगरपालिका बाहिर जानबाट रोकी स्थानीय क्षेत्रमा विभिन्न आय मूलक कार्यमा लगानी गरिरहेका छन् । सहकारी संस्थाप्रति जनताको अपनत्व बढी र प्रशासनिक झन्झट कमी हुने हुँदा वित्तीय क्षेत्रमा यहाँका जनताको पहुँच समेत बढेको छ । नगरपालिकाको उद्योग व्यापार क्षेत्रमा लगानी गर्ने उद्देश्यका साथ बचत तथा ऋण, कृषि, उपभोक्ता, र बहुद्देश्यीय आदि प्रकृतिका सहकारी संस्थाहरूबाट कर्जा लगानी हुने गरेको छ । साथै यी संस्थाहरूले नियमित रुपमा सदस्यहरूबाट बचत सङ्कलन पनि गर्दै आएको देखिन्छ । यी सहकारी संस्थाहरूबाट कृषि, उद्योग व्यापार क्षेत्रमा लगानी हुने गरेको छ । यस नगरपालिकामा रहेका सहकारी संस्थाहरूको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ३३ : सहकारी संस्थाहरूको विवरण

क्र.सं	सहकारीको नाम	वडा नं.	सहकारी डिभिजनमा दर्ता नं	दर्ता भएको मिति
१	महाकाल दु.उ.स.सं.लि	१	८४	२०५६-०३-०६
२	श्री कालीका बचत तथा ऋण स.सं.लि	१	१७९	२०५२-०८-१०
३	अनैकोट दु.उ.स.सं.लि.	१	२२४	२०५२-११-०८
४	कालीका दु.उ.स.सं.लि	१	२२७	२०५२-१२-०८
५	धनलक्ष्मी दु.उ.स.सं.लि	१	३७०	२०५४-११-१२
६	बाक्ले गाउँ दु.उ.स.सं.लि	१	३७५	२०५४-१२-३०
७	घुमाउनेगाउँ दु.उ.स.सं.लि	१	४००	२०५५-०३-११
८	लास्सो फ्याफुल्ला कृषि स.सं.लि	१	११०९	२०६५-०४-०१
९	श्री डाँफे वचत तथा ऋण स.सं.लि	१	११६५	२०६५-०६-०६
१०	श्री शुभ प्रभात वचत तथा ऋण स.सं.लि	१	१३३०	२०६६-०२-०७
११	“श्री सालीनदी हरियाली महिला वचत तथा	१	१४९७	२०६६-११-११
१२	ऋण स.सं.लि“	१	१७२६	२०६७-१२-१६
१३	श्री सम्झना वचत तथा ऋण स.सं.लि	१	१७९३	२०६८-०५-२७
१४	श्री उपयुत्त : वचत तथा ऋण स.सं.लि	१	१८०७	२०६९-०३-१९
१५	युगान्त वचत स.सं.लि.	१	२०००	२०६९-०६-२५
१६	धनलक्ष्मी कृषि स.सं.लि	२	६	-
१७	जनकल्याण ब.स.सं.लि.	२	१९६	२०५२-०८-१०

क्र.सं	सहकारीको नाम	वडा नं.	सहकारी डिभिजनमा दर्ता नं	दर्ता भएको मिति
१८	पाँचकन्या दु.उ.स.सं.लि	२	२०३	२०५२-०९-२०
१९	जनकल्याणकारी दु.उ.स.सं.लि	२	२२५	२०५२-११-१३
२०	महादेवस्थान दु.उ.स.सं.लि	२	२३०	२०५२-१२-१६
२१	ज्यामिरकोट दु.उ.स.सं.लि	२	४६१	२०५६-०५-१५
२२	भक्रमदेवी ब.उ.स.सं.लि	२	७००	२०५८-१२-२०
२३	मनकामना म.वि.ब.स.सं.लि	२	१४७७	२०६६-१०-११
२४	सर्वसुलभ महिला वचत तथा ऋण स.सं.लि.	२	१६११	२०६६-०४-११
२५	गुफाकाली वचत तथा ऋण स.सं.लि	२	१९४७	२०६९-०५-१९
२६	उदय कृषि स.सं.लि.	२	२०४५	२०६९-०८-१०
२७	श्री सुनमती गंगा वचत तथा ऋण स.सं.लि	२	२१२६	२०७०-०३-०४
२८	रमा भगवती कृषि स.सं.लि.	२	२३१/२१०	२०६३-०१-१७
२९	अनैकोट साना किसना वचत तथा ऋण स.सं.लि	३	७८	२०५०-०७-२४
३०	लामडिही दु.उ.स.सं.लि	३	१३०	२०५१-०४-२४
३१	जलधार दु.उ.स.सं.लि	३	३९५	२०५५-०२-२८
३२	श्रमिक तरकारी उत्पादक स.सं.लि.	३	९०५	२०६४-०१-०८
३३	जनज्योती ब.स.सं.लि.	३	१२६१	२०६५-१२-१२
३४	श्री आफ्ने डोने वचत तथा ऋण स.सं.लि	३	१९५०	२०६९-०५-१९
३५	बैज्ञानिक पाँचखाल कृषि स.सं.लि	३	२०२७	२०६९-०८-१९
३६	प्रतिष्ठा कृषि स.सं.लि	४	२२३	२०६२-११-२४
३७	आर्थिक विकास मित्र ब.स.सं.लि.	४	५३६	२०५७-०४-०१
३८	प्रगतिशिल ब.स.सं.लि	४	६५०	२०५८-०४-२८
३९	तामाघाट दु.उ.स.सं.लि	४	८९२	२०६३-१२-१४
४०	पाँचखाल भ्याली ब.स.सं.लि.	४	११५६	२०६५-०५-२४
४१	श्री प्रेमधर्म वचत तथा ऋण स.सं.लि	४	१३८८	२०६६-०५-०९
४२	संजिवनी स्वस्थ्य स.सं.लि	४	१४५९	२०६६-०९-०२
४३	श्री समाजकल्याण कृषि स.सं.लि	४	१५९९	२०६७-०३-१५
४४	श्री स्वेच्छा वचत तथा ऋण स.सं.लि	४	१७३३	२०६७-१२-२४
४५	श्री आयआर्जन वचत तथा ऋण स.सं.लि	४	१८०६	२०६८-०६-२६
४६	अति उत्तम साना किसान कृषि स.सं.लि.	४	१८७४	२०६८-१२-०८
४७	अनुकुल कृषि स.सं.लि.	४	२२२६	२०७१-०३-३१
४८	नेवापुच : वचत तथा ऋण स.सं.लि	५	८९	२०५६-०३-१३
४९	कोटदेवी महिला विकास ब.स.सं.लि.	५	१०९	२०५०-१०-१९
५०	कालीदेवी दु.उ.स.सं.लि	५	२४९	२०५३-०३-२४
५१	केराघारी दु.उ.स.सं.लि.	५	६८०	२०५८-०९-२०
५२	शुभभगवती ब.स.सं.लि.	५	११३३	२०६५-०४-२७
५३	श्री चन्द्रसूर्य वचत तथा ऋण स.सं.लि	५	१८१४	२०५८-०७-०४
५४	मुडेपानी दु.उ.स.सं.लि.	५	१९४२	२०६९-०५-०५
५५	खादा सामुदायिक वचत तथा ऋण स.सं.लि	५	१९७९	२०६९-०६-१९

क्र.सं	सहकारीको नाम	वडा नं.	सहकारी डिभिजनमा दर्ता नं	दर्ता भएको मिति
५६	भुव्यवस्थापन कृष स.सं.लि.	५	२०३९	२०६९-०९-२२
५७	ढुंगेपानी कृषि स.सं.लि.	६	७	२०५०-०२-०६
५८	तीनपिप्ले दु. उ. स. सं. लि	६	१२८	२०५१-०४-१९
५९	दुलालथोक दु.उ.स.सं.लि.	६	२५३	२०५३-०३-३१
६०	ग्रामिण महिला विकास ब.स.सं.लि	६	३२०	२०५४-०४-१९
६१	श्री नवप्रतिभा वचत तथा ऋण स.सं.लि	६	३३०	२०५४-०५-२४
६२	माहाकालदेवी दु.उ.स.सं.लि	६	३६२	२०५४-१०-०८
६३	नवजागरण दु.उ.स.सं.लि	६	४२७	२०५५-०७-०१
६४	जनचेतना तरकारी उ.स.सं.लि.	६	७१९	२०५९-०३-१३
६५	भमरकोट दु.उ.स.सं.लि	६	९१९	२०६४-०१-२७
६६	सदाबहार कृषक ब.स.सं.लि.	६	१०९७	२०६५-०२-२७
६७	डोने जैविक प्राङ्गारिक कृषि स.सं.लि.	६	१११२	२०६५-०४-१५
६८	श्री जीवन साहारा कृ.स.सं.लि	६	१४४५	२०६६-०८-०९
६९	पलाञ्चोक भगवती कफी उत्पादक स.सं.लि	६	१५६७	२०६७-०२-२०
७०	तामाघाट सामुदायिक वचत तथा ऋण स.सं.लि.	६	१८७२	२०६८-११-२३
७१	भमरकोट गणेश कृषि स.सं.लि	६	२२२७	२०७१३२/३/
७२	इन्द्रेणी वचत तथा ऋण स.सं.लि	७	१०५	२०५६-०८-१३
७३	सुवर्णेश्वर तरकारी उत्पादक स.सं.लि	७	२६७	२०५३-०५-२४
७४	शिखरपुर श्रीरामपाटी दु.उ.स.सं.लि.	७	२७४	२०५३-०६-०२
७५	श्रीरामपाटी दु.उ.स.सं.लि.	७	१२९८	२०६६-०१-१७
७६	श्री ऐरीदेवी नाचे वचत तथा ऋण स.सं.लि	७	१५११	२०६६-१२-१०
७७	राताडिही कृषि स.सं.लि.	७	१६५७	२०६७-०६-२१
७८	श्री नाटेश्वरी वचत तथा ऋण स.सं.लि	७	१८८४	२०६९-०१-१०
७९	किटिनी कृषि स.सं.लि.	८	३११	२०५४-१२-२९
८०	जनता दु.उ.स.सं.लि.	८	४४१	२०५५-१०-०२
८१	श्रृजनशील महिला ब.स.सं.लि.	८	९८६	२०६४-०८-२५
८२	निरन्जला ब.स.सं.लि.	८	१८७५	२०६९-०६-१८
८३	श्री हरहर महादेव कृषि स.सं.लि	९	५	२०५०-०२-०६
८४	नारायणस्थान दुग्ध उत्पादक स.सं.लि.	९	१०४	२०५०-०९-२८
८५	भगवती दु.उ.स.सं.लि.	९	२२४	२०६२-१०-१२
८६	साठीघर भिमसेनस्थान तरकारी उ.स.सं.लि.	९	७५२	२०५९-०६-१०
८७	पलाञ्चोक भगवती ब.उ.स.सं.लि	९	९५२	२०६४-०३-२८
८८	पलाञ्चोक काका भगवती ब.स.सं.लि.	९	११२२	२०६५-०४-१५
८९	पुष्पाञ्जली कृषि स.सं.लि	९	११२८	२०६५-०४-२०
९०	लालीगुँरास जैविक कृषि स.सं.लि	९	१३३०	२०६६-०२-०८
९१	शिरिषघारी कृषि स.सं.लि.	९	१४०८	२०६६-०५-२९
९२	श्री साठीघर युवा वचत तथा ऋण स.सं.लि	९	१८९५	२०६९-०२-१६
९३	श्री विजयश्वरी वचत तथा ऋण स.सं.लि	९	१९६८	२०६९-०४-०६

क्र.सं	सहकारीको नाम	वडा नं.	सहकारी डिभिजनमा दर्ता नं	दर्ता भएको मिति
९४	गैरीगाउँ धान्द्रे भिमसेन वचत तथा ऋण स.सं.लि	९	२०४६	२०६९-१०-०८
९५	निलगिरी कृषि स.सं.लि.	९	२१६२	२०७०-०६-०४
९६	धन्द्रेखोला युवा वचत तथा ऋण स.सं.लि	१०	१	२०५०-०१-१६
९७	रानीपानी दु.उ.स.सं.लि.	१०	९३	२०५६-०४-२६
९८	आत्मनिर्भर तरकारी उ.स.सं.लि	१०	३०७	२०५३-१०-२९
९९	प्रगतीशिल महिला बचत तथा ऋण स.सं.लि	१०	१४६२	२०६६-०९-०९
१००	श्री संगम सुधार वचत तथा ऋण स.सं.लि	१०	१८७३	२०६८-११-२३
१०१	श्री शान्ती एकिकृत महिला स.सं.लि	११	२८६	२०५५-०१-१६
१०२	किसान एकता ब.स.सं.लि.	११	३२४	२०५४-०५-१२
१०३	भिमसेनस्थान दु.उ.स.सं.लि	११	३२५	२०५४-०५-१२
१०४	फेदी दु.उ.स.सं.लि	११	४१०	२०५५-०४-१९
१०५	सिमलचौर दु.उ.स.सं.लि.	११	११०३	२०६५-०३-०३
१०६	"देविस्थान महिला सामुदायिक	११	१९१६	२०६९-०४-०२
१०७	जैविक.कृ.स.सं.लि."	११	२०९७	२०६९-१२-२३
१०८	खराने कृषि स.सं.लि	११	२१३२	२०७०-०३-०४
१०९	श्री जोगीथुम्का वचत तथा ऋण स.सं.लि	१२	९५	२०५६-०४-२७
११०	सिमा महिला विकास ब.स.सं.लि.	१२	९६	२०५०-०९-१८
१११	दुग्धेश्वरी दु.उ.स.सं.लि.	१२	२१७	२०५२-१०-१५
११२	किसान जागरण तरकारी उ.स.सं.लि.	१२	२२०	२०५२-१०-२८
११३	बालुवा दु.उ.स.सं.लि.	१२	२६२	२०५३-०५-१७
११४	सरस्वती दु.उ.स.सं.लि	१२	३४२	२०५४-०८-१३
११५	भुवनेश्वरी दु.उ.स.सं.लि.	१२	७४२	२०५९-०५-०३
११६	शुभकामना दु.उ.स.सं.लि.	१२	१०५२	२०६४-१२-०५
११७	नवदुर्गा महिला ब.स.सं.लि.	१२	१११६	२०६५-०४-१५
११८	ज्वालादेवी सिमलटार पाँचकन्या वचत स.सं.लि	१२	११३२	२०६५-०४-२६
११९	श्री मैना दलित उत्थान ब. तथा ऋण स.सं.लि	१२	१७४२	२०६७-१२-३०
१२०	सगरमाथा जैविक प्राङ्गारिक कृषि स.सं.लि.	१२	१७५०	२०६८-०२-०९
१२१	बागदेवी कृषि स.सं.लि	१२	१८१६	२०६८-०७-२०
१२२	रोजगार वचत तथा ऋण स.सं.लि.	१२	१९५८	२०६९-०५-२४
१२३	आजाद जागरण कृषि स.सं.लि	१२	१९९३	२०६९-०६-२४
१२४	शहलेस महिला कृषि स.सं.लि.	१२	२००४	२०६९-०६-२९
१२५	बुच्चाकोट कृषि स.सं.लि	१३	२४६	२०५३-०३-२०
१२६	इमान्दार कृषि स.सं.लि.	१३	८६८	२०६३-०८-२७
१२७	सुनकोशी दु.उ.स.सं.लि.	१३	१३३९	२०६६-०२-१२
१२८	कोशिदेखा महिला विकास ब.स.सं.लि.	१३	१८७८	२०६८-१२-१२
१२९	श्री कोशीदेखा वचत तथा ऋण स.सं.लि		२२४	२०५२-११-०८
१३०	सूर्यनारायण कृषि स.सं.लि		२४५	२०५३-०२-२१
१३१	आम्बोटे दु.उ.स.सं.लि.		२६६	१९०५-०८-१४

क्र.सं	सहकारीको नाम	वडा नं.	सहकारी डिभिजनमा दर्ता नं	दर्ता भएको मिति
१३२	सिमराडी दु.उ.स.सं.लि		३२९	२०५४-०५-२४
१३३	रत्नज्योती वचत तथा ऋण स.सं.लि.		३८६	२०५५-०१-१६
१३४	श्री नवजागरण वचत तथा ऋण स.सं.लि		१२८४	२०६५-१२-२८
१३५	किसान एकता ब.स.सं.लि.		१३३३	२०६६-०२-०८
१३६	टेकेबेसी दु.उ.स.सं.लि		१६३३	२०६७-०५-०३
१३७	पाँचखाल उपत्यका कृषि स.सं.लि.		२०२३	२०६६-०८-२३
१३८	पञ्चबुद्ध वचत तथा ऋण स.सं.लि.		२४३०	२०७४-०३-३०
१३९	शिगार्नेश्वरी कृषि स.सं.लि.			
१४०	चेडबेसी कृषि स.सं.लि.	२	२३१(११०)	२०६३-०१-१७
१४१	कोटबेसी दु.उ.स.सं.लि.	१०	१६७१	२०६७-०८-०२

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

४.६.४ बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाहरूको

आधुनिक अर्थव्यवस्थामा आर्थिक कारोबार बैंकबाट हुँदा त्यो व्यवस्थित र सहज हुन जान्छ । बैङ्किङ प्रणालीहरूमा व्यापक विकास भइरहँदा उनीहरूले प्रदान गर्ने सेवाहरू समेत विस्तार हुँदै गईरहेका छन् । हाल विभिन्न बैंङ्कहरूले ए.टी.एम. सेवा, भिसा कार्ड सेवा महशुल भुक्तानी सेवा लगायत बीमाहरूको समेत व्यवस्था गरेका छन् । यसर्थ आधुनिक आर्थिक प्रणालीमा ग्रामीण जनताहरूको समेत बैङ्किङ सेवामा पहुँच पुऱ्याउन अपरिहार्य जस्तै भइसकेको छ । यस नगरपालिकामा रहेको बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाको विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ३४ : बैंक तथा वित्तीय संस्थाको नाम

क्र.सं.	बैंक तथा वित्तीय संस्थाको नाम	ठेगाना
१.	नेपाल बैंक	वडा नं. ४
२.	कृषि विकास बैंक	वडा नं. ४
३.	नेपाल क्रेडिट एण्ड कर्मश बैंक	वडा नं. ४
४.	लक्ष्मी बैंक	वडा नं. ४
५.	NIC ASIA बैंक	वडा नं. ४
६.	प्रभु बैंक	वडा नं. ४
७.	देव विकास बैंक	वडा नं. ४
८.	नयाँ नेपाल लघु वित्त वित्तिय संस्था	वडा नं. ४

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिका कार्यालय, २०८०

परिच्छेद - ५: सामाजिक अवस्था

५.१ शिक्षा तथा मानव संशाधन

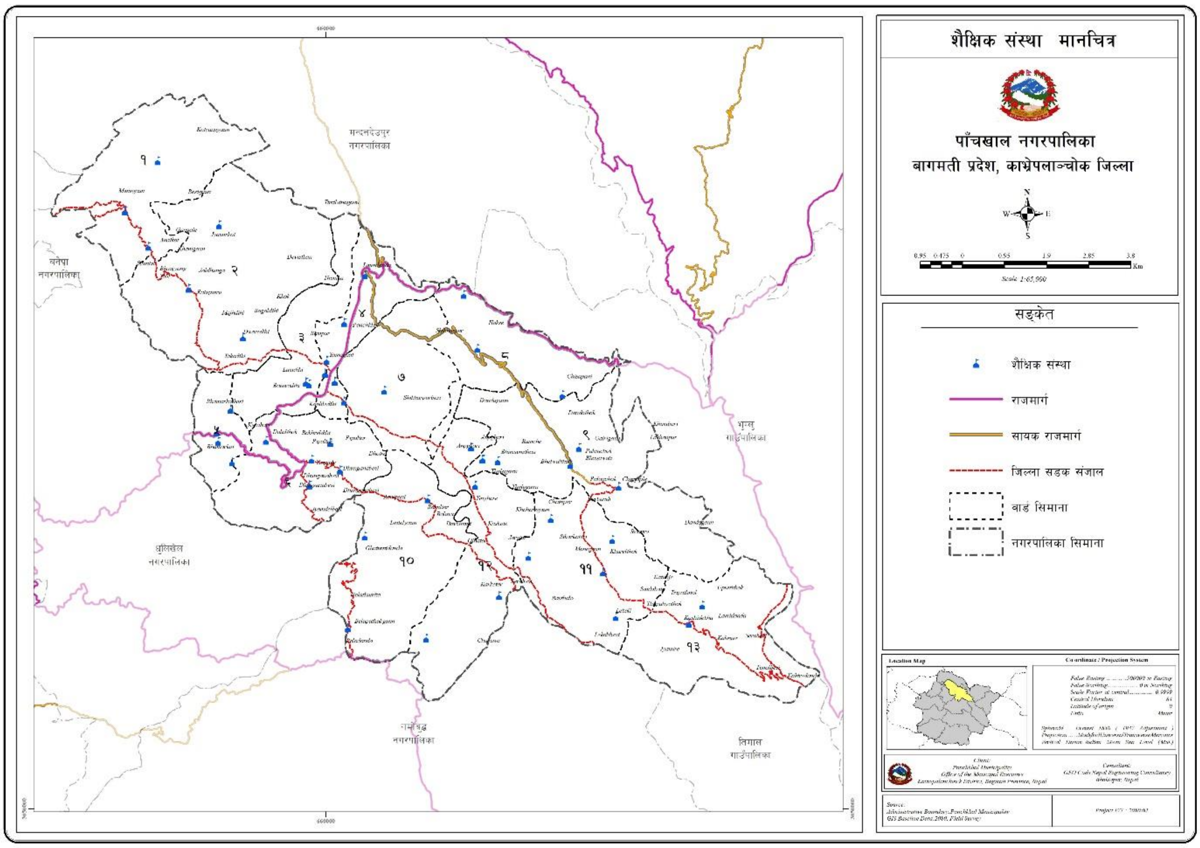

नक्सा नं. ७ : *नगरपालिकामा रहेका शैक्षिक संस्थाको नक्सा*

५.१.१ विद्यालयहरूको विवरण

शिक्षाक्षेत्रको परिसूचकलाई त्यस क्षेत्रमा सञ्चालित विभिन्न शैक्षिक कार्यक्रमबाट निर्धारण गर्न सकिन्छ । यसै अनुरूप यस नगरपालिकामा आ.व. २०७९/८० सम्म सञ्चालन भईरहेका विभिन्न तहका शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण हेर्दा नगरपालिकामा पठनपाठनका लागि आधारभूत विद्यालयको सङ्ख्या ६, प्राथमिक विद्यालय १९, माध्यमिक विद्यालय १३ र निजी विद्यालयको सङ्ख्या ९ गरी जम्मा ४७ वटा शिक्षण संस्थाहरू रहेका छन् ।

तालिका नं. ३५ : नगरपालिकामा रहेका शिक्षण संस्थाहरूको विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको किसिम	सङ्ख्या
१.	आधारभूत विद्यालय	६
२.	प्राथमिक विद्यालय	१९
३.	माध्यमिक विद्यालय	१३
४.	निजी विद्यालय	९
	जम्मा	४७

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

५.१.२ शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण

तालिका नं. ३६ : शैक्षिक संस्थाहरूको विस्तृत विवरण

क्रस	विद्यालयको नाम	ठेगाना	संचालित कक्षा
१	ज्ञानोदय आवि	पाँचखाल २	कक्षा १ -८
२	ज्ञानेश्वरी मावि	पाँचखाल १	कक्षा १ -१०
३	भक्रमदेवी मावि	पाँचखाल २	कक्षा १ -१०
४	कालिका मावि	पाँचखाल १	कक्षा १ -१२
५	वाल प्रतिभा आवि	पाँचखाल २	कक्षा १ -८
६	श्रिजना प्रावि	पाँचखाल १	कक्षा १ -५
७	नवजनहित इ स्कुल	पाँचखाल २	कक्षा १ -६
८	ठकुरीगाँउ प्रावि	पाँचखाल १२	कक्षा १ -३
९	नारायण प्रावि	पाँचखाल १२	कक्षा १ -३
१०	जनभावना प्रावि	पाँचखाल १२	कक्षा १ -५
११	दिपशिखा इ स्कुल	पाँचखाल १२	कक्षा १ -५
१२	महाँकाल मावि	पाँचखाल १०	कक्षा १ -१०
१३	भुवनेश्वरी आवि	पाँचखाल १२	कक्षा १ -८
१४	आजाद मावि	पाँचखाल १२	कक्षा १ -१२
१५	राधाकृष्ण प्रावि	पाँचखाल १०	कक्षा १ -५
१६	जनता मावि	पाँचखाल ८	कक्षा १ -१२
१७	सुन्दर सूर्योदय प्रावि	पाँचखाल ८	कक्षा १ -५
१८	नारायणस्थान आवि	पाँचखाल ७	कक्षा १ -८
१९	जनज्योति प्रावि	पाँचखाल ८	कक्षा १ ३
२०	गंगादेवी प्रावि	पाँचखाल १३	कक्षा १ -५
२१	धरणी प्रावि	पाँचखाल ११	कक्षा १ -३
२२	समाजसुधार प्रावि	पाँचखाल ११	कक्षा १ -३
२३	भगवती मावि	पाँचखाल ११	कक्षा १ -१२
२४	श्रीराम मावि	पाँचखाल १३	कक्षा १ -१२
२५	गंगादिदि प्रा.वि.	पाँचखाल ११	कक्षा १ - ५
२६	जनजागृति प्रावि	पाँचखाल १३	कक्षा १ -५
२७	भमरकोट हिमालयन आवि	पाँचखाल ६	कक्षा १ -६
२८	भिंगनादेवी प्रावि	पाँचखाल ६	कक्षा १ -३
२९	प्रतिभा प्रावि	पाँचखाल ५	कक्षा १ -५
३०	ध्रुवतारा इ स्कूल	पाँचखाल ५	कक्षा १ -५
३१	सरस्वती शिक्षा गृह इ स्कुल	पाँचखाल ४	कक्षा १ -१०
३२	नवप्रतिभा इ स्कूल	पाँचखाल ६	कक्षा १ -१०

क्रस	विद्यालयको नाम	ठेगाना	संचालित कक्षा
३३	जनउद्धार प्रावि	पाँचखाल ५	कक्षा १ -५
३४	भविष्य उज्ज्वल प्रावि	पाँचखाल ६	कक्षा १ -५
३५	गोल्मादेवी प्रावि	पाँचखाल ४	कक्षा १ -५
३६	दुग्धेश्वर मावि	पाँचखाल ४	कक्षा १ -१०
३७	सर्वमंगला मावि	पाँचखाल ३	कक्षा १ -१२
३८	गोल्डेन फ्यूचर इ स्कूल	पाँचखाल ४	कक्षा १ -१२
३९	गणेश मावि	पाँचखाल ५	कक्षा १ -१०
४०	जोरपाटी मावि	पाँचखाल ६	कक्षा १ -१०
४१	पाँचखाल भ्याली इ स्कूल	पाँचखाल ४	कक्षा १ -१०
४३	सरस्वती प्रावि	पाँचखाल ९	कक्षा १ -३
४४	जनजागरण प्रावि	पाँचखाल ९	कक्षा १ -५
४५	पलाञ्चोक भगवती मावि	पाँचखाल ९	कक्षा १ -१२
४६	नमस्ते इ स्कूल	पाँचखाल ९	कक्षा १ -१०
४७	कालिदेवी आवि	पाँचखाल ९	कक्षा १ -५
४८	पलाञ्चोक इ स्कूल	पाँचखाल ९	कक्षा १ -५

स्रोत : पाँचखाल नगरपालिका शिक्षा शाखा, २०८०

तालिका नं. ३७ : शैक्षिक सत्र २०७९ अनुसार विद्यार्थी विवरण

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	बाल विकास केन्द्र			समुदायमा आधारित			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२			जम्मा		
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	पाँचखाल गाउँपालिका	६६४	७४८	१४१२	५	९	१४	१७००	१९६४	३६६४	९७९	१०२५	२००४	६९५	६३६	१३३१	४२७	३४४	७७१	४४७०	४७२६	९१९६
२	श्री ज्ञानोदय आभारभूत विद्यालय	१३	७	२०	०	०	०	४०	३४	७४	१५	१६	३१	०	०	०	०	०	०	६८	५७	१२५
३	श्री ज्ञानेश्वरी सेकेन्डरी स्कुल	५	५	१०	०	०	०	२४	२८	५२	४१	४५	८६	३३	३३	६६	०	०	०	१०३	१११	२१४
४	श्री भाकरमदेवी मा.वि.	२६	३२	५८	०	०	०	४२	३८	८०	३४	३१	६५	३९	३४	७३	०	०	०	१४१	१३५	२७६
५	श्री कालिका सेकेन्डरी स्कुल	१३	१०	२३	४	९	१३	३२	२१	५३	३४	२८	६२	३२	२०	५२	१९	१३	३२	१३४	१०१	२३५
६	श्री बाल प्रतिभा आधारभुत विद्यालय	१७	१९	३६	०	०	०	५१	५८	१०९	२२	२४	४६	०	०	०	०	०	०	९०	१०१	१९१
७	सिर्जना प्राथमिक विद्यालय	५	१५	२०	०	०	०	३७	२८	६५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४२	४३	८५
८	नव जनहित इङ्गलिस स्कुल	३१	३४	६५	०	०	०	३१	३९	७०	३	३	६	०	०	०	०	०	०	६५	७६	१४१
९	ठकुरीगाउँ प्राथमिक विद्यालय	३	८	११	०	०	०	७	५	१२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०	१३	२३
१०	नारायण प्राथमिक विद्यालय	५	८	१३	०	०	०	१३	११	२४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१८	१९	३७
११	ब्राइट फ्युचर इङ्गलिस सेकेन्डरी स्कुल	१९	२६	४५	०	०	०	२१	२६	४७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४०	५२	९२
१२	जन भावना प्राथमिक विद्यालय	८	५	१३	०	०	०	१८	२०	३८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२६	२५	५१
१३	दीपशिखा इङ्गलिस बोर्डिङ्ग स्कुल	५	६	११	०	०	०	१८	२०	३८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२३	२६	४९

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	बाल विकास केन्द्र			समुदायमा आधारित			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२			जम्मा		
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१४	श्री महाकाल सेकेन्डरी स्कुल	१८	१७	३५	०	०	०	४५	४९	९४	६१	५४	११५	४६	३१	७७	०	०	०	१७०	१५१	३२१
१५	भुवनेश्वरी आभारभूत विद्यालय	४	६	१०	०	०	०	७०	७७	१४७	४०	३१	७१	०	०	०	०	०	०	११४	११४	२२८
१६	श्री आजाद सेकेन्डरी स्कुल	१६	१९	३५	०	०	०	१४०	१३७	२७७	१४९	११८	२६७	१४०	१०२	२४२	८७	५७	१४४	५३२	४३३	९६५
१७	राधाकृष्ण आधारभूत स्कुल	९	१०	१९	०	०	०	४१	२८	६९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५०	३८	८८
१८	जनता मा.वि.	५	६	११	०	०	०	३०	४१	७१	५०	५१	१०१	३८	४२	८०	१२	९	२१	१३५	१४९	२८४
१९	सुन्दर सुर्योदय आधारभूत विद्यालय	२	४	६	०	०	०	२३	२९	५२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२५	३३	५८
२०	श्री नारायनस्थान आधारभूत विद्यालय	३	४	७	०	०	०	४२	३६	७८	१९	१७	३६	०	०	०	०	०	०	६४	५७	१२१
२१	जनज्योती प्राथमिक विद्यालय	०	०	०	०	०	०	४	५	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४	५	९
२२	गंगादेवी आधारभूत विद्यालय	१४	१०	२४	०	०	०	२९	२०	४९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४३	३०	७३
२३	धरनी प्राथमिक विद्यालय	३	१	४	०	०	०	३	२	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६	३	९
२४	श्री समाज सुधार प्राथमिक विद्यालय	५	३	८	०	०	०	६	८	१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	११	११	२२
२५	श्री भगवती सेकेन्डरी स्कुल	१०	८	१८	०	०	०	३७	३५	७२	१७	३५	५२	२१	१६	३७	२५	१४	३९	११०	१०८	२१८
२६	श्रीराम सेकेन्डरी स्कुल	४	६	१०	०	०	०	३०	४४	७४	४०	४५	८५	३४	२९	६३	१९	१३	३२	१२७	१३७	२६४
२७	श्री गंगा प्राथमिक विद्यालय	०	०	०	०	०	०	२	२	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२	२	४

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	बाल विकास केन्द्र			समुदायमा आधारित			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२			जम्मा		
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
२८	जनजागृति प्राथमिक विद्यालय	६	१५	२१	०	०	०	२८	२७	५५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३४	४२	७६
२९	भामरकोट हिमालय आधारभूत विद्यालय	२	१	३	०	०	०	१०	७	१७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१२	८	२०
३०	श्री भिङ्गमाना देवी प्राथमिक विद्यालय	०	०	०	०	०	०	१५	१४	२९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१५	१४	२९
३१	श्री प्रतिभा आधारभूत विद्यालय	४	७	११	०	०	०	११	२२	३३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१५	२९	४४
३२	ध्रुवतारा इङ्लिस बोर्डिङ्ग स्कुल	१३	१७	३०	०	०	०	१४	१८	३२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२७	३५	६२
३३	सरस्वती शिक्षा गृह सेकेन्डरी स्कुल	१५	१९	३४	०	०	०	८३	१२२	२०५	३७	४६	८३	३७	४२	७९	२३	१५	३८	१९५	२४४	४३९
३४	नव प्रतिभा सेकेन्डरी स्कुल	२९	२७	५६	०	०	०	३१	४७	७८	२७	३२	५९	१९	२९	४८	०	०	०	१०६	१३५	२४१
३५	श्री जनउद्धार प्राथमिक विद्यालय	१२	९	२१	०	०	०	१६	१४	३०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२८	२३	५१
३६	श्री भविष्य उज्ज्वल प्राथमिक विद्यालय	११	७	१८	०	०	०	१४	१५	२९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२५	२२	४७
३७	गोल्मादेवी प्राथमिक विद्यालय	१०	१२	२२	०	०	०	२६	२८	५४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३६	४०	७६
३८	दुग्देश्वर सेकेन्डरी स्कुल	११	७	१८	०	०	०	६२	५६	११८	३७	२०	५७	२८	२७	५५	०	०	०	१३८	११०	२४८
३९	सर्वमङ्गल सेकेन्डरी स्कुल	१५	१४	२९	०	०	०	४६	६६	११२	४३	६०	१०३	६०	६५	१२५	१५५	११४	२६९	३१९	३१९	६३८
४०	गोल्डेन फ्युचर सेकेन्डरी स्कुल	९८	१२४	२२२	०	०	०	१५२	१६५	३१७	७२	१०६	१७८	५५	५३	१०८	७१	९०	१६१	४४८	५३८	९८६
४१	श्री गणेश सेकेन्डरी स्कुल	७	८	१५	०	०	०	२६	५३	७९	४६	५२	९८	३८	२४	६२	०	०	०	११७	१३७	२५४

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	बाल विकास केन्द्र			समुदायमा आधारित			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२			जम्मा		
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
४२	श्री जोरपाटी सेकेन्डरी स्कुल	१४	१०	२४	१	०	१	३२	५२	८४	४२	३०	७२	२१	१३	३४	०	०	०	११०	१०५	२१५
४३	श्री इन्द्रेणी विद्या मन्दिर	१९	२८	४७	०	०	०	४०	५६	९६	३२	३५	६७	१३	१७	३०	०	०	०	१०४	१३६	२४०
४४	पाँचखाल भ्यालि सेकेन्डरी इङ्गलिस स्कुल	७४	८५	१५९	०	०	०	११४	१८१	२९५	६३	९१	१५४	२२	३२	५४	०	०	०	२७३	३८९	६६२
४५	सरस्वती प्रथमिक विद्यालय	२	२	४	०	०	०	२	११	१३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४	१३	१७
४६	जनजागरण प्राथमिक विद्यालय	७	५	१२	०	०	०	१५	२५	४०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२२	३०	५२
४७	श्री पलाञ्चोक भगवती सेकेन्डरी स्कुल	१	४	५	०	०	०	१६	२०	३६	२९	२१	५०	१५	१९	३४	१६	१९	३५	७७	८३	१६०
४८	नमस्ते इङ्गलिस स्कुल	३६	३५	७१	०	०	०	६०	७०	१३०	२४	२८	५२	४	८	१२	०	०	०	१२४	१४१	२६५
४९	कालीदेवी प्राथमिक विद्यालय	७	४	११	०	०	०	१२	१६	२८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१९	२०	३९
५०	पलाञ्चोक भगवती इङ्गलिस बोर्डिङ स्कुल	२८	३९	६७	०	०	०	३९	३८	७७	२	६	८	०	०	०	०	०	०	६९	८३	१५२

स्रोत : नगरपालिकाको कार्यालय, EMIS, २०७९

५.१.३ पाँच वर्ष माथिको जनसङ्ख्याको साक्षरता

तालिका नं. ३८ : ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समूहका जनसङ्ख्याको साक्षरता विवरण

उमृर समूह	पढ्न वा लेख्न सक्ने	पढ्नमात्र सक्ने	पढ्न वा लेख्न नसक्ने	उल्लेख नभएको	जम्मा
५-९ वर्ष	२४९६	४	८१	०	२५८१
१०-१५ वर्ष	३३५५	०	१८	०	३३७३
१६-१९ वर्ष	२५५४	०	३७	०	२५९१
२०-२४ वर्ष	३००१	१	७१	०	३०७३
२५-२९ वर्ष	२८७६	२	१८०	०	३०५८
३०-३४ वर्ष	२४९४	४	२८४	०	२७८२
३५-३९ वर्ष	२१६३	६	४६७	०	२६३६
४०-४४ वर्ष	१७०८	१०	७५०	०	२४६८
४५-४९ वर्ष	१३०८	८	८९५	०	२२११
५०-५४ वर्ष	११७६	१०	१०७५	०	२२६१
५५-५९ वर्ष	७५०	१५	९७४	०	१७३९
६०-६४ वर्ष	४४३	१०	९८६	०	१४३९
६५-६९ वर्ष	२७०	४	७७२	१	१०४७
७०-७४ वर्ष	१९०	७	६७८	०	८७५
७५+ वर्ष	१५६	११	८८८	०	१०५५
जम्मा	२४९४०	९२	८१५६	१	३३१८९
प्रतिशत	७५ .१५	० .२८	२४ .५७	० .००	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

साक्षरताले पढ्न र लेख्न सक्ने सिप भन्दा माथि समग्र मानव विकास सूचकलाई इंगित गर्दछ। नगरपालिकामा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समूहका कुल ३३,१८९ जनसङ्ख्या मध्ये २५,०३२ अर्थात् ७५.४२ प्रतिशत साक्षर रहेका छन् । नगरपालिकामा पढ्न र लेख्न सक्ने साक्षर जनसङ्ख्या २४,९४० छन् भने पढ्न मात्र सक्ने ९२ जना रहेका छन् । पढ्ने र लेख्न नजान्ने (दुवै सिप नभएका अर्थात निरक्षर) जनसङ्ख्या ८,१५६ अर्थात २४.५७ प्रतिशत रहेको छ । उमेरसमूहको साक्षरताको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

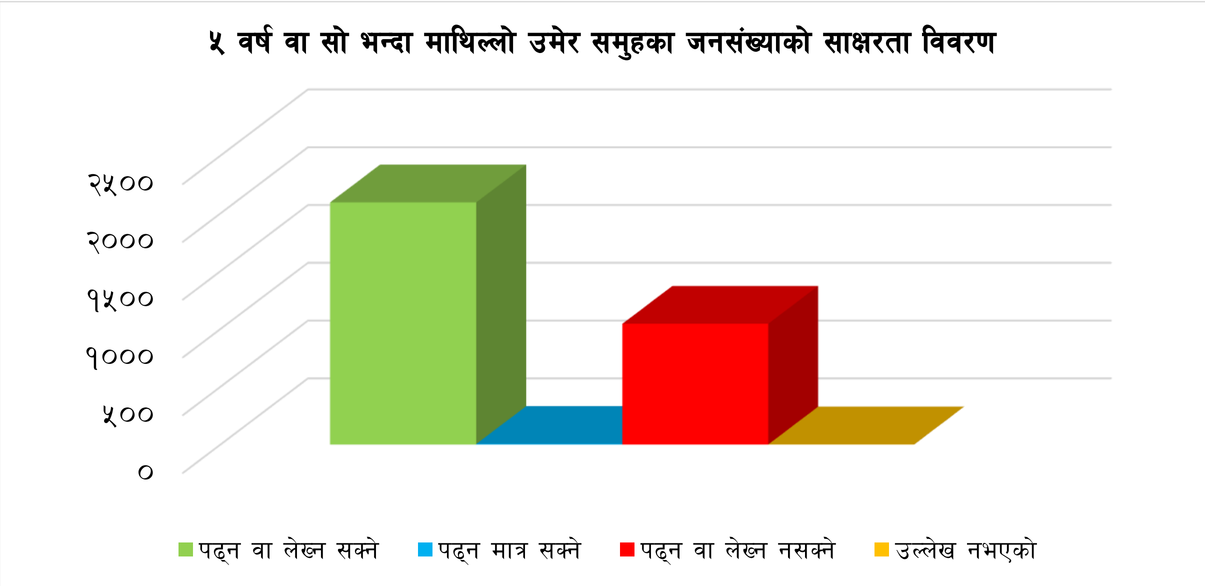

तालिका नं. ३९ : ५ वा सो भन्दा माथिका साक्षर जनसङ्ख्याले उत्तीर्ण गरेको तह अनुसार विवरण

उमेर समूह	पूर्व प्राथमिक तह	कक्षा १-५	कक्ष ६-८	कक्षा ९-१०	एसईई/ एसएलसी/ सो सरह	कक्षा १२ वा सो सरह	स्नातक वा सो सरह	स्नातकोत्तर वा सो भन्दा माथि	अन्य	तह नभएको	उल्लेख नभएको	जम्मा
५-९ वर्ष	८३७	१६७७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२५१४
१०-१५ वर्ष	१	१२७२	१६१५	४१६	४९	०	०	०	०	०	२	३३५५
१६-१९ वर्ष	०	११५	३६३	७१०	६९३	६३६	२४	०	१	४	८	२५५४
२०-२४ वर्ष	१	२२३	४२२	४६२	३३६	११७९	३२१	३६	०	९	१३	३००२
२५-२९ वर्ष	२	३७७	४७२	५१९	२८१	७३३	३४७	१०६	०	२८	७	२८७२
३०-३४ वर्ष	२	५८१	४३१	३६७	२१०	५५३	१८४	१०१	१	४०	१४	२४८४
३५-३९ वर्ष	१	६२७	४५४	३६७	१८०	२६४	८१	६८	३	९२	१३	२१५०
४०-४४ वर्ष	१	५३४	२९९	३१६	१३१	१४६	५५	४४	८	१२३	३६	१६९३
४५-४९ वर्ष	१	४९१	२१९	२०३	९७	८४	२५	२२	९	११२	२५	१२८८
५०-५४ वर्ष	१	४५६	१४८	१६९	८४	७४	२१	१८	९	१२९	३६	११४५
५५-५९ वर्ष	३	२८५	८४	१०५	५६	३७	१७	१०	२	१०२	३९	७४०
६०-६४ वर्ष	१	१९७	५०	३८	१४	२०	६	४	४	७५	२४	४३३
६५-६९ वर्ष	१	१०६	४२	३३	१३	४	२	६	१	४४	९	२६१
७०-७४ वर्ष	२	७६	२१	१६	१०	४	३	१	२	४१	९	१८५
७५+ वर्ष	०	५२	७	१२	५	३	४	०	२	४६	१५	१४६
जम्मा	**८५४**	**७०६९**	**४६२७**	**३७३३**	**२१५९**	**३७३७**	**१०९०**	**४१६**	**४२**	**८४५**	**२५०**	**२४८२२**
प्रतिशत	३ .४४	२८ .४८	१८ .६४	१५ .०४	८ .७०	१५ .०६	४ .३९	१ .६८	० .१७	३ .४०	१ .०१	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

५.१.४ एसएलसी/एसईई भन्दा माथिको तह उर्त्तीण जनसङ्ख्याको मुख्य विषयको विवरण

नगरपालिकामा एसएलसी/एसईई भन्दा माथिको तह उर्तीण जनसङ्ख्यामध्ये सबैभन्दा धेरै अर्थात २३८१ जनाको मुख्य विषय व्यवस्थापन रहेको तथ्याङ्कले देखाउछ। दोस्रोमा १२७६ जनाको मुख्य विषय शिक्षाशास्त्र रहेको छ भने तेस्रोमा ८६६ जनाको मुख्य विषय मानविकी र सामाजिक विज्ञान रहेको छ। त्यसपछि विज्ञान प्रविधिमा २९८८३ जना, स्वास्थ्य र औषधि विज्ञानमा १०६ जना, इन्जिनियरिङ्ग ६४ जना, ल २४ जना, कृषि विज्ञानमा १४ जना रहेका छन्। चिकित्सा, गामीण विकास जस्ता विषय मुख्य विषय रहेका जनसङ्ख्या भने नगन्य अवस्थामा रहेका छन्। विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ४० : एसएलसी/एसईई भन्दा माथिको तह उर्त्तीण जनसङ्ख्याको मुख्य विषयको विवरण

विषय	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	५०-५४ वर्ष	५५-५९ वर्ष	६०-६४ वर्ष	६५-६९ वर्ष	७०-७४ वर्ष	७५+ वर्ष	जम्मा
मानविकी र सामाजिक विज्ञान	९५	२२०	१६७	१६४	८३	४८	३५	२३	१४	१०	५	०	२	**८६६**
व्यवस्थापन	३३३	७६४	६०४	३४५	१५६	८९	४१	२९	१०	५	१	२	२	**२३८१**
शिक्षाशास्त्र	१२१	२९७	२५८	२५३	१४०	७८	३६	४३	३२	९	४	५	०	**१२७६**
विज्ञान र प्रविधि	७६	१२०	६७	१२	११	४	३	५	०	०	०	०	०	**२९८**

विषय	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	५०-५४ वर्ष	५५-५९ वर्ष	६०-६४ वर्ष	६५-६९ वर्ष	७०-७४ वर्ष	७५+ वर्ष	जम्मा
स्वास्थ्य र औषधि विज्ञान	८	३८	२१	१८	७	७	२	१	१	२	०	१	०	१०६
इन्जिनियरिङ्ग	२	२३	२१	१२	२	०	०	२	१	०	०	०	१	६४
ल	३	४	०	०	०	२	७	४	१	२	०	०	१	२४
कृषि विज्ञान	१	३	३	३	१	२	०	०	०	१	०	०	०	१४
वन	०	४	०	२	१	१	१	०	१	०	०	०	०	१०
पशु विज्ञान/ पशुचिकित्सा /मत्स्य पालन	२	२	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	८
कम्प्यूटिङ्ग र सुचना प्रविधि	७	२३	११	२	२	२	०	१	१	०	०	०	०	४९
अन्य	३	१	५	५	१	१	३	२	१	०	०	०	१	२३
उल्लेख नभएको	९	३७	२७	२२	८	१०	३	३	२	१	२	०	०	१२४
जम्मा	६६०	१५३६	११८६	८३८	४१३	२४५	१३१	११३	६४	३०	१२	८	७	५२४३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

५.१.५ विद्यालय वाहिर रहेका तथा विद्यालय छाडेका ५-२५ वर्षको जनसङ्ख्या

नगरपालिकामा ५-२५ वर्षका हाल अध्ययन गरिरहेकाहरू ६५१४ अर्थात ७५.४१ प्रतिशत, विगतमा पढ्न, लेख्न गएका १९०४ अर्थात् २२.०४ प्रतिशत र कहिल्यै पढ्न लेख्न नगएकाहरू २२० अर्थात २.५५ प्रतिशत रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४१ : विद्यालय बाहिर रहेका तथा विद्यालय छाडेकाहरूको विवरण

उमेर	हाल अध्ययन गरिरहेका	विगतमा पढ्न लेख्न गएको	कहिले पनि पढ्न लेख्न नगएका	जम्मा
५ वर्ष	४९२	०	३९	५३१
६ वर्ष	५२१	०	१४	५३५
७ वर्ष	४८३	२	३	४८८
८ वर्ष	५०४	३	६	५१३
९ वर्ष	५०८	१	५	५१४
१० वर्ष	५०४	३९	४	५४७
११ वर्ष	४७१	२०	६	४९७
१२ वर्ष	५५५	९	३	५६७
१३ वर्ष	५४३	१९	२	५६४
१४ वर्ष	५७०	२०	२	५९२
१५ वर्ष	५२२	३४	१	५५७

उमेर	हाल अध्ययन गरिरहेका	विगतमा पढ्न लेख्न गएको	कहिले पनि पढ्न लेख्न नगएका	जम्मा
१६ वर्ष	४०१	५५	९	४६५
१७ वर्ष	१९८	८३	३	२८४
१८ वर्ष	१२७	१४५	१५	२८७
१९ वर्ष	५५	१३७	१०	२०२
२० वर्ष	२५	१९४	९	२२८
२१ वर्ष	१०	१९१	८	२०९
२२ वर्ष	५	२४५	१६	२६६
२३ वर्ष	६	२२०	२३	२४९
२४ वर्ष	७	२२७	१५	२४९
२५ वर्ष	७	२६०	२७	२९४
जम्मा	६५१४	१९०४	२२०	८६३८
प्रतिशत	७५ .४१	२२ .०४	२ .५५	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

५.२ बसाइँ सराइको अवस्था

५.२.१ जन्म स्थानको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

तालिका नं. ४२ : जन्म स्थानको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	यही जिल्लामा		अन्य जिल्लामा			विदेशमा	उल्लेख नभएको	कुल जन्म	जम्मा
	यही नगरपालिकामा	यही जिल्लामा	हिमाली	पहाडी	तराई				
०-४ वर्ष	२२६१	१८	८	३६	७	२	०	२३३०	२३३२
५-९ वर्ष	२४०९	४८	३४	७५	१२	३	०	२५७८	२५८१
१०-१४ वर्ष	२५७१	७१	३९	६०	२५	१	०	२७६६	२७६७
१५-१९ वर्ष	२८४१	१५८	६३	१०१	२४	९	१	३१८७	३१९७
२०-२४ वर्ष	२३१२	३५३	१७०	१८७	४५	६	०	३०६७	३०७३
२५-२९ वर्ष	१९०१	५७२	२१३	२७९	८१	११	१	३०४६	३०५८
३०-३४ वर्ष	१६४४	६१२	२००	२६०	६०	४	२	२७७६	२७८२
३५-३९ वर्ष	१५४२	६५४	१७३	२१६	४७	३	१	२६३२	२६३६
४०-४४ वर्ष	१४४०	६२३	१४०	१९८	६१	६	०	२४६२	२४६८
४५-४९ वर्ष	१३०३	५८४	११०	१६४	४२	८	०	२२०३	२२११
५०-५४ वर्ष	१३८९	५९२	९५	१४०	३९	६	०	२२५५	२२६१
५५-५९ वर्ष	१०५५	४५६	९१	१२२	१२	३	०	१७३६	१७३९
६०-६४ वर्ष	८१७	४०९	९०	१०८	१३	२	०	१४३७	१४३९
६५-६९ वर्ष	६०१	३१७	६०	५९	७	३	०	१०४४	१०४७

उमेर समूह	यही जिल्लामा		अन्य जिल्लामा			विदेशमा	उल्लेख नभएको	कुल जन्म	जम्मा
	यही नगरपालिकामा	यही जिल्लामा	हिमाली	पहाडी	तराई				
७०-७४ वर्ष	५३७	२३७	४०	५१	८	१	१	८७३	८७५
७५+ वर्ष	६१३	३१७	६०	५८	५	२	०	१०५३	१०५५
जम्मा	२५२३६	६०२१	१५८६	२११४	४८८	७०	६	३५४४५	३५५२१
प्रतिशत	७१ .०५	१६ .९५	४ .४६	५ .९५	१ .३७	० .२०	० .०२	९९ .७९	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

माथिको तालिकाको आधारमा यस पाँचखाल नगरपालिकाको कुल जनसङ्ख्या ३५,५२१ मध्ये यही नगरपालिकामा सवैभन्दा धेरै अर्थात २५,२३६ जना जन्मेको पाइयो । त्यसपछिको सङ्ख्या ६,०२१ भने काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको विभिन्न भागमा जन्मेर यस नगरपालिकामा बसोबास गरेको पाइयो। अन्य जिल्लाको विभिन्न भागमा जन्मेर हाल यस नगरपालिकामा बस्ने सङ्ख्या ४,१८८ र विदेशमा जन्मेर हाल यसै पालिकामा बसोबास गर्ने सङ्ख्या ७० रहेको छ। नगरपालिकाको आर्थिक, भौतिक, सामाजिक र अन्य क्षेत्रहरूको विकास हुँदा अन्य गाउँपालिका, नगरपालिका वा जिल्लाबाट बसाइँ सरेर आउने जनसङ्ख्यामा वृद्धि हुने देखिन्छ । नगरपालिकाले आगामी योजना बनाउँदा बसाइँ सरेर आउने जनसङ्ख्यालाई समेत व्यवस्थित गर्ने किसिमको योजना बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।

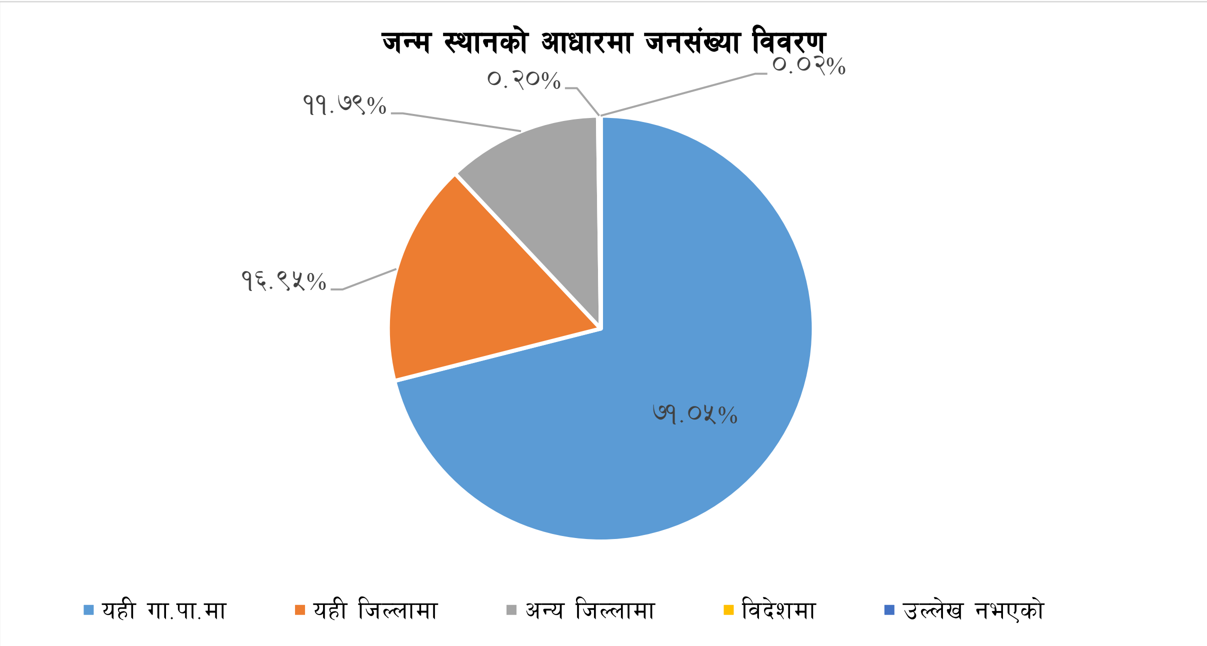

५.३ व्यक्तिगत घटना दर्ता

नागरिकले आफ्नो व्यक्तिगत अधिकार उपयोग गर्न कानुनी प्रक्रियाहरू पालना गर्नुपर्ने हुन्छ । नागरिकता, राहदानी, वा अन्य परिचयपत्र लिन, रोजगारी वा उद्यम गर्न, विदेश जान निश्चित कानूनी प्रक्रिया पुरा गर्नुपर्ने हुन्छ । यसका लागि सरकारले आधिकारीक प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउँछ । जन्म, मृत्यु, बसाइँसराइ विवाह र सम्बन्ध विच्छेद जस्ता घटना समयमा नै दर्ता गर्नु पर्ने हुन्छ । संविधानले नागरिकलाई विभिन्न अधिकार प्रत्याभूत गरेको छ । त्यसको प्रस्थान विन्दु भनेकै व्यक्तिगत घटना दर्ता हो । ती व्यक्तिगत घटना दर्ताका आधारमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क बनाउने यसको विश्वव्यापी मान्यता हो । कहाँ ? कति जन्मे ? कतिको मृत्यु

भयो ? कतिले बसाइँसराइ गरे ? कतिको सम्बन्ध विच्छेद भयो ? जस्ता कुराको जानकारी राज्यले पाउनु पर्छ । यसको आधारमा सरकारले सेवा प्रवाह सम्बन्धी नीति बनाउने हुँदा व्यक्तिगत घटनादर्ता समयमा नै गर्न जनचेतना अभिवृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

५.३.१ पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको जन्मदर्ताको विवरण

नगरपालिकामा जन्म भएका पाँच वर्ष मुनिका २,८६३ बालबालिकाहरू मध्ये २००४ अर्थात् ७० प्रतिशतको जन्मदर्ता गरिएको र ८५९ जना अर्थात ३० प्रतिशतको जन्मदर्ता नभएको तथ्याङ्क रहेको छ । जन्म, मृत्यु, बसाइ-सराइ र विवाह जस्ता जीवनका प्रमुख व्यक्तिगत घटनाको अनिवार्य र समयमै दर्ता गर्नुपर्दछ । यसबाट स्थानीय सरकारलाई यकिन तथ्याङ्कको अभिलेख तयार पार्न सहयोग पुग्दछ भने अर्को तर्फ नागरिकहरूले राज्यबाट प्राप्त गर्ने सेवा सुविधाका लागि नागरिकको पहिचान कायम गर्न र अन्य कानूनी कृयाकलापहरूमा यसको आवश्यकता पर्दछ तसर्थ जन्मदर्तालाई समयमै अनिवार्य रुपमा गर्न प्रोत्साहन गर्ने स्थानीय सरकारले पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४३ : पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको जन्मदर्ताको विवरण

उमेर	जन्मदर्ता भएको			जन्मदर्ता नभएको			पाँच वर्षमुनिका जम्मा बालबालिका		
	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा
० वर्ष	११५	१०१	२१६	१३५	११५	२५०	२५०	२१६	४६६
१ वर्ष	१४९	१२६	२७५	७३	७२	१४५	२२२	१९८	४२०
२ वर्ष	१५९	१४०	२९९	८६	६८	१५४	२४५	२०८	४५३
३ वर्ष	१८२	१८०	३६२	५७	६१	११८	२३९	२४१	४८०
४ वर्ष	२१०	१९२	४०२	६२	४९	१११	२७२	२४१	५१३
५ वर्ष	२३५	२१५	४५०	४२	३९	८१	२७७	२५४	५३१
जम्मा	१०५०	९५४	२००४	४५५	४०४	८५९	१५०५	१३५८	२८६३
प्रतिशत	३६.६७	३३.३२	७०.००	१५.८९	१४.११	३०.००	५२.५७	४७.४३	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

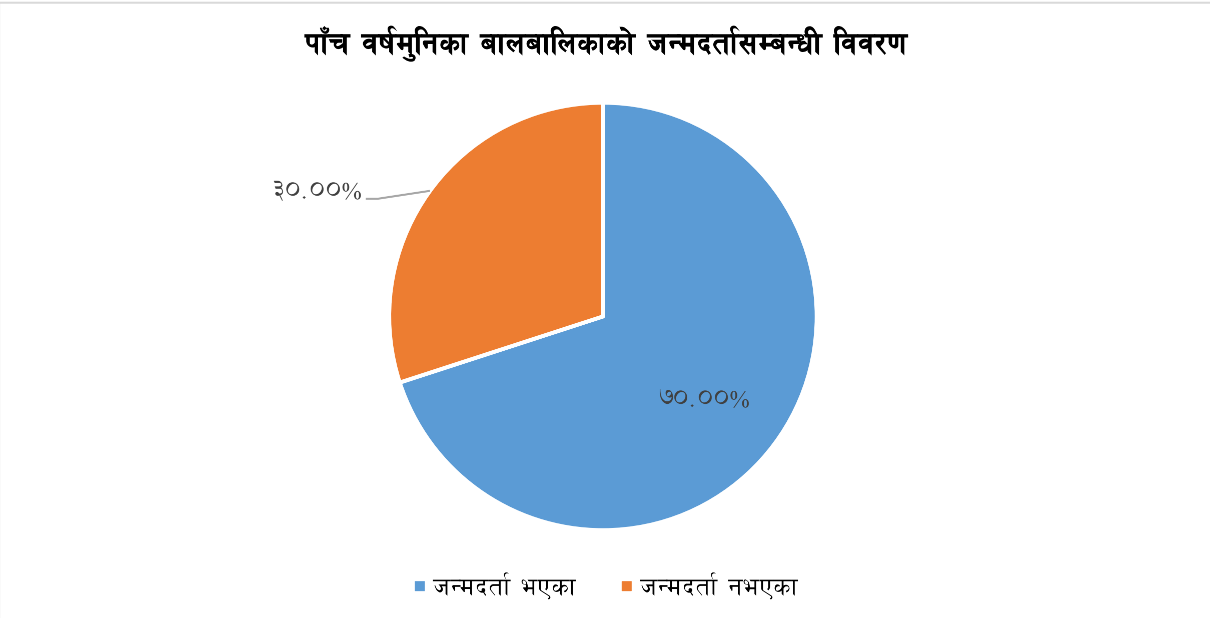

५.३.२ विगत १२ महिनाको मृत्यु सम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिकामा रहेका कूल ९,१३३ घरपरिवारहरूमध्येमा ३२३ जनाको मृत्यु भएको छ। जसमा २१२ जना अर्थात ६५.६३ प्रतिशत पुरुष र १११ अर्थात ३४.३७ प्रतिशत महिलाको मृत्यु भएको देखिन्छ।

$$\text{कोरा मृत्युदर} = \frac{\text{विगत १२ महिनामा भएको मृत्यु संख्या}}{\text{मध्य वर्षको जनसंख्या}} \times १००० = \frac{३२३}{३५५२१७} \times १००० = ९.०९ \text{ जना}$$

अर्थात प्रतिहजार जनसङ्ख्यामा प्रतिवर्ष ९.०९ जनाको मृत्यु हुने तथ्याङ्कले देखाउँछ। यद्यपि कोरा मृत्युदरले मृत्युको अवस्थाबारे यथार्थ चित्रण गर्न भने सक्दैन।

५.३.३ लिङ्ग र उमेर समूह अनुसार विगत १२ महिनामा मृत्यु भएकाको विवरण

तालिका नं. ४४ : लिङ्ग र उमेर अनुसार विगत १२ महिनामा मृत्यु भएकाको विवरण

मृतकको उमेर समूह	मृतक पुरूषको	मृतक महिलाको	जम्मा
०-४ वर्ष	१२	१०	२२
०५-०९ वर्ष	२	०	२
१०-१४ वर्ष	०	३	३
१५-१९ वर्ष	२	१	३
२०-२४ वर्ष	१	२	३
२५-२९ वर्ष	६	१	७
३०-३४ वर्ष	५	०	५
३५-३९ वर्ष	६	३	९
४०-४४ वर्ष	७	३	१०
४५-४९ वर्ष	१३	२	१५
५०-५४ वर्ष	१३	३	१६
५५-५९ वर्ष	२०	३	२३
६०-६४ वर्ष	१३	६	१९
६५-६९ वर्ष	२२	४	२६
७०-७४ वर्ष	२३	१३	३६
७५-७९ वर्ष	२३	१७	४०
८०+ वर्ष	४४	४०	८४
जम्मा	२१२	१११	३२३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

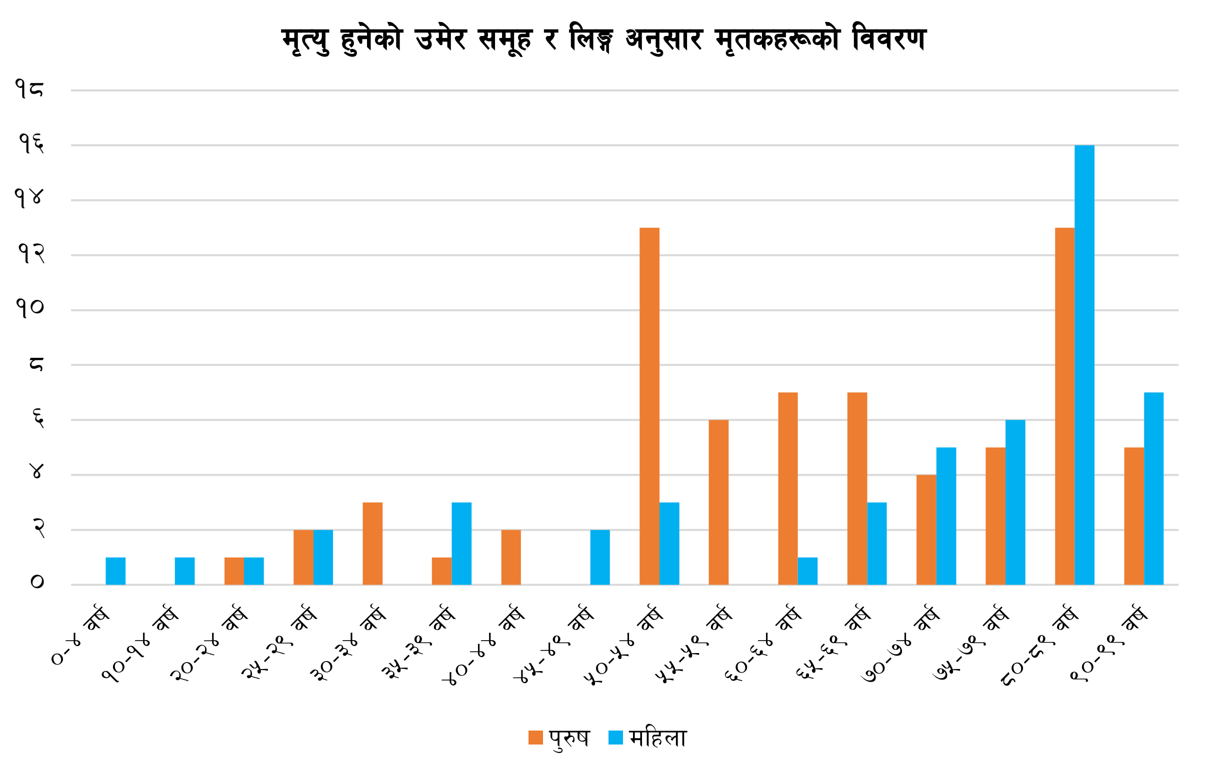

नगरपालिकामा विगत १२ महिनामा मृत्यु हुनेहरूको सङ्ख्यालाई हेर्दा सबै भन्दा बढी मृत्यु सङ्ख्या ८० वर्ष भन्दा माथि उमेर समूहका पुरुष महिलाहरू देखिन्छ। जसमा ४४ जना पुरुष र ४० जना महिलाको मृत्यु भएको दोस्रोमा ७० देखि ४४ र ७५ देखि ७९ वर्षको २३ जना पुरुषहरू र ७५ देखि ७९ वर्षको १७ जना महिलाको मृत्यु भएको देखिन्छ। चौधौ आवधिक योजनाका अनुसार नेपालमा जन्मदाको बखत आम नेपालीको औषत आयू ६९ वर्ष उल्लेख गरिएको छ। सामान्यतया उमेर पुगेर हुने प्राकृतिक मृत्युलाई स्वाभाविक मान्न सकिन्छ तसर्थ यस नगरपालिकामा बढी मृत्यु हुने उमेर समूह हेर्दा ६० वर्ष माथिको नै देखिन्छ। यद्यपि पछिल्लो समय औषधी विज्ञान र चिकित्सा पद्धतिमा भएको उच्च विकास र आधुनिक औषधि उपचारमा बृद्धि भएको पहुँच र क्रमिक रुपमा स्वास्थ्य चेतनाको बृद्धिका कारण नेपालको औषत आयू समेत विगतका वर्ष भन्दा बढ्दै गैरहेको छ। यद्यपि ४ वर्षसम्मका बालबालिकाको मृत्यु संस्था २२ भएकोले यसप्रति संम्वेदनशील हुनु पर्ने अवस्था छ।

५.३.४ मृत्युको कारण अनुसार मृतकको सङ्ख्या

तालिका नं. ४५ : मृत्युको कारण अनुसार मृतकको जनसङ्ख्याको विवरण

मृत्युको कारण	पुरुष	महिला	जम्मा
सरुवा रोग	३२	१५	४७
नसर्ने रोग	१०१	४१	१४२
सडक दुर्घटना	५	२	७
अन्य दुर्घटना	१६	२	१८
गर्वअवस्था सम्बन्धी	०	१	१
अपराध	२	०	२

मृत्युको कारण	पुरुष	महिला	जम्मा
आत्महत्या	५	४	९
प्राकृतिक प्रकोप	५	३	८
अन्य	४६	४१	८७
थाहा नभएको	०	२	२
जम्मा	२१२	१११	३२३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकामा विगत १२ महिनामा मृत्यु भएका परिवारका सदस्यहरूको विवरणलाई हेर्दा ३२३ सदस्यहरूको मृत्युको भएको छ । यसमध्ये सबैभन्दा धेरै १४२ जनाको नसर्ने रागको कारणले मृत्यु भएको देखिन्छ । दोस्रोमा ८७ जनाको प्राकृतिक प्रकोप, ४७ जनाको सरुवा रागेले मृत्यु भएको देखिन्छ । त्यसैगरी नगरपालिकाका ९ जनाले आत्महत्या गरेको देखिन्छ । आत्महत्या गर्नेहरूमा ५ पुरुष र ४ जना महिला रहेका छन् । समग्र तथ्याङ्कको विश्लेषण गर्दा उमेर र विभिन्न रोगका कारण मर्नेको सङ्ख्या उच्च देखिन्छ । यसको प्रमुख कारणहरूमा अस्वस्थकर जीवनशैली, खानपानको असन्तुलन, नियमित व्यायामको अभाव, मानसिक स्वास्थ्यमा सजगताको कमी, वंशानुगत कारण तथा समयमै स्वास्थ्य जाँच नगराउने परिपाटी आदि हुन् । सरुवा रोगका कारण बालबालिका मर्नु भनेको व्यक्तिगत, पारिवारिक तथा सामुदायीक स्वास्थ्य र सरसफाइ तथा प्राथमिक स्वास्थ्य जस्तै पोषण, खोप र नियमित स्वास्थ्य जाँचको बारेमा जनचेतनामा कमी, उपचार पहुँच र स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धतामा कमी हुनाले हो । मृत्युको कारण सम्बन्धी विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

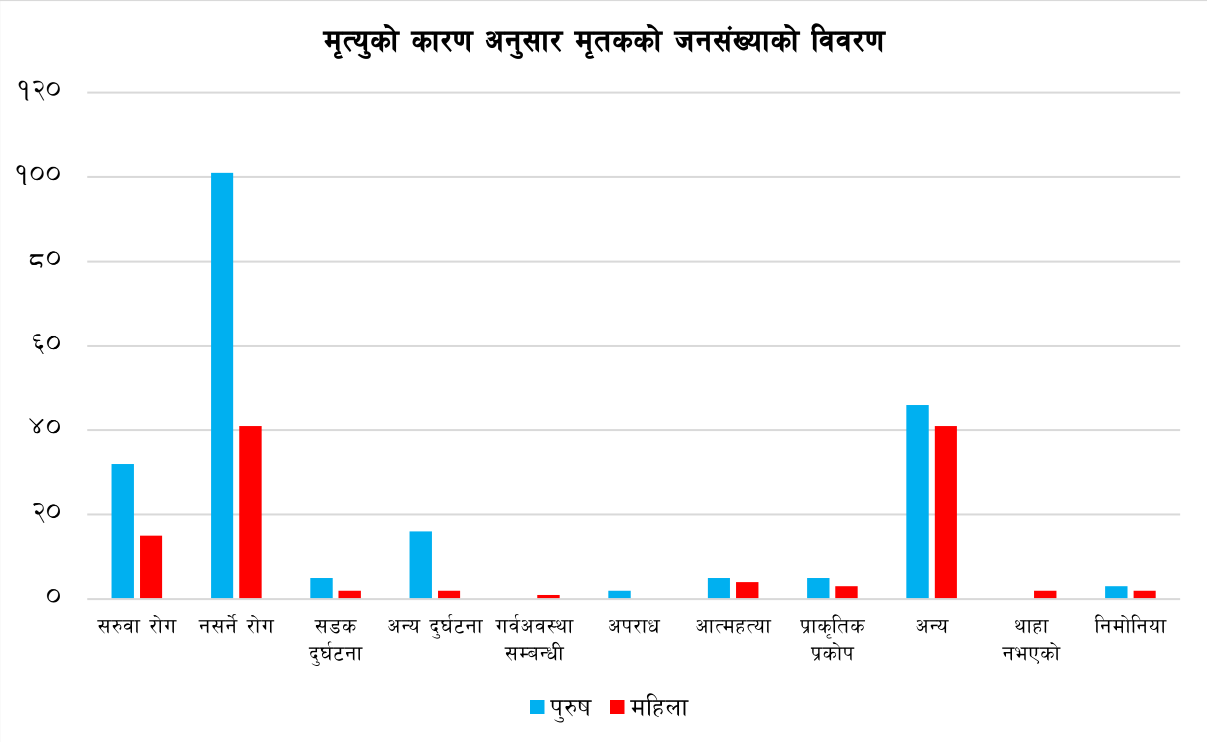

५.४ स्वास्थ्य

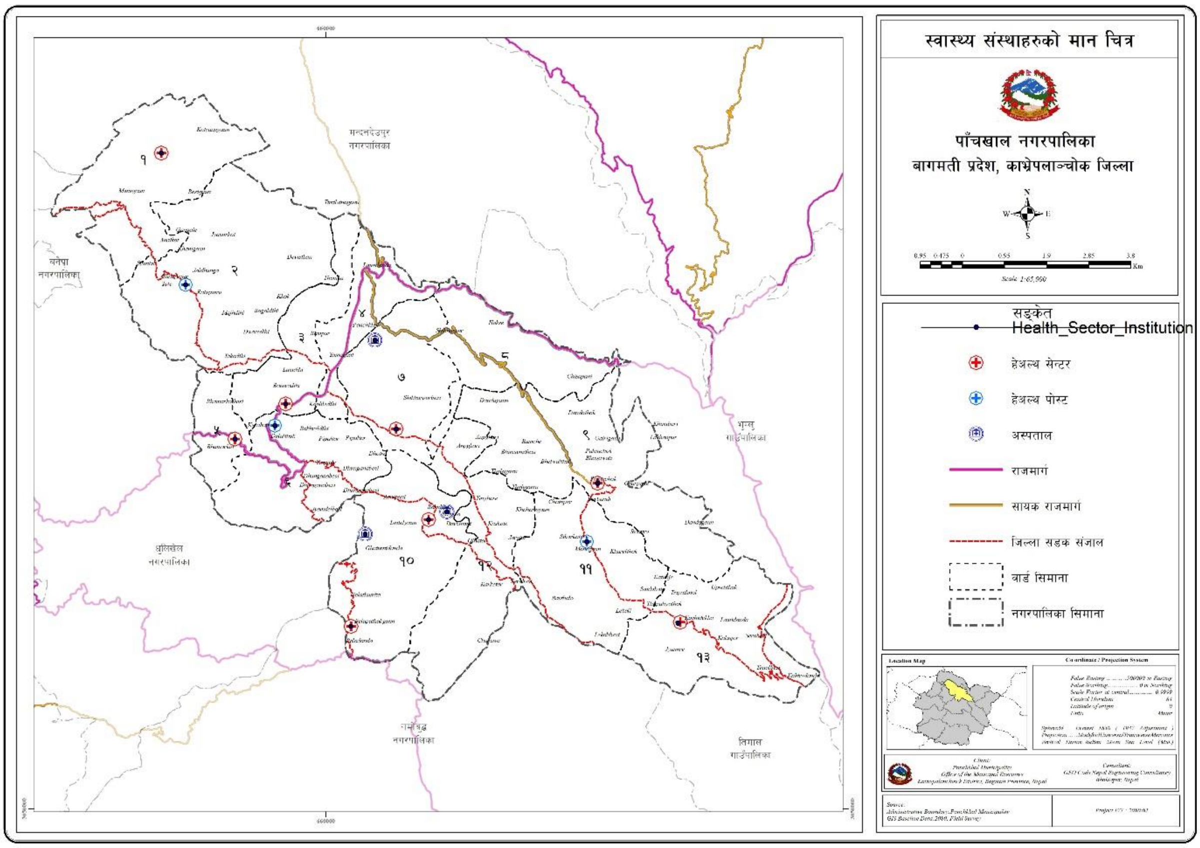

नक्सा नं. ८ : *नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको नक्सा*

५.४.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

तालिका नं. ४६ : नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	ठेगाना
१	अनैकोट स्वास्थ्य चौकी	
२	होक्से स्वास्थ्य चौकी	
३	केराघारी श. स्वास्थ्य केन्द्र	
४	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	
५	खरेलथोक स्वास्थ्य चौकी	
६	कोशिदेखा स्वास्थ्य चौकी	
७	श्रीरामपाटी श. स्वास्थ्य केन्द्र	
८	कोट्याङ्ग श. स्वास्थ्य केन्द्र	
९	बेला शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	
१०	समाजकल्याण श. स्वास्थ्य केन्द्र	
११	देवभूमि बालुवा स्वास्थ्य चौकी	
१२	साठ्ठीघर स्वास्थ्य चौकी	

स्रोत : नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा तथा HMIS २०८०

५.४.२ स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्तिको विवरण

तालिका नं. ४७ : स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्तिको विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्यकर्मीको विवरण	दरबन्दी सङ्ख्या	पदपूर्ति	कार्यरत स्थायी	कार्यरत करार
१	मेडिकल अभिकृत	१	१		२
२	ज.स्वा.नि./अ.	१			-
३	हे.अ./सि.अ.हे.ब	१५	१२	३/९	२
४	रेडियोग्राफि				१
५.	स्टाफनर्स	१	१	१	१
६.	विद्यालय नर्स		५		५
७.	अ.न.मी.	१६	१४	१४	९
८.	अ.हे.ब..	७			७
९.	ल्या.अ./ल्या.टे	१			१
१०.	का.स.	८	५		७

स्रोत : गाउँकार्यपालिका, HMIS २०८०

५.४.३ प्रमुख १० रोग र उपचारसम्बन्धी विवरण

यस नगरपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाका ओपिडीमा दर्ता भएका विरामीको सङ्ख्याअनुसार पछिल्लो समय देखा परेका १० प्रमुख रोगहरूको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ४८ : प्रमुख १० रोगहरूको विवरण

क्र.सं.	प्रमुख रोगहरू	ओपिडीमा दर्ता प्रतिशत
१	Gastritis (APD)	४ .१%
२	URTI	३ .४४%
३	Headache	२ .९५%
४	Fever	२ .६%
५	Cut Injuries	२,५%
६	LRTI	२ .५%
७	Tonsilitis	२%
८	Musculoskeletal Pain	१ .८%
९	Fatigue and Weakness	१,६%
१०	Non-infedctius Diarrhoea Case	१ .५६%

स्रोत : पाँचखाल नगरपालिका, HMIS, २०८०

५.४.४ बालपोषण सम्वन्धी विवरण

स्वास्थ्य र पोषण मानव जीवनको पहिलो महत्वपूर्ण आवश्यकता भएको र स्वस्थ नागरिक बिना राष्ट्रका अन्य विकास क्रियाकलापहरू प्रभावकारी हुन नसक्ने भएको हुँदा जनस्वास्थ्यको अध्ययन योजना तर्जुमा प्रक्रियाको एक महत्वपूर्ण हिस्सा हुन आउँछ । यस नगरपालिकामा राष्ट्रिय नीति तथा कार्यक्रममा आधारित भई बाल स्वास्थ्य कार्यक्रम, परिवार स्वास्थ्य कार्यक्रम, व्यवस्थापन कार्यक्रम, प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा

पुनर्जागरण कार्यक्रम, रोग नियन्त्रण कार्यक्रम, स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा सञ्चार कार्यक्रम, महामारी तथा रोग नियन्त्रण कार्यक्रम तथा क्षमता विकाससम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुँदै आएका छन् । स्वास्थ्य तथा पोषणसम्बन्धी कार्य गर्नका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ संस्थाहरू समेत कार्यरत रहेका छन् । कार्यक्रम सञ्चालनको सहयोगका लागि नगरपालिकामा स्वास्थ्य सञ्जाल विस्तार भएको छ ।

तालिका नं. ४९ : बाल पोषणसम्बन्धी विवरण

सुचकहरू	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
५ वर्ष भन्दा मुनिको बालबालिकाको वृद्धि अनुगमन (पटक) सङ्ख्या	४६०	७९२	७६९
गर्भवती महिलाहरूका लागि आइरन चक्की वितरण(जना)	७१६	२६४	२६४
१८० आईरन चक्की पाएका गर्भवती महिलाहरूको सङ्ख्या	६६५	१५४	२३९
गर्भवती महिलाहरूले प्राप्त गरेको जुकाको औषधी (जना)	१५८	२५६	२५५
भिटामिन ए पाएका सुत्केरी महिलाहरूको सङ्ख्या	७६	६८	७६
६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका वच्चाहरूलाई खुवाएको भिटामिन ए(जना)	१४९३	१४८७	१४३९

स्रोत : पाँचखाल नगरपालिका, HMIS, २०८०

५.४.५ खोपको विवरण

बालबालिका भविष्यका निर्माता हुन् । यसको लागि यिनीहरू स्वस्थ्य र निरोगी हुनु आवश्यक छ । बालक अवस्थामा उनीहरूलाई बी.सी.जी. एक पटक, डी.पी.टी. तीन पटक, दादुरा एक पटक, पोलियो र भिटामिन तोकिएको मात्रामा दिनै पर्दछ । बालबालिकाहरूको लागि पाँचओटै खोपहरू नियमित र पुरा मात्रामा दिनु पर्दछ । नेपाल सरकारले राष्ट्रिय खोप कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेको छ । खोप कार्यक्रम कम खर्चिलो तथा मितव्ययी रुपमा गरिने स्वास्थ्य क्षेत्रको एउटा प्रभावकारी प्रयत्न हो । खोप कार्यक्रमले उल्लेख्य रुपमा बालमृत्युदर घटाउन र विभिन्न रोगलाई रोकथाम गर्न सहयोग पुऱ्याइएको छ । जसले गर्दा दिगो विकास लक्ष्यको बालमृत्युदर घटाउने लक्ष्य (एम.डी.जी.-४) प्राप्त गर्न सहयोग पुगेको छ ।

तालिका नं. ५० : खोप सम्बन्धी विवरण

सुचकहरू	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
BCG	४३	५७	४२
Rota 1	८४	१२०	१२३
OPV 1	८४	१२०	१२३
PCV 1	८४	१२०	१२३
DPT 1	८४	१२०	१२३
OPV 3	८०	११८	१२०
FIPV 1	८४	१२०	१०३
DPT 3	८०	११८	१२०

सुचकहरू	२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
PCV 3	७२	१२०	११६
FIPV 2	८०	११८	६०
MR1	७२	१२०	११५
MR2	९३	१४२	१३१
Children fully immunized as per NIP	९३	१४२	१३१
TCV	१०	-	१३१
TD2 & TD2+	४२	५९	५५

स्रोत : पाँचखाल नगरपालिका, २०८०

बाल्यकाल तथा उमेर पुगेपछि लाग्न सक्ने प्राणघातक रोगहरू जस्तै क्षयरोग, भ्यागुते रोग, लहरे खोकी, धनुषटंकार, हेपाटाइटिस बी, इन्ल्फुयन्जा टाइप बी, पोलियो, न्यूमोनिया, दादुरा, रुबेला र जापानिज इन्सफलाइटिस् विरुद्ध चरणबद्ध रुपमा समयमै खोपहरू अनिवार्य रुपमा लगाउनु पर्दछ। ती खोपहरू क्रमश : BCG, DPT, OPV, PCV, IPV, MR, JE / ID हुन्। यसरी खोपहरू समयमै लगाउँदा अत्यन्त सीमित लगानीमा ठूला रोगहरूको जोखिमबाट मुक्त : भई बाल मृत्यूदर नियन्त्रण गर्ने प्रभावकारी उपाय हुन्छ।

५.४.६ परिवार नियोजन

परिवार नियोजनबाट हुने फाइदाका बारेमा विभिन्न सङ्घ संस्थाबाट गरिएका अध्ययन अनुसन्धानबाट आमा, बच्चा र नवजात शिशुको स्वास्थ्य सुधार गर्न उल्लेखनीय भूमिका खेल्ने कुरा प्रमाणित भएको छ। साथै यसले लैङ्गिक समानता, महिलाको शिक्षा र वृत्ति विकास गर्नको लागि सहयोग पुऱ्याउँछ। त्यस कारण गुणस्तरीय परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले सन् १९९१ देखि प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम र परिवार नियोजन कार्यक्रमलाई विस्तार गरी अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, शहरी क्लिनिक र घुम्ती शिविरहरूमा विस्तार गरी महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवीकाद्वारा सेवा पुऱ्याउँदै आएको छ।

५.४.७ १५ देखि ४९ वर्षका महिलाले जीवित शिशुलाई जन्म दिएको विवरण

तालिका नं. ५१ : १५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिलाले हालसम्म जीवित सन्तान दिए/नदिएको विवरण

विवरण	महिलाको उमेर समूह							जम्मा
	१५ - १९	२० - २४	२५ - २९	३० - ३४	३५ - ३९	४० - ४४	४५ - ४९	
१ सन्तान भएको	६०	४५८	५७९	३१७	१६९	१२०	९९	१८०२
२ सन्तान भएको	७	११६	५२३	७२४	७६०	५६३	३७७	३०७०
३ सन्तान भएको	१	७	६४	१८६	२८३	३२९	३३९	१२०९
४ सन्तान भएको	०	१	१५	३६	८२	१५९	१३३	४२६
५ सन्तान भएको	०	०	०	६	१९	३०	६७	१२२
६ सन्तान भएको	०	०	०	१	८	१४	१६	३९
७ सन्तान भएको	०	०	०	१	२	६	११	२०
८ सन्तान भएको	०	०	०	०	०	१	३	४
९ वा सोभन्दा बढी सन्तान भएको	०	०	०	०	०	१	१	२

विवरण	महिलाको उमेर समूह							जम्मा
	१५ – १९	२० – २४	२५ – २९	३० – ३४	३५ – ३९	४० – ४४	४५ – ४९	
सन्तान जन्मदिने महिला	६८	५८२	११८१	१२७१	१३२३	१२२३	१०४६	६६९४
सन्तान जन्म नदिने महिला	८०	२१०	१७८	७९	५९	७०	१००	७७६
जम्मा महिला	१४८	७९२	१३५९	१३५०	१३८२	१२९३	११४६	७४७०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकामा हाल तथ्याङ्क अनुसार १५ देखि ४९ वर्ष उमेरसमूहका ७४७० जना महिलाहरूमध्ये २ वटा जिवित शिशुलाई जन्मदिने महिलाहरूको सङ्ख्या सबैभन्दा धेरै अर्थात ३,०७० जना भएको पाइयो भने दोस्रोमा १ जना जिवित शिशु जन्म दिने महिलाहरूको सङ्ख्या १८०२ रहेको छ। त्यसैगरी ३ जना जिवित शिशु जन्म दिने महिलाहरूको सङ्ख्या १२०९ रहेको छ। १ देखि ३ वटा जिवित शिशुलाई जन्मदिनेको सङ्ख्या भने सबैभन्दा बढी रहेको छ। यो तथ्याङ्कबाट क्रमश : नगरपालिकाको परिवारको औषत आकारमा अर्थात महिलाको खुद प्रजनन् दर घट्दै गैरहेको पाइन्छ । परिवार नियोजन कार्यक्रमको प्रभावकारीता, प्रजनन् स्वास्थमा आएको चेतना र शिक्षाको सामाजिक र पारिवारिक जागरणमा परेको सकारात्मक प्रभावका कारण परिवारको आकार घट्ने क्रममा रहेको पाइन्छ । यस तथ्याङ्कको अर्कोपक्ष भनेको सन्ताननै नभएका महिलाहरूको जनसङ्ख्या हो। उदाहरणका लागि १५ वर्ष देखि ४९ वर्ष उमेर समूहमा सन्तान नजन्माएका महिलाको सङ्ख्या ७७६ रहेको छ। मुख्यतया महिलाको प्रजनन् स्वास्थमा भएको जटिलता, प्रजनन् स्वास्थ्य बारेको चेतनाको कमी, औषधोपचारमा पहुँचको कमी, पोषणको कमी, चुरोट तथा नशालु पदार्थको प्रयोग, वंशाणुगत कारण आदिले महिलामा बाँझोपन आउन सक्ने तथ्यलाई मनन् गरी त्यसतर्फ उचित कदम चाल्नु पर्ने देखिन्छ। महिलामा बाँझोपन हुँदा देखा पर्ने महिला हिंसा तथा नकारात्मक सामाजिक व्यवहारले लैङ्गिक हिंसा बढाएको तथ्य हामी सामु रहेको छ। जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

५.४.८ शिशु तथा ५ वर्ष मुनिका बाल मृत्युदर

राष्ट्रिय जनसाङ्ख्कितथा स्वास्थ्य सर्भेक्षण, २०१६ (National Demographic and Health Survey, 2016) का अनुसार नवजात शिशु मृत्युदर प्रतिहजार २१, शिशु मृत्युदर प्रतिहजार ३२ र पाँच वर्षमुनिको बाल मृत्युदर प्रतिहजार ३९ रहेको तथ्याङ्क सार्वजनिक भएको छ।

५.५ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण

५.५.१ अपाङ्गताका आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

शरीरका अङ्गहरू र शारीरिक प्रणालीमा भएको समस्याका कारण भौतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक वातावरणका साथै सञ्चार समेतबाट सिर्जना भएको अवरोध समेतले दैनिक क्रियाकलाप सामान्यरूपमा सञ्चालन गर्न एवम्सामाजिक जीवनमा पूर्ण सहभागी हुन कठिनाइ हुने अवस्थालाई अपाङ्गता भनिन्छ। खासगरी व्यक्तिहरूमा अपाङ्गता हुने कारण आयोडिनयुक्त : नुनको प्रयोगको कमी, ग्रामीण क्षेत्रमा मुख नधुने समस्याका कारण उत्पन्न (Trachoma) रोग, दुर्घटना, जन्मजात, प्राकृतिक प्रकोप, कुपोषण, स्वास्थ्य उपचार नपाएर, द्वन्द्व वा युद्ध वा विस्फोटक पदार्थको प्रयोग आदि देखिएका छन् । जसलाई घटाउन प्रतिरोधात्मक र उपचारात्मक दुवै कार्यहरू गरिनुपर्दछ । अपाङ्गता भएका व्यक्ति : तथा बालबालिकाहरूको हक हित र अधिकारको संरक्षण एवम्सम्बर्द्धन र विकास गर्न १९ वटा क्षेत्रलाई समेटी अपाङ्ग संरक्षण तथा कल्याण ऐन, २०३९ र

अपाङ्गतासम्बन्धी कार्ययोजना, २०६३ तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । त्यसै गरी २०६६ पुस १२ गते नेपालले अपाङ्गता भएका व्यत्तिहरूको अधिकारसम्बन्धी संयुत्त : राष्ट्र सङ्घीय महासन्धी, २००६ लाई अनुमोदन गरेको छ ।

अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण गर्नका लागि अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई अपाङ्गताका आधारमा शारिरीक अपाङ्गता, दृष्टिविहीन र न्यून दृष्टियुक्त, स्वरबोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता, सुस्त श्रवण र बहिरा, श्रवण दृष्टिविहिनता, मानसिक अपाङ्गता बौद्धिक अपाङ्गता, बहुअपाङ्गता गरी सात किसिमले र गाम्भीर्यताका आधारमा तह क (रातो रङको परिचयपत्र), तह ख (नीलो रङको परिचयपत्र), तह ग (पहेलो रङको परिचयपत्र) र तह घ (सेतो रङको परिचयपत्र) गरी चार तहमा विभत्त : गरी परिचय पत्र वितरण गर्ने कार्य सुरु गरिएको छ । हालसम्म यो समुदायको सामाजिक आर्थिक अवस्थामा परिवर्तन ल्याउन केही सामान्य आयमुलक र सिपमुलक तालिमहरू सञ्चालन गरिएता पनि यिनीहरूको आत्मविश्वासलाई बढाउन र समुदायबाट हुने गरेको उपेक्षाबाट मुत्त : राख्न स्थानिय स्रोत साधन र निकायहरूमा यो समुदायको पहूँच पुऱ्याउन विभिन्न कार्यक्रम ल्याउनु पर्ने देखिन्छ ।

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार नगरपालिकामा रहेको कूल ३५,५२१ जनसङ्ख्या मध्ये २.६४ जनामा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता रहेको छ । जसमध्ये शारिरीक अपाङ्गता भएका ०.९८ प्रतिशत, दृष्टिविहिन अपाङ्गता भएका ०.६३ प्रतिशत, सुनाइ सम्बन्धी अपाङ्गता भएका ०.४० प्रतिशत, स्वर बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता भएका ०.१७ प्रतिशत रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ५२ : अपाङ्गताको किसिम अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह	अपाङ्गता नभएको जम्मा	शारीरिक अपाङ्गता	दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गता	सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता	श्रवण दृष्टि बिहीन	स्वरबोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता	मानसिक अपाङ्गता	बौद्धिक अपाङ्गता	हेमो फिलिया	अटिजम	बहु अपाङ्गता	उल्लेख नभएको	जम्मा
०-४ वर्ष	२३१५	८	५	०	०	१	०	०	०	२	१	०	२३३२
०५-९ वर्ष	२५५२	१०	५	५	०	३	१	१	२	०	२	०	२५८१
१०-१४ वर्ष	२७४०	१०	५	४	०	५	२	१	०	०	०	०	२७६७
१५-१९ वर्ष	३१४३	२०	१५	५	०	३	१	२	०	०	८	०	३१९७
२०-२४ वर्ष	३०२२	१८	११	२	०	८	३	१	२	०	६	०	३०७३
२५-२९ वर्ष	३०१७	११	७	१	०	५	५	१	२	१	८	०	३०५८
३०-३४ वर्ष	२७३९	२१	४	३	३	२	२	१	३	१	२	१	२७८२
३५-३९ वर्ष	२५९४	७	८	४	०	६	१०	१	२	०	४	०	२६३६
४०-४४ वर्ष	२४२४	१७	९	५	०	३	२	१	०	१	६	०	२४६८
४५-४९ वर्ष	२१५१	२९	१०	१०	०	६	२	०	०	०	३	०	२२११
५०-५४ वर्ष	२१९१	३२	१४	६	०	६	४	०	२	०	६	०	२२६१
५५-५९ वर्ष	१६७३	२३	१८	११	०	२	४	०	१	१	६	०	१७३९

उमेर समूह	अपाङ्गता नभएको जम्मा	शारीरिक अपाङ्गता	दृष्टि सम्बन्धी अपाङ्गता	सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता	श्रवण दृष्टि बिहीन	स्वरबोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता	मानसिक अपाङ्गता	बौद्धिक अपाङ्गता	हेमो फिलिया	अटिजम	बहु अपाङ्गता	उल्लेख नभएको	जम्मा
६०-६४ वर्ष	१३४५	३७	१७	२०	१	७	३	०	०	०	९	०	१४३९
६५-६९ वर्ष	९६९	३४	२२	१३	०	२	२	१	०	०	३	१	१०४७
७०-७४ वर्ष	७९०	२९	३७	१५	०	१	०	०	०	०	३	०	८७५
७५+ वर्ष	९२०	४२	३८	३८	०	१	४	०	०	१	९	२	१०५५
जम्मा	**३४५८५**	**३४८**	२२५	१४२	४	**६१**	**४५**	**१०**	**१४**	**७**	**७६**	**४**	**३५५२१**
प्रतिशत	९७ .३६	० .९८	० .६३	० .४०	० .०१	० .१७	० .१३	० .०३	० .०४	० .०२	० .२१	० .०१	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

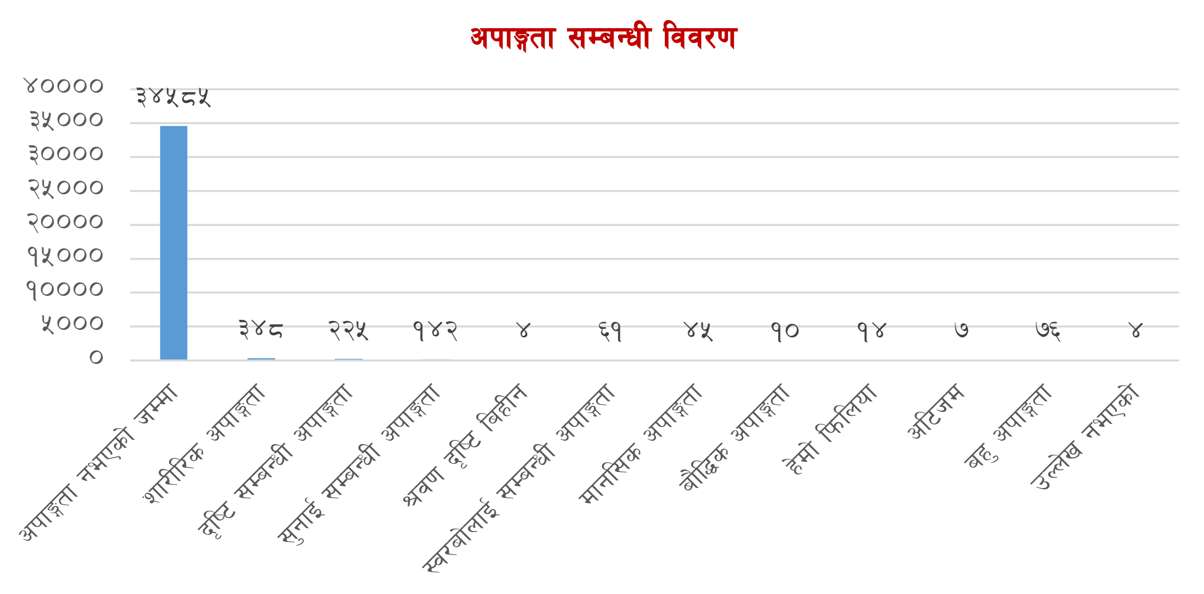

५.५.२ महिलाको नाममा भएको घर/जग्गा सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ५३ : महिलाको नाममा भएको घर/जग्गा सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	महिलाको नाममा घर मात्र भएको परिवार सङ्ख्या	महिलाको नाममा जग्गा मात्र भएको परिवार सङ्ख्या	महिलाको नाममा घर/जग्गा दुवै भएको परिवार सङ्ख्या	महिलाको नाममा घर/जग्गा दुवै नभएको परिवार सङ्ख्या	जम्मा परिवार सङ्ख्या
१	१६९	९५५	१४१७	६५१८	९१३३
जम्मा	१६९	९५५	१४१७	६५१८	९१३३
प्रतिशत	१ .८५	१० .४६	१५ .५२	७१ .३७	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकामा रहेका कूल ९१३३ घरपरिवारहरूमध्ये १६९ अर्थात १.८५ प्रतिशत घरपरिवारमा महिलाको स्वामित्वमा घर, ९५५ अर्थात १०.४६ प्रतिशत जग्गा र १४१७ अर्थात १५.५२ प्रतिशत घर तथा जमिन दुवैमा रहेको छ भने ६५१८ अर्थात् ७१.३७ प्रतिशत घरपरिवारमा पुरुषको नै स्वामित्व रहेको देखिन्छ। हालका वर्षहरूमा शिक्षाको सकारात्मक प्रभाव, सञ्चार माध्यमको विकास र त्यसको प्रचारात्मक प्रभाव, प्रमुख राजनैतिक तथा सामाजिक परिवर्तन जस्ता कारणले लैङ्गिक भेदभाव क्रमश : कम हुँदै गएतापनि नगरमा

त्यसको प्रभाव कम देखिन्छ । लैङ्गिक भेद्भाव हटाउन नगरले प्रभावकारी कदमहरू कडाइका साथ चाल्नु अनिवार्य छ । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

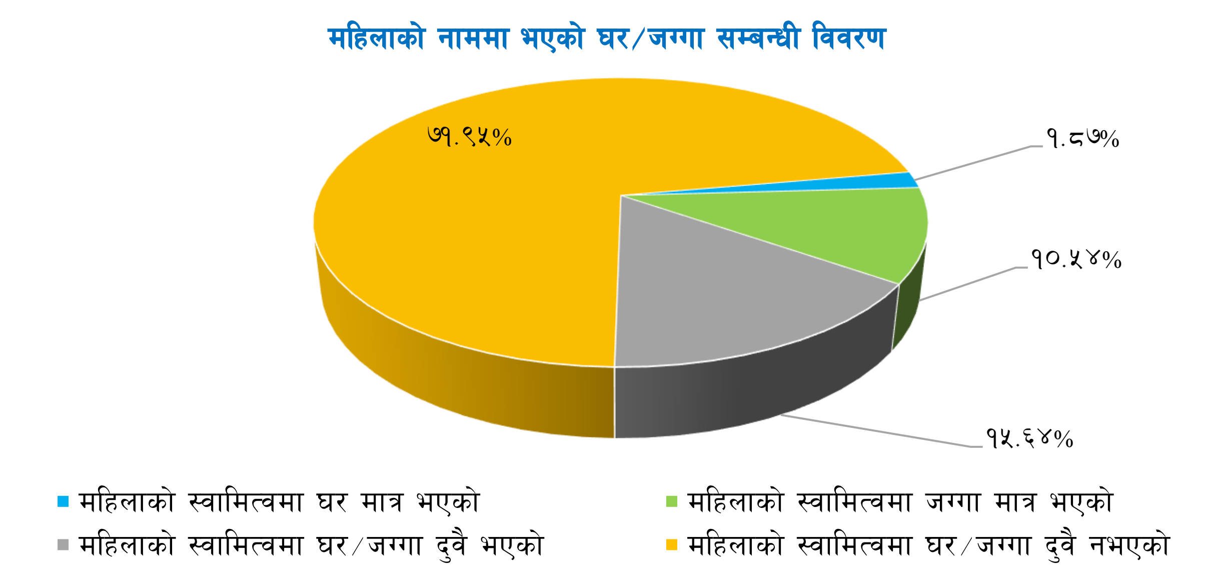

५.६ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

तालिका नं. ५४ : नगरपालिकामा रहेका युवा क्लब तथा खेलकुद क्लबको विवरण

क्र.सं.	युवा क्लब तथा खेलकुद क्लबको नाम	वडा नं.	ठेगाना
१	पदालि चौर युवा क्लब	१	पदालि
२	प्रगतिशिल थुम्का युवा क्लब	३	थुम्का
३	लामिडाँडा युवा क्लब	४	लामिडाँडा
४	समाजकल्याण युवा क्लब	४	समाजकल्याण चोक
५	तामाघाट युवा क्लब	४	तामाघाट
६	फाइभ स्टार युथ क्लब	४	पुरानो बजार
७	तीनपिप्ले युवा क्लब	६	तीनपिप्ले
८	सक्रिय युवा क्लब	६	तीनपिप्ले
९	जागरुप युवा क्लब	६	एकताबस्ती
१०	कालिका युवा क्लब	९	साथी घर
११	एकिकृत युवा क्लब	९	डाँडा गाउँ
१२	एकता युवा क्लब	९	भगवतीस्थान
१३	श्री पलाञ्चोक गैरी गाउँ युवा क्लब	९	गैरीगाउँ
१४	आकोरा युवा क्लब	१०	रानीपानी
१५	सातदोबाटो युवा क्लब	११	सातदोबाटो
१६	समाज सुधार युवा क्लब	१२	ँआँपघारी
१७	कार्किटार युवा क्लब	१२	कार्किटार
१८	आँपघारी युवा क्लब	१२	आँपघार
१९	खामपुर युवा क्लब	१२	खामपुर

क्र.सं.	युवा क्लब तथा खेलकुद क्लबको नाम	वडा नं.	ठेगाना
२०	बोकुल टार युवा क्लब	१२	बोकुल टार
२१	कोशी देख युवा क्लब	१३	कोशी देख

स्रोत : पाँचखाल नगरपालिकाको कार्यालय, २०८०

५.६.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जनस्थल सम्वन्धी विवरण

खेलकुद क्षेत्रमा स्वस्थ, प्रतिस्पर्धी जनशक्ति : उत्पादन गरी नगरपालिकाको खेल अनुशासन र खेलकुद विकासलाई बल पुऱ्याउन सकिन्छ भन्ने मान्यता अनुसार यस नगरपालिकामा खेलकुदको विकास भएको पाइन्छ । यसको लागि नगरपालिकाले विभिन्न खुला स्थानहरू छोडेको छ । तर ती स्थानहरूमा खेलकुदको लागि केही मात्र पूर्वाधार तयार भएको देखिन्छ। समग्रमा भन्नुपर्दा बालबालिका एवम्युवा जनशक्तिको स्वस्थ शारीरिक विकासको लागि नभई नहुने खेलकुदको क्षेत्रमा अत्यन्त न्यून लगानी हुने गरेको देखिन्छ। विगतमा निर्मित खेलकुदसम्बन्धी पूर्वाधारहरूको मर्मत गर्न पनि निकै ठुलो लगानी गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ ।

नगरपालिकामा मनोरञ्जनको लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका खेलकुद मैदानहरू नभएपनि भलिबल तथा फुटबल मैदानहरू खुल्ला जमिन, चौर, पार्कहरूमा यहाँका मानिसहरूले मनोरञ्जन लिने गरको पाइन्छ तर ती खुला जमिन, चौर तथा खेलमैदान व्यवस्थित मैदानको रुपमा विकसित भईसकेको छैन । यहाँका किसानहरू धेरै समय आफ्नो खेत बारीमा बिताउने गर्दछन् भने फुर्सदको समयमा उनिहरू त्यहाँको स्थानीय प्राकृतिमा रमाउने र आफ्नो पहुँचमा रहको मनोरञ्जनका क्रियाकलापहरू गर्ने गरेको पाइन्छ। नगरपालिकामा रहेका खेलकुद मैदान सम्बन्धी विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ५५ : रंगशाला, खेल मैदान, व्यायामशाला, पौडी पोखरी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल	वडा नं.	स्थान
१	पदाली चौर खेलमैदान	१	पदाली
२	मावले चौर खेलमैदान	१	मावले
३	धुङ्ग गाउँ वेशी मैदान	१	धुङ्ग गाउँ
४	ठुली चौर मैदान	१	ठुली चौर
५	कर्भड हल	१	धुङ्ग गाउँ
६	आनेकोट भ्यूटावर	१	छेदाने पोखरी
७	सहिद स्मृति पार्क	१	चिलाम थुम्की
८	नेपाल चौर खेल मैदान	२	माझदेह
९	काइयो पानी खेल मैदान	२	रातो पहिरो
१०	खोक खेल मैदान	२	खोक
११	धन लक्ष्मि पिक्निक स्थल	२	देवीस्थान
१२	टाके मैदान	२	टाके
१३	हाङ्गेअथाती खेल मैदान	२	हाङ्गे थाती
१४	ज्यामिरकोट खेल मैदान	२	ज्यामिरकोट
१५	देवीस्थान खेल मैदान	२	देवीस्थान
१६	देवीस्थान इको पार्क	२	देवीस्थान
१७	टके पार्क	२	टके
१८	हाङ्गे थाती पार्क	२	हाङ्गे थाती
१९	रामपुर खर्क चौर खेलमैदान	३	
२०	थुम्का खेल मैदान	३	
२१	दुधेश्वर पार्क	३	
२२	ठुली वन पिक्निक स्थल	३	

क्र.सं.	खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल	वडा नं.	स्थान
२३	दुधेश्वर खेलमैदान	४	
२४	लामिडाँडा खेल मैदान	४	
२५	बुद्ध पार्क	४	
२६	बुद्ध पार्क	५	
२७	खेलमैदान पाँचखाल	५	
२८	ढुङ्गावेशी खेल मैदान	६	ढुङ्गावेशी
२९	कोला चौर खेल मैदान	६	कोला चौर हनुमान गढी मुनी
३०	कोलाको डाँडा झिगनापुर खेलमैदान	६	झिगनापुर
३१	रुद्र बानिया स्मृति पार्क	६	
३२	सहिद बलराम स्मृति पार्क	६	
३३	परि डाँडा फुटबल ग्राउण्ड	७	ँपरिडाँडा
३४	शिखरपुर फुटबल ग्राउण्ड	७	परिडाँडा
३५	काभ्रेडांडा फुटबल ग्राउन्ड	८	
३६	गैरीगाउँ खेल मैदान	९	गैरी गाउँ
३७	भान्चे पोखरी पिक्निक स्थल	९	भान्चे पोखरी
३८	पलाञ्चोक भगवती पार्क	९	भगवतीस्थान
३९	भान्चे पोखरी पार्क	९	भान्चे पोखरी
४०	राँगा काटे पार्क	९	राँगा काटे
४१	बुद्ध पिस पार्क	९	लखापाल
४२	पलाञ्चोक भगवती बस पार्क	९	भगवतीस्थान
४३	भञ्ज्याङ पोखरी खेल मैदान	१०	भञ्ज्याङ्ग पोखरी
४४	बुद्ध पार्क सातदोबाटो	११	शिखरकटेरी
४५	बिचारी चौर फुटबल ग्राउन्ड	११	शिखरकटेरी
४६	मानेयस्वरा फुटबल ग्राउन्ड	११	शिखरकटेरी
४७	शिखर कटेरी फुटबल ग्राउन्ड	११	शिखरकटेरी
४८	कोल डाँडा फुटबल ग्राउन्ड	१२	कोल डाँडा
४९	कार्केटार खेल मैदान	१२	कार्कि टार

स्रोत : पाँचखाल नगरकार्यपालिकाको कार्यालय,२०८०

नगरपालिकामा रहेका पार्क तथा उद्यानहरू सार्वजनिक सम्पत्तिहरू हुन् । नगरपालिकाको पर्यावरणीय प्रणालीलाई सुरक्षित गरी हरित क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्न यी क्षेत्रहरूको संरक्षण गर्नु आवश्यक छ। दैनिक नियमित कामकाजबाट पर रही मानसिक स्फूर्ति र स्वच्छताका लागि मनोरञ्जनको आवश्यकता पर्दछ। मनोरञ्जनका विभिन्न उपायहरूमध्ये स्वच्छ तथा प्राकृतिक वातावरणमा रमाउने तथा वनभोज गर्ने चलन सर्वव्यापी र प्राचिन चलन हो ।

सार्वजनिक सम्पदाको रुपमा रहेका उद्यान, पार्क तथा खेलमैदानहरूको दिगो रुपमा संरक्षण विकास र विस्तार गर्न सके नगरपालिकाको विकास र विस्तार हुँदै जाँदा यी क्षेत्रहरू पर्यावरणीय महत्वका हिसाबले अत्यन्त आवश्यक र महत्वपूर्ण हुन्छन् । यी क्षेत्रहरूलाई हरित क्षेत्रको रुपमा विश्राम स्थल तथा नगरपालिकाको प्राकृतिक सुन्दरता कायम गर्न सहयोग गर्दछन् ।

५.७ शान्ति सुरक्षाको विवरण

संविधानमा उल्लेख भए अनुरुप राज्यले नागरिकलाई सुरक्षित आभास गराउन सक्नु पर्दछ । हरेक राष्ट्रका नागरिकहरूलाई नागरिक सुरक्षा प्रदान गर्नु राज्यको दायित्व हो। नागरिकले आफ्नो राज्यमा सुरक्षित महसुस हुन पाउनुपर्छ। यसलाई चुस्त बनाउन नागरिक समाजको पनि त्यतिकै महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ ।

नगरपालिकामा भएका अपराधिक तथा सामाजिक नियम बाहिरका कार्य चोरी डकैती लगायतका अन्य कार्यहरू यी सुरक्षा निकाय मार्फत समाधान हुने गरेको पाइन्छ । यस नगरपालिकामा वर्षभरिमा कुनै अप्रिय घटना घटेको दर्ता खासै गरिएको देखिएन । नगरपालिकामा सानातिना झैझगडा, कुटपिट, साँध, सिमानामा विवाद, चोरी डकैती, ठगी, घरेलु हिंसाका घटनाहरू यदाकदा हुने गरेको स्थानीयबासीको भनाई छ । यस नगरपालिकाको विभिन्न क्षेत्रमा प्रहरी चौकी र चेकपोष्ट रहेका छन् ।

५.७.१ सुरक्षा निकायसम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ५६ : नगरपालिकामा रहेका प्रमुख सुरक्षा निकायहरुको विवरण

क्र.सं.	सुरक्षा निकायहरूको नाम	रहेको स्थान	कैफियत
१.	प्रहरी चौकी	कुरकुरेडाँड-१	
२.	पाँचखाल चेक पोस्ट	४	
३.	विरेन्द्र पिस ट्रेनिङ्ग सेन्टर	४	
४.	प्रहरी चौकी	५	
५.	प्रहरी स्टेशन क्षेत्र	भगवतीस्थान-९	
६.	बालुवा प्रहरी स्टेशन	बालुवा-१२	
७.	तेमाल बेशी प्रहरी स्टेशन	बेशी-१३	

स्रोत : पाँचखाल गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

परिच्छेद - ६: जलवायु, वन तथा वातावरण

६.१ जलवायु

समयको अन्तरालमा पृथ्वीको वायुमण्डल, हावाको गति र मौसममा भएको परिवर्तनका कारण पृथ्वी तथा यसको कुनै भागको औसत मौसममा आएको परिवर्तनलाई नै जलवायु परिवर्तन भनिन्छ। जलवायु परिवर्तनका कारण मौसममा फेरवदल हुने, वर्षा समयमा र नियमित नहुने, मौसमी फलफूल तथा तरकारीमा फेरबदल हुने, हिमगलन, अतिवृष्टि, अनावृष्टि, हुरीबतास हुने आदि असर देखा पर्छन् । विश्वव्यापी रुपमा बढेको जलवायु परिवर्तन २१ औं शताब्दीको सबैको साझा चुनौतीको विषय रहेको छ। एक राष्ट्रको एकल प्रयासले मात्र यसको न्यूनीकरण सम्भव नहुने भएकाले यसका असर न्यूनीकरणको लागि सबैको साझा चासो र

६.१.१ जलवायुको समग्र विवरण

कुनैपनि स्थानको समग्र विकासमा जलवायुको अवस्थाले व्यापक असर पार्दछ । अर्कोतर्फ नेपालमा विषम भौगोलिक अवस्था भएकाले भौगोलिक अवस्था अनुरुपको हावापानी हुने हुनाले मानिसको समग्र जीवनशैली, चालचलन, उत्पादन प्रणाली लगायत समग्र मानव जनजीवनका आयामहरूसँग जलवायुका पक्षहरू अन्तर सम्बन्धित हुन्छन् । उदाहरणका लागि उच्च हिमाली भेगमा भौगोलिक हिसाबले जटिल भू-धरातल हुन्छ भने हावापानी पनि शीत प्रधान हुन्छ । हिउँदयाममा हिमपात हुने र खेतिपाती निकै नगण्य मात्रामा हुने गर्दछ । यसर्थ हावापानी बारेमा जानकारी हुनु अत्यन्त आवश्यक रहेको छ ।

६.१.२ जलवायुको परिवर्तनका असरहरू

कुनैपनि स्थानको जलवायुले त्यहाँका मानिसहरूको जनजीवनलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पार्दछ भने प्रकृति उपर हुने मानवीय गतिविधिहरूले समेत जलवायुलाई उत्तिकै असर गर्दछ । विशेषगरी विश्वमा भएको औद्योगिक क्रान्ति, विज्ञानको विकास, इन्जिनहरूको विकास, जनसङ्ख्या वृद्धि आदिले वनजङ्गल र पर्यावरणमा व्यापक नकारात्मक असर परेको छ। विशेष गरी व्यापकरुपमा भईरहेको कार्बन उत्सर्जन र क्लोफ्लोरो कार्बन जस्ता रसायनहरूको कारण हरितगृह प्रभाव (Green House Effect) वृद्धि भई विश्वको तापक्रम क्रमश वृद्धि हुन थालेको छ। यसले व्यापकरुपमा जलवायु परिवर्तन भई त्यसका असर स्वरुप अतिवृष्टि, अनावृष्टि, प्राकृतिक विपद्हरू, बाढी, पहिरो, सामुद्रिक तटहरूका डुबान जस्ता समस्या देखापर्न थालेको छ । यसले स्थानीय स्तरबाटै विकास निर्माण तथा मानवीय व्यवहारहरूमै परिवर्तन गरी जलवायु परिवर्तनका असरहरूलाई न्यूनिकरण गर्ने वातावरण मैत्री व्यवहारहरू अवलम्बन गर्नु अनिवार्य भएको छ ।

६.१.३ जलवायुको परिवर्तनका असरहरू सामना गर्ने कार्यक्रमहरू

माथि उल्लेख गरिए जस्तै जलवायु परिवर्तनका प्रमुख कारक तत्वहरू नै प्रकृति उपर हुने मानवीय गतिविधिहरू नै हुन् । तसर्थ जलवायु परिवर्तनका असरहरूलाई न्यूनिकरण गर्न यिनै मानवीय गतिविधिहरूलाई व्यापकरुपमा सुधार गर्नुपर्ने हुन्छ । त्यसो गर्दा वातावरणमैत्री व्यवहारहरूलाई संवेदनशील हिसाबले अभ्यास गर्नुपर्दछ । अर्कोतर्फ मानवीय व्यवहारहरूमा पूर्ण नियन्त्रण गर्नु असम्भव जस्तै हुन्छ । तसर्थ जलवायु परिवर्तनका असरहरूलाई पूर्णत शुन्यमा झार्न सकिँदैन । यस परिस्थितिमा त्यस्ता असरहरूको सामना गर्नुपर्ने हुन्छ । यसका लागि स्थानीयस्तर बाटै जलवायु अनुकूलताका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनुपर्दछ ।

६.२ वन क्षेत्रको अवस्था तथा जैविक विविधता

पाँचखाल नगरपालिकाको कूल भ-ूभाग मध्ये ४०.२७ प्रतिशत भूभाग वनजङ्गलले ओगटेको छ । दिगो विकास लक्ष्यको लक्ष नं. १५ मा वनको दिगो व्यवस्थापन गर्ने, मरुभूमिकरण विरुद्ध लड्ने, भूक्षयीकरण रोकेर त्यस्तो प्रक्रियालाई उल्ट्याउने तथा जैविक विविधताको क्षतिलाई रोक्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ । तसर्थ पर्यावरणीय प्रणाली सन्तुलन, वायुमण्डलको स्वच्छता तथा जीवजन्तुको वासस्थान कायम राख्न वनजङ्गलको संरक्षण प्राथमिकतामा राख्नु जरुरी छ । अर्कोतर्फ यस नगरपालिकामा वनजङ्गल क्षेत्रबाहेक रहेको बाँझो जमिनमा व्यापक जनपरिचालन गरी बृक्षारोपण गरेमा नगरपालिकालाई एक प्रकारको हरित बगैंचाको रुपमा विकास गरी सिमित मात्रामै भएपनि वनलाई आयआर्जनसँग जोड्न सकिन्छ। त्यसैगरी भू-संरक्षणका हिसाबले अति संवेदनशील क्षेत्रहरुमा वृक्षारोपण, बाँध निर्माण, तारजाली, तटबन्ध तथा परम्परागत बाढी नियन्त्रण र भू-संरक्षणका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै भू-संरक्षणको प्रभावकारी उपाय वृक्षारोपण भएकोले सो कार्यलाई प्राथमिकतामा राख्नु अति आवश्यक छ ।

६.२.१ नगरपालिकामा पाइने प्रमुख वनस्पति र वन्यजन्तुहरूको विवरण

यस नगरपालिकामा पाइने प्रमुख वन्यजन्तुहरूमा सालक, चितुवा, भालु, बँदेल, दुम्सी, खरायो, स्याल, रतुवा मृग लङ्गुर, बाँदर आदि छन् भने चराचुरूङ्गीमा काग, परेवा, चिवे, कालिज, हुचिल, लाटोकोसेरा, भंगेरा, मैना, सुगा, बाज, ठेउवा, जुरेली, फिस्टा, तित्रा, बकुल्ला, चिल, गिद्ध, वनकुखुरा, ढुकुर जस्ता पंक्षी पाईन्छन् । यसैगरी गोहोरो, सर्प, छेपारो, माउसुली जस्ता सरीसृप, भ्यागुतो जस्ता उभयचर, विच्छी, फट्यांग्रा, वन मौरी, अरिङ्गाल, बारूलो र विभिन्न जातका अन्य किराहरू पाईन्छन् ।

नगरपालिकाको वन क्षेत्रमा पाइने जडिबुटीहरूमा लौठसल्ला, सुगन्धवाल, चिराईतो, जटामसी, धसिंगरे, कुटकी, पाखनवेद, कुरिलो, सतिवयर, नूनढिकी, झ्याउ, पदमचाल, गुराँस, लप्सी, बेल आदि हुन् । तर यी जडिबुटीको व्यवसायिक प्रयोजनका हिसावले प्रयोग भएको भने पाँइदैन । यस बाहेक डाबर नेपालले उग्रतारा जनागलमा जडिबुटी खेती गरेको छ भने केही किसानहरूले पनि जडिबुटी खेती शुरूवात गरेका छन् । महाभारत क्षेत्रको ढुंखर्क, भुग्देउ, च्यासिंखर्क, चलाल गणेशस्थान क्षेत्रमा पाइने केही महत्वपूर्ण जडिबुटीहरू लौठ सल्ला, ठिंग्रे सल्ला, विस्वामा, लोक्ता, अर्घौली, भ्याउ, सुगन्धवाल, चिराइतो,मजिठो, कुरीलो आदि रहेका छन् ।

६.२.२ सामुदायिक, राष्ट्रिय, निजी, धार्मिक तथा कबुलियति वनको विवरण

क. सामुदायिक वन

सामुदायिक वन भन्नाले सामुहिक हितको लागि वनको विकास, संरक्षण र उपयोग गर्न उपभोक्ता समूहलाई सुम्पिएको राष्ट्रिय वनलाई जनाउँछ । स्थानीय बासिन्दालाई वन संरक्षण र उपयोगमा सहभागि बनाउने नेपाल सरकारको नीति अनुसार यस नगरपालिकामा जिल्ला वन कार्यालय मार्फत सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह गठन गरी वन हस्तान्तरण गर्ने काम पनि भइरहेको छ । वन ऐन, २०४९ तथा वन नियमावली, २०५१ ले व्यवस्था गरे बमोजिम सामुदायिक वनको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा व्यवस्थापनको सम्पूर्ण जवाफदेही सम्बन्धित वन उपभोक्ता समूहहरू नै हुन्छन् । यो कार्यक्रम शुरुमा लागू हुँदा यसको उद्देश्य नाङ्गा डाँडा पाखाहरूमा हरियाली बढाउने र सर्वसाधारण जनतालाई, काठ, दाउरा र डालेघाँस लगायत वन पैदावारको आधारभूत आवश्यकता परिपुर्ति गर्ने रहेको थियो, तर अहिले यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्यमा विपन्न परिवारहरूको गरिवी निवारण, जीविकोपार्जन, जैविक विविधताको संरक्षण, दिगो वन व्यवस्थापन, सुशासन, समावेसीकरण, लैङ्गिक समानता, विशेष गरि महिला, दलित तथा जनजातिको सहभागिता जस्ता नयाँ नयाँ सवालहहरू समेत समावेश भएकोले यस कार्यक्रमले गरिवी न्युनिकरणमा समेत सहयोग पुऱ्याउन सक्ने

विश्वास गरिएको छ । जिल्ला वन कार्यालयको प्राविधिक सहयोगमा समूहको स्वीकृत विधान तथा वन कार्ययोजना बमोजिम उपभोक्ता समूहको क्रियाकलापहरू सञ्चालनतथा सामुदायिक वनको संरक्षण, सम्वर्द्धन, व्यवस्थापन तथा वन पैदावारको सदुपयोग हुने गरेको छ । विगतको समयमा थोरै जनसङ्ख्याको तुलनामा प्रशस्त वन क्षेत्र भएकोले पनि वन संरक्षणभन्दा उपयोगमा मात्र जोड दिएको पाइन्छ तर गएको केही वर्षदेखि वन क्षेत्र वरिपरिका जनतामा नयाँ जागरण देखिएको छ । सामुदायिक वनहरूमा विद्यमान संरक्षण र आफ्नो सामुदायिक वन प्रतिको लगावको परिणाम स्वरुप उजाड र मरुभूमीकरणतर्फ उन्मुख हुँदै खोला र खहरेहरूले ग्रसित भएका वनक्षेत्रहरू आज प्राकृतिक रुपमा संरक्षित भएका छन् । सामुदायिक वनका उपभोक्ताहरूसँग प्राविधिक ज्ञान र वनको उत्पादकत्व बढाउन आवश्यक पर्ने प्रविधिको अभाव खड्किएको छ । तसर्थ वन व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन सामुदायिक वनहरूलाई स्रोत, साधन र प्रविधियुक्त : जनशक्तिको उपलब्धता हुनु जरुरी छ । उपभोक्ताहरूमा रहेका परम्परागत वन संरक्षण विधिहरूका अतिरिक्त : नयाँ विधि र कार्यशैलीहरूको विकास गराउन जरुरी देखिन्छ । दक्षता अभिवृद्धिका निमित्त सामुदायिक वन उपभोक्ताहरूलाई तालिम, गोष्ठी, सेमिनार र अवलोकन भ्रमणका अवसरहरू प्रदान गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

तालिका नं. ५७ : सामुदायिक वनहरूको विवरण

क्र.सं.	सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	ढाकेको क्षेत्रफल(हेक्टर)	खाली भएको अनुमानित क्षेत्रफल (हेक्टर)
१.	ठूली (महिला)	पाँचखाल ०३	५४.१६	
२.	धेवीखोला	पाँचखाल ०२	२०.२३	३.००
३.	काजीको धैरेनी	पाँचखाल ०६	१८१.८	५.००
४.	अल्छेदुधा होल्का	पाँचखाल ०१	१६	२.००
५.	सिम्ले लामीडाँड	पाँचखाल ०१	१३७.८	५.००
६.	तिरतिरे	पाँचखाल ०१	५८.५०	
७.	मदनदेवी	पाँचखाल ०१	३६.२५	५.००
८.	जुके तथा चिम्से	पाँचखाल ०१	३७.१०	५.००
९.	मयलडाँडा	पाँचखाल ०१	३१.६५	३.००
१०.	टुडीडाँडा	पाँचखाल ०१	७.००	२.००
११.	महादेवस्थान पँधेरापाखा	पाँचखाल ११	२७.७३	१.००
१२.	बास्कोटेपाखा	पाँचखाल ११	११.७६	
१३.	पेटारे खोला	पाँचखाल ११	५.५०	२.००
१४.	लामीडाँडा	पाँचखाल १३	१४३.३	१०.००
१५.	बेलापाखा	पाँचखाल १०	१६१.५३	२.००
१६.	धरापानीबिसाउना	पाँचखाल ०५	१०.२५	१.००
१७.	धैरेनीपाखा	पाँचखाल ०५	९.७५	
१८.	खावाको रातोमाटे पाखा	पाँचखाल ०५	१०८.१	३.००
१९.	बेलाखोलेपाखा	पाँचखाल १०	१४१.३	५.००
२०.	डब्लेड हडबडे किम्सी	पाँचखाल ०८	१०.८२	२.००
२१.	भूवनेश्वरी	पाँचखाल ०८	२४.६२	१.००

क्र.सं.	सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	ढाकेको क्षेत्रफल(हेक्टर)	खाली भएको अनुमानित क्षेत्रफल (हेक्टर)
२२.	कर्केटार	पाँचखाल १२	६०.७०	५.००
२३.	भैसेखोला	पाँचखाल ०३	१३८.६१	२.००
२४.	बोक्से	पाँचखाल ०४	१०२.४	३.००
२५.	नाग्दी खोला	पाँचखाल ०४,११	४५.२५	
२६.	कुभिण्डेपाखा नारायणस्थान खत्रीडाँडा	पाँचखाल ०७	८.४८	
२७.	गोल्मादेवी	पाँचखाल ०७	६०.००	
२८.	शिखरपुर	पाँचखाल ०७	५९.४१	१.००
२९.	खानीखोला	पाँचखाल ०७	४५.२५	
३०.	टोपल भिमसेन	पाँचखाल ०९	७.१६	
३१.	वहलेखोला	पाँचखाल ०९	३९.८०	३.००
३२.	सन्तानेश्वर महादेव	पाँचखाल ०९	१६६.९३	५.००
३३.	धरापानी	पाँचखाल ०८	११.५०	१.००
३४.	जनता	पाँचखाल ०८	२५.००	
३५.	देवीस्थान पाँडुला	पाँचखाल ०८	५९.००	
३६.	निरन्जलादेवी	पाँचखाल ०८	४९.०२	
३७.	ठूली	पाँचखाल ०८	१७.८७	
३८.	एक्ले पाखा	पाँचखाल ०८	३४.४४	३.००
३९.	चिउरी घारी	पाँचखाल ०८	२८.००	
४०.	रातमाटे	पाँचखाल ०५	२१.२५	
४१.	अँधेरी सूर्य डाँडा	पाँचखाल ०८	१५.४३	२.००
४२.	कृष्ण प्रणामी (महिला)	पाँचखाल ०८	५.००	१.००
४३.	काकीखोप	पाँचखाल ०२	४१.७५	
४४.	टाँके	पाँचखाल ०२	२१.५०	
४५.	जामुनबोटे	पाँचखाल ०२	७५.७५	२.००
४६.	माक्लेकण्ठेसोते	पाँचखाल ०२	५५.८०	२.००
४७.	आँपरुम्टी बिग्ने	पाँचखाल ०२	३५.६०	
४८.	कालीदह	पाँचखाल ०२	२७.००	१.००
४९.	लैकिन घ्याङले(महिला)	पाँचखाल ०२	१७९.३	१०.००
५०.	टटले अर्चले	पाँचखाल ०२	१९.२०	२.००
५१.	मौले पोखरी	पाँचखाल ०२	९.०४	२.००
५२.	कोलाको डाँडो	पाँचखाल ०६	४.७५	
५३.	भस्मे पाखा	पाँचखाल ०६	१३.२५	
५४.	भिरवारी खोलाथापे	पाँचखाल ०५	१९.०६	१.००
५५।	**भान्से पोखरी**	**पाँचखाल ०९**	**३ ।०९**	
	जम्मा क्षेत्रफल		२७३७.५४	१०३

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,२०८०

तालिका नं. ५८ : कबुलियत वनहरूको विवरण

क्र.सं.	कबुलियती वनको नाम	ठेगाना	ढाकेको क्षेत्रफल (हेक्टर)	खाली भएको अनुमानित क्षेत्रफल (हेक्टर)
१.	चारपिप्ले -१०	पाँचखाल-९	८.१६	२.००
२.	चारपिप्ले -११	पाँचखाल-९	१२.४८	२.००
३.	चारपिप्ले -१२	पाँचखाल-९	१२.७	३.००
४.	चारपिप्ले -१३	पाँचखाल-९	१०.४	१.००
५.	चारपिप्ले -१४	पाँचखाल-९	१०.७२	२.००
६.	चारपिप्ले -१५	पाँचखाल-९	९.९६	१.००
७.	चारपिप्ले -१६	पाँचखाल-९	१०.७२	१.००
८.	चारपिप्ले -१७	पाँचखाल-९	४.६४	१.००
९.	बदेली डुम्रेघारी -१	पाँचखाल-१२	६.००	
१०.	बदेली डुम्रेघारी -२	पाँचखाल-१२	६.७५	२.००
११.	सिरिसघारी -१८	पाँचखाल-१२	३.२	१.००
१२.	सिरिसघारी -१९	पाँचखाल-१२	२.९	१.००
१३.	सिरिसघारी -२०	पाँचखाल-१२	३.५	१.००
१४.	सिरिसघारी -२१	पाँचखाल-१२	३.४	१.००
१५.	सिरिसघारी -२२	पाँचखाल-१२	२.९	१.००
१६.	सिरिसघारी -२३	पाँचखाल-१२	३.००	१.००
१७.	सिरिसघारी -२४	पाँचखाल-१२	३.००	१.००
१८.	डाँडागाउँ-(१) २८	पाँचखाल-९	४.५	१.००
१९.	डाँडागाउँ-(२) २९	पाँचखाल-९	४.५	१.००
२०.	डाँडाथोक-(१) २५	पाँचखाल-९	५.००	१.००
२१.	डाँडाथोक-(२) २६	पाँचखाल-९	५.००	२.००
२२.	डाँडाथोक-(३) २७	पाँचखाल-९	५.००	२.००
२३.	ढुङ्गेधारा-१	पाँचखाल-२	२.७	१.००
२४.	ढुङ्गेधारा-२	पाँचखाल-२	२.७	१.००
२५.	सेतीदेवी-१	पाँचखाल-२	२.८७	१.००
२६.	सेतीदेवी-२	पाँचखाल-२	२.८७	१.००
२७.	लेकालीटोल-१	पाँचखाल-११	४.००	१.००
२८.	लेकालीटोल-२	पाँचखाल-११	३.५	१.००
२९.	लेकालीटोल-३	पाँचखाल-११	३.७	
३०.	भिरपानी-१	पाँचखाल-९	२.६६	१.००
३१.	भिरपानी-२	पाँचखाल-९	२.६६	१.००
३२.	डाँडाथोक (३६)	पाँचखाल-९	२.८८	
३३.	भिरपानी-३	पाँचखाल-९	२.६६	१.००

क्र.सं.	कबुलियती वनको नाम	ठेगाना	ढाकेको क्षेत्रफल (हेक्टर)	खाली भएको अनुमानित क्षेत्रफल (हेक्टर)
३४.	माने च्यानडाँडा-१	पाँचखाल-२	२.२४	
३५.	माने च्यानडाँडा-२	पाँचखाल-२	२.४४	
३६.	माने च्यानडाँडा-३	पाँचखाल-२	२.२४	
जम्मा क्षेत्रफल			१७९.१५	३८

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

६.३ जलश्रोत तथा जलाधार क्षेत्र

६.३.१ प्रमुख नदी तथा खोलाहरू

नगरपालिकाका विभिन्न भौगोलिक क्षेत्र तथा वडाहरूमा फैलिएर रहेका नदि नाला तथा खोलाहरूले प्रशस्त जलभण्डार गर्नुका साथै विभिन्न किसिमका जलचरहरू र पंछीहरूलाई सुरक्षित बासस्थानको रुपमा आश्रय दिइरहेको पाइन्छ । साथै यस्ता नदी तथा खोलाहरूबाट पशुहरूले पानी पिउने र किसानहरूले समेत बेलाबखत आंशिकरुपमा सिंचाईको लागि पानीको प्रयोग गरेको देखिन्छ । मानव बस्तीको विकास र बसाईसराईको चापका साथै अनुत्पादक पशुहरूको अत्याधिक चरीचराउ र उपयोगले प्राकृतिक नदी/खोला मा भूक्षय भई पुरिने क्रम जारी छ ।

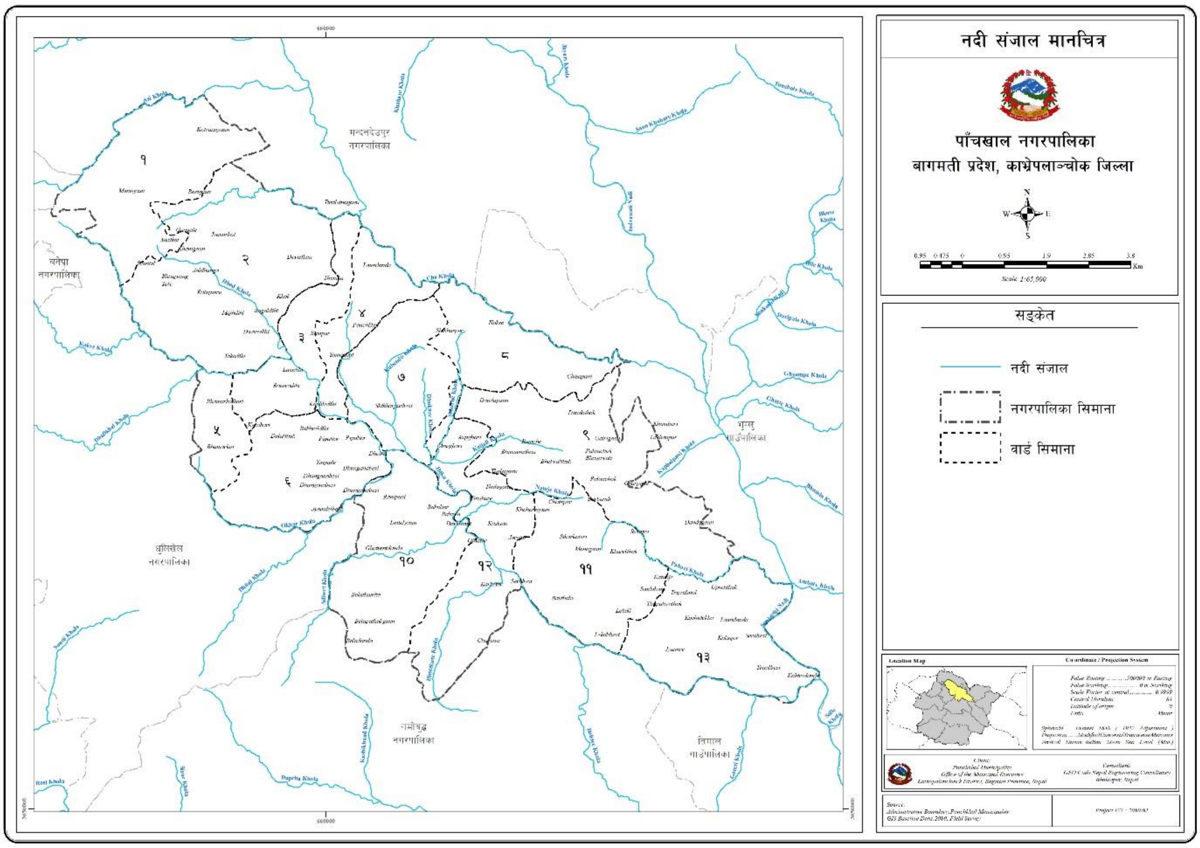

नक्सा नं. ९ : *नगरपालिकाको नदी सञ्जालको नक्सा*

तालिका नं. ५९ : नगरपालिकामा भएका नदीनाला, खोला, ताल, पोखरी, सिमसार क्षेत्र, झरनाहरूको विवरण

क्र.सं.	नादी, खोला, ताल, पोखरीहरूको नाम	ठेगाना
१	छेदान पोखरी	छेदान पोखरी-१
२	धुङ्ग गाउँ पोखरी	धुङ्ग गाउँ-१
३	गंगालाल थुम्कि पोखरी	थुम्कि-१
४	दाहाल टोल धिताल धारा पोखरी	पदालि-१
५	झिगु नदी	वडा नं. १ र ३ को सिमाना
६	ढोढ नदी	वडा नं. २ र ३ को सिमाना
७	चहरे नदी	धुलिखेल २ र ३ को सिमाना
८	झिगु खोला	४
९	च खोला	४
१०	भञ्ज्याङ्ग पोखरी	भञ्ज्याङ्ग-८
११	मुलपानी सिँचाइ पोखरी	मुलपानी-८
१२	टाडा पोखरी	थुम्का-८
१३	पहरी खोला	बारमन्डी वडा नं १३ सिमाना-११
१४	मसेर खोला	बालुवा-१२
१५	कहरे खोला	बालुवा-१२
१६	भोटे खोला	बालुवा-१२
१७	लाडे खोला	बालुवा-१२
१८	नाम्ले खोला	बालुवा-१२
१९	सुकुन्डोल खोला	बालुवा-१२
२०	कमल पोखरी	आँपघारी-१२
२१	तीनघाटे हिस्टोरिकल पधेरो	तीनघरे-१२

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,२०८०

६.४ भू-क्षय सम्भावित क्षेत्र

नगरपालिकाका पहाडी भीर तथा खोचहरू, नदी तथा खोला किनारका भागहरू भूक्षयको दृष्टिकोणले संवेदनशिल क्षेत्रमा पर्दछ । प्राकृतिक वातावरणमा असर पर्ने मानवीय गतिविधिका कारणबाट नगरपालिका क्षेत्रमा अनियन्त्रित डढेलो, चरीचरन राख्ने प्रवृत्ति एवम्खोलाबाट अव्यवस्थित ढंगले ढुंगा तथा बालुवाहरू झिक्नाले प्राकृतिक सन्तुलन बिग्रन गई बस्ती एवम्खेतीतर्फ अनियन्त्रित बाढीको प्रकोप केन्द्रीत भएको छ । खोलाको क्षमताभन्दा बढी मात्रामा नदीजन्य वस्तु निकासी भएकोले खोलाको सतह गहिँरिदैं जाँदा आसपासका क्षेत्रहरूमा कटान तथा भूक्षयको सम्भावना बढ्दो देखिन्छ। मूलत : नगरपालिकाका खोलाहरूको वरिपरि नै केन्द्रीत भएर रहेको मानव बस्तीको मानवीय गतिविधिले भूकम्पीय प्रकोपका कारण समेत यो संवेदनशिल क्षेत्रमा भूक्षयको दृष्टिकोणले प्रतिकूल प्रभाव पारेको छ । यसक्रमलाई रोक्नको लागि ढल निकासको व्यवस्था मिलाउनुपर्ने देखिन्छ । त्यस्तै, अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन उपायहरू

अबलम्बन गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई ध्यानमा राख्दै अल्पकालीन उपायको रुपमा स्पर एवम्तटबन्ध निर्माण गर्ने मध्यकालीन उपायको रुपमा प्रभावित क्षेत्रको वरिपरि वृक्षारोपण गर्ने र दीर्घकालीन उपायको रुपमा सम्पूर्ण खोला प्रभावित क्षेत्रलाई संरक्षण गर्नेतर्फ काम अगाडि बढाउनु पर्ने देखिन्छ । उल्लिखितक्षेत्रलाई मानवीय गतिविधिबाट अप्रभावित पार्ने र सघन जलाधार क्षेत्र संरक्षण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

६.४.१ संभावित प्राकृतिक प्रकोपको विवरण

तालिका नं. ६० : नगरपालिकामा हुन सक्ने संभावित प्रकोपको विवरण

क्र.स.	संभावित प्रकोप	विद्यमान अवस्था	समय
१.	भुकम्प	भूकम्पिय जोखिमका दृष्टिले नेपाल विश्वको ११ औं स्थानमा रहेको र नगरपालिकामा भुकम्प प्रतिरोधात्मक भवन कमै मात्रामा भएको, भवन आचार संहिता पूर्ण रूपमा लागू नभएको	जुनसुकै समयमा
२.	पहिरो	भौगोलिकरूपले विकट तथा नाङ्गा डाँडा पाखाहरू तथा भुकम्प प्रभावित भीर पाखाहरूमा पहिरो जाने गरेको ।	असार - असोज
३.	बाढी	नगरपालिकामा विशेषत : साना ठूला नदि/खोलाहरू बग्ने गरेको र वर्षायाममा नदी तथा खोलाहरूले आसपासका भुभागहरू बर्षेनी कटान गरि क्षति पुऱ्याईरहेको छ । बर्षेनी धेरै सङ्ख्यामा परिवारहरू प्रभावित भैरहेका छन् ।	जेष्ठ–असोज
४.	डढेलो	नगरपालिकाको धेरै जसो भु–भागमा घनाबस्ती रहेका (सुकुम्वासी, वाढी विस्थापित) लगाएतका अति विपन्न समुदायका घरहरू सचेतना अभाव, अग्नी नियन्त्रण यन्त्रको अभाव, चुल्होमा आगो सल्काउँदा मट्टीतेलको प्रयोग गर्नु र सलाई लाईटर जस्ता आगो बाल्ने वस्तुहरू बच्चाले खेलाउँदा आगलागीका घटना बढी हुने गरेको । साथै डढेलोको समस्या पनि देखिन्छ ।	चैत्र–जेष्ठ
५.	महामारी	प्रकोपका रूपमा झाडापखाला लगायतका पानी जन्य रोग बढ्ने गरेको, स्रोत साधन अभाव र जनचेतनाकमी, अनुकूल क्षमताको अभाव ।	विपद् पछि, अन्य समयमा
६.	कोरोना भाइरस, वर्डफ्लु, अन्य फ्लु	अव्यवस्थित कुखुरा पालन, स्वाइन फ्लु, आदि	जुनसुकै समयमा
८.	जङ्गली जनावर आतंक	नगरपालिकाको वनजङ्गल वरिपरि बसोबास भएको क्षेत्रहरूमा (बाँदर, बँदेल, बाघ) आदिको आक्रमण तथा बदमासीको डर त्रास भईरहन्छ ।	जुनसुकै समयमा
९.	किट आतंक	जलवायु परिवर्तन, बढी विषादि प्रयोगका कारण लाभकारी चरा, किरा लोप	खेती मौसम
१०.	चट्याङ, असिना	बढी जसो बर्षायाम र पानी परेको समयमा	जुनसुकै समयमा

स्रोत : जिल्ला समन्वय समिति, २०८०

परिच्छेद - ७: भौतिक विकास

७.१ खानेपानी तथा सरसफाई

७.१.१ खानेपानीको श्रोतको आधारमा (घरधुरी तथ्याङ्क)

तालिका नं. ६१ : खानेपानीको मुख्य श्रोतको आधारमा घरपरिवारको विवरण

वडा	पाइप धारा (घरपरिसर भित्र)	पाइप धारा (घरपरिसर बाहिर)	ट्यूबवेल/हाते पम्प	ढाकिएको ईनार	खुला ईनार/कुवा	मूल धारा	नदी/खोला	जार/बोतल	अन्य	जम्मा
१	२६२	४२१	०	६	६४	१	०	०	०	७५४
२	४७७	३१४	३	३१	३३	२६	०	०	०	८८४
३	३६८	१५२	३	११	६४	०	१	०	२	६०१
४	३०६	२८०	४	१८	८२	७५	०	६४	१०	८३९
५	४७१	२६	०	२९	२६	३	०	१	०	५५६
६	४००	२००	१	३३५	६४	०	०	१	०	१००१
७	१७३	१९८	०	७४	४७	५	०	१२	०	५०९
८	३७९	४२	०	४६	४६	९	११	०	०	५३३
९	४५५	११३	१	०	१५	५	०	५	०	५९४
१०	४२	१५३	१	९	१९	१९४	१	०	६	४२५
११	१२९	३५८	०	१३	१३	१	०	१	१	५१६
१२	५३३	२९५	०	१७३	११७	३५५	१२	०	१२	१४९७
१३	३६	३१७	१	५	१६	०	४९	०	०	४२४
जम्मा	४०३१	२८६९	१४	७५०	६०६	६७४	७४	८४	३१	९१३३
प्रतिशत	४४ .१४	३१ .४१	० .१५	८ .२१	६ .६४	७ .३८	० .८१	० .९२	० .३४	१०० .००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०८०

यस नगरपालिकामा रहेका ९१३३ घरपरिवारहरू मध्ये धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र) बाट पिउनेको सङ्ख्या ४०३१ अर्थात २४४.१४ प्रतिशत र धारा/पाइप (घरपरिसर बाहिर) बाट पिउनेको सङ्ख्या २८६९ अर्थात ३१.४१ भएकाले सामान्यतया धेरैजसो घरपरिवारले धारा/पाइपको पानी पिउने गर्दछन् भन्न सकिन्छ। खुला इनार/कुवाको पानी पिउने परिवारको सङ्ख्या ६०६ अर्थात ६.६४ प्रतिशत रहेका छन्। त्यसैगरी मुल धाराको पानी प्रयोग गर्नेको सङ्ख्या ६७४ अर्थात ७.३८ प्रतिशत रहेको छ। अन्य श्रोत प्रयोग गर्नेको सङ्ख्या नगन्य रहेको छ। वडागत रुपमा विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

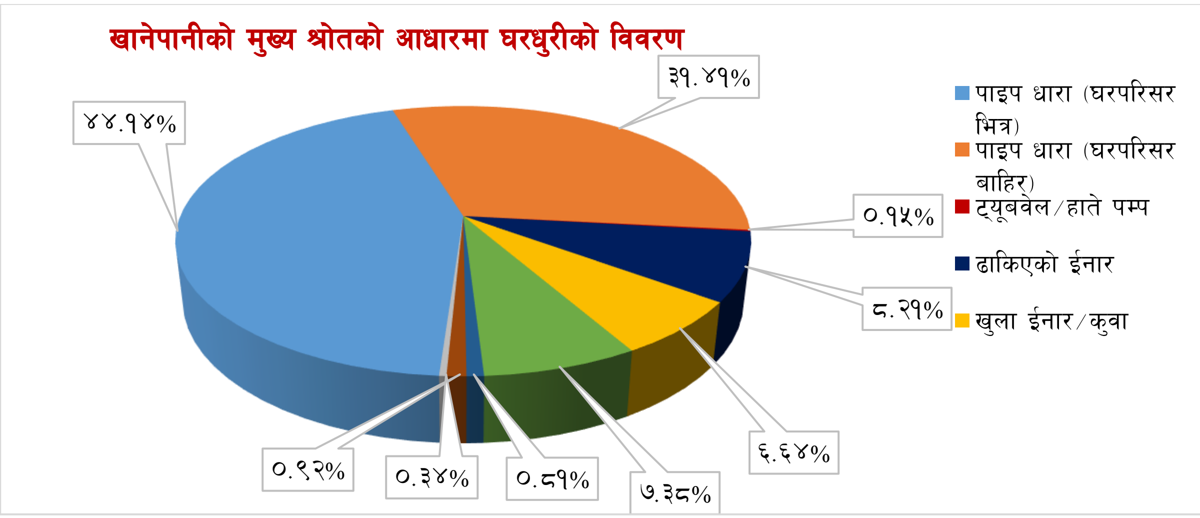

Sustainable Development Goals Status & Roadmap: २०१६ - २०३० का अनुसार (SDG – 6)आधार वर्ष २०१५ मा सुरक्षित पिउने पानी उपभोग गर्ने जनसङ्ख्या १५% मात्र देखिन्छ । दिगो विकास लक्ष्य अनुगमन ढाँचासमेत उल्लेख भएको उक्त : दस्तावेजअनुसार यो जनसङ्ख्या क्रमश वृद्धि गर्ने अपेक्षा गरिएको छ । जसअनुसार २०१९ मा ३५%, २०२२ मा ५०%, २०५५ मा ६५% हुँदै सन् २०३० सम्म सुरक्षित पिउने पानी प्रयोग कर्ता कूल ज.स.को ९०% हुने महत्वाकांक्षी लक्ष्य राखिएको छ । उक्त : राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तिमा टेवा पुऱ्याउन तथा आम जनसाधारणको जनस्वास्थमा सुधार गर्न पानी प्रयोग गर्दा पानीको उपयुक्तताको परीक्षण र सुरक्षाको उपायहरूबारे व्यापक जनजागरण फैलाउनु पर्ने देखिन्छ ।

७.१.२ चर्पीको प्रकारको आधारमा परिवारको विवरण

तालिका नं. ६२ : परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पीको प्रकारका आधारमा परिवारको विवरण

वडा	फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्)	साधारण चर्पी	सामुदायिक चर्पी	चर्पी नभएको	जम्मा
१	५	४१८	१९७	०	१३४	७५४
२	१३	५२४	३०९	३	३५	८८४
३	२६	३९८	१५८	१	१८	६०१
४	३	५३९	२९३	१	३	८३९
५	२	३२७	२१४	०	१३	५५६
६	९	६००	३७०	७	१५	१००१
७	५९	१९७	२४३	२	८	५०९
८	४	३९२	११७	१	१९	५३३
९	४	४४१	१४४	०	५	५९४
१०	१	३७५	४१	१	७	४२५
११	८	३४८	१५६	०	४	५१६
१२	१०	९८३	४१६	१	८७	१४९७
१३	५	२०४	२१२	०	३	४२४
जम्मा	१४९	५७४६	२८७०	१७	३५१	९१३३
प्रतिशत	१ .६३	६२ .९१	३१ .४२	० .१९	३ .८४	१०० .००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०८०

नगरपालिकामा कुल घरपरिवारहरू मध्ये १.६३ प्रतिशतले फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल), ६२.९१ प्रतिशतले फ्लस भएको (सेप्टि ट्याङ्ग) भएको चर्पी, ३१.४२ प्रतिशतले साधारण चर्पी, ०.१९ प्रतिशतले सामुदायिक चर्पी र ३.८४ प्रतिशतले भने चर्पीको प्रयोग नै नगरेको देखिन्छ । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

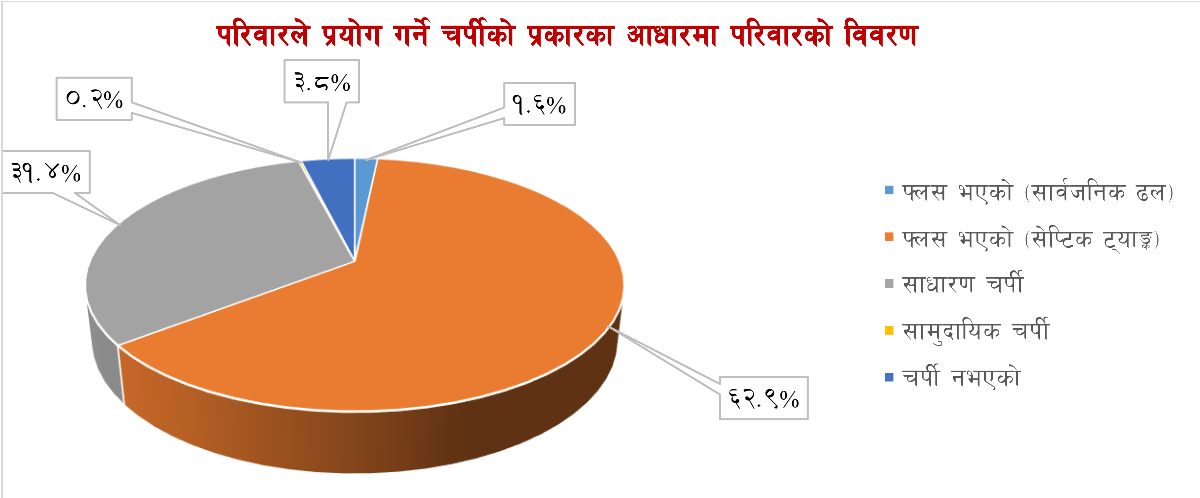

७.१.३ सार्वजनिक शौचालयको विवरण

निजी घर तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा हात धुने पानी सहित शौचालय हुनुपर्दछ । विपन्न समुदायका परिवारहरूले आफै शौचालय निर्माण गर्न नसकेको अवस्थामा स्थानीय सरकारले शौचालय निर्माणमा अनुदान दिनुपर्ने हुन्छ ।

तालिका नं. ६३ : सार्वजनिक शौचालयको विवरण

सार्वजनिक शौचालय	ठेगाना
सार्वजनिक शौचालय	तामाघाट-४
बोरे दोभान सार्वजनिक शौचालय	तामाघाट-४
हनुमानगढी सार्वजनिक शौचालय	हनुमानगढी-६
तीनपिप्ले सार्वजनिक शौचालय	तीनपिप्ले-६
रोटरी क्लब सार्वजनिक शौचालय	देवीस्थान-९
पलाञ्चोक सार्वजनिक शौचालय	देवीस्थान-९
सिमलचौर सार्वजनिक शौचालय	सिमलचौर-११
सातदोबाटो बुद्ध पार्क शौचालय	सिमलचौर-११
ठाटी सार्वजनिक शौचालय	ठाटी-१३

७.१.४ ढल निकासको तथा ल्याण्डफिल साइटको अवस्था

शहर बजार केन्द्र र एकीकृत बस्ती भएका ठाउँमा ढल निकासको राम्रो प्रबन्ध हुनु आवश्यक छ । ढल निकास पनि भौतिक विकासको एक महत्वपूर्ण पूर्वाधार हो । सडक निर्माणसँगै ढल निकासको व्यवस्थापन भएको खण्डमा सरकार पूर्वाधार विकासमा गरिने दोहोरो खर्चबाट बच्दछ । यसका अलावा मानव बस्तीबाट उत्सर्जित फोहरलाई मानव बस्तीभन्दा निश्चित टाढाको दुरीमा ल्याण्डफिल साईट बनाएर व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । फोहररहित स्वच्छ र सफा वातावरण सभ्यताको परिचायक हो ।

७.२ यातायात पूर्वाधार

७.२.१ सडक संजालको विद्यमान अवस्था

कुनै पनि स्थानको भौतिक विकासको निम्ति सम्भवत प्रारम्भिक शर्त हो । सम्पुर्ण सुविधा सम्पन्न सडक यातायातको विकाससँगै समग्र विकासको ढोका खुल्दछ । स्थानीय तहको हकमा वडा केन्द्रहरूलाई पालिका केन्द्रसँग जोड्नु तथा पालिका केन्द्रलाई जिल्ला सडक हुँदै राष्ट्रिय राजमार्ग प्रणालीमा जोड्नु आवश्यक हुन्छ । गाउँबस्तीहरूमा कृषि सडकहरूको विकास र स्तरोन्नति मार्फत कृषि उत्पादनहरूको बजारीकरण गरी जनताको आर्थिक अवस्थालाई मजबुत बनाउन सकिन्छ । सुविधा सम्पन्न सडक सञ्जाल मार्फत उद्योग तथा पर्यटन क्षेत्रको विकास गरी आर्थिक क्रान्ति संभव छ । यसको अलावा धार्मिक क्षेत्रहरूमा सडक सञ्जालमार्फत पहुँच पुऱ्याएर आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरू आकर्षित गर्न सकिन्छ ।

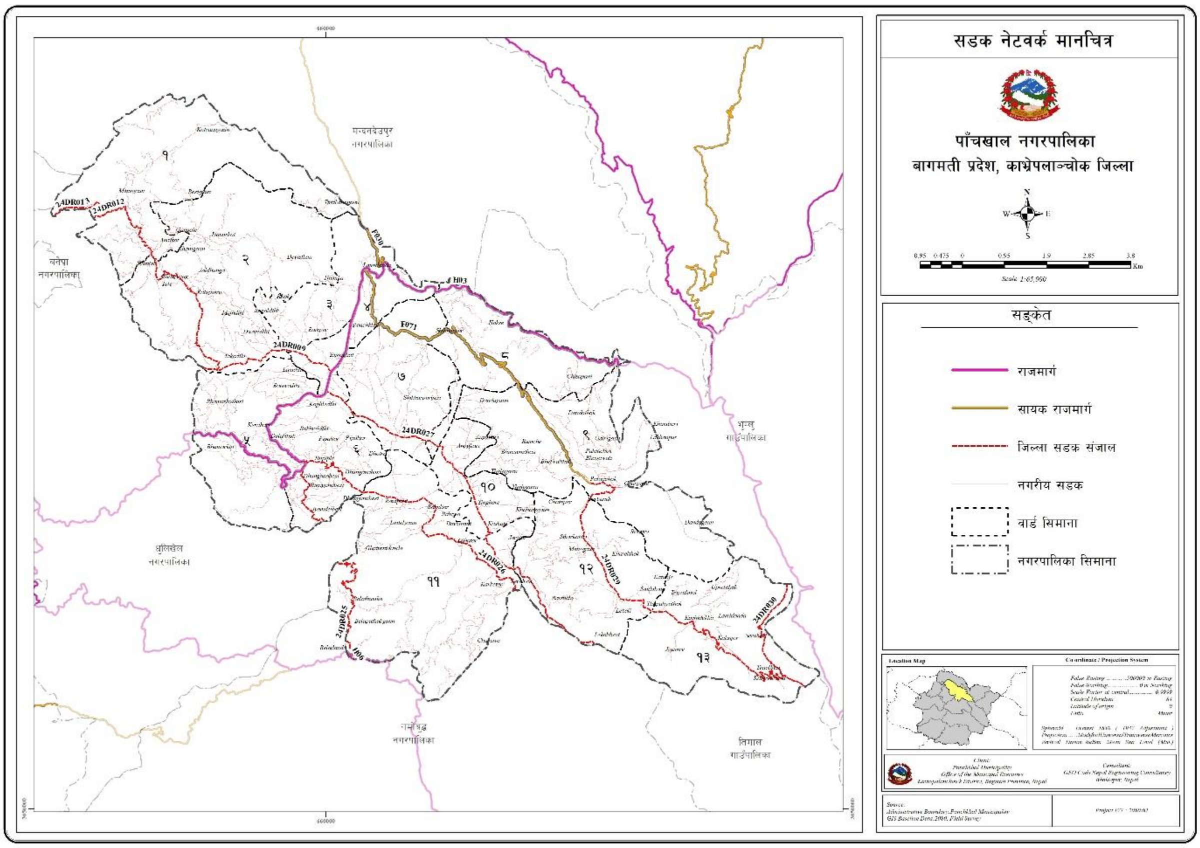

नक्सा नं. १० : *नगरपालिकामा रहेका सडक सञ्जालको नक्सा*

तालिका नं. ६४ : नगरपालिकामा रहेका मुख्य सडकहरू

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
1	A(14m)	24DR012	रबिओपी डुडाको मुख-देवीटार-अनैकोट घुमाउनेचौर-नयाँ गाउँ सडक	1 .012
		24DR013	समाजकल्याण पाँचखाल-अनैकोट-नगरकोट सडक	3 .906
		A001	घुमाउने चौर-छाप-कालिका स्कुल-कोटयाङ्ग गाउँ -छिन्या पैरो-फेदी सडक	6 .911
		A003	छाप-आसी खोला-नयाँ गाउँ सडक	1 .741
	A जम्मा			**13 .57**
	B(10m)	B001	सत्र डाँडा-ढोंङ्ग गाउँ-ज्यमिर्कोट सडक	1 .849
		B002	DRCN-कृष्ण मन्दिर-ज्यमिर्कोट-देवीस्थान-श्री धनलक्ष्मी देबी मन्दिर-सहरे बोट-गिरि टोल-DRCN बनेपा रविओपी-पाँचखाल सडक	1 .007
	B जम्मा			**2 .856**
	C(8m)	C002	मौले पोखरी-माने सडक	1 .903
		C003	महिला भवन-छहरे चंगा सडक	2 .383
		C004	ठाटी-फूटबल चौर सडक	0 .654
		C005	A005-महिला भवन-सहिद पार्क A005 सडक	0 .859

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
		C006	भन्ज्याङ टोल-लम्सालटोल-छहरे छागा टोल सडक	1 .264
		C008	जल ढुंगा-दलित बस्ति सडक	0 .015
	C जम्मा			**7 .078**
	D(6m)	D001	माने-कोत्गेंन डाँडा सडक	0 .768
		D002	कालिका स्कुल-सगुने सडक	0 .56
		D003	स्याल मारा सडक	0 .53
		D004	बालुवा भन्ज्यांग-सिम्ले लामिडाडा सडक	0 .584
		D005	D005 सडक	0 .196
		D006	ठाटी -सिम्ले लामिडाँडा सडक	0 .748
		D028	लम्साल टोल-डाडा पोखरी-तल्लो दाहाल टोल सडक	0 .2
		D035	लम्साल टोल-च्याने बगर-छहरे खोला सडक	0 .89
		D098	ठाटी-मयल डाडा-आसी खोला सडक	2 .794
		D135	ज्यामिरकोट –डाडा खेत सडक	0 .279
		D138	लम्साल टोल भित्री सडक	0 .292
		D143	पदालीचौर सडक	0 .106
		D144	महिला भवन-घती पिपल सडक	0 .361
	D जम्मा			**8 .308**
1 Total				**31 .812**
2	A(14m)	24DR009	बनेपा-रबिओपी-पाँचखाल सडक	2 .184
		24DR013	समाजकल्याण -पाँचखाल_–अनैकोट-नगरकोट सडक	4 .314
	A जम्मा			**6 .498**
	B(10m)	B001	सत्र डाँडा-ढोंङ्ग गाउँ-बेसी-ज्यमिर्कोट सडक	1 .628
		B002	DRCN –कृष्ण मन्दिर-ज्यमिर्कोट-देवीस्थान-श्री धनलक्ष्मी देबी मन्दिर-सहरे बोट-गिरि टोल— DRCN बनेपा-रविओपी-पाँचखाल सडक	5 .189
		B003	तिनकुने-बगाल्डीही-देउराले पाटी पुजे-ज्यामिरकोट सडक	3 .234
		B004	तिनकुने-बगाल्डीही-हागेठाटी सडक	2 .65
		B005	बाघखोर-तल्लो थुम्का-माथिल्लो थुम्का सडक	0 .836
	B जम्मा			**13 .537**
	C(8m)	C001	ज्ञानोदय मा=वि=-जामुने बोटे वन-कृषि सडक	1 .465
		C006	भन्ज्याङ टोल-लम्सालटोल-छहरे छागा टोल सडक	1 .014
		C007	धोबी खोला-धुलिखेल नगरपालिका सिमाना सडक	1 .211
		C008	जलढुंगे-दलित बस्ती सडक	0 .32
		C009	बगाल्डीही-सहेले—ज्यामीरकोट सडक	3 .388
		C010	DRCN हर्से चोक-माझडीही-रातो पहिरो सडक	1 .724
		C011	टाके पाटी-खोक-टाँके -देउराली सडक	1 .331
		C012	DRCN भन्ज्याङ टोल-अर्चले-टाँके सडक	3 .711
		C013	पाटी पुज्यचोक-भोटेरी वन सडक	0 .698

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
		C014	खोक—लौकिने-देवीस्थान सडक	1 .961
		C015	बस्ती सडक	0 .316
		C016	देवीस्थान-लौकिने-खोक सडक	1 .174
		C017	तल्लो थुम्का-कोल्डस्टोर सडक	0 .101
		C035	न.पा.- मोठापाटी-खर्क-थुम्का सडक	0 .069
		C056	चकमक-द्धावारेडीही चोक-वडा कार्यालय सडक	1 .153
	C जम्मा			**19 .636**
	D (6m)	D005	D005 सडक	0 .087
		D011	ज्यामिरकोट-बरबोट-थुम्का सडक	0 .744
		D014	पाठी पुज्या-मिश्र टोल सडक	0 .445
		D030	D030 सडक	0 .422
		D078	D078 सडक	0 .196
		D080	D080 सडक	0 .22
		D081	D081 सडक	0 .221
		D082	D082 सडक	0 .747
		D084	खोक-कठौरी सडक	0 .113
		D085	DRCN खानी गाउँ-रातो पहिरो सडक	2 .207
		D086	जेठे चौतारा-ढोड खोला सडक	0 .535
		D087	तिनकुने-गला खेत-बगाल्डीही सडक	0 .502
		D088	सिमखेत-द्धारेडीही सडक	0 .336
		D089	चोले चौर ढकाल टोल खर्क सडक	0 .586
		D090	ढकाल टोल सडक	0 .094
		D091	टाके अधिकारी टोल सडक	0 .101
		D096	अरनिको राजर्मार्ग —पाटीघर —जोरपाटी DRCN सडक	0 .231
		D097	DRCN जोरपाटी-पोल्ट्री फार्म-लौकिने A007 सडक	1 .661
		D134	पूरानो पोखरी- खानी गाउँ सडक	0 .202
		D135	ज्यामिरकोट-डाँडा खेत सडक	0 .705
		D136	D136 सडक	0 .466
		D138	लम्साल टोल भित्री सडक	0 .052
		D139	धारे डाँडा सडक	0 .185
		D140	D140 सडक	0 .212
		D143	पदालीचौर सडक	0 .091
	D जम्मा			**11 .361**
2 Total				**51 .032**
3	**A(14m)**	24DR009	बनेपा –रबिओपी —पाँचखाल सडक	0 .838
		A002	अरनिको राजर्मार्ग-तामाघाट -सिं काटे-सुन्गुरे घट्ट-डिप बोरिङ_ डाफे खोला सडक	0 .291
		A004	काफ्लेडिही-चारपिपल-शसस्त्र प्रहरी-दोभान पाटी-टाँके सडक	1 .484

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
	A जम्मा			**2 .613**
	B(10m)	B005	बाघखोर-तल्लो थुम्का-माथिल्लो थुम्का सडक	0 .727
		B027	समाज कल्याणचोक- न=पा= कार्यालय-जोरपाटी सडक	0 .961
		B028	केराघारी बस स्टप जाने-उदार प्रा=वि=-दलित बस्ती- शसस्त्र प्रहरी सडक	0 .785
	B जम्मा			**2 .473**
	C(8m)	C017	तल्लो थुम्का-कोल्डस्टोर सडक	1 .026
		C018	धाप-दुग्धेश्वर-मन्दिर सडक	0 .649
		C021	चारपिपल-नया बस्ती सडक	0 .438
		C035	न=पा= मोठापाटी-खर्क-थुम्का सडक	1 .593
		C036	काफ्लेडिही-सिंd काटे सडक	0 .804
		C048	आपको बोट-हेल्थ पोष्ट-जोडे डाँडा-बानियाडीही- अरनिको राजमार्ग सडक	0 .296
		C055	सर्वमंगला-नया बस्ती-सल्लेनी गैरा सडक	1 .948
		C069	स्याङतान डाँडा- तिनकुने-नारायणस्थान मुला पतालो मिजार टोल सडक	0 .002
		C074	अरनिको राजर्मार्ग-अग्लेकोट-लामडिही-चारपिपल सडक	2 .156
	C जम्मा			**8 .912**
	D(6m)	D009	खराने-छेडा सडक	0 .341
		D037	कल्छी-ब्लक फ्याक्ट्री-ब्रम्हपुर-डाँडा सडक	0 .896
		D039	Shtramtar सडक	0 .009
		D074	चापपिपल चोक-रामपुर टोल-र्खकचौर-ब्लक फ्याक्ट्री सडक	0 .622
		D075	D075 सडक	0 .051
		D076	मोठापाटी-नगरपालिका अफिस सडक	0 .497
		D077	D077 सडक	0 .14
		D094	जलढुंगे-सर्वमंगला-चारपिपल-सल्लेनी गैरा सडक	0 .056
		D096	अरनिको राजर्मार्ग-पाटीघर-जोरपाटी (DRCN) सडक	0 .971
		D097	DRCN -जोरपाटी-पोल्ट्री फर्म- लौकिने (A007) सडक	0 .439
		D099	सांकेर बेल सडक	0 .177
		D133	तल्लो थुम्का —भन्ज्याङ सडक	0 .372
	D जम्मा			**4 .571**
	SRN	F03001	पाँचखाल मेलम्ची हेलम्बु सडक (30 M RoW)	0 .295
		H0312	अरनिको राजर्मार्ग (ARM) (50 M RoW)	1 .452
	SRN जम्मा			**1 .747**
3 Total				**20 .316**
4	**A(14m)**	24DR009	बनेपा -रबिओपी-पाँचखाल सडक	0 .947
	A जम्मा			**0 .947**
	B(14m)	B027	समाजकल्याण-नगरपालिका अफिस-जोरपाटी सडक	0 .171

वडा नं.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
	B जम्मा			**0.171**
	C(8m)	C017	तल्लो थुक्का कोल्डस्टोर सडक	0.339
		C018	ढाप दुग्देश्वर मन्दिर सडक	0.192
		C020	४८ किलो चाखोला सडक	0.634
		C057	अरनिको राजर्मार्ग-ढाप खोलो-काली आपको बोट -सिमली घारी-खुखुरी तार ऐंरे देवी मन्दिर-कुविण्डे खोल्सो-श्रीराम पाटी बस स्टप (DRCN) सडक	0.207
		C059	सरस्वती मा=वि= ढाप सिमलघारी सडक	0.21
	C जम्मा			**1.582**
	D (8m)	D007	शिव मन्दिर चाखोला फेदी सडक	0.476
		D008	लामिडाँडा चोक शिव मन्दिर सडक	0.316
		D013	बुद्ध पार्क गोल्मादेवी मन्दिर सडक	0.394
		D029	गोल्मादेवी प्रा.वि. तामाङ बस्ती सडक	0.151
		D031	पाँचखाल प्रहरी चौकी दलित बस्ती शान्ती गेट सडक	0.614
		D034	अरनिको राजर्मार्ग-समाजकल्याण प्रा.वि. सडक	0.4
		D048	अरनिको राजर्मार्ग भ्याली स्कुल आर्थिक विकास सहकारी सरस्वती स्कुल सडक	0.723
		D076	मोठापाटी नगरपालिका अफिस सडक	0.182
		D079	अरनिको राजर्मार्ग नया बस्ती काली आपँको बोट सडक	0.014
		D096	अरनिको राजर्मार्ग पाटीघर जोरपाटी (DRCN) सडक	0.079
		D141	अरनिको राजर्मार्ग तामाघाट खाटा मोटर बाटो	0.884
		D147	गोल्मादेवी प्रा.वि. तामाङ गाउँ सडक	0.369
	D जम्मा			**4.602**
		24DR027	पाँचखाल बोहोरेदोभान तिमालबेसी ठूलो पर्सेल सडक (20 M RoW)	0.937
	DRCN जम्मा			**0.937**
	SRN	F03001	पाँचखाल मेलम्ची हेलम्बु सडक (30 M RoW)	1.35
		F07101	पाँचखाल पलाञ्चोक भगवती सडक (30 M RoW)	1.452
		H0312	अरनिको राजर्मार्ग (ARM) (50 M RoW)	5.318
	SRN जम्मा			**8.12**
4 Total				**16.359**
5	**B(10m)**	B025	अरनिको राजर्मार्ग गणेश मा.वि. भर्मरको रुख गिरी गाउँ खावा धुलिखेल नगरपालिका सिमाना सडक	1.532
		B028	केराघारी बस स्टप जन उद्धार प्रा.वि. दलित बस्ती शसस्त्र प्रहरी सडक	1.075
		B029	अरनिको राजर्मार्ग केराघारी बस स्टप शिव मन्दिर सालथुम्का चोक तामाङ गाउँ धुलिखेल नगरपालिका सिमाना सडक	2.326

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
	B जम्मा			**4 .933**
	C(8m)	C050	अरनिको राजमार्ग भर्मरकोट हिमालयन स्कुल सडक	0 .874
		C053	खसी गाडे देवी मन्दिर सडक	0 .963
		C054	मिलनचोक माटाखानी डिपबोरिङ खावा सडक	1 .02
		C055	सर्वमंगला नया बस्ती सल्लेनी गैरा सडक	0 .789
		C073	अरनिको राजमार्ग गणेश मा=वि =सडक	0 .803
	C जम्मा			**4 .449**
	D (6m)	D093	सालथुम्का रयाले सडक	0 .226
		D094	जल ढुंगे सर्वमंगला चारपिपल सल्लेनी गैरा सडक	0 .6
		D095	D095 सडक	0 .061
		D101	D101 सडक	0 .032
		D123	देउतीस्थान सडक	0 .032
		D125	महेन्द्र सडक	0 .442
		D126	३६ किलो बन्से सडक	0 .473
		D127	भर्मरकोट कृष्ण मन्दिर सडक	0 .512
		D128	भर्मरकोट कोट देवी मन्दिर सडक	0 .213
		D130	D130 सडक	0 .662
		D131	D131 सडक	0 .409
		D142	३६ किलो माटाखानी सडक	0 .454
	D जम्मा			**4 .116**
	SRN	H0312	अरनिको राजमार्ग (ARM) (50 M RoW)	1 .739
	SRN जम्मा			**1 .739**
5	**Total**			**15 .237**
6	A(14m)	A002	अरनिको राजमार्ग-तामाघाट-सिंकाटे-सुगुरे घट्ट-डिपबोरिङ_ डाफे खोला	2 .533
	A जम्मा			**2 .533**
	B(10m)	B024	तिनपिप्ले ठूलीटार सडक	1 .982
		B025	अरनिको राजमार्ग-गणेश मा.वि.-भर्मकोट -गिरीगाउँ— खावा धुलिखेल नगरपालिका सिमाना सडक	2 .711
		B026	अरनिको राजमार्ग-बक्खरेलडीही चोक-शिव मन्दिर-गाई फार्म डिपबोरिङ-घट्ट सडक	1 .273
	B जम्मा			**5 .966**
	C(8m)	C046	एकता बस्ती कृषी फाट सडक	1 .454
		C047	DRCN –बस्ती— DRCN सडक	1 .223
		C048	आपँको बोट-हेल्थ पोष्ट-जोगी डाँडा-बानियाडीही-अरनिको राजमार्ग सडक	0 .972
		C049	३७ किलो-डुमकाटे सडक	1 .434
		C050	अरनिको राजमार्ग-भर्मरकोट —हिमालयन स्कुल सडक	0 .669

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
		C051	सेती माटी तिनपिप्ले सडक	0 .502
		C052	हनुमानगढी-खावा सडक	2 .222
		C060	तिनपिप्ल वडा नं. ६ अफिस-छेडा सडक	1 .73
		C065	ढुंगानाबेसी-डाफेखोला सडक	1 .087
		C073	अरनिको राजर्मार्ग गणेश मा.वि. सडक	0 .193
	C जम्मा			**11 .486**
	D(6m)	D100	बानियाडिही-सुगुरे सडक	0 .304
		D103	गणेश मन्दिर —झिगनादेवी प्रा.वि. —छेडा सडक	0 .368
		D104	छेडा —पिपलटार सडक	0 .462
		D105	धैरेनी-ठूलो चौर-जैसिडी सडक	0 .672
		D106	धैरेनी वन-साना चौर सडक	0 .401
		D107	एकता बस्ती-कृषी फाट सडक	0 .785
		D108	कोलाचौर-ज्यामदेल बेसी सडक	0 .482
		D109	D109 सडक	0 .302
		D123	देउतीस्थान सडक	0 .351
		D129	कोट-थुम्का सडक	0 .267
		D145	बाङगे-धोत्रा सडक	0 .267
	D जम्मा			**4 .661**
	DRCN	24DR025	तिनपिप्ले-कल्छे-बेला-बि=पि=राजर्मार्ग_ सडक (12 M RoW)	2 .087
		24DR026	तिनपिप्ले –बालुवा- भेडाबारी सडक (20 M RoW)	2 .062
	DRCN जम्मा			**4 .149**
	SRN	H0312	अरनिको राजर्मार्ग (ARM) (50 M RoW)	4 .474
	SRN जम्मा			**4 .474**
6 Total				**33 .269**
7	**B(10m)**	B06	किटेनी-सानो पिपल-जोरपिपल सडक	2 .601
		B08	तल्लीभन्ज्याङ-कालीमाटी-पाहुला सडक	0 .637
		B09	रातमाटे-राताडी-खट्टार सडक	0 .73
	B जम्मा			**3 .968**
	C(8m)	C057	अरनिको राजर्मार्ग —ढापखोलो— काली आँपको बोट — सिमलीघारी कुखुरीटार-ऐँरे देवी मन्दिर-कुविण्डे खोल्सो-श्रीरामपाटी बस स्टप (DRCN) सडक	1 .271
		C058	पाँचखाल-पलाञ्चोक भगवती शान्तीगेट UN तालिम केन्द्र मिजारटोल-राधा स्वामी-काली आँपको बोट सडक	1 .494
		C059	सरस्वती मा.वि.- ढाप-सिमलघारी सडक	0 .405
		C067	अरनिको राजर्मार्ग-ढाप खोलो -काली आँपको बोट-सिमलीघारी कुखुरी टार- ऐँरे देवी मन्दिर-कुविण्डे खोल्सो-श्रीरामपाटी बस स्टप (DRCN) सडक	0 .501

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
		C063	आइतबारे खोल्सो-सानो पिपलल-कुविण्डे सडक	1 .697
		C069	स्यान्तान डाँडा-तिनखुटे-नारायणस्थान-मुला पातलो मिजारटोल सडक	2 .421
		C070	DRCN श्रीरामपाटी बस स्टेसन-गोदार-झिकुखोला-कनिका दोभान RT सडक	0 .313
		C082	अरनिको राजमर्ाग-ढापखोलो-काली आँपको बोट-सिमलीघारी कुखुरे टार-ऐँरे देवी मन्दिर-कुविण्डे खोल्सो-श्रीरापाटी बस स्टेसन (DRCN) सडक	0 .766
	C जम्मा			**8 .868**
	D (6m)	D015	जोरपिपल-खर्क-छुटेनी सडक	0 .68
		D052	पाडुला-सुर्बने खोल्सा-सिम-भैसेली गाउँ सडक	0 .022
		D060	बेला-गौडा-नर्सरी सडक	0 .217
		D061	किटेनी-हनुमान भट्टा-रानबासा सडक	1 .161
		D062	झिकुखोला-कनिका दोभान-ढेकुरे खोल्सो सडक	0 .222
		D063	किटेनी-ढाप खोला-झिकु खोला सडक	0 .31
		D064	पोखरी —श्रीरामपाटी बस स्टेसन सडक	0 .422
		D065	नारायणस्थान-ढाप खोला सडक	0 .488
		D066	सानो पिपल-तिन खुट्टे सडक	0 .821
		D067	सानो पिपल-गल्छेडा सडक	0 .306
		D068	पलाञ्चोक सडक-खत्री डाँडा-वन सडक	0 .172
		D069	फुस्रो माटो-ठूलो पिपल सडक	0 .841
		D070	राधा स्वामी-कुखुरी टार सडक	0 .621
		D071	कुखुरे टार -किटेनी-उज्याली चौर सडक	1 .058
		D072	काली आँपको बोट-नया बस्ती सडक	0 .361
		D073	D073 सडक	0 .083
		D079	अरनिको राजमर्ाग-नया बस्ती-काली आँपको बोट सडक	0 .586
		D141	अरनिको राजमर्ाग-नया बस्ती-काली आँपको बोट सडक	0 .01
		D146	ऐँरे देवी मन्दिर-फुटबल ग्राउण्ड-नारायणस्थान सडक	0 .741
	D जम्मा			**9 .122**
	DRCN	24DR027	पाँचखाल-बोहोरेदोभान-तिमालबेसी-ठूलो पर्सेल सडक (RoW 20m)	1 .815
	DRCN जम्मा			**1 .815**
	SRN	F07101	पाँचखाल-पलाञ्चोक भगवती सडक (RoW 30 M)	1 .69
		H0312	अरनिको राजमर्ाग (ARM) (RoW 50 M)	0 .077
	SRN जम्मा			**1 .767**
7	**Total**			**25 .54**
8	**B(10m)**	B007	तल्ली भन्ज्याङ-भगेरी- ४९ किलो सडक	2 .034

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
		B008	तल्ली भन्ज्याङ-कालीमाटी-पहुला सडक	1.709
8	B(10m)	B009	रातमाटे-राताडी-खट्टार सडक	1.836
		B010	प्रतिक्षालय-डाँडाखर्क-५२ कि.मी. सडक	1.768
		B011	नया सडक-कालीमाटी- थापा चौर-५४ किलो सडक	2.097
		B012	थापाचौर-भुम्लु गाउँपालिका सिमाना सडक	0.071
	B जम्मा			**9.515**
	C(8m)	C022	धोन्द्रे-खोला गाउँ सडक	0.028
		C034	भन्ज्याङ-साकिने-जल ढुंगा सडक	0.538
		C061	खराने-सुर्वने सडक	0.03
		C076	खोराङ टोल-ऐसेलुखर्क-५२ कि.मी. सडक	1.375
		C081	कालीमाटी- खोराङ टोल -५३ कि.मी. सडक	1.593
	C जम्मा			**3.564**
	D (6m)	D016	D016 सडक	0.107
		D017	बलराम मोड-डाँडा खर्क सडक	0.284
		D018	पाँचखाल-पलाञ्चोक भगवती-प्रतिक्षालय बस्ती सडक	0.582
		D019	खोराङ टोल-थापा चौर सडक	0.816
		D021	चापको बोट-ठूलो पहिरो सडक	0.107
		D043	भन्ज्याङ-थुम्का-कोस-कान्डे सडक	2.119
		D052	पाडुला-सुर्वने खोल्सा-सिम-भैसेली गाउँ सडक	0.255
		D059	D059 सडक	0.552
	D जम्मा			**4.822**
	SRN	F07101	पाँचखाल-पलाञ्चोक भगवती सडक (RoW 30m)	3.277
		H0312	अरनिको राजमार्ग (ARM) (RoW 50m)	5.399
	SRN जम्मा			**8.676**
8 Total				**26.577**
9	B(10m)	B009	रातमाटे-राताडी-खट्टार सडक	0.89
		B011	नया सडक-कालीमाटी-थापाचौर-५४ किलो सडक	1.391
		B012	थापाचौर-भुम्लु गाउँपालिका सिमाना सडक	2.481
		B013	भान्से पोखरी-फुलबारी-गैरीगाउँ-चारपिपल-लाखापुर-पहरी बस्ती-सुनकोशी दोभान सडक	5.417
		B017	कालीका मन्दिर-भेटवालथोक-नारायणस्थान-भिमसेनस्थान-नागबेली सडक	5.355
		B018	ढलपिपल-नागबेली सडक	0.989
		B019	पाँचखाल-पलाञ्चोक भगवती सडक-दलित बस्ती- जनजागरण प्रा.वि.–आपँधारी सडक	1.319
	B जम्मा			**17.842**
	C(8m)	C019	B011 बस्ती सडक	1.49

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
		C022	धोन्द्रे-खोला गाउँ सडक	1 .303
		C025	C025 सडक	1 .234
		C026	चारपिपल-लाखपुर सडक	0 .228
		C027	बस्ती-भुम्लु गाउँपालिका सिमाना सडक	1 .429
		C028	C028 सडक	0 .826
		C045	DRCN जन भावना प्रा=वि=-ठूला गाउँ जनजागरण प्रा=वि= सडक	0 .327
		C061	खराने-सुर्वने सडक	0 .378
		C063	खराने सडक	0 .731
		C064	रातमाटे-खराने सडक	1 .029
		C066	वडा नं= ९ र १० सिमाना सडक	0 .993
	C जम्मा			**9 .968**
	D(6m)	D020	D020 सडक	0 .515
		D021	चाँपको बोट-ठूलो पधेरो सडक	1 .386
		D022	सिमाना) भुम्लु गाउँपालिका र पाँचखाल नगरपालिका (सडक	0 .901
		D023	D023 सडक	0 .231
		D024	सिमाना) भुम्लु गाउँपालिका र पाँचखाल नगरपालिका (सडक	0 .422
		D025	भित्री बस्ती सडक	0 .306
		D026	D026 सडक	0 .322
		D027	पाँचखाल-पलाञ्चोक भगवती-गणेशस्थान चोक-सठीघर DRCN सडक	0 .473
		D049	D049 सडक	0 .407
		D050	D050 सडक	0 .727
		D051	D051 सडक	0 .226
		D052	पाडुला-सुर्वने खोल्सा —सिम-भैसेली गाउँ सडक	0 .658
		D053	D053 सडक	0 .12
		D054	आँपघारी-राम्चे-भिमेश्वर महादेव सडक	1 .192
		D055	D055 सडक	0 .74
		D056	D056 सडक	0 .576
		D057	D057 सडक	0 .419
		D058	D058 सडक	0 .339
	D जम्मा			**9 .96**
	DRCN	24DR027	पाँचखाल-बोहोरेदोभान-तिमालबेसी-ठूलो पर्सेल सडक (RoW 20)	0 .591
		24DR029	पलाञ्चोक-खरेलथोक-कोशिदेखा सडक (RoW 15m)	1 .325
	DRCN जम्मा			**1 .916**
	SRN	F07101	पाँचखाल-पलाञ्चोक भगवती सडक	3 .348
		H0312	अरनिको राजमार्ग (ARM) (RoW 50 M)	0 .013

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
	SRN जम्मा			**3 .361**
9 Total				**43 .047**
10	**B(10m)**	B022	DRCN चालेसे-कर्कटार-चिसापानी- ठकुरीगाउँ प्रा.वि. -भस्मे-ठकुरीगाउँ-बुच्चाकोट सडक	0 .136
		B023	आँपकोबोट-बरको बोट-भन्ज्याङ-पोखरी-नया गाउँ सडक	1 .338
	B जम्मा			**1 .474**
	C(8m)	C024	बेला-चाप खरबेसी-डोब्लयाङ-पोखरी-ओझेटार सडक	1 .289
		C039	जुरेली थुम्का-चड्के-खरबेसी सडक	2 .014
		C040	बेला-रुम्टा सडक	1 .534
		C041	बरको बोट-लुइटेलगाउँ सडक	1 .654
		C042	बेला चाँप-खरबेसी-डोप्लयाङ-ओझेटार सडक	1 .805
		C043	चाँपको बोट-इनद्रमान-कनिके दोभान सडक	0 .004
		C075	धैरेनी डाँडा-राधाकृष्ण प्रा.वि. सडक	1 .607
	C जम्मा			**9 .907**
	D (6m)	D012	कब नेपाल पोल्ट्री फार्म सडक	0 .752
		D041	खरबेसी जंगल-ठकुरीगाउँ-प्रा.वि. सडक	0 .673
		D092	D092 सडक	0 .062
		D110	भन्ज्याङ-पोखरी-भोटेटार सडक	0 .334
		D111	रानीपानी-भन्ज्याङ-पोखरी सडक	0 .63
		D112	D112 सडक	0 .312
		D114	राधाकृष्ण मन्दिर-लुइटेल गाउँ-पञ्च को बगैचा सडक	1 .588
		D115	इन्जिनियरको घर-अधेरी खोला सडक	0 .292
		D116	बेला -चिउरीबोट-धुर्पुरा-कब नेपाल सडक	1 .158
		D117	पिपलबोट चाँप सडक	0 .371
		D118	बेला-साल थुम्का सडक	0 .393
	D जम्मा			**6 .565**
	DRCN	24DR025	तिनपिप्ले-कल्छे- बेला-वि=पि= राजर्माग_(RoW 12m)	3 .838
		24DR026	तिनपिप्ले-बालुवा-भेडावारी सडक (RoW 20m)	1 .412
	DRCN जम्मा			**5 .25**
	SRN	H0610	धुलिखेल- सिन्धुली-बितर्मिोड राजर्माग (DSRM)	0 .638
	SRN जम्मा			**0 .638**
10 Total				**23 .834**
11	**B(10m)**	B014	चाँप डाडा-थपलिया चोक-श्रीराम स्कुल सडक	0 .453
		B015	वडा अफिस-मानेगाउँ-शिखरकटेरी-वरको रुख-खुसल्लटार खर्कचौर सडक	4 .296
		B016	फेदी-धार्ने प्रा.वि.-बरबन्दी सडक	2 .097
	B जम्मा			**6 .846**

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
	C(8m)	C031	सातदोबाटो-कटुन्जे-डाडाथोक सडक	1 .169
		C032	भगवती स्कुल-फुटबल ग्राउण्ड-स्वारा सडक	1 .034
		C044	बाघदेवी को मन्दिर-खार्रे गाउँ सडक	0 .232
		C045	DRCN जनभावना प्रा.वि.- ठूलागाउँ-जनजागरण प्रा.वि. सडक	0 .17
		C071	ठूलागाउँ -परिथोक -गुसेश्वर महादेव सडक	0 .676
		C072	सालघारी-खराने सडक	0 .504
		C077	वडा अफिस-सुस्त मनस्थिती केन्द्र-कोड डाँडा सडक	1 .424
		C078	भोट टार-जरेटार बस्ती-खर्कचौर सडक	0 .142
		C079	सातदोबाटो-रैकर टार-रैकर बेसी सडक	2 .709
		C080	सातदोबाटो-लेकालीटोल-लामाटोल -रैकर टार सडक	2 .788
	C जम्मा			**10 .848**
	D(6m)	D038	भोटेटार भित्री सडक	0 .333
		D042	गंगा प्रा.वि.- मानेश्वारा-रसैटे-पाखा सडक	2 .002
		D083	वडा अफिस-भोटे खोला सडक	0 .624
	D जम्मा			**2 .959**
	DRCN	24DR027	पाँचखाल-बाहोरेदोभान- तिमालबेसी-ठूलो पर्सेल सडक (RoW 20m)	2 .462
		24DR029	पलाञ्चोक-खरेलथोक-कोशिदेखा सडक (RoW 15m)	3 .581
	DRCN जम्मा			**6 .043**
11 Total				**26 .696**
12	**B(10m)**	B009	रातमाटे-राताडी-खट्टार सडक	0 .037
		B017	कालिका मान्दिर-भेटवालथोक-नारायाणस्थान-भिमसेनस्थान-नागबेली सडक	0 .002
		B020	नागबेली बकुल्टार सडक	1 .186
		B021	खहरेखोला-नारायण प्रा.वि.-चरुवाबस्ती-नमोबुद्ध नगरपालिका सिमाना सडक	5 .312
		B022	DRCN चालिसे-खर्कटार-चिसापानी-ठकुरी गाउँ-बुछाकोट सडक	3 .705
		B023	आँपको बोट-वरको बोट-भन्ज्याङ-पोखरी नयाँ गाउँ सडक	0 .476
	B जम्मा			**10 .718**
	C(8m)	C023	बेला-चाँपघर बेसी-डोब्लयाङ-ओझेटार सडक	1 .397
		C033	DRCN फेदी –भोटटार-जरेटार बस्ती-खर्कचौर सडक	0 .896
		C037	DRCN –खोल्सी -ठकुरी बुच्छाकोट सडक	3 .632
		C038	ठकुरीगाउँ-चरुवाबस्ती सडक	1 .04
		C043	चाँपकोबोट-इनद्रमान-कनिके दोभान सडक	2 .509
		C044	बागदेवीको मन्दि-खार्रे गाउँ सडक	0 .649

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
		C045	DRCN –जनभावना प्रा.वि.-ठूलागाउँ- जनजागरण प्रा=वि= सडक	0.742
		C070	DRCN-श्रीरामपाटी बस स्टेसन-गोदार -झिकुखोला-कनिका दोभान RT सडक	0.849
		C078	भोटेटार-जरेटार बस्ती-खर्कचौर सडक	1.32
	C जम्मा			**13.034**
	D(6m)	D038	भो◌ेटेटार भित्री सडक	0.213
		D040	भोटेटार-खहरेगाउँ सडक	0.698
		D041	खरबेसी-जंगल-ठकुरीगाउँ प्रा.वि. सडक	0.66
		D044	तिनघरे फाट सडक	0.345
		D045	तिनघरे बस्ती सडक	0.329
		D046	फाट कृषि सडक	0.485
		D047	नागबेली कृषि सडक	0.443
		D050	D050 सडक	0.001
		D062	झिकुखोला-कनिका दोभान-ढिकुरे खोल्सो सडक	0.286
		D063	किटेनी-ढाप खोला-झिकुखोला सडक	0.12
		D102	नारायण प्रा=वि=-छहरे सडक	0.614
		D111	रानीपानी-भन्ज्याङ-पोखरी सडक	0.001
		D113	बकुल्टार-स्वामीको बोट-इनद्रमान सडक	0.704
		D119	भस्मे-ठकुरीगाउँ सडक	0.334
		D120	D120 सडक	0.252
		D121	चरुवा बस्ती सडक	0.891
		D122	D122 सडक	0.259
		D124	नारायण प्रा=वि= -मसार खोला सडक	0.309
		D132	D132 सडक	0.169
	D जम्मा			**7.113**
	DRCN	24DR026	तिनपिप्ले-बालुवा-भेडाबारी सडक (RoW 20m)	4.209
		24DR027	पाँचखाल-बाहेरेदोभान- तिमालबेसी-ठूलो पर्सेल सडक (RoW 20m)	3.425
	DRCN जम्मा			**7.634**
12 Total				**38.499**
13	**B(10m)**	B014	चाँपडाडा-थपलियाथोक-श्रीराम स्कुल_ वडा कार्यालय सडक	1.156
	B जम्मा			**1.156**
	C(8m)	C029	ठाटे मुनी-रोटेपिङ-दलितबस्ती-सल्लेरी सडक	2.168
		C030	श्रीराम स्कुल-नरपाटी चोक-ज्यामिरे सडक	1.252
		C062	गैरा पिपल-त्रिपाठीथोक-स्वारा डाडा सडक	1.65
	C जम्मा			**5.07**
	D(6m)	D010	आँपडाडा-कालिन्जोर-पुछारगाउँ सडक	1.461

वडा न.	सडक श्रेणी	सडक कोड	सडकको नाम	लम्बाइ कि. मि.
		D032	ठूलाचौर-बेला-डाँडा सडक	0 .438
		D033	ठूलीचौरी-फड्के साघु-सडक	0 .634
		D036	थपलियाथोक-मोहरिया-माथिल्लो बस्ती सडक	0 .661
		D137	रोटेपिङ-देवीस्थान-पहरीखोला-साकिने डाँडा सडक	0 .891
	D जम्मा			**4 .085**
	DRCN	24DR029	पलाञ्चोक-खरेलथोक-कोशिदेखा-तिमालबेसी-झिकुखोला सडक (RoW 15m)	5 .413
		24DR030	माम्ती-तिट्रेटार-चोपाटार-ठुलो पर्सेल-दोलालघाट सडक	3 .516
	DRCN जम्मा			**8 .929**
13 Total				**19 .24**
			Grand Total	**371 .458**

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

७.२.२ सवारीका प्रकारहरू

हाल आएर नेपालका शहरी क्षेत्र र बजार केन्द्रहरूमा सडक यातायात अन्तर्गत लामो दुरीमा बस, मिनिबस तथा हायस, माईक्रो बस सञ्चालनमा आएका पाइन्छन् भने छोटो दुरीमा माईक्रोबस, टेम्पो, सिटि रिक्सा, ट्याक्सी, कार, रिक्सा, साईकल र मोटरसाईकलहरू देखिन्छन् । यी सवारी साधनहरू मध्ये कतिपय निजी र कतिपय सार्वजनिक हुन्छन् ।

७.२.३ झोलुङ्गे पुल तथा पुलपुलेसा सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ६५ : नगरपालिकामा रहेका पुलपुलेसा सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	पुलको नाम (झोलुङ्गे, काठे, ट्रष्ट, पक्की)	दाँया स्थान	बायाँ स्थान
१ .	तामाघाट पक्की पुल	तामाघाट	तामाघाट
२ .	दर्शन ढुङ्गे पक्की पुल	नयाँ बस्ती	टाके
३ .	धाप खोला पक्की पुल	वडा नं ४	वडा नं ७
४ .	हर्से खोला	बनेपा	धुलीखेल
५ .	भिगु खोला पक्की पुल	तामाघाट	पिपल डाँडा
६ .	फेदी झोलुङ्गे कच्ची पुल	जिरो किलो	फेदी
७ .	डाँफे ढुङ्गानावेशी झोलुङ्गे पुल	ढुङ्गानावेशी	तामाघाट
८ .	कजबे पक्की पुल	श्री रामपाटी	डाँडापाथरा
९ .	चारखोले झोलुङ्गे पुल		
१० .	लुकु झुकु खोला झोलुङ्गे पुल	धोर्डिङ्ग डाँडा	तिमाल
११ .	डाँफे खोला झोलुङ्गे पुल	पाँचखाल	वडा नं १०
१२ .	ढोप खोला पक्की पुल	पाँचखाल ४	पाँचखाल ७
१३ .	वोहोरे दोभान पक्की पुल	बोहोरेदोभान -११	तेमाल

क्र.सं.	पुलको नाम (झोलुङ्गे, काठे, ट्रष्ट, पक्की)	दाँया स्थान	बायाँ स्थान
१४ .	खराने झिगुखोला झोलुङ्गे पुल	खराने-११	नमोबुद्ध

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

७.२.४ बसपार्क, बस बिसौनी सम्बन्धी विवरण

बिजुली, पानी, यात्रु, प्रतिक्षालय, शौचालय, पब्लिक मोबाइल चार्जिङ स्टेशन लगायतका सुविधाहरू भएका बसपार्कको निर्माण गरी जनताको अवागमलाई सहज बनाउन सकिन्छ । विकसित मुलुकहरूको अभ्यास हेर्दा बसपार्कहरूमा हेल्प डेस्क लगायत शान्तिसुरक्षाको उचित प्रबन्ध मिलाएको पाईन्छ । सुविधा सम्पन्न र सुरक्षित बसपार्कहरू निर्माण भएको खण्डमा यातायात सेवाको गुणस्तर वृद्धि हुन्छ । बसपार्कमा बनाइने संरचनाहरू अपाङ्गमैत्री हुनुपर्दछ ।

तालिका नं. ६६ : बसपार्क, बस बिसौनी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बसपार्कको नाम	ठेगाना
१ .	पदालि चौर युवा क्लब	पदालि-१
२ .	तीनपिप्ले बस पार्क	तीनपिपले-१
३ .	मावले पोखरी बस पार्क	मावले चौर-१
४ .	रोटेपिङ्ग बस पार्क	रोटेपिङ्ग-१३

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

७.३ विद्युत तथा उर्जा

७.३.१ खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धनको आधारमा घरपरिवारको विवरण

तालिका नं. ६७ : खाना पकाउने मुख्य इन्धनको आधारमा घरपरिवारको विवरण

वडा	काठ दाउरा	एलपी ग्यास	विजुली	गोबर/गुइठा	गोबर ग्यास/बायो ग्यास	मट्टितेल	अन्य	जम्मा
१	३७१	३६१	०	०	२२	०	०	७५४
२	३८६	४६९	२	०	२७	०	०	८८४
३	१४८	४३०	१	०	२१	१	०	६०१
४	७९	७५३	१	०	२	०	४	८३९
५	१५८	३९४	२	०	२	०	०	५५६
६	३३१	६४७	४	०	१८	१	०	१००१
७	१५५	३५२	२	०	०	०	०	५०९
८	३१६	२१५	०	०	१	१	०	५३३
९	४१५	१७८	१	०	०	०	०	५९४
१०	११५	२४७	२	०	६१	०	०	४२५
११	४०५	१०६	१	०	४	०	०	५१६
१२	५७४	८६३	७	३	४९	१	०	१४९७
१३	३२४	१००	०	०	०	०	०	४२४
जम्मा	३७७७	५११५	२३	३	२०७	४	४	९१३३
प्रतिशत	४१ .३६	५६ .०१	० .२५	० .०३	२ .२७	० .०४	० .०४	१०० .००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकाको कुल घरपरिवारहरू मध्ये ३७७७ अर्थात् ४१.३६ प्रतिशतले काठदाउरा, ५११५ अर्थात् ५६.०१ एल.पी ग्यासको प्रयोग गर्दछन् भने मट्टितेल, बिजुली र अन्य स्रोत प्रयोग गर्ने जनसङ्ख्या नगन्य रहेको पाइयो । स्थानीयहरूले अधिकांश काठ दाउराको प्रयोग गरेबाट एकातर्फ वनजङ्गल र पर्यावरणमा क्षति पुग्ने र अर्कोतर्फ धुवाँ र दाउरा सङ्कलनगर्दा लाग्ने समयले क्रमश : स्वास्थ्यमा असर पुऱ्याउनुका साथै समय समेत बढी खर्च हुने देखिन्छ । तसर्थ ग्रामिण भेगहरूमा वैकल्पिक उर्जाको उत्तम उपायको रुपमा गोबर ग्याँसको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्ने र आय आर्जनका कार्यक्रमहरूमा केन्द्रित गरी नगरपालिकावासीलाई काठ दाउराको विकल्प तर्फ लैजानुपर्ने देखिन्छ । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

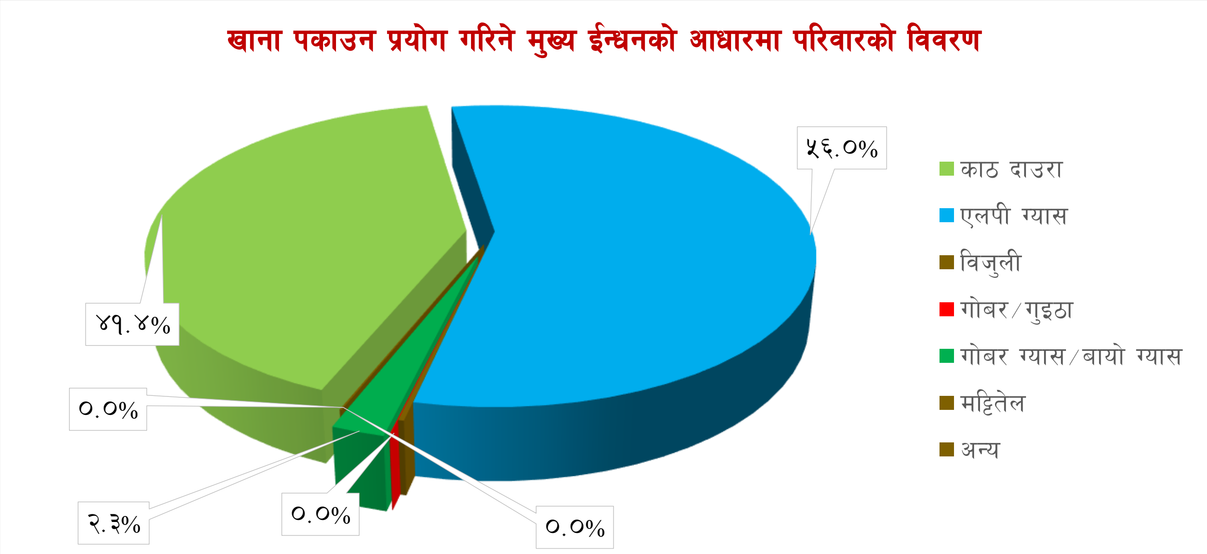

७.३.२ बत्ती बाल्न प्रयोग हुने इन्धनको आधारमा घरपरिवारको विवरण

यस नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा विद्युत मर्मत संभार, महसूल असुली तथा विद्युतीकरण योजनाको कार्यान्वयन नेपाल विद्युत प्राधिकरणले गर्दै आएको छ । राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ को नजिता अनुसार दैनिक बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनमा विद्युत प्रमुख स्रोतको रुपमा रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं. ६८ : दैनिक बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको विवरण

वडा	बिजुली	सोलार	मटितेल	बायो ग्याँस	अन्य	जम्मा
१	७४६	३	०	१	४	७५४
२	८८०	४	०	०	०	८८४
३	५७२	२७	१	०	१	६०१
४	८३९	०	०	०	०	८३९
५	५४८	६	१	०	१	५५६
६	९९२	७	२	०	०	१००१
७	५०७	२	०	०	०	५०९
८	५३१	२	०	०	०	५३३
९	५७३	१७	३	०	१	५९४
१०	४२३	२	०	०	०	४२५
११	५०८	८	०	०	०	५१६
१२	१४७३	१३	९	०	२	१४९७
१३	४१८	५	१	०	०	४२४
जम्मा	९०१०	९६	१७	१	९	९१३३

वडा	बिजुली	सोलार	मटितेल	बायो ग्याँस	अन्य	जम्मा
प्रतिशत	९८ .६५	१ .०५	० .१९	० .०१	० .१०	१०० .००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नगरपालिकामा घरपरिवारहरूले दैनिक बत्ती बाल्न प्रयोग गर्ने इन्धनको स्रोत विश्लेषण गर्दा नगरपालिकाका कुल ९१३३ घरपरिवारहरू मध्ये ९०१० अर्थात ९८.६५ प्रतिशतले विद्युत, ९६ अर्थात १.०५ प्रतिशतले सोलार, १७ अर्थात ०.१९ प्रतिशतले मट्टितेल र बाँकीले अन्य इन्धनको प्रयोग गरेको पाइयो । यस तथ्याङ्कलाई हेर्दा नगरपालिकामा विद्युत सेवाको पहुँच नपुगेको परिवारहरू नगन्य रहेको देखिन्छ भने सेवा नपुगेका क्षेत्रहरूमा त्यसको विस्तार हुनु जरूरी छ । वडागत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

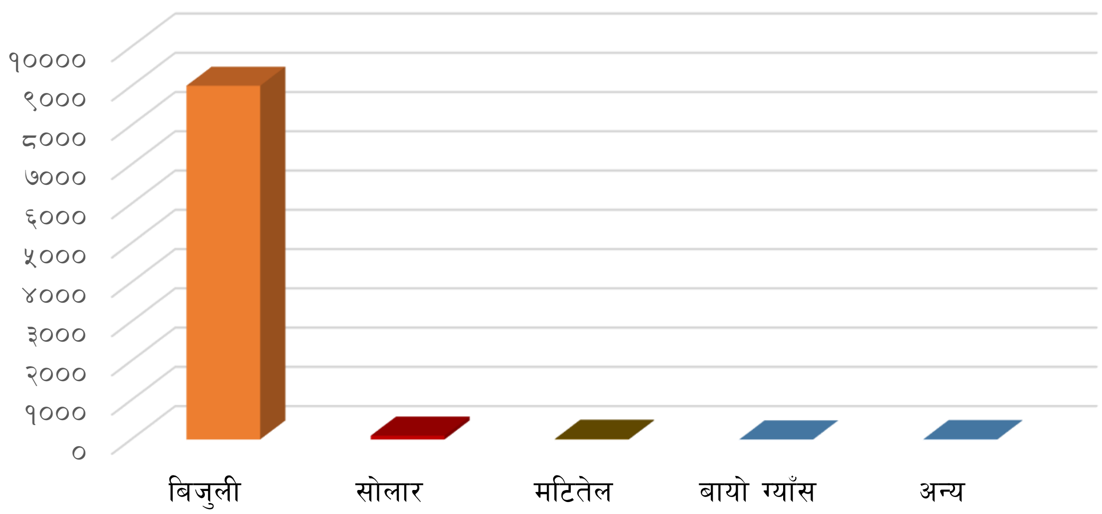

७.४ सञ्चार तथा प्रविधि

एक्काईसौं शताब्दीको भूमण्डलीकृत समाज सूचना र सञ्चारको युगमा छ। सूचना र सञ्चारको क्षेत्रमा आएको क्रान्तिलाई नेपालको शहरी क्षेत्रले लगभग आत्मसाथ गरिसकेको भएपनि ग्रामीण क्षेत्रमा टेलिभिजन, पत्रपत्रिका, ईन्टरनेट, टेलिफोन, मोबाइल र कुरियर सेवा विस्तार हुन बाँकी छ । सञ्चार र प्रविधिका यी माध्यमहरूको पूर्णरुपले विकास गरी ग्रामीण जनतालाई सूचना र सञ्चारको दुनियाँमा प्रवेश गराउनु चुनौतीपूर्ण रहेको छ । नेपालको संविधानले जनताको सूचनाको हकलाई मौलिक हकको रुपमा परिभाषित गरेको छ ।

७.४.१ परिवारमा भएको साधन तथा सुविधाको विवरण

तालिका नं. ६९ : परिवारमा भएको साधन तथा सुविधाको विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

विवरण	वडा नं.													जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३		
रेडियो	२२६	३१४	३७४	१७५	२९७	२५७	१६३	१८२	३४७	७३	३३०	२३२	१३७	३१०७	८ .४८
टेलिभिजन	३६२	५६५	३६८	६६२	४३२	७१३	३९९	३४०	४२१	२३५	३५८	८१४	१९९	५८६८	१६ .०२
ल्याण्ड लाइन फोन	३	६४	७५	६७	६	९९	१४	६	१११	२	५	१६	१	४६९	१ .२८
साधारण मोवाइल फोन	६४७	७८२	४८०	६०२	५२७	८७३	४६८	४७४	५२२	३८१	४५१	११७६	३०२	७६८५	२० .९८

विवरण	वडा नं.													जम्मा	प्रतिशत
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३		
स्मार्ट मोबाइल फोन	५०७	५६३	४३६	७१३	४५८	८०३	४२६	३३९	२८७	२७७	३३८	९४२	१६२	६२५१	१७ .०६
कम्प्युटर/ल्यावटप	२३	८३	९०	१६४	८३	१४७	७०	३०	२८	३३	११	९१	२	८५५	२ .३३
इन्टरनेट	३३९	३९८	३२२	५१३	४२९	६३३	३८२	२२८	१४८	६६	१९४	२६०	६६	३९७८	१० .८६
कार/जिप/भ्यान	१०	२९	१३	६०	१५	३६	४१	१०	१३	८	६	१६	२	२५९	० .७१
मोटरसाइकल/स्कुटर	११५	२७०	१६२	३६५	१५२	३१८	१८९	११९	६१	८२	३७	२६४	४०	२१७४	५ .९३
बाइसाइकल	१०	१९	४८	६६	१९	२१	१५	२०	९	१२	१४	४१	१	२९५	० .८१
इलेक्ट्रिक फ्यान	१२९	३०९	२७६	६५४	२३२	५०१	३०३	२२०	८८	१२९	१०८	५३८	९०	३५७७	९ .७६
रेफ्रिजेरेटर	६०	१५७	१८४	४१२	१६२	२९४	१५६	१२१	३९	८०	५१	२५२	२८	१९९६	५ .४५
वासिङ्ग मेसिन	०	६	१६	३७	४	७	१४	१	१	८	०	६	०	१००	० .२७
एयर कन्डिसनर	०	१	४	८	०	१	२	१	०	०	०	३	०	२०	० .०५
जम्मा	२४३१	३५६०	२८४८	४४९८	२८१६	४७०३	२६४२	२०९१	२०७५	१३८६	१९०३	४६५१	१०३०	३६६३४	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

साधन तथा सेवा सुविधाको आधारमा नगरपालिकामा साधारण मोबाइल फोनको सुविधा उपलब्धता भएको घरपरिवारको सङ्ख्या उच्च रहेको देखिन्छ। नगरपालिकाका कुल घरपरिवारहरू मध्ये ७६८५ अर्थात् २०.९८ प्रतिशत घरपरिवारमा साधारण मोबाइल भएको देखिन्छ । दोस्रोमा स्मार्ट मोबाइल फोन हुने परिवारको सङ्ख्या ६२५१ अर्थात् १७.०६ प्रतिशत, टेलिभिजन हुने परिवारको सङ्ख्या ५८६८ अर्थात १६.०२ प्रतिशत रहेको छ भने इन्टरनेटको सुविधा हुने परिवारको सङ्ख्या ३९७८ अर्थात १०.८६ प्रतिशत रहेको छ। समग्रमा तथ्याङ्कलाई हेर्दा संचार क्षेत्रको प्रमुख मोबाइल तथा ईन्टरनेट सेवामा वृद्धि हुँदै गएको देखिन्छ। मोबाइल प्रयोगकर्ताले सबै किसिमका संचारका सुविधा जस्तै श्रव्य, दृष्य, सुचना, गीत, खबर आदान प्रदान लगायतका धेरै काम गर्न सहज हुने भएकोले टेलिभिजन, रेडियो प्रयोगकर्ताको विगतको तुलनामा क्रमश घटिरहेको देखिन्छ। अर्कोतर्फ कार/जीप, एर कन्डिसनर, हिटर वा ग्याँस गिजरजस्ता उच्च सुविधाका सामाग्रीहरूको सङ्ख्या कम देखिन्छ। यद्यपि ग्रामीण इलाकाहरूमा समेत क्रमश : आधुनिक सुख सुविधाका सामग्रीहरूको प्रयोगकर्ताहरू बढ्नाले उपभोक्तावादी संस्कृतिको विकास भएरहेको देखिन्छ। वडागत रुपमा विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

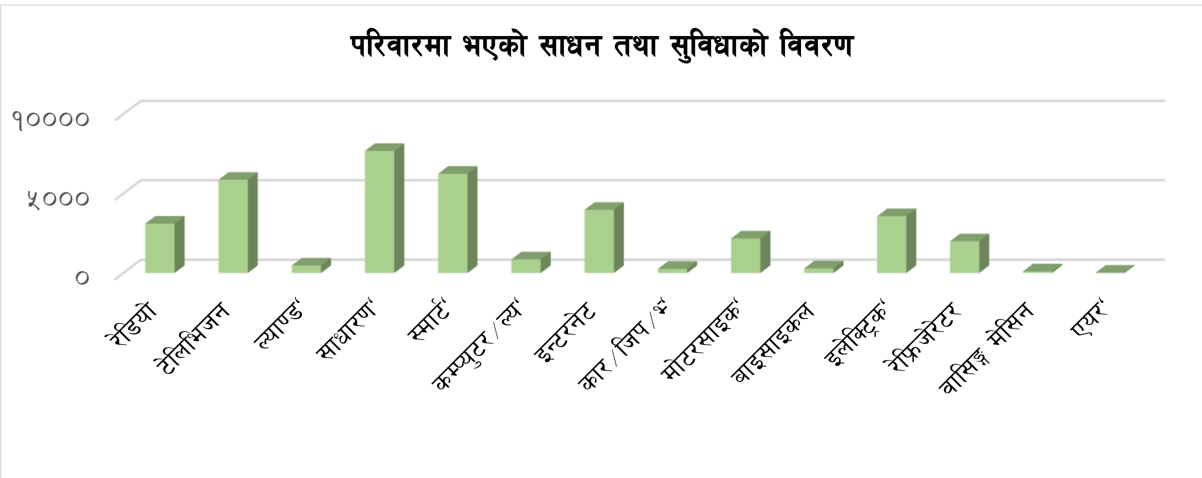

७.५ आवास तथा सार्वजनिक भवनहरू

७.५.१ घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवारको विवरण

यस पाँचखाल नगरपालिकामा रहेका कुल ९१३३ घरपरिवारहरू मध्ये ९४.८६ प्रतिशत अर्थात ८६६४ परिवारको आफ्नै स्वामित्वमा रहेको निजी घर, ४.४३ प्रतिशत अर्थात ४०५ घरपरिवार भाडामा बस्ने गरेको, अन्यमा ०.३७ प्रतिशत अर्थात ३४ घरपरिवारहरू रहेको पाइयो । वडागत रुपमा वडा नं. १३ मा भाडामा बस्ने परिवारहरू धेरै देखिन्छ। यी वाहेक सम्पूर्ण वडाहरूमा निजी स्वामित्वको घरमा बसोबास गर्ने परिवारहरू रहेका छन् । व्यवसायिक, भाडाको प्रयोजन र संस्थागत हिसाबले प्रयोग भएका घरहरूको सङ्ख्या नगन्य हुनुले पाँचखाल नगरपालिका पूर्ण रुपमा ग्रामिण परिवेशको स्थितिमा रहेको स्पष्ट हुन्छ । अन्य वडागत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७० : परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको वर्गीकरण

वडा	निजी	भाडामा	संस्थागत	अन्य	जम्मा घरपरिवार सङ्ख्या
१	७४३	२	१	८	७५४
२	८६६	१६	२	०	८८४
३	५५८	३५	५	३	६०१
४	६४०	१८९	६	४	८३९
५	५४५	९	०	२	५५६
६	९५८	३३	७	३	१००१
७	४६२	४५	०	२	५०९
८	५२२	११	०	०	५३३
९	५८०	१२	१	१	५९४
१०	४१५	६	१	३	४२५
११	५०४	११	१	०	५१६
१२	१४५३	३२	४	८	१४९७
१३	४१८	४	२	०	४२४
जम्मा	८६६४	४०५	३०	३४	९१३३
प्रतिशत	९४ .८६	४ .४३	० .३३	० .३७	१०० .००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

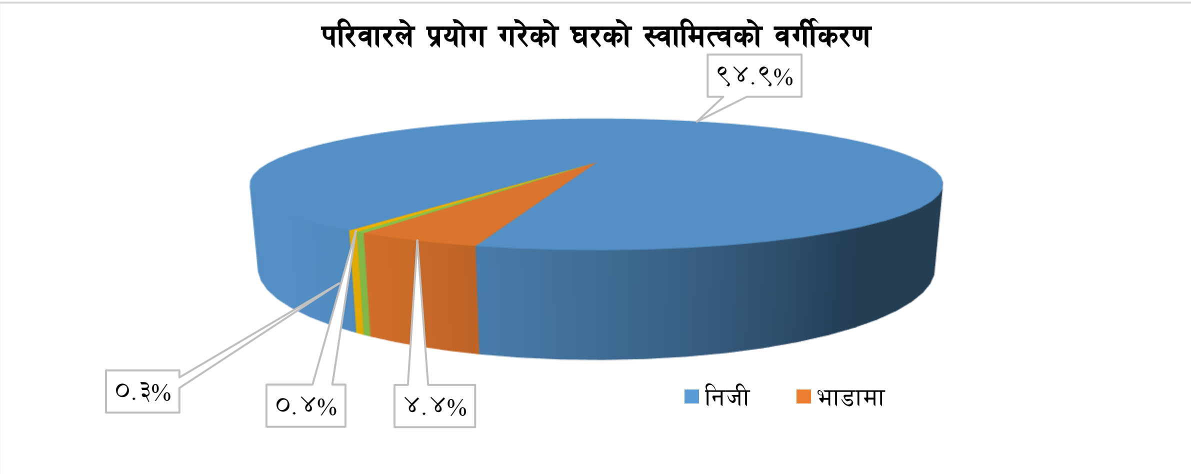

७.५.२ जगको आधारमा घुरधुरीको विवरण

तालिका नं. ७१ : जगको आधारमा घुरधुरीको विवरण

वडा	माटोको जोडाइ भएको ईंटा/ढुङ्गा	सिमेन्टको जोडाइ भएको ईंटा/ढुङ्गा	ढलान पिल्लर सहितको	काठको खम्बा गाडेको	अन्य	जम्मा
१	३११	३५७	२१	५३	१२	७५४
२	१९५	५६१	९६	२८	४	८८४
३	१२८	३२९	१२५	१४	५	६०१
४	७६	३५९	३७९	१६	९	८३९
५	१२६	३०७	१०३	१९	१	५५६
६	२४४	५४८	१८४	२०	५	१००१
७	१०५	२८९	१११	१	३	५०९
८	१०५	३६२	४०	२५	१	५३३
९	२९३	२७४	२४	३	०	५९४
१०	१६३	१८९	५६	१६	१	४२५
११	२९०	१९७	२३	४	२	५१६
१२	४५४	७०२	२६६	६४	११	१४९७
१३	२४४	१६२	३	१२	३	४२४
जम्मा	२७३४	४६३६	१४३१	२७५	५७	९१३३
प्रतिशत	२९ .९४	५० .७६	१५ .६७	३ .०१	० .६२	१०० .००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

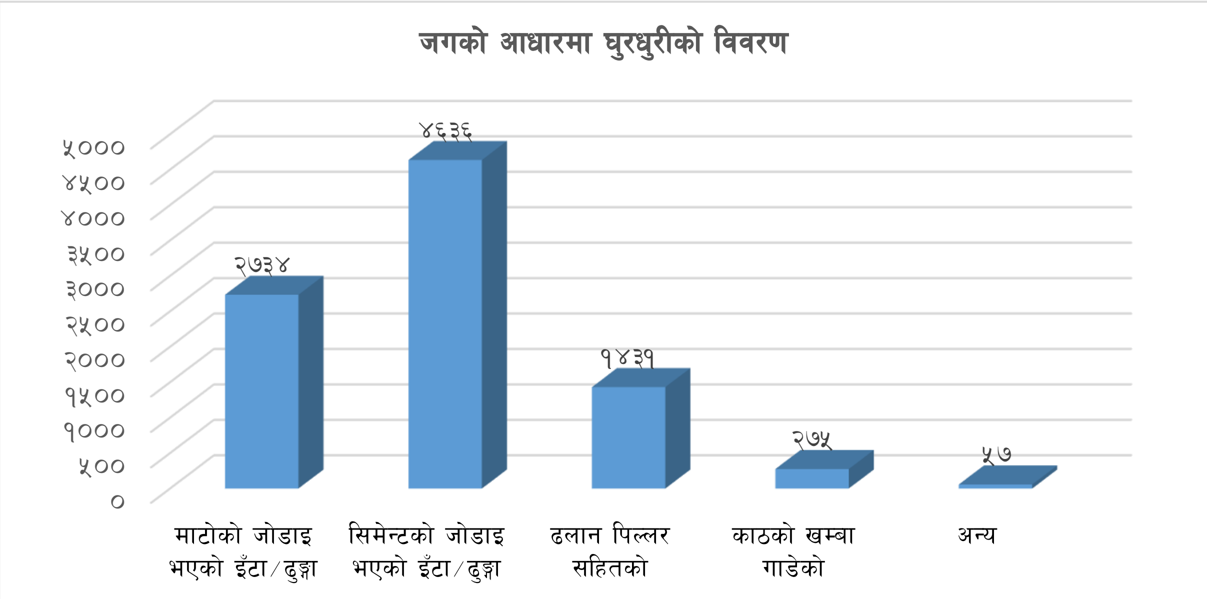

७.५.३ बाहिरी गारोको आधारमा घुरधुरीको विवरण

तालिका नं. ७२ : बाहिरी गारोको आधारमा घुरधुरीको विवरण

वडा	माटोको जोडाइ भएको ईंटा/ढुङ्गा	सिमेन्टको जोडाइ भएको ईंटा/ढुङ्गा	काठ/फल्याक	बाँसजन्य सामग्री	काँचो ईंटा	जस्ता/टिन/च्यादर	प्री फ्याव	अन्य	जम्मा
१	२८४	३७९	१	०	२	८३	२	३	७५४
२	१७३	६५७	६	१	३	४३	०	१	८८४
३	१०७	४५५	१	०	८	२०	३	७	६०१
४	७०	७३६	४	२	०	२१	०	६	८३९
५	१२६	४०५	०	०	०	२३	१	१	५५६
६	२३३	७२६	३	२	११	२०	२	४	१००१
७	७८	४०४	०	०	१२	१०	३	२	५०९
८	८२	४१७	८	६	१	१५	२	२	५३३
९	१९५	३९४	२	०	०	३	०	०	५९४
१०	१६६	२३४	०	१०	२	६	६	१	४२५
११	२७८	२३०	१	०	०	७	०	०	५१६
१२	३२४	९६९	७	५	११७	७५	०	०	१४९७
१३	२३९	१७३	१	१	२	८	०	०	४२४
जम्मा	२३५५	६१७९	३४	२७	१५८	३३४	१९	२७	९१३३
प्रतिशत	२५ .७९	६७ .६६	० .३७	० .३०	१ .७३	३ .६६	० .२१	० .३०	१०० .००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

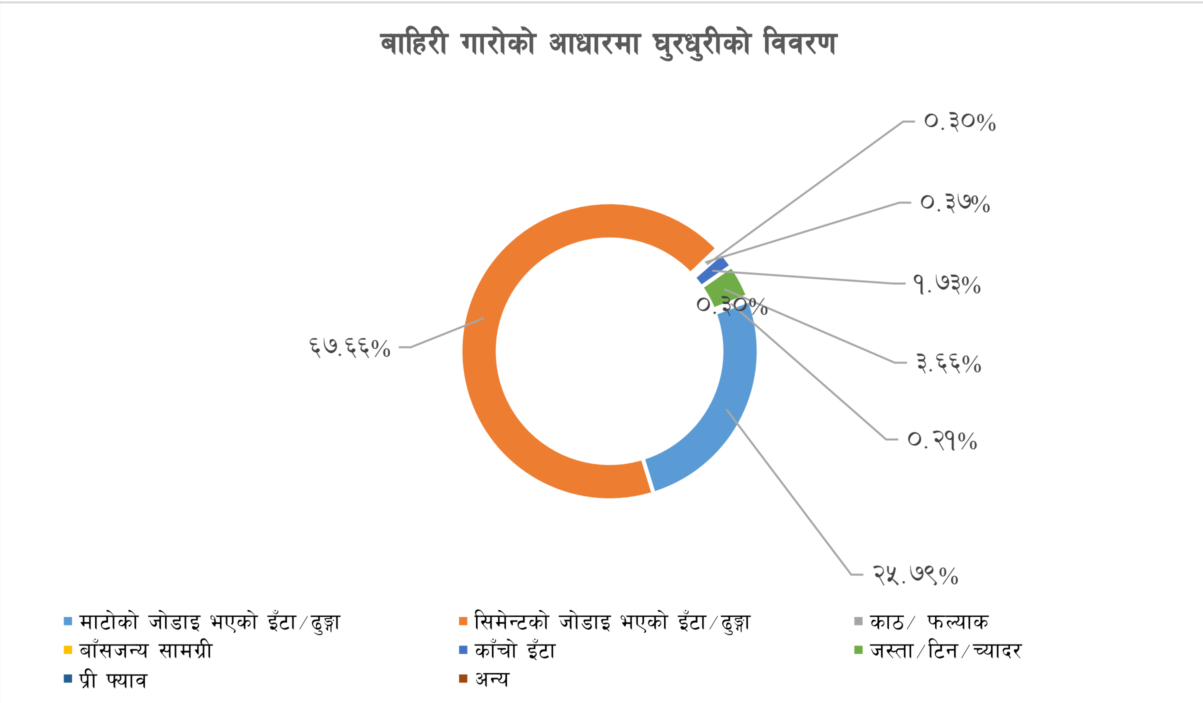

७.५.४ छानोको आधारमा घुरधुरीको विवरण

तालिका नं. ७३ : छानोको आधारमा घुरधुरीको विवरण

वडा	जस्ता/टिन	सिमेन्ट/ ढलान	खर/पराल/ छ्वाली	टायल/ खपडा/ झिँगटी/ढुङ्गा	ढुङ्गा/स्लेट	काठ/ फल्याक	माटो	अन्य	जम्मा
१	५३२	२०२	०	१३	४	३	०	०	७५४
२	३८४	४८४	४	१०	२	०	०	०	८८४
३	२१४	३७७	०	९	१	०	०	०	६०१
४	२०९	६२६	०	२	१	०	०	१	८३९
५	२५०	३०२	०	२	२	०	०	०	५५६
६	४८७	४८४	४	२३	३	०	०	०	१००१
७	१३९	३४४	८	१६	०	२	०	०	५०९
८	३२८	१९५	१	६	२	१	०	०	५३३
९	२५८	३२९	०	५	१	०	०	१	५९४
१०	२३१	१७५	२	१७	०	०	०	०	४२५
११	३८५	१२७	०	३	१	०	०	०	५१६
१२	७९७	६४७	१	४७	५	०	०	०	१४९७
१३	३६३	५३	१	५	१	१	०	०	४२४
जम्मा	४५७७	४३४५	२१	१५८	२३	७	०	२	९१३३
प्रतिशत	५० .११	४७ .५७	० .२३	१ .७३	० .२५	० .०८	० .००	० .०२	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

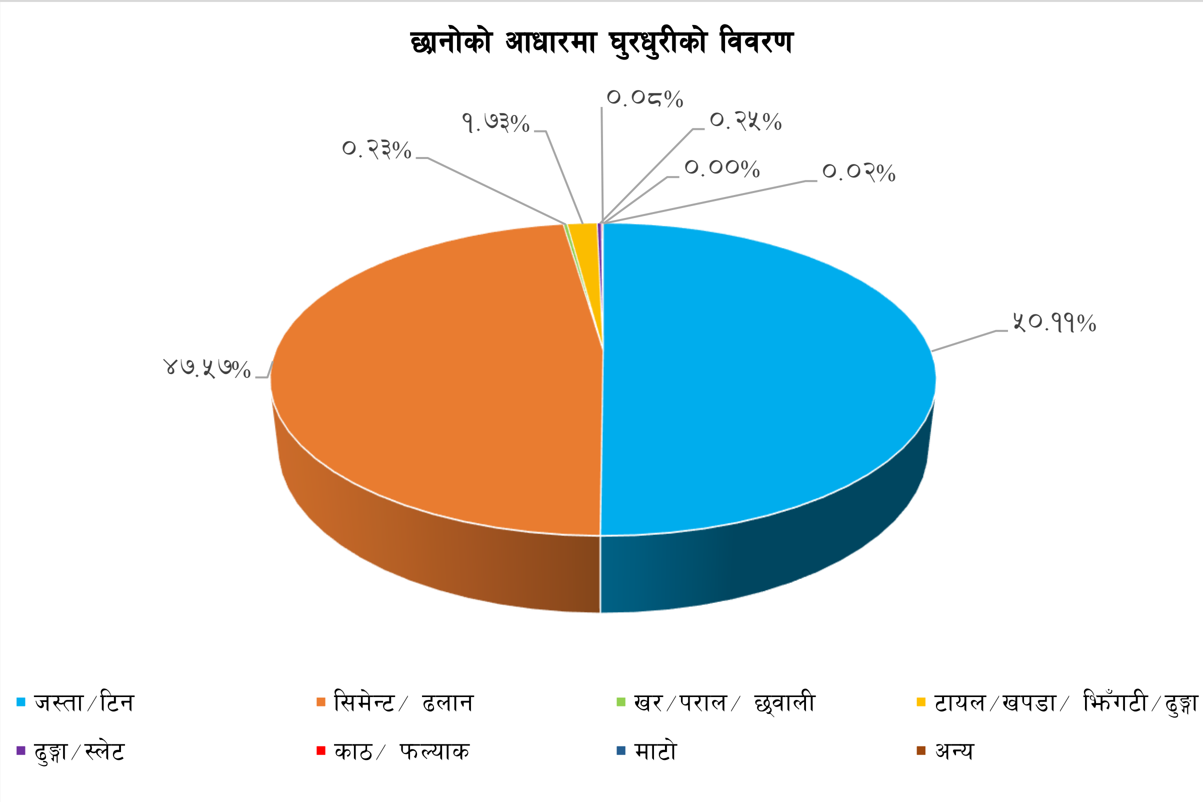

७.५.५ सामुदायिक भवनहरू तथा सभाहल सम्बन्धी विवरण

सङ्घीय शासन प्रणाली अन्तर्गत निर्माण भएका स्थानीय तहमा आवश्यक भौतिक संरचनाहरू निर्माण गरी स्थानीय सरकारको कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुनुपर्ने मान्यता अनुरुप गाउँपालिका/नगरपालिकाको आफ्नै सामुदायिक भवन तथा सभाहल हुनु आवश्यक छ । यस नगरपालिकामा भएका सामुदायिक भवनहरु तथा सभाहल सम्बन्धि विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

७.५.६ नगरपालिका तथा अन्य सरकारी भवनहरूको विवरण

स्थानीय तहले पालिका कार्यालय भवन, वडा कार्यालय भवनहरू तथा अत्यावश्यक अन्य सरकारी भवनहरू आफ्नै जग्गामा अथवा नेपाल सरकारबाट प्राप्त जग्गामा निर्माण गरी कार्यसम्पादनलाई चुस्त, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाई जनतालाई सरकारको उपस्थितिको आभास दिलाउनु आवश्यक हुन्छ । यस्ता प्रकारका स्थायी संरचनाहरूको निर्माण भएपछि सङ्घीयताले संस्थागत रुप धारण गर्दै जान्छ ।

७.५.७ पशुबधशालाहरूको विवरण

स्थानीय सरकारले जनस्वास्थ्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेर काम गरेको खण्डमा स्वस्थ्य, निरोगी र सकारात्मक सोच भएका नागरिकहरूको उत्पादन भई उनीहरूले विकास, निर्माण र सेवाका क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउन सक्छन् । त्यसकारण आधुनिक प्रविधियुक्त : सफा पशु बधशालको निर्माण गरी जनताको खाद्य सुरक्षाको अधिकारलाई सुनिश्चित गर्दै स्थानीय सरकारले मासुजन्य पशुपन्छीको वध गर्नु भन्दा पहिले निश्चित मापदण्ड पुरा गर्नुपर्ने नीति निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नु बाञ्छनीय देखिन्छ ।

७.५.८ शवदाहस्थल, चिहानस्थलहरू तथा कब्रस्थानहरूको विवरण

नेपालमा आफ्नो धार्मिक परम्परा अनुसार मृत्यु संस्कार गर्ने चलन परापूर्व कालदेखि नै चलिआएको छ । हरेका नगरपालिकामा तथा हरेक समुदायको आ-आफ्नो धर्म र संस्कृति अनुसार शवदाहस्थल र चिहान व्यवस्थापन एक महत्वपूर्ण र संवेदनशील विषय र आवश्यकता हो । भावनात्मक अर्थसमेत बोकेको यो विषयलाई कुनै पनि योजनाले समयमै सम्बोधन गर्नुपर्दछ । अन्यथा अव्यवस्थित दाहसंस्कार गरिनुले नगरपालिकाको पर्यावरणीय, सामाजिक तथा साँस्कृतिक व्यवस्थामा चुनौती थपिन्छ । परम्परागत रुपमा सञ्चालनमा रहेका शवदाहस्थल र चिहानलाई भविष्यमा सहज र व्यवस्थित बनाउनु पर्दछ । यस पाँचखाल नगरपालिकामा भने तामाघाट शवदाह स्थलमा अन्तिम संस्कार गर्ने गरिएको छ ।

तालिका नं. ७४ : शवदाहस्थल, चिहानस्थलहरू तथा कब्रस्थानहरूको विवरण

क्र.सं.	शवदाहस्थल, चिहान र कबस्थानहरुको विवरण	ठेगाना
१	माने गाउँ घाट	भ्यूटावर-१
२	तीनपिपले समाधि	तीनपिपले-१
३	धुङ्ग गाउँ	धुङ्ग गाउँ-१
४	दोभाने घाट	दोभान पार्टि-२
५	घिमिरे टोल समाधि	घिमिरे टोल-२
६	हाङ्गेठाटी समाधि	हाङ्गेठाटी-२
७	खोक देवीस्थान चिहान	ढारेडाँडा-२

क्र.सं.	शवदाहस्थल, चिहान र कबस्थानहरुको विवरण	ठेगाना
८	कानेके घाट	कानेके घाट-६
९	छायाँडाँडा (तामाङ समाधि स्थल)	काजी वन-६
१०	खत्रि डाँडा चिटा ट्रस्ट	खत्रिडाँडा-७
११	सुवर्णेश्वर घाट	सुवर्णेश्वरी मन्दिर-८
१२	माने डाँडा समाधि	मानेडाँडा-८
१३	भँगेरी समाधि स्थल	भँगेरी-८
१४	डाँडा खर्क च्यान डाँडा	डाँडाखर्क-८
१५	च्यानडाँडा चिसापानी	चिसापानी-८
१६	बेला समाधि स्थल	बेला-१०
१७	अधेरी खोला घाट	बेला-१०
१८	छुटिङ्ग समाधि	सातदोबाटो-११
१९	सालघारी समाधि	सालघारी्-११
२०	मानेस्वरा समाधि	मानेस्वरा-११
२१	माने गाउँ समाधि	माने गाउँ-११
२२	शिखरकटेरी समाधि	शिखरपुर-११
२३	बरमन्डि समाधि	बारमन्डि-११
२४	नागदह घाट	सुनकोशी-१३
२५	पहारी खोला घाट	पहारी खोला दोभान-१३
२६	लामिडाँडा च्यान	लामिडाँडा-१३
२७	तामाङ्ग च्यान	कोशी देख-१३
२८ .	बोहोरे दोभान घाट	बोहोरे दोभान -११
२९ .	बेलडाँडा समाधी स्थल	बेलडाँडा-१२
३० .	नरपतिडाँडा समाधी स्थल	नरपतिडाँडा-१३

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

७.५.९ पाटी, पौवा, धर्मशाला चौतारा तथा विश्रामस्थलहरूको विवरण

पाटी, पौवा, धर्मशाला चौतारा तथा विश्रामस्थलहरू हाम्रा साँस्कृतिक चिनारी हुन्। यी परम्परागत संरचनाले हाम्रो पुर्ख्यौलीलाई प्रतिनिधित्व गर्दछन्। त्यसैले यी संरचनाहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन र स्तरोन्नती गरी भावी पुस्तालाई समेत हाम्रो परम्परा र संस्कृतिसँग परिचित गराउनु पर्दछ। यसो गरेको खण्डमा हाम्रो परम्परागत मौलिक पहिचान बच्दछ। विकासका आधुनिक संरचना बनाउने क्रममा हामीले मौलिक साँस्कृति सम्पदाको संरक्षणमा विशेष ध्यान दिनु आवश्यक छ।

तालिका नं. ७५ : सार्वजनिक पाटीपौवा तथा चौताराहरूको विवरण

क्र.सं	विवरण	स्थान	वडा नं.	हालको उपयोग
१	जेष्ठ नागरिक भेटघाट चौतारी	द्द	वडा नं १	स्थानीय वासिन्दा
२	जेष्ठ नागरिक भेटघाट चौतारी	पदाली चौर	वडा नं १	स्थानीय वासिन्दा
३	पुरानो पोखरी चौतार	पुरानो पोखरी	वडा नं २	स्थानीय वासिन्दा
४	ज्यामीरकोट चौतारा	ज्यामीरकोट	वडा नं २	स्थानीय वासिन्दा
५	छागेडाँटे चौतारा	घगेडाटे	वडा नं २	स्थानीय वासिन्दा
६	देविस्थान चौतारा	देविस्थान	वडा नं २	स्थानीय वासिन्दा
७	तामाघर पाटी	तामाघर	वडा नं ३	नगरबासी
८	मोठा पाटी	गिरीटोल	वडा नं ३	स्थानीय
९	दुधेश्वर मन्दिर पाटी	द्धेश्वर	वडा नं ३	नगरबासी
१०	पाँचखाल पुरानो बजार पाटी	तामाघाट	वडा नं ४	नगरबासी
११	दनुवार बस्ती चौतारा	तामाघाट	वडा नं ४	नगरबासी
१२	देविस्थान मन्दिर	तामाघाट	वडा नं ४	नगरबासी
१३	जगता पाटी	जगता पाटी	वडा नं ५	स्थानीय वासिन्दा
१४	मैदान चौतारा	मैदान	वडा नं ५	स्थानीय वासिन्दा
१५	मयत पानी चौतारा	मयतपानी	वडा नं ५	स्थानीय वासिन्दा
१६	आँपाबोट चौतारा	दुलालथोक	वडा नं ६	स्थानीय वासिन्दा
१७	दुलालथोक प्रतिक्षालय	दुलालथोक	वडा नं ६	सार्वजनिक
१८	बखेली प्रतिक्षालय	दुलालथोक	वडा नं ६	सार्वजनिक
१९	वृद्ध भेटघाट चौतारी	वडा कार्यालय अगाडी	वडा नं ६	सार्वजनिक
२०	ठाँटी दोभान पाटी	ठाँटी	वडा नं ६	सार्वजनिक
२१	श्रीराम पाटी	श्रीराम पाटी	वडा नं ७	स्थानीय वासिन्दा
२२	कोटिनी वर पिपल चौतारी	कोटिनी	वडा नं ७	स्थानीय वासिन्दा
२३	माझी गाउँ वर पिपल चौतारी	शीखरपुर	वडा नं ७	स्थानीय वासिन्दा
२४	स्वामीको चौतारा	पोखरी	वडा नं ८	स्थानीय वासिन्दा
२५	तल्ले भञ्ज्याङ्ग चौतारी	तल्ले भञ्ज्याङ्ग	वडा नं ८	स्थानीय वासिन्दा
२६	रातमाटे चौतारा	रातमाटे	वडा नं ८	स्थानीय वासिन्दा
२७	कृष्ण मन्दिर चौतारा	रातमाटे	वडा नं ८	स्थानीय वासिन्दा

क्र.सं	विवरण	स्थान	वडा नं.	हालको उपयोग
२८	धरने पौवा	खरेलथोक	वडा नं ९	स्थानीय वासिन्दा
२९	शिवालय पाटी	खरेलथोक	वडा नं ९	स्थानीय वासिन्दा
३०	बालुवा पार्टी	बालुवा	वडा नं १२	स्थानीय वासिन्दा
३१	ठाँटी को पाटी	ठाँटी	वडा नं १३	स्थानीय वासिन्दा
३२	कोशीदेखा चौतारा	ठाँटी	वडा नं १३	स्थानीय वासिन्दा
३३	महाकाल पाटी	बेला	वडा नं १०	स्थानीय वासिन्दा
३४	वर पिपल चौतारा	रानीपानी	वडा नं १०	स्थानीय वासिन्दा
३५	चापाबोट चौतारा	चापाबोट	वडा नं १०	स्थानीय वासिन्दा
३६	रानीपानी चौतारा	रानीपानी	वडा नं १०	स्थानीय वासिन्दा
३७.	सालघारी चौतारा	सालघारी	वडा नं. ११	स्थानीय वासिन्दा
३८.	लामा चौतारा	पिपलडाँडा	वडा न. ११	स्थानीय वासिन्दा
३९.	लेखालीटोल चौतारा	लेखालीटोल	वडा नं. ११	स्थानीय वासिन्दा
४०.	बले चौतारा	बस्थला	वडा नं. ११	स्थानीय वासिन्दा
४१.	वरवन्दी चौतारा	वरवन्दी	वडा नं. ११	स्थानीय वासिन्दा
४२.	बुद्धपार्क चौतारा	सातदोबाटो	वडा नं. ११	स्थानीय वासिन्दा
४३.	बैंकरवेसी चौतारा	बैंकरवेसी	वडा नं. ११	स्थानीय वासिन्दा
४४.	फेदी चौतारा	फेदी	वडा नं. ११	स्थानीय वासिन्दा
४५.	रस्यौटापाखा चौतारा	मानेगाउँ	वडा नं. ११	स्थानीय वासिन्दा

स्रोत : पाँचखाल नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

परिच्छेद - ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

८.१ संगठनात्मक तथा मानव संशाधनको अवस्था

८.१.१ संगठनात्मक ढाँचा

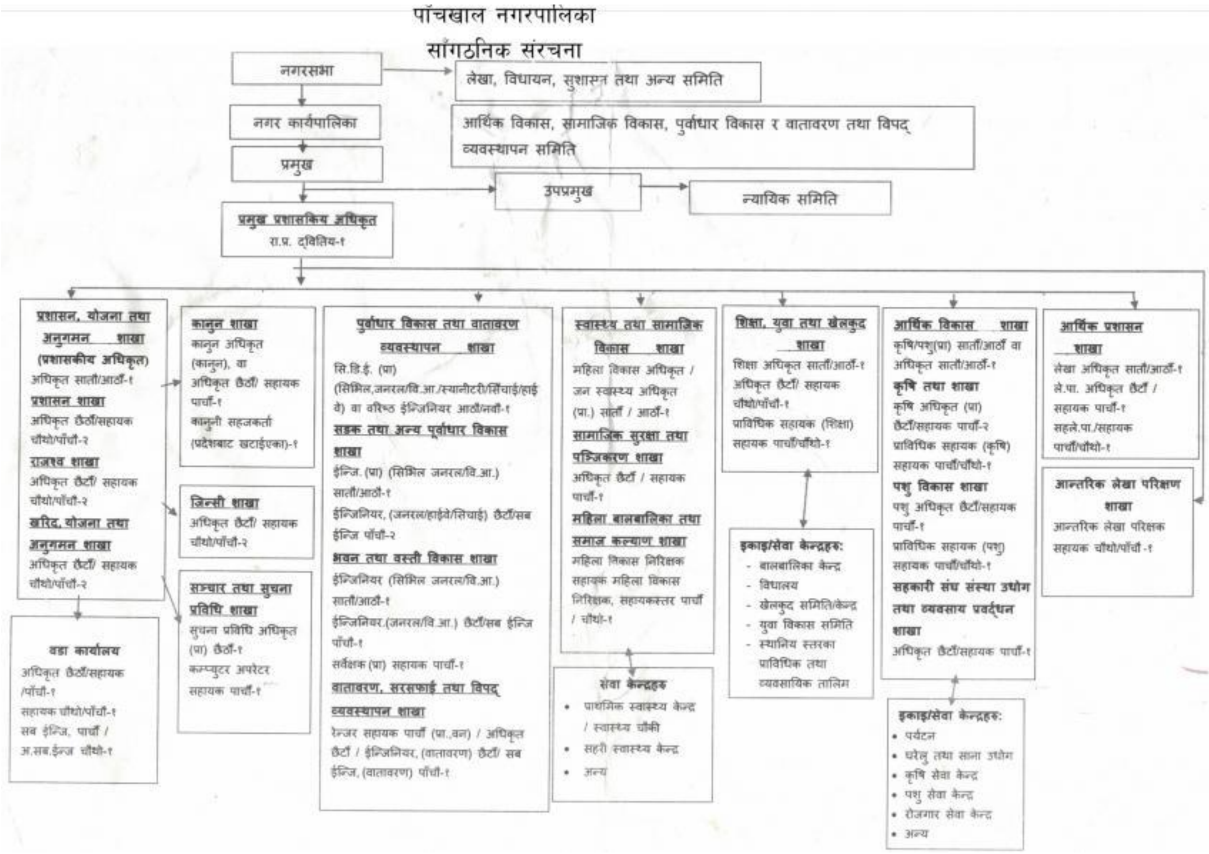

८.१.२ नगरपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी

नगरपालिका तथा वडा कार्यालयमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.स.	कर्मचारीको नाम	पद	तह	सम्पर्क नं	कैफियत
१	सूर्य प्रासद गौतम	प्र.प्रशासकीय अधिकृत	रा.प. द्वितिय	९८५१२५००३१	नपा
२	उदय प्रसाद कोइराला	शाखा अधिकृत	आठौं	९८४१२८५३६०	शिक्षा शाखा
३	हेमप्रसाद मिश्र	ब.लेखा अधिकृत	आठौं	९८४९२६६१७४	लेखा शाखा
४	सन्तोष पौड्यालय	शाखा अधिकृत	सातौं	९८६०६८५१८७	प्रशासन शाखा
५	कपिलदेव भट्ट	इन्जिनियर	सातौं	९८५८७५०९८५	प्राविधिक शाखा
६	कल्याण प्र. सुवेदी	अधिकृत	छैठौं	९८४१३६५८३२	योजना शाखा
७	गणेश प्रसाद खरेल	अधिकृत	छैठौं	९८४१८४४६२७	वातावरण शाखा
८	सुविता ढुंगाना	अधिकृत	छैठौं	९८४१७४५८८८	प्रशासन शाखा
९	पुष्पमाया दनुवार	सहायक राजश्व अधिकृत	छैठौं	९८४९०१३३०४	राजस्व शाखा
१०	राजेन्द्र तिमल्सिना	सहायक ईन्जिनियर	छैठौं	९८४१००६२२७	प्राविधिक शाखा
११	सुदर्शन वोलखे	बाली संरक्षण अधिकृत	छैठौं	९८४१२५०६८५	कृषि शाखा
१२	तारा देवी रावत	स. महिला विकास अधिकृत	छैठौं	९८४२३८०२४४	महिला बालवालिका शाखा

क्र.स.	कर्मचारीको नाम	पद	तह	सम्पर्क नं	कैफियत
१३	पुण्य देवी श्रेष्ठ	स.म.वि.नी	पाँचौं	९८४१८९९३७	महिला बालवालिका शाखा
१४	गौतम पराजुली	सव.ईन्जिनियर	पाँचौं	९८४४१९४८०१	प्राविधिक शाखा
१५	लोक कुमारी लुईटेल	कम्प्युटर अपरेटर	पाँचौं	९८४९४७२०८६	प्रशासन शाखा
१६	चन्द्र सापकोटा	सव ईन्जिनियर	पाँचौं	९८५११५०१९६	प्राविधिक शाखा
१७	शान्ति बहादुर कार्की	आ.ले.प.सहायक	पाँचौं	९८४३३९९७४१	आलेप शाखा
१८	पदम कु. दनुवार	वरिष्ठ क.सहायक	पाँचौं	९८४११०२४९६	समाजिक सुरक्षा
१९	गणेश सापकोटा	अमिन	पाँचौं	९८४९५७९९६२	प्राविधिक शाखा
२०	सुरेश वडाल	प्रा.स.	पाँचौं	९८४९४७२१७८	कृषि शाखा
२१	अर्जुन खड्का	सहायक	पाँचौ	९८४७३५९१८४	वडा सचिव
२२	मनिता भट्टराई	सहायक	पाँचौ	९८६०६७४१०३	वडा सचिव
२३	शंकर नेपाल	सहायक	पाँचौं	९८४९३१३८९६	वडा सचिव
२४	मनुमाया राना	सहायक	पाँचौं	९८४७१६२२४०	वडा सचिव
२५	गंगा ढकाल	सहायक	पाँचौं	९८४३०५५१२१	वडा सचिव
२६	सृजना सुवेदी	सहायक	पाँचौं	९८६१३१६४७४	वडा सचिव
२७	हेमलता रिजाल	स.म.वि.नी	चौथो	९८४९२५०८४६	वडा सचिव
२८	कल्पना शर्मा	सहायक	चौथो	९८६७६४२४०८	वडा सचिव
२९	संगिता सापकोटा	सहायक	चौथो	९८४३४३५०७३	वडा सचिव
३०	विष्णु भुजेल	सहायक	चौथो	९८६०६७९३५८	वडा सचिव
३१	श्रीरामा महतो	वडा सचिव	चौथो	९८४४३१८२६२	वडा सचिव
३२	सागरमान लोप्चन	अ.स.ई	चौथो	९८४३०००८३२	
३३	रुजिना भैनत्व	अ.स.ई	चौथो	९८४३७२४७५०	
३४	रोशन गिरी	अ.स.ई.	चौथो		
३५	सम्झना मैनाली	सहायक	चौथो	९८४९२६९९८९	योजना शाखा

नगरपालिका तथा वडा कार्यालयमा कार्यरत अस्थायी/करार/दैनिक ज्यालादारीका कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	विपिन भुसार	परियोजना प्रवन्धक	आठौं	९८५१२५४०४८	हरित बसोबास योग्य शहर परियोजना
२	दिनेश चौहान	सूचना प्रविधि अधिकृत	छैठौं	९८४१५२६५८३	सुचना प्रविधि शाखा
३	निर्मला मार्हजन	रोजगार संयोजक	छैठौं	९८४३६७५८९०	रोजकार सेवा केन्द्र
४	सुगम भेटवाल	कृषि स्नातक	छैठौं	९८४३०४०७५०	कृषि शाखा
५	सुरज श्रेष्ठ	पशु चिकित्सक	छैठौं	९८४३५२७८४९	पशुपन्छी शाखा
६	शुशिला पाठक	लेखापाल	पाँचौ	९८४१५२८००४	लेखा शाखा
७	राजन कार्की	योजना सहायक	पाँचौ	९८४१२७४५९५	नगर प्रमुख सचिवालय
८	उसा रेग्मी	न्यायिक सहजकर्ता	पाँचौ	९८६०४३१४५२	न्यायिक समितिको सचिवालय
९	पवन गौतम	कम्प्युटर सहायक	पाँचौ	९८५१००६००५	न्यायिक समिति
१०	सिता कु. तामाङ	:क्ष्क अपरेटर	पाँचौ	९८४११०००५९	पञ्जकिरण सेवा ईकाई
११	सुनयना थपलिया	:क्ष्क अपरेटर	पाँचौ	९८६०७९९३१६	पञ्जकिरण सेवा ईकाई
१२	समिता पराजुली	रोजगार सहायक	पाँचौ	९८४३३३०९८४	रोजकार सेवा केन्द्र

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
१३	सूर्यमाया दनुवार	ब.उद्यम विकास सहजकर्ता	पाँचौ	९८४९३१५९०७	मेड्पा कार्यक्रम
१४	ज्ञानेन्द्र दाहाल	प्रा.स	पाँचौ	९८४१०००००८	कृषि शाखा
१५	रोशन ढुङ्गाना	सब-इन्जिनियर	पाँचौ	९८४९३९९००५	प्राविधिक शाखा
१६	शुनिल पराजुली	सब इन्जिनियर	पाँचौं	९८४३०५३८९१	प्राविधिक शाखा
१७	अनिल श्रेष्ठ	सब-इन्जिनियर	पाँचौ	९८४४२५७२४०	प्राविधिक शाखा
१८	लक्ष्मी श्रेष्ठ	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	पाँचौ	९८६४३२४७०८	पशुपन्छी तथा पश शाखा
१९	ज्यौती पौडेल	अ.सव ईन्जिनियर	चौथो	९८४३१८८७६८	प्राविधिक शाखा
२०	गोमा खरेल	फिल्ड सहायक	चौथो	९८६०८०४१०४	पञ्जिकिरण सेवा ईकाई
२१	भवानी न्यौपाने	उद्यम विकास सहजकर्ता	चौथो	९८६५५९५४१०	मेड्पा कार्यक्रम
२२	निर्मला ढुंगाना	वडा सचिव	पाँचौं	९८४१८०१७६८	वडा सचिव
२३	ईन्द्रमाया कुँवर	वडा सचिव	पाँचौं	९८४१००६६८८	वडा सचिव
२४	पवन सापकोटा	सहायक	तेस्रो	९८४१९१३६९१	जिन्सी
२५	अनिता तिमल्सिना	राजश्व सहायक	तेस्रो	९८४१०४०१७४	राजश्व सहायक
२६	मन्दिरा लुइटेल	कम्पुटर सहायक	चौथो	९८४३५७३२१३	हरित बसोबास योग्य शहर परियोजना
२७	सम्झना तामाङ	कार्यालय सहायक	श्रेणी विहिन	९८४९२६९८९०	
२८	कमला दनुवार	कार्यालय सहायक	श्रेणी विहिन	९८४३५३१६३२	
२९	सुनिता त्रिपाठी	कार्यालय सहायक	श्रेणी विहिन	९८४३२५०७५१	
३०	निरा मिजार	कार्यालय सहायक	श्रेणी विहिन	९८२३१११९२७	
३१	विष्णुमाया दनुवार	कार्यालय सहायक	श्रेणी विहिन	९८४९२६१५३०	
३२	रमा पहरी	कार्यालय सहायक	श्रेणी विहिन	९८४९१००९३८	
३३	रोजिना थापा	सामाजिक परिचालक	श्रेणी विहिन	९८६०८१८२२२	
३४	सुधा सापकोटा	मनोसामाजिक कार्यकर्ता	श्रेणी विहिन	९८४३२५०७०६	स्वास्थ्य शाखा
३५	राजु मिजार अच्छी	द्वन्द्व प्रभावित स्वयंसेवक	श्रेणी विहिन	९८६३६१००४६	स्वास्थ्य शाखा
३६	रुद्र पौडेल	ह. सवारी चालक	श्रेणी विहिन	९८५११८९८४९	न.पा
३७	राजन चापागाई	हेभि सवारी चालक	श्रेणी विहिन	९८४९६६६६४९	न.पा
३८	गोपि चन्द्र दनुवार	ह. सवारी चालक	श्रेणी विहिन	९८१८८६९७५१	न.पा
३९	सुजना तामाङ	ह. सवारी चालक	श्रेणी विहिन	९८६३३३२९६३	न.पा
४०	ईन्द्र ब.दनुवार	का.स.	श्रेणी विहिन	(*$!(*&^^(	न.पा
४१	विष्णु बहादुर कार्की	सुरक्षा गार्ड	श्रेणी विहिन	९८४११०९४९९	न.पा
४२	शान्ता कोइराला	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६१३३२०९६	न.पा
४३	भगवती पराजुली	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६९२३६८१०	न.पा
४४	फागुराम चौधरी	क.स.	श्रेणी विहिन	९८४१०११०७६	न.पा
४५	मदन तिमल्सिना	का.स.	श्रेणी विहिन	९८४९२५१२४८	न.पा
४६	निर्मला लम्साल	का.स.	श्रेणी विहिन	९८०८९४९४४२	न.पा
४७	रामेशवर सापकोटा	का.स.	श्रेणी विहिन	९८४१०००२५४	न.पा
४८	लक्ष्मी के.सी.	का.स.	श्रेणी विहिन	९८४३५३०१९०	न.पा

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
४९	वासुदेव पराजुली	प्लमबर एवम्इलेक्ट्रिसियन	श्रेणी विहिन	९८५११६४९०३	न.पा
५०	मन्दिरा दाहाल पौडेल	सामाजिक परिचालक	श्रेणी विहिन		
५१	उर्मिला सापकोटा	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६०८७५६०५	ज्या.दा.
५२	राम बहादुर शिवभक्ती	का.स.	श्रेणि विहीन	९८६२५९२११८	
५३	रुपा श्रेष्ठ	का.स.	श्रेणि विहीन		
५४	अनिता तामाङ	का.स.	श्रेणि विहीन	९८१३०८२५७८	
५५	सपना लामा राई	का.स.	श्रेणि विहीन	९८६०००४०५८	
५६	शोभा गौतम	का.स.	श्रेणि विहीन	९८२३३२१६८४	
५७	शोभा खत्री के.सी.	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६९७६०४७६	
५८	रुद्र कुमारी खत्रि	का.स.	श्रेणी विहिन	९८२८०१५०९४	
५९	पाल्देन तामाङ	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६३७०२०९६	
६०	केशरी कुमारी थापा मगर	का.स.	श्रेणी विहिन	९८१८१९५७८३	
६१	मेनुका लिमिछाने	का.स.	श्रेणी विहिन	९८४०२६१६९४	
६२	अन्जु शिवभक्ती	का.स.	श्रेणी विहिन	९८२३५१९३३१	
६३	योगमाया मानन्धर	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६०८९५११४	
६४	सिता तामाङ	का.स.	श्रेणी विहिन	९८१३८४४६११	

पाँचखाल नगरपालिका कार्यालय अन्तर्गत स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.स.	नामथर	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	उज्वल अधिकारी	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	छैठौं	९८४१२९६०४०/०११-४९९३९७	स्थायी
२	कल्पना कार्की	क.न.निरीक्षक	छैठौं	९८४१५९३१५५	स्थायी
३	बिष्णु प्रसाद गौतम	सि.अ.हे.व.	छैंठौ	९८५११२९६२७	स्थायी (स्वास्थ्य शाखा काज)
४	सरु श्रेष्ठ	अ.न.नि.	छैठौं	९८४९२६३२६७	स्थायी
५	मधु श्रेष्ठ	सि.अ.न.मी.	छैठौं	९८४४३०४६१४	स्थायी
६	नारायण बहादुर दनुवार	ज.स्वा.नि.	छैठौं	९८४३८३१५४२	स्थायी
७	डिल्ली कुमारी मगर	सि.अ.न.मी	छैठौं	९८४२९८५०१४	स्थायी
८	नारायण कृष्ण नयाजु	सि.अ.हे.व.	छैंठौ	९८५१२०७२०२	स्थायी
९	इन्दिरा धिमाल	सि.अ.न.मी.	छैंठौ	९८४१६२४७३५	स्थायी
१०	उर्मिला थपलिया	सि.अ.न.मी.	छैंठौ	९८४१४९०२१७	स्थायी
११	सुमित्रा सापकोटा	सि.अ.न.मि.	छैठौं	९८४००२५१४५	स्थायी
१२	मीना रावत	ज.स्वा.नि.	छैठौं	९८४७८२३०२७	स्थायी
१३	राजकुमारी राई	सि.अ.न.मि.	छैंठौ	९८४२८९५७५५	स्थायी
१४	खेम ब. खड्का	ज.स्वा.नि.	छैठौं	९८४५४४१४०८	स्थायी
१५	रमा कुमारी जोशी	सि.अ.न.मी.	छैंठौ	९८६१६०६२१८	स्थायी
१६	लक्ष्मी कुंवर	सि.अ.न.मी.	छैठौं	९८४१००७४३४	स्थायी

क्र.स.	नामथर	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
१७	कान्छा बानियाँ	सि.अ.हे.ब	पाँचौ	९८४९१३६२९६	स्थायी
१८	बविता कुमारी	सि.अ.न.मी.	पाँचौ	९८४४०५११२५	स्थायी
१९	रुपा दाहाल	अ.न.मि.	चौथो	९८६१३३२९११	स्थायी (अध्ययन बिदा)तलबी
२०	दुर्गा कुमारी आचार्य	सि.अ.न.मी	पाँचौ	९८४९२६४५४२	स्थायी
२१	राजकुमार दनुवार	सि.अ.हे.व.	पाँचौ	९८४११८१८८५	स्थायी
२२	लुक प्रसाद गौतम	सि.अ.हे.व.	पाँचौ	९८४३२५७५१८	स्थायी
२३	दिननाथ तिमल्सिना	सि.अ.हे.व.	पाँचौं	९८४१४९१७८०	स्थायी
२४	कालिका ठकुरी	सि.अ.न.मि.	पाँचौं	९८४९६३७२७२	स्थायी (स्वास्थ्य शाखा काज)
२५	अर्चना चन्द	सि.अ.हे.व.	पाँचौ	९८४९१९७२२९	स्थायी
२६	यसोदा बजगाई	सि.अ.हे.व.	पाँचौ	९८६९२७६२६६	स्थायी
२७	रिता देवी गौतम	अ.न.मि.	चौथो	९८४९९३७६७५	स्थायी
२८	खोटराज धिमाल	का.स.	श्रेणी बिहिन पाँचौ	९८४१४११७५३	स्थायी
२९	कबिता बोलखे	का.स.	पाँचौ श्रेणी बिहिन	९८४९६१८५२१	स्थायी
३०	निरन्जन सिपखान	का.स	श्रेणी बिहिन पाँचौ	९८४१९०१४२६	स्थायी
३१	तोम प्रसाद नेपाल	का.स.	श्रेणी बिहिन पाँचौ	९८४१९१६१२८	स्थायी

पाँचखाल नगरपालिका कार्यालय अन्तर्गतको स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत अस्थायी करार तथा दैनिक ज्यालादारी कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.स.	नामथर	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	डा. सरिता तामाङ	मे.अ.	आठौं	९८४६८३७४४०	करार
२	धन ब. बिष्ट	हे.अ.	पाँचौ	९८४०१४८०३७	करार
३	सरिता बजगाईं	मनोविमर्शकर्ता	पाँचौ	९८४११०९५७०	करार
४	बशन्त श्रेष्ठ	रेडियोग्राफर	पाँचौ	९८६३३४९२७३	करार
५	रमला भट्टराई	हे.अ.	पाँचौ	९७४८२७३९४५	करार
६	शुसिला सेढाई	अ.हे.व.	चौथो	९८४३९३९७०३	करार
७	कविता सेढाई	अ.न.मी.	चौथो	९८६६५५८७७४	करार
८	राजु अधिकारी	अ.हे.व.	चौथो	९८४९१२७००९	करार
९	अनुराधा दुलाल	अ.न.मी.	चौथो	९८४१०५६२११	करार
१०	लक्ष्मी राई	अ.हे.व.	चौथो	९८४३७७१९२६	करार
११	संगीता दनुवार	अ.न.मी.	चौथो	९८४३१६८५९८	करार
१२	भुवन पाल	अ.हे.व.	चौथो	९८६१८४५२९७	करार
१३	निलम कासुला	अ.न.मी.	चौथो	९८४३६९०९७६	करार
१४	शारदा गौतम	अ.हे.व.	चौथो	९८४०५४८७४१	करार
१५	सरिता नेपाली	ल्या.अ.	चौथो	९८६०००९६७६	करार
१६	शान्ता दनुवार	अ.न.मी.	चौथो	९८४९६९५९५५	करार (बर्थिङ)
१७	सावित्री आले मगर	अ.न.मि.	चौथो	९८४९३४०२८४	करार
१८	रजिना परियार	अ.हे.व.	चौथो	९८४०४२५३९६	करार
१९	प्रमिला मास्के	अ.न.मि.	चौथो	९८४९२०३८४८	करार (बर्थिङ)

क्र.स.	नामथर	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
२०	सविना तामाङ	अ.हे.व.	चौथो	९८४९७५०८३७	करार
२१	उषा राई	अ.न.मी.	चौथो	९८४१६३५२७६	करार
२२	रेनुका तिमल्सिना	अ.हे.व.	चौथो	९७४१६५६९५३	करार
२३	तारा भण्डारी	अ.न.मि.	चौथो	९७४९४१९०८०	करार
२४	अनु तामाङ	का.स.	श्रेणी बिहिन	९८४३५३६८३५	करार
२५	गोमा भुजेल	का.स.	श्रेणी बिहिन	९८४३३७२६०४	करार (बर्थिङ)
२६	अमृत सापकोटा	सुरक्षा गार्ड	श्रेणी बिहिन	९८४१७६४५४०	करार
२७	सुमित्रा उप्रेती	का.स.	श्रेणी बिहिन	९८६०६६३८०९	करार (बर्थिङ)
२८	जेनिशा तामाङ	का.स.	श्रेणी बिहिन	९८६२५९२१९४	करार
२९	संगिता खड्गी	का.स.	श्रेणी बिहिन	९८६०२८७४६४	करार
३०	सुस्मिता अर्याल	का.स.	श्रेणी बिहिन	९८४९३०००६९	करार
३१	अप्सरा बोलखे	का.स.	श्रेणी बिहिन	९८४३७५९४६६	करार
३२	सरोज दनुवार	ल्या.अ.	देवभूमि बालुवा स्वास्थ्य चौकी	९८६०९५८२०२	(दै.ज्या.)
३३	मेनुका सापकोटा	का. स.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र,पाँचखाल	९८४९४७२८५१	(दै.ज्या.)
विद्यालय नर्स					
क्र.स.	**नाम थर**	**पद**	**संस्था**	**सम्पर्क नं.**	**कैफियत**
१	प्रकृति दुलाल	विद्यालय नर्स	श्री राम मा.वि.	९८६०५३८८७५	करार
२	सुलोचना सुवेदी	विद्यालय नर्स	श्री महांकाल मा.वि	९८०८७३०४१२	करार
३	अस्मिता पौडेल	विद्यालय नर्स	श्री आजाद मा.वि.	९८६१८१८५८४	करार
४	पुजा काफ्ले	विद्यालय नर्स	श्री सर्वमंगला मा.वि.	९८६९३९९७६७	करार
५	दिल माया उदास	विद्यालय नर्स	श्री कालिका मा.वि.	९८४०५३४६६९	करार
एम्बुलेन्स चालक					
क्र.स.	**नाम थर**	**पद**	**संस्था**	**सम्पर्क नं.**	**कैफियत**
१	दावा सिङ् लामा	एम्बुलेन्स चालक	आइशोलेशन सेन्टर	९८६१९३६२३८	करार
२	दिपक बि.क.	एम्बुलेन्स चालक	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, पाँचखाल	९८६९२३६६५२	
				०११-४०७०७७	
३	बुद्धि बहादुर भुजेल	एम्बुलेन्स चालक	पाँचखाल पोलिक्लिनिक	९८१८५१२२९९	
४	C/O गौरी श्रेष्ठ	-	समाज सुधार युवा क्लब	९८५१११९८४८	

स्रोत : पाँचखाल गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

अनुसूचीहरू

अनुसूची १ : पाँचखाल नगरपालिकाका २०७९ मा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

क्र.सं.	फोटो	नाम थर	निर्वाचित भएको पद	सम्पर्क नम्बर
१.		महेश खरेल	नगर प्रमुख	९८४३०४१७८८
२.		सुर्य माया दनुवार	उप- प्रमुख	९८४१५१९२४२
३.		जय बहादुर तामाङ	वडा अध्यक्ष	९८६१५४७२६५
४.		रामेश्वर दाहाल	वडा अध्यक्ष	९८४१००७४९३
५.		सुन्दर अधिकारी	वडा अध्यक्ष	९८५१००७६३९
६.		सुन्दर तामाङ	वडा अध्यक्ष	९८५११८९४७४
७.		सीता राम ढुंगाना	वडा अध्यक्ष	९८४११००७९७
८.		राम शरण दुलाल	वडा अध्यक्ष	९८४९१३४१०३
९.		राम कृष्ण दंगाल	वडा अध्यक्ष	९८४१४७७६९०
१०.		संजय तामाङ	वडा अध्यक्ष	९८५१०७३२७८

क्र.सं.	फोटो	नाम थर	निर्वाचित भएको पद	सम्पर्क नम्बर
११.		राम काजी श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	९८५११७३७०४
१२.		नारायण प्रसाद सापकोटा	वडा अध्यक्ष	९८४१४८६०१५
१३.		हिरा काजी तामाङ	वडा अध्यक्ष	९८४०८१५४८९
१४.		ज्ञान बहादुर दनुवार	वडा अध्यक्ष	९८४१२८९१८६
१५.		सुकु विर तामाङ	वडा अध्यक्ष	९८४१५२५३४१
१६.		संजय तामाङ	प्रवक्ता	९८५१०७३२७८
१७.		श्रीजना परियार	कार्यपालिका सदस्य	९८६२४९४८७०
१८.		कल्पना ढुंगाना	कार्यपालिका सदस्य	९८४१९१३६८९
१९.		सरस्वती फैंजु	कार्यपालिका सदस्य	९८४९१०९७२४
२०.		यसोदा बसेल	कार्यपालिका सदस्य	९८४०२३१७९४
२१.		सुमित्रा खरेल	कार्यपालिका सदस्य	९८४९१६१५२७

क्र.सं.	फोटो	नाम थर	निर्वाचित भएको पद	सम्पर्क नम्बर
२२.		माइली दनुवार	कार्यपालिका सदस्य	९८४३५६७१६६
२३.		सुरेश भुजे शिवभक्ती	कार्यपालिका सदस्य	९८४१६७२७३७
२४.		बाल कृष्ण रोक्का	कार्यपालिका सदस्य	९८५१०६८०६९

स्रोत : पाँचखाल गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

अनुसूची २ : पाँचखाल नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीको विवरण

नगरपालिका तथा वडा कार्यालयमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.स.	कर्मचारीको नाम	पद	तह	सम्पर्क नं	कैफियत
१	सूर्य प्रासद गौतम	प्र.प्रशासकीय अधिकृत	रा.प. द्धितिय	९८५१२५००३१	नपा
२	उदय प्रसाद कोइराला	शाखा अधिकृत	आठौं	९८४१२८५३६०	शिक्षा शाखा
३	हेमप्रसाद मिश्र	ब.लेखा अधिकृत	आठौं	९८४९२६६१७४	लेखा शाखा
४	सन्तोष पौड्यालय	शाखा अधिकृत	सातौं	९८६०६८५१८७	प्रशासन शाखा
५	कपिलदेव भट्ट	इन्जिनियर	सातौं	९८५८७५०९८५	प्राविधिक शाखा
६	कल्याण प्र. सुवेदी	अधिकृत	छैठौं	९८४१३६५८३२	योजना शाखा
७	गणेश प्रसाद खरेल	अधिकृत	छैठौं	९८४१८४४६२७	वातावरण शाखा
८	सुविता ढुंगाना	अधिकृत	छैठौं	९८४१७४५८८८	प्रशासन शाखा
९	पुष्पमाया दनुवार	सहायक राजश्व अधिकृत	छैठौं	९८४९०१३३०४	राजस्व शाखा
१०	राजेन्द्र तिमल्सिना	सहायक ईन्जिनियर	छैठौं	९८४१००६२२७	प्राविधिक शाखा
११	सुदर्शन वोलखे	वाली संरक्षण अधिकृत	छैठौं	९८४१२५०६८५	कृषि शाखा
१२	तारा देवी रावत	स. महिला विकास अधिकृत	छैठौं	९८४२३८०२४४	महिला बालवालिका शाखा
१३	पुण्य देवी श्रेष्ठ	स.म.वि.नी	पाँचौं	९८४१८९९३७	महिला बालवालिका शाखा
१४	गौतम पराजुली	सव.ईन्जिनियर	पाँचौं	९८४४१९४८०१	प्राविधिक शाखा
१५	लोक कुमारी लुईटेल	कम्प्युटर अपरेटर	पाँचौं	९८४९४७२०८६	प्रशासन शाखा
१६	चन्द्र सापकोटा	सव ईन्जिनियर	पाँचौं	९८५११५०१९६	प्राविधिक शाखा
१७	शान्ति बहादुर कार्की	आ.ले.प.सहायक	पाँचौं	९८४३३९९७४१	आलेप शाखा
१८	पदम कु. दनुवार	वरिष्ठ क.सहायक	पाँचौं	९८४११०२४९६	समाजिक सुरक्षा
१९	गणेश सापकोटा	अमिन	पाँचौं	९८४९५७९९६२	प्राविधिक शाखा
२०	सुरेश वडाल	प्रा.स.	पाँचौं	९८४९४७२१७८	कृषि शाखा
२१	अर्जुन खड्का	सहायक	पाँचौ	९८४७३५९१८४	वडा सचिव
२२	मनिता भट्टराई	सहायक	पाँचौ	९८६०६७४१०३	वडा सचिव
२३	शंकर नेपाल	सहायक	पाँचौं	९८४९३१३८९६	वडा सचिव
२४	मनुमाया राना	सहायक	पाँचौं	९८४७१६२२४०	वडा सचिव
२५	गंगा ढकाल	सहायक	पाँचौं	९८४३०५५१२१	वडा सचिव
२६	सृजना सुवेदी	सहायक	पाँचौं	९८६१३१६४७४	वडा सचिव
२७	हेमलता रिजाल	स.म.वि.नी	चौथो	९८४९२५०८४६	वडा सचिव
२८	कल्पना शर्मा	सहायक	चौथो	९८६७६४२४०८	वडा सचिव
२९	संगिता सापकोटा	सहायक	चौथो	९८४३४३५०७३	वडा सचिव
३०	विष्णु भुजेल	सहायक	चौथो	९८६०६७९३५८	वडा सचिव
३१	श्रीरामा महतो	वडा सचिव	चौथो	९८४४३१८२६२	वडा सचिव
३२	सागरमान लोप्चन	अ.स.ई	चौथो	९८४३०००८३२	
३३	रुजिना भैनत्व	अ.स.ई	चौथो	९८४३७२४७५०	
३४	रोशन गिरी	अ.स.ई.	चौथो		
३५	सम्झना मैनाली	सहायक	चौथो	९८४९२६९९८९	योजना शाखा

नगरपालिका तथा वडा कार्यालयमा कार्यरत अस्थायी/करार/दैनिक ज्यालादारीका कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	विपिन भुसार	परियोजना प्रवन्धक	आठौं	९८५१२५४०४८	हरित बसोबास योग्य शहर परियोजना
२	दिनेश चौहान	सूचना प्रविधि अधिकृत	छैठौं	९८४१५२६५८३	सुचना प्रविधि शाखा
३	निर्मला मार्हजन	रोजगार संयोजक	छैठौं	९८४३६७५८९०	रोजकार सेवा केन्द्र
४	सुगम भेटवाल	कृषि स्नातक	छैठौं	९८४३०४०७५०	कृषि शाखा
५	सुरज श्रेष्ठ	पशु चिकित्सक	छैठौं	९८४३५२७८४९	पशुपन्छी शाखा
६	शुशिला पाठक	लेखापाल	पाँचौ	९८४१५२८००४	लेखा शाखा
७	राजन कार्की	योजना सहायक	पाँचौ	९८४१२७४५९५	नगर प्रमुख सचिवालय
८	उसा रेग्मी	न्यायिक सहजकर्ता	पाँचौ	९८६०४३१४५२	न्यायिक समितिको सचिवालय
९	पवन गौतम	कम्प्युटर सहायक	पाँचौ	९८५१००६००५	न्यायिक समिति
१०	सिता कु. तामाङ	:क्ष्क अपरेटर	पाँचौ	९८४११०००५९	पञ्जकिरण सेवा ईकाई
११	सुनयना थपलिया	:क्ष्क अपरेटर	पाँचौ	९८६०७९९३१६	पञ्जकिरण सेवा ईकाई
१२	समिता पराजुली	रोजगार सहायक	पाँचौ	९८४३३३०९८४	रोजकार सेवा केन्द्र
१३	सूर्यमाया दनुवार	ब.उद्यम विकास सहजकर्ता	पाँचौ	९८४९३१५९०७	मेड्पा कार्यक्रम
१४	ज्ञानेन्द्र दाहाल	प्रा.स	पाँचौ	९८४१००००८	कृषि शाखा
१५	रोशन ढुङ्गाना	सब-इन्जिनियर	पाँचौ	९८४९३९९००५	प्राविधिक शाखा
१६	शुनिल पराजुली	सब इन्जिनियर	पाँचौं	९८४३०५३८९१	प्राविधिक शाखा
१७	अनिल श्रेष्ठ	सब-इन्जिनियर	पाँचौ	९८४४२५७२४०	प्राविधिक शाखा
१८	लक्ष्मी श्रेष्ठ	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	पाँचौ	९८६४३२४७०८	पशुपन्छी तथा पश शाखा
१९	ज्यौती पौडेल	अ.सव ईन्जिनियर	चौथो	९८४३१८८७६८	प्राविधिक शाखा
२०	गोमा खरेल	फिल्ड सहायक	चौथो	९८६०८०४१०४	पञ्जकिरण सेवा ईकाई
२१	भवानी न्यौपाने	उद्यम विकास सहजकर्ता	चौथो	९८६५५९५४१०	मेड्पा कार्यक्रम
२२	निर्मला ढुंगाना	वडा सचिव	पाँचौं	९८४१८०१७६८	वडा सचिव
२३	ईन्द्रमाया कुँवर	वडा सचिव	पाँचौं	९८४१००६६८८	वडा सचिव
२४	पवन सापकोटा	सहायक	तेस्रो	९८४१९१३६९१	जिन्सी
२५	अनिता तिमल्सिना	राजश्व सहायक	तेस्रो	९८४१०४०१७४	राजश्व सहायक
२६	मन्दिरा लुइटेल	कम्पुटर सहायक	चौथो	९८४३५७३२१३	हरित बसोबास योग्य शहर परियोजना
२७	सम्झना तामाङ	कार्यालय सहायक	श्रेणी विहिन	९८४९२६९८९०	
२८	कमला दनुवार	कार्यालय सहायक	श्रेणी विहिन	९८४३५३१६३२	
२९	सुनिता त्रिपाठी	कार्यालय सहायक	श्रेणी विहिन	९८४३२५०७५१	
३०	निरा मिजार	कार्यालय सहायक	श्रेणी विहिन	९८२३१११९२७	
३१	विष्णुमाया दनुवार	कार्यालय सहायक	श्रेणी विहिन	९८४९२६१५३०	
३२	रमा पहरी	कार्यालय सहायक	श्रेणी विहिन	९८४९१००९३८	
३३	रोजिना थापा	सामाजिक परिचालक	श्रेणी विहिन	९८६०८१८२२२	
३४	सुधा सापकोटा	मनोसामाजिक कार्यकर्ता	श्रेणी विहिन	९८४३२५०७०६	स्वास्थ्य शाखा

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
३५	राजु मिजार अच्छी	द्वन्द्व प्रभावित स्वयंसेवक	श्रेणी विहिन	९८६३६१००४६	स्वास्थ्य शाखा
३६	रुद्र पौडेल	ह. सवारी चालक	श्रेणी विहिन	९८५११८९८४९	न.पा
३७	राजन चापागाई	हेभि सवारी चालक	श्रेणी विहिन	९८४९६६६६४९	न.पा
३८	गोपि चन्द्र दनुवार	ह. सवारी चालक	श्रेणी विहिन	९८१८८६९७५१	न.पा
३९	सुजना तामाङ	ह. सवारी चालक	श्रेणी विहिन	९८६३३३२९६३	न.पा
४०	ईन्द्र ब.दनुवार	का.स.	श्रेणी विहिन	(*$!(*&^^(	न.पा
४१	विष्णु बहादुर कार्की	सुरक्षा गार्ड	श्रेणी विहिन	९८४११०९४९९	न.पा
४२	शान्ता कोइराला	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६१३३२०९६	न.पा
४३	भगवती पराजुली	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६९२३६८१०	न.पा
४४	फागुराम चौधरी	क.स.	श्रेणी विहिन	९८४१०११०७६	न.पा
४५	मदन तिमल्सिना	का.स.	श्रेणी विहिन	९८४९२५१२४८	न.पा
४६	निर्मला लम्साल	का.स.	श्रेणी विहिन	९८०८९४९४४२	न.पा
४७	रामेशवर सापकोटा	का.स.	श्रेणी विहिन	९८४१०००२५४	न.पा
४८	लक्ष्मी के.सी.	का.स.	श्रेणी विहिन	९८४३५३०१९०	न.पा
४९	वासुदेव पराजुली	प्लमबर एवम्इलेक्ट्रिसियन	श्रेणी विहिन	९८५११६४९०३	न.पा
५०	मन्दिरा दाहाल पौडेल	सामाजिक परिचालक	श्रेणी विहिन		
५१	उर्मिला सापकोटा	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६०८७५६०५	ज्या.दा.
५२	राम बहादुर शिवभक्ती	का.स.	श्रेणि विहीन	९८६२५९२११८	
५३	रुपा श्रेष्ठ	का.स.	श्रेणि विहीन		
५४	अनिता तामाङ	का.स.	श्रेणि विहीन	९८१३०८२५७८	
५५	सपना लामा राई	का.स.	श्रेणि विहीन	९८६०००४०५८	
५६	शोभा गौतम	का.स.	श्रेणि विहीन	९८२३३२१६८४	
५७	शोभा खत्री के.सी.	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६९७६०४७६	
५८	रुद्र कुमारी खत्रि	का.स.	श्रेणी विहिन	९८२८०१५०९४	
५९	पाल्देन तामाङ	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६३७०२०९६	
६०	केशरी कुमारी थापा मगर	का.स.	श्रेणी विहिन	९८१८१९५७८३	
६१	मेनुका लिमिछाने	का.स.	श्रेणी विहिन	९८४०२६१६९४	
६२	अन्जु शिवभक्ती	का.स.	श्रेणी विहिन	९८२३५१९३३१	
६३	योगमाया मानन्धर	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६०८९५११४	
६४	सिता तामाङ	का.स.	श्रेणी विहिन	९८१३८४४६११	

पाँचखाल नगरपालिका कार्यालय अन्तर्गत स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.स.	नामथर	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	उज्वल अधिकारी	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	छैठौं	९८४१२९६०४०/०११-४९९३९७	स्थायी
२	कल्पना कार्की	क.न.निरीक्षक	छैठौं	९८४१५९३१५५	स्थायी
३	बिष्णु प्रसाद गौतम	सि.अ.हे.व.	छैंठौ	९८५११२९६२७	स्थायी (स्वास्थ्य शाखा काज)

क्र.स.	नामथर	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
४	सरु श्रेष्ठ	अ.न.नि.	छैठौं	९८४९२६३२६७	स्थायी
५	मधु श्रेष्ठ	सि.अ.न.मी.	छैठौं	९८४४३०४६१४	स्थायी
६	नारायण बहादुर दनुवार	ज.स्वा.नि.	छैठौं	९८४३८३१५४२	स्थायी
७	डिल्ली कुमारी मगर	सि.अ.न.मी	छैठौं	९८४२९८५०१४	स्थायी
८	नारायण कृष्ण नयाजु	सि.अ.हे.व.	छैठौं	९८५१२०७२०२	स्थायी
९	इन्दिरा धिमाल	सि.अ.न.मी.	छैठौं	९८४१६२४७३५	स्थायी
१०	उर्मिला थपलिया	सि.अ.न.मी.	छैठौं	९८४१४९०२१७	स्थायी
११	सुमित्रा सापकोटा	सि.अ.न.मि.	छैठौं	९८४००२५१४५	स्थायी
१२	मीना रावत	ज.स्वा.नि.	छैठौं	९८४७८२३०२७	स्थायी
१३	राजकुमारी राई	सि.अ.न.मि.	छैठौं	९८४२८९५७५५	स्थायी
१४	खेम ब. खड्का	ज.स्वा.नि.	छैठौं	९८४५४४१४०८	स्थायी
१५	रमा कुमारी जोशी	सि.अ.न.मी.	छैठौं	९८६१६०६२१८	स्थायी
१६	लक्ष्मी कुँवर	सि.अ.न.मी.	छैठौं	९८४१००७४३४	स्थायी
१७	कान्छा बानियाँ	सि.अ.हे.ब	पाँचौ	९८४९१३६२९६	स्थायी
१८	बविता कुमारी	सि.अ.न.मी.	पाँचौ	९८४४०५११२५	स्थायी
१९	रुपा दाहाल	अ.न.मि.	चौथो	९८६१३३२९११	स्थायी (अध्ययन बिदा)तलबी
२०	दुर्गा कुमारी आचार्य	सि.अ.न.मी	पाँचौ	९८४९२६४५४२	स्थायी
२१	राजकुमार दनुवार	सि.अ.हे.व.	पाँचौ	९८४११८१८८५	स्थायी
२२	लुक प्रसाद गौतम	सि.अ.हे.व.	पाँचौ	९८४३२५७५१८	स्थायी
२३	दिननाथ तिमल्सिना	सि.अ.हे.व.	पाँचौं	९८४१४९१७८०	स्थायी
२४	कालिका ठकुरी	सि.अ.न.मि.	पाँचौं	९८४९६३७२७२	स्थायी (स्वास्थ्य शाखा काज)
२५	अर्चना चन्द	सि.अ.हे.व.	पाँचौ	९८४९१९७२२९	स्थायी
२६	यसोदा बजगाई	सि.अ.हे.व.	पाँचौ	९८६९२७६२६६	स्थायी
२७	रिता देवी गौतम	अ.न.मि.	चौथो	९८४९९३७६७५	स्थायी
२८	खोटराज धिमाल	का.स.	श्रेणी बिहिन पाँचौ	९८४१४११७५३	स्थायी
२९	कबिता बोलखे	का.स.	पाँचौ श्रेणी बिहिन	९८४९६१८५२१	स्थायी
३०	निरन्जन सिपखान	का.स	श्रेणी बिहिन पाँचौ	९८४१९०१४२६	स्थायी
३१	तोम प्रसाद नेपाल	का.स.	श्रेणी बिहिन पाँचौ	९८४१९१६१२८	स्थायी

पाँचखाल नगरपालिका कार्यालय अन्तर्गतको स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत अस्थायी करार तथा दैनिक ज्यालादारी कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.स.	नामथर	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	डा. सरिता तामाङ	मे.अ.	आठौं	९८४६८३७४४०	करार
२	धन ब. बिष्ट	हे.अ.	पाँचौ	९८४०१४८०३७	करार
३	सरिता बजगाईं	मनोविमर्शकर्ता	पाँचौ	९८४११०९५७०	करार
४	बशन्त श्रेष्ठ	रेडियोग्राफर	पाँचौ	९८६३३४९२७३	करार
५	रमला भट्टराई	हे.अ.	पाँचौ	९७४८२७३९४५	करार
६	शुसिला सेढाई	अ.हे.व.	चौथो	९८४३९३९७०३	करार

क्र.स.	नामथर	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
७	कविता सेढाई	अ.न.मी.	चौथो	९८६६५५८७७४	करार
८	राजु अधिकारी	अ.हे.व.	चौथो	९८४९१२७००९	करार
९	अनुराधा दुलाल	अ.न.मी.	चौथो	९८४१०५६२११	करार
१०	लक्ष्मी राई	अ.हे.व.	चौथो	९८४३७७१९२६	करार
११	संगीता दनुवार	अ.न.मी.	चौथो	९८४३१६८५९८	करार
१२	भुवन पाल	अ.हे.व.	चौथो	९८६१८४५२९७	करार
१३	निलम कासुला	अ.न.मी.	चौथो	९८४३६९०९७६	करार
१४	शारदा गौतम	अ.हे.व.	चौथो	९८४०५४८७४१	करार
१५	सरिता नेपाली	ल्या.अ.	चौथो	९८६०००९६७६	करार
१६	शान्ता दनुवार	अ.न.मी.	चौथो	९८४९६९५९५५	करार (बर्थिङ)
१७	सावित्री आले मगर	अ.न.मि.	चौथो	९८४९३४०२८४	करार
१८	रजिना परियार	अ.हे.व.	चौथो	९८४०४२५३९६	करार
१९	प्रमिला मास्के	अ.न.मि.	चौथो	९८४९२०३८४८	करार (बर्थिङ)
२०	सविना तामाङ	अ.हे.व.	चौथो	९८४९७५०८३७	करार
२१	उषा राई	अ.न.मी.	चौथो	९८४१६३५२७६	करार
२२	रेनुका तिमल्सिना	अ.हे.व.	चौथो	९७४१६५६९५३	करार
२३	तारा भण्डारी	अ.न.मि.	चौथो	९७४९४१९०८०	करार
२४	अनु तामाङ	का.स.	श्रेणी विहिन	९८४३५३६८३५	करार
२५	गोमा भुजेल	का.स.	श्रेणी विहिन	९८४३३७२६०४	करार (बर्थिङ)
२६	अमृत सापकोटा	सुरक्षा गार्ड	श्रेणी विहिन	९८४१७६४५४०	करार
२७	सुमित्रा उप्रेती	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६०६६३८०९	करार (बर्थिङ)
२८	जेनिशा तामाङ	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६२५९२१९४	करार
२९	संगिता खड्गी	का.स.	श्रेणी विहिन	९८६०२८७४६४	करार
३०	सुस्मिता अर्याल	का.स.	श्रेणी विहिन	९८४९३०००६९	करार
३१	अप्सरा बोलखे	का.स.	श्रेणी विहिन	९८४३७५९४६६	करार
३२	सरोज दनुवार	ल्या.अ.	देवभूमि बालुवा स्वास्थ्य चौकी	९८६०९५८२०२	(दै.ज्या.)
३३	मेनुका सापकोटा	का. स.	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र,पाँचखाल	९८४९४७२८५१	(दै.ज्या.)
विद्यालय नर्स					
क्र.स.	**नाम थर**	**पद**	**संस्था**	**सम्पर्क नं.**	**कैफियत**
१	प्रकृति दुलाल	विद्यालय नर्स	श्री राम मा.वि.	९८६०५३८८७५	करार
२	सुलोचना सुवेदी	विद्यालय नर्स	श्री महांकाल मा.वि	९८०८७३०४१२	करार
३	अस्मिता पौडेल	विद्यालय नर्स	श्री आजाद मा.वि.	९८६१८१८५८४	करार
४	पुजा काफ्ले	विद्यालय नर्स	श्री सर्वमंगला मा.वि.	९८६९३९९७६७	करार
५	दिल माया उदास	विद्यालय नर्स	श्री कालिका मा.वि.	९८४०५३४६६९	करार
एम्बुलेन्स चालक					
क्र.स.	**नाम थर**	**पद**	**संस्था**	**सम्पर्क नं.**	**कैफियत**

क्र.स.	नामथर	पद	तह	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	दावा सिङ् लामा	एम्बुलेन्स चालक	आइशोलेशन सेन्टर	९८६१९३६२३८	करार
२	दिपक बि.क.	एम्बुलेन्स चालक	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, पाँचखाल	९८६९२३६६५२	
				०११-४०७०७७	
३	बुद्धि बहादुर भुजेल	एम्बुलेन्स चालक	पाँचखाल पोलिक्लिनिक	९८१८५१२२९९	
४	C/O गौरी श्रेष्ठ	-	समाज सुधार युवा क्लब	९८५१११९८४८	

स्रोत : पाँचखाल गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, २०८०

अनुसूची ३ : माइन्यूट्स

आज मिती २०८०/०८/१३ गतेको दिन यस पाँचखाल नगरपालिका वडा नं १ को कार्यालयमा यस वडा अध्यक्ष श्री जय बहादुर तामाङको अध्यक्षमा तपसिलका विषयहरुमा छलफल तथा बैठक बसियो।

उपस्थिती

उजुर मान तामाङ (वडा सदस्य)
राम बा. शिवाभक्ति (कार्यालय सहयोगी
दिपेश भट्टराई

प्रस्तावहरु

१ नगर प्रोफाइल सम्बन्धमा
२ विविध सम्बन्धमा

निर्णयहरु

१ प्रस्ताव नं १ उपर छलफल गर्दा यस पाँचखाल नगरपालिका नगर प्रोफाइल सम्बन्धमा प्रोफाइल तयार गर्नकोलागि यस वडामा भएको वस्तुगत तथा सामाजिक विषय वस्तुको विषयमा लोकेशन तथा जानकारी उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो।

२ प्रस्ताव नं २ उपर छलफल गर्दा नगर प्रोफाइल तयार गर्नकालागि आगामी दिनहरुमापनि वडा कार्यालयको तर्फबाट सक्दो सहयोग गर्ने निर्णय गरियो।

आज मिति २०८०।०८।०६ गतेका दिन यस पाँचखाल नगरपालिका वडा नं २ मा वडा अध्यक्ष श्री रामेश्वर दाहालको अध्यक्षतामा तपशिलका विषयहरूमा छलफल तथा बैठक बसियो ।

वडा अध्यक्ष :- रामेश्वर दाहाल

कार्यालय सहायक : साधना लामा तामाङ

का.स. :- रुपा श्रेष्ठ

प्रस्तावहरु

१. नगर प्रोफाईल सम्बन्धमा

२. विविध

निर्णयहरु

प्रस्ताव नं १माथी छलफल गर्दा यस पाँचखाल नगरपालिका नगर प्रोफाईल सम्बन्धमा प्रोफाईल तयार गर्नको लागी यस वडामा भएको वस्तुगत तथा सामाजिक विषय वस्तुको विषयमा लोकेसन तथा जानकारी गराईयो ।

विविध प्रस्तावमा छलफल गर्दा नगर प्रोफाईलको लागी आगामी दिनहरुमा पनि वडा कार्यालयको तर्फबाट सक्दो सहयोग गर्ने निर्णय गरियो ।

आज मिति २०८० साल कार्तिक महिनाको २१ गते दिन यस पाँचखाल नगरपालिका वडा नं. ०३ को कार्यालयमा यस वडाका कार्यवाहक वडा अध्यक्ष श्री मधुसुदन बराल ज्युको अध्यक्षतामा बैठक बसी निम्न उपस्थितिमा निम्न प्रस्ताव उपर छलफल गरी निम्न निर्णय गरियो

उपस्थिति

श्री मधुसुदन बराल (का. वडा अध्यक्ष)
श्री जीवन थापा (वडा सदस्य)
श्री सृजना परियार (दलित महिला वडा सदस्य)
श्री समिता पराजुली (वडा सचिव)
श्री अनिता लामा (कार्यालय सहयोगी) Anita
श्री दिपेश भट्टराई (सर्वेयर

निम्न अनुसारका प्रस्ताव छन्:-

प्रस्ताव नं. १ नगर प्रोफाइलको लागि Location verification सम्बन्धमा
प्रस्ताव नं. २ विविध

निर्णय नं. १ प्रस्ताव नं. १ माथि छलफल गर्दा पाँचखाल नगरपालिका, वडा नं. ०३ पाँचखाल नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल तयार गर्नका लागि आउनु भएका दिपेश भट्टराई ज्युलाई यस वडा अन्तर्गतका विभिन्न ठाउँहरू को Location verification गरेर सहजीकरण गरिदिने निर्णय गरियो।

आज मिति २०८० साल कार्तिक महिनाको २२ गतेका दिन यस पाँचखाल नगरपालिका वडा नं. ०४ को कार्यालयमा यस वडाका वडा अध्यक्ष श्री सुन्दर तामाङ ज्युको अध्यक्षतामा बैठक बसी निम्न उपस्थितिमा निम्न प्रस्ताव उपर छलफल गरी निम्न निर्णय गरियो ।

उपस्थिती

श्री सुन्दर तामाङ (वडा अध्यक्ष) :
श्री सपना लामा थाई (वडा कार्यालय सहयोगी) :
श्री कमला खनाल (वडा कार्यालय सहायक) :
श्री संकर नेपाल (वडा सचिव) :
श्री दिपेश भट्टराई (सर्वेयर)

प्रस्ताव : १ नगर प्रोफाइलको लागि Location verification सम्बन्धमा ।

प्रस्ताव : २ विविध

निर्णय नं. १ प्रस्ताव नं. १ माथि छलफल गर्दा पाँचखाल नगरपालिका वडा नं. ४ पाँचखाल नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल तयार पार्नको लागि आवश्यक दिपेश भट्टराई ज्युलाई यस वडा अन्तर्गतका विभिन्न ठाउँहरुको Location Verification गर्न सहजीकरण गरिदिने निर्णय गरियो ।

आज मिति २०८० साल कार्तिक २० गतेका दिन यस पाँचखाल नगरपालिका वडा नं. ५ मा अन्तर्गत नगर प्रोफाइल तयार गर्नको लागि यस वडाका वडा अध्यक्ष श्री सिताराम ढुंगाना ज्यूको अध्यक्षतामा बैठक बसियो।

उपस्थिति

१. वडा अध्यक्ष – सिताराम ढुंगाना
२. वडा सचिव – कल्पना शर्मा
३. कार्यालय सहायक – सुनिता त्रिपाठी
४. सर्वेयर – दिपेश अहराई
५. कार्यालय सहयोगी – शोभा गौतम

प्रस्ताव नं. १ नगर प्रोफाइलको लागि location verification सम्बन्धमा
प्रस्ताव नं. २ विविध

निर्णय नं. १ प्रस्ताव नं. १ उपर छलफल गर्दा पाँचखाल नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल तयार गर्नको लागि आउनुभएका दिपेश अहराइ ज्यूलाई यस वडा अन्तर्गत विभिन्न ठाउँहरुको location verification गरेर सहयोग गरिदिने निर्णय गरियो।

आज मिति २०८० साल कार्तिक महिनाको २३ गतेका दिन यस पाँचखाल नगरपालिका वडा नं ८ को कार्यालयमा यस वडाका वडा अध्यक्ष श्री रामशरण दुलाल ज्युको अध्यक्षतामा बैठक बसी निम्न उपस्थितिमा निम्न प्रस्ताव उपर छलफल गरी निम्न निर्णय गरियो ।

उपस्थिती

श्री रामशरण दुलाल (वडा अध्यक्ष)
श्री विष्णु भुजेल (वडा सचिव)
श्री अनिता कुमारी थिङ (राजश्व सहायक)
श्री दिपेश भट्टराई (सर्वेयर)

प्रस्ताव नं. १ नगर प्रोफाइलको लागी Location verification सम्बन्धमा

प्रस्ताव नं २ विविध

निर्णय १- प्रस्ताव नं १ उपर छलफल गरी पाँचखाल नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल तयार गर्नको लागी आउनुभएका दिपेश भट्टराई ज्युलाई यस वडा अर्न्तगत विभिन्न ठाउँहरूको location verification गरेर सहजिकरण गरिदिने निर्णय गरीयो

आज मिति २०८०।०८।०४ गतेका दिन यस पाँचखाल नगरपालिका वडा नं ६ को कार्यालय मा यस वडाका वडा अध्यक्ष श्री रामकृष्ण दंगाल ज्युको अध्यक्षतामा बैठक बसी निम्न उपस्थितिमा निम्न प्रस्ताव उपर छलफल गरी निम्न निर्णय गरियो ।

उपस्थिति

श्री रामकृष्ण दंगाल (वडा अध्यक्ष) रामकृष्ण

श्री मनुमाया राना (वडा सचिव)

श्री नीरा मिजार (का. सा.)

श्री रुद्र कुमारी खत्री (का. स.) Rudra

प्रस्ताव नं १ नगर प्रोफाइलको लागि Location verification सम्बन्धमा

प्रस्ताव नं २ विविध

निर्णय नं १ प्रस्ताव नं १ माथि छलफल गर्दा पाँचखाल नगरपालिका वडा नं ६ पाँचखाल नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल तयार पार्नको लागि आउनु भएका दिपेश महराई ज्यु सरलाई यस वडा अन्तर्गतका विभिन्न ठाउँहरुको Location verification गरेर सहजीकरण गरिदिने निर्णय गरियो ।

रामकृष्ण Rudra

आज मिती २०८०।०८।०५ गतेका दिन यस पाँचखाल नगरपालिका वडा नं. ८ को कार्यालयमा यस वडाका कार्यवाहक वडा अध्यक्ष श्री सरस्वती फोजु ज्यूको अध्यक्षतामा बैठक बसि निम्न उपस्थितीमा निम्न विषय माथी छलफल गर्न बैठक बसियो।

उपस्थिती
श्री सरस्वती फोजु (कार्यवाहक वडा अध्यक्ष) - [signature]
श्री निर्मला ढुंगाना वडा सचिव - [signature]
श्री दिपेश अहराई - [signature]
श्री पाल्देन तामाङ (का. स.) - पाल्देन तामाङ

छलफलका विषयहरू
१. नगर प्रोफाईलको लागी Location verification सम्बन्धमा।
२ विविध सम्बन्धमा

प्रस्ताव नं १ माथी छलफल गर्दा पाँचखाल नगरपालिका वडा नं ८ पाँचखाल नगरपालिकाको नगर प्रोफाईल तयार पार्नको लागी आउनु भएको दिपेश अहराई ज्यू सरलाई यस वडा अन्तर्गतका विभिन्न ठाउँहरूको Location verification गरेर सहजीकरण गरिदिने निर्णय गरियो।

[signatures] पाल्देन तामाङ

आज मिति २०८०/०८/१० गतेका दिन यस पाँचखाल नगरपालिका वडा नं ६ मा वडा अध्यक्ष श्री रामकाजी श्रेष्ठ अध्यक्षतामा बैठक बसी निम्न उपस्थितिमा निम्न विषयमा छलफल गरि निर्णय गरियो ।

उपस्थिति

श्री रामकाजी श्रेष्ठ (वडा अध्यक्ष)
श्री बुद्धि लाल गोल्छ
श्री शान्ती लामा
श्री बासुदेव खड्का
श्री बिमला रम्तेल

प्रस्तावहरु

१ नगर प्रोफाइल सम्बन्धमा
२ बिविध

प्रस्ताव नं १ माथी छलफल गर्दा यस पाँचखाल नगरपालीका नगर प्रोफाइल सम्बन्धमा प्रोफाईल तयार गर्नको लागी यस वडामा भएको तस्बुगत तथा सामाजिक विषय तस्बुको विषयमा लोकसत तथा जानकारी गराइयो ।

बिबिध प्रस्तवमा छलफल गर्दा नगर प्रोफाइलको लागी आगामी दिनहरुमापनि वडा कार्यलयका तर्फ बाट सबदे सहयोग गर्ने निर्णय गरियो ।

आज मिति २०८०।०८।११ गतेको दिन यस पाँचखाल नगरपालिका वडा नं १० को कार्यालयमा यस वडा अध्यक्ष नारायण प्रसाद सापकोटा ज्युको अध्यक्षमा तपशिलका विषयहरूमा छलफल तथा बैठक बसियो।

उपस्थिती
गोपाल श्रेष्ठ — वडा सदस्य
रोजिना थापा — कार्यालय साहायक

प्रस्तावहरु
१ नगर प्रोफाइल सम्बन्धमा
२ विविध सम्बन्धमा

निर्णयहरु
१ प्रस्ताव नं १ उपर छलफल गर्दा यस पाँचखाल नगरपलिका नगर प्रोफाइल सम्बन्धमा प्रोफाइल तयार गर्नको लागि यस वडामा भएको वस्तुगत तथा सामाजिक विषय वस्तुको विषयमा लोकेशन तथा जानकारी उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो।

२ प्रस्ताव नं २ उपर छलफल गर्दा नगर प्रोफाइल नगर गर्नकालागि आगामी दिनहरुमा पनि वडा कार्यालयको तर्फबाट सक्दो सहयोग गर्ने निर्णय गरियो।

आज मिति २०८०/०८/१० गतेको दिन यस पाँचखाल नगरपालिका वडा नं ११ को कार्यालयमा यस वडाका वडा अध्यक्ष श्री हिरा काजी तामाङ ज्यूको अध्यक्षतामा बैठक बसी निम्न उपस्थितिमा निम्न प्रस्ताव उपर छलफल गरी निम्न निर्णय गरियो ।

उपस्थिति

श्री हिरा काजी तामाङ (वडा अध्यक्ष)

श्री शीरम महत (सचिव)

श्री अञ्जु शितमलि (वा.स) अञ्जु

प्रस्तावहरू

१ नगर प्रोफाईल सम्बन्धमा

२ विविध

निर्णयहरू

प्रस्ताव नं १ माथी छलफल गर्दा यस पाँचखाल नगरपालीका नगर प्रोफाइल सम्बन्धमा प्रोफाईल तयार गर्नको लागि यस वडामा भएको तथ्याङ्क तथा सामाजिक विषय वस्तुको विषयमा लिखित तथ्य जानकारी गराईयो ।

विविध प्रस्तावमा छलफल गर्दा नगर प्रोफाईलको लागी आगामी दिनहरूमा पनि / वडा कार्यलय तर्फबाट सबकै सहयोग गर्ने निर्णय गरियो ।

आज मिति २०८०/०८/१०१ गतेको दिन यस पाँचखाल नगरपालिका वडा नं १२ को कार्यालयमा यस वडा अध्यक्ष ज्ञान बहादुर दनुवार ज्यूको अध्यक्षता मा तपशिलका विषयमा बैठक बसी छलफल गरियो

उपस्थिती

१ ज्ञान बहादुर दनुवार (वडा अध्यक्ष)
२ ~~मोहन कुमार पोखरेल~~ धाकर नेपाल (वडा सचिव)
३ दिपेस भट्टराई /

प्रस्तावहरु

१ नगर प्रोफाइल सम्बन्धमा।
२ विविध सम्बन्धमा।

निर्णयहरु

१ . प्रस्ताव नं १ उपर छलफल गर्दा यस पाँचखाल नगरपालिका नगर प्रोफाइल सम्बन्धमा प्रोफाइल तयार गर्नको लागि यस वडामा भएको वस्तुगत तथा सामाजिक विषय वस्तुको विषयमा लोकेशन तथा जानकारी उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो।

२ प्रस्ताव नं २ उपर छलफल गर्दा नगर प्रोफाइल तयार गर्नका लागि आगामी दिनहरुमा पनि वडा कार्यालयको तर्फबाट सक्दो सहयोग गर्ने निर्णय गरियो।

आज मिति २०८० मंसिर १० गतेका दिन यस पाँचखाल न.पा. वडा नं. १३ कार्यालय कोशीढिस्कामा वडा अध्यक्ष श्री सुकुवीर तामाङ ज्यूको अध्यक्षतामा तपशीलका विषयमा बैठक बसी छलफल गरियो।

उपस्थिति

१. सुकुवीर तामाङ वडा अध्यक्ष

२. सुजना सुवेदी वडा सचिव

३. रमा पहरी वडा सहायक

४. दिपेश भट्टराई प्राविधिक

५. आयुष न्यौपाने प्राविधिक

६. विजु तामाङ का.स.

प्रस्तावहरु

१. नगर प्रोफाइल सम्बन्धमा।

२. विविध सम्बन्धमा।

निर्णयहरु

१. प्रस्ताव नं. १ उपर छलफल गर्दा यस पाँचखाल नगरपालिका नगर प्रोफाइल सम्बन्धमा प्रोफाइल तयार गर्नका लागी यस वडामा भएको वस्तुगत तथा सामाजिक विषयवस्तुको विवरण लोकेशन तथा जानकारी उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो।

२. प्रस्ताव नं. २ उपर छलफल गर्दा नगर प्रोफाइल तयार गर्नका लागी आगामी दिनहरुमा पनि वडा कार्यालयको तर्फबाट सक्दो सहयोग गर्ने निर्णय गरियो।